

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Ročník 60
21. marca 2017

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

UZNESENIA

Výbor regiónov

119. plenárne zasadnutie 10., 11. a 12. októbra 2016

2017/C 088/01	Uznesenie Európskeho výboru regiónov o strednodobom preskúmaní viacročného finančného rámca	1
2017/C 088/02	Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Európsky semester 2016 so zreteľom na ročný prieskum rastu na rok 2017	4
2017/C 088/03	Uznesenie Európskeho výboru regiónov — Európsky rok kultúrneho dedičstva (2018)	7

STANOVISKÁ

Výbor regiónov

119. plenárne zasadnutie 10., 11. a 12. októbra 2016

2017/C 088/04	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Zjednodušenie EŠIF z pohľadu miestnych a regionálnych orgánov	12
2017/C 088/05	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Štátna pomoc a služby všeobecného hospodárskeho záujmu	22
2017/C 088/06	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Digitalizácia európskeho priemyslu	28
2017/C 088/07	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Európska iniciatíva v oblasti cloud computingu a priority v oblasti normalizácie IKT pre jednotný digitálny trh	34
2017/C 088/08	Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akčný plán v oblasti DPH: K jednotnému priestoru EÚ v oblasti DPH	39

2017/C 088/09	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Plnenie globálnej dohody o zmene klímy – územný prístup ku konferencii COP 22 v Marrákeši	43
2017/C 088/10	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Plán EÚ pre cyklistiku	49

III *Prípravné akty*

VÝBOR REGIÓNOV

119. plenárne zasadnutie 10., 11. a 12. októbra 2016

2017/C 088/11	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Akčný plán EÚ pre elektronickú verejnú správu na roky 2016 — 2020	54
2017/C 088/12	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Európsky pilier sociálnych práv	59
2017/C 088/13	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Preskúmanie európskej susedskej politiky	64
2017/C 088/14	Stanoviska Európskeho výboru regiónov — Stratégia v oblasti letectva	69
2017/C 088/15	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Európsky systém ochrany vkladov (EDIS)	74
2017/C 088/16	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo	83
2017/C 088/17	Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Stratégia EÚ pre vykurovanie a chladenie	91

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

VÝBOR REGIÓNOV

119. PLENÁRNE ZASADNUTIE 10., 11. A 12. OKTÓBRA 2016

Uznesenie Európskeho výboru regiónov o strednodobom preskúmaní viacročného finančného rámca

(2017/C 088/01)

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

- so zreteľom na oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade Strednodobé preskúmanie/revízia viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 – Rozpočet EÚ zameraný na výsledky [COM(2016) 603 final] ⁽¹⁾ a jeho sprievodný dokument,
 - so zreteľom na svoje stanovisko Preskúmanie viacročného finančného rámca (VFR) v polovici uplatňovania ⁽²⁾,
1. berie na vedomie podrobný návrh strednodobého preskúmania VFR, ktorý Európska komisia predstavila 14. septembra 2016;
 2. podporuje súvisiace rokovania o strednodobom preskúmaní rozpočtového postupu, pokiaľ ide o rozpočet na rok 2017; pri tomto časovom rozvrhu sa bude prihliadať na včasné schválenie strednodobého preskúmania a ponechá sa priestor na diskusie o ďalšom VFR na obdobie po roku 2020;
 3. vyslovuje poľutovanie nad nedostatkom ambícií Európskej komisie, ktorá predložila iba **preskúmanie VFR**, ktoré už dosiahlo svoje medze, namiesto úplnej revízie, ktorá by Európskej únii umožnila zvládať súčasné výzvy, ktorým čelí, a zabezpečiť, aby sa rozpočet EÚ sústredil na oblasti, ktoré zabezpečujú udržateľný rast a vytváranie pracovných miest s vysokou európskou pridanou hodnotou; očakáva, že pri najbližšom VFR sa urobia významné kroky smerom k modernizácii jeho rozpočtu, ktoré mu umožnia zvládať budúce výzvy, a venovať sa novým prioritám, ktoré sa objavili;
 4. konštatuje, že toto strednodobé preskúmanie odráža prístup Európskej komisie nazvaný „**rozpočet EÚ zameraný na výsledky**“, ale vyslovuje obavu, že miera absorbovania programov EÚ je zjavne hlavným kritériom navrhovaných zmien vo vyčlenených prostriedkoch; opakuje svoju ponuku európskym inštitúciám, že je ochotný zohrávať aktívnu úlohu pri posudzovaní účinnosti a efektívnosti všetkých programov EÚ;
 5. prísne odmieta dojem, ktorý sprostredkuje oznámenie o VFR, že spoločne riadené programy nefungujú, a zdôrazňuje skutočnosť, že napriek omeškaniam s prijatím nových predpisov o EŠIF a veľmi zložitému postupu pri príprave programov sa začalo realizovať viac ako 200 000 projektov a z prostriedkov EŠIF už bolo pridelených viac ako 46 miliárd EUR na spolufinancovanie projektov v hodnote 68 miliárd EUR;

⁽¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52016DC0603>.

⁽²⁾ Stanovisko CDR 9/2016.

6. v tomto zmysle upozorňuje, že možné pozastavenie platieb z európskych štrukturálnych a investičných fondov v prípade Španielska, Portugalska a akéhokoľvek iného členského štátu poškodí realizáciu programov. Pripomína, že sa vyslovil proti makroekonomickej podmienenosti, keďže a) poškodzuje mestá a regióny; b) by bola v rozpore s už uplatneným zrušením sankcií podľa ustanovení nariadenia (EÚ) č. 1173/2011 o účinnom presadzovaní rozpočtového dohľadu v eurozóne; c) je v rozpore so zásadou proporcionality podľa článku 5 Zmluvy o EÚ a jej protokolu č. 2. Preto žiada, aby pri prípadnom pozastavení bolo toto pozastavenie nulové a aby sa zväžili hospodárske a sociálne okolnosti, nezamestnanosť a vplyv pozastavenia na ekonomiky, ako sa uvádza v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013 (nariadenie o spoločných ustanoveniach);

7. má skutočnú obavu, pokiaľ ide o tendenciu „**centralizácie**“ rozpočtu EÚ, ktorá by bola jednoznačne v rozpore so snahou prispôbiť riešenia miestnym a regionálnym výzvam, a obmedzenie spoločného riadenia programov, ktoré by záporne ovplyvnilo povinnosti vyplývajúce zo Zmluvy o EÚ týkajúce sa hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti a zásady subsidiarity, partnerstva a viacúrovňového riadenia;

8. vyjadruje poľutovanie nad tým, že úpravy balíkov finančných prostriedkov na politiku súdržnosti sú zahrnuté do strednodobého preskúmania VFR a i keď sú tieto úpravy podľa článku 7 nariadenia o VFR povinné, nemalo by sa o nich ďalej rokovať;

9. v zásade víta návrh **rozšíriť a posilniť Európsky fond pre strategické investície (EFPI)**, ktorý bude predmetom samostatného stanoviska VR; očakáva ďalšie zlepšenie v oblasti doplnkovosti, zemepisného a odvetvového pokrytia, ako aj transparentnosti a zdôrazňuje požiadavku, aby sa riadne posúdili výsledky EFPI, konkrétne jeho synergie s EŠIF a ich doterajší príspevok k územnej súdržnosti, a teší sa na intenzívnu spoluprácu s Európskym parlamentom pri kontrole implementácie EFPI, pričom dúfa, že regióny budú vo väčšej miere zapojené do riadenia s cieľom zaručiť funkčnú integráciu s politikou súdržnosti;

10. víta zvýšenie vyčlenených finančných prostriedkov na **program Horizont 2020 a Nástroj na prepájanie Európy**, ale zdôrazňuje, že toto zvýšenie nekompensuje prvotné škrtky v rozpočte na tento program a tento nástroj, ku ktorým došlo pri vytvorení EFPI;

11. berie na vedomie návrh Európskej komisie preskúmať nariadenie o rozpočtových pravidlách a jej zámer zjednodušiť pravidlá na riešenie problémov súvisiacich s administratívnou zložitou a chybami v politike súdržnosti, najmä pokiaľ ide o realizáciu spoločne riadených programov a posilnené synergie medzi grantmi a finančnými nástrojmi; tomuto preskúmaniu sa bude podrobne venovať v samostatnom stanovisku;

12. víta zvýšenie vyčlenených rozpočtových prostriedkov na **iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí (YEI)** a **program Erasmus+**, ale vyjadruje poľutovanie, že chýbajú iniciatívy na riešenie dlhodobej nezamestnanosti;

13. berie na vedomie opatrenia flexibility navrhované Európskou komisiou, konkrétne vytvorenie **krízovej rezervy Európskej únie** na využitie rozpočtových prostriedkov, ktorých viazanosť bola zrušená, odstránenie ročných stropov celkovej rezervy na platby a ciele využívanie technickej úpravy krytia určeného na politiku súdržnosti; uznáva, že ide o správne kroky na riešenie súčasnej krízy flexibilnejším rozpočtom EÚ;

14. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Európska komisia v strednodobom preskúmaní nenavrhol doplnkové opatrenia na riešenie rôznych kríz v EÚ týkajúcich sa spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako je koncentrácia výroby, silnejúca celosvetová konkurencia, redukcia pracovnej sily a čoraz väčší úpadok vidieckych oblastí, ktorým budú musieť do konca súčasného programového obdobia čeliť európski poľnohospodári, spotrebitelia a miestne a regionálne orgány;

15. vzhľadom na ambicióznou **globálnu klimatickú dohodu, ku ktorej sa dospelo v roku 2015 v Paríži** pripomína cieľ **20 % výdavkov EÚ** na klimaticky relevantné projekty a politiky, ale zdôrazňuje, že tento podiel predstavuje minimálnu požiadavku a pravdepodobne bude potrebné ďalšie úsilie, ak sa majú tieto výdavky udržať do roku 2020;

16. víta **podrobnú strednodobú prognózu platieb**, ktorá odstraňuje obavy z neuhradených platieb v súčasnom VFR; vyslovuje však obavu o budúce platby, keďže pretrvávajú meškania s realizáciou spoločne riadených programov; poukazuje na to, že členské štáty a Rada sú zodpovedné za to, aby sa v ročných rozpočtoch vyčlenili dostatočné prostriedky na platby a EÚ tak mala prostriedky na zvládanie súčasných výziev;

17. vyslovuje obavu, že napriek zvýšeniu v okruhu 3 a 4 na riešenie utečeneckej a migračnej krízy a vytvoreniu krízovej rezervy Európskej únie a „**pružnej rezervy**“ sú zdroje dostupné v súčasnom VFR nedostatočné na riešenie rastúcich požiadaviek kladených na rozpočet EÚ, pokiaľ ide o prijímanie, prerozdeľovanie a integráciu utečencov a migrantov alebo ich ochranu v oblastiach ich pôvodu; v tejto súvislosti pripomína, že miestne a regionálne orgány nesú hlavnú zodpovednosť za prijímanie a integrovanie migrantov, a preto ak by mali priamy prístup k príslušným možnostiam financovania zo zdrojov EÚ, výrazne by im to pomohlo pri zvládaní týchto výziev; upozorňuje na to, že väčšia flexibilita nie je riešením nedostatku finančných zdrojov;
18. berie na vedomie návrh vytvoriť **Európsky fond udržateľného rozvoja**, ktorému sa bude podrobnejšie venovať v samostatnom stanovisku;
19. berie na vedomie, že potenciálne vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie by mohlo mať vplyv na súčasný VFR; vyslovuje obavu, pokiaľ ide o následky pokračujúcej realizácie mnohých programov EÚ a navrhuje, aby bol čo najskôr zapájaný do ďalších diskusií o preskúmaní súčasného VFR;
20. víta časť nazvanú **Na ceste k budúcemu viacročnému finančnému rámcu** ako prvý príspevok k všeobecnejšej diskusii o budúcnosti rozpočtu EÚ; vyzýva inštitúcie EÚ, aby včas začali dialóg s európskymi mestami a regiónmi o rozsahu, štruktúre a nástrojoch ďalšieho VFR, a oznamuje, že včas pripraví svoje návrhy k danej problematike;
21. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Európskej komisii, Európskemu parlamentu, Rade a predsedovi Európskej rady.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Uznesenie Európskeho výboru regiónov – Európsky semester 2016 so zreteľom na ročný prieskum rastu na rok 2017

(2017/C 088/02)

Predkladajú politické skupiny SES, ELS, ALDE a EA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

- so zreteľom na hlavné dokumenty európskeho semestra 2016, a to najmä na ročný prieskum rastu, správy o jednotlivých krajinách, národné programy reforiem a odporúčania pre jednotlivé krajiny;
- so zreteľom na návrh správy Európskeho parlamentu o európskom semestri pre koordináciu hospodárskych politík: plnenie priorit na rok 2016 [2016/2101(INI)];

Oživenie investícií

1. pripomína, že objem súkromných investícií v porovnaní s rokom 2007 klesol približne o 15 % a v niektorých členských krajinách dokonca o 50 % v dôsledku hospodárskej krízy a opatrení na fiškálnu konsolidáciu. Zdôrazňuje, že takýto veľký nedostatok investícií počas niekoľkých rokov za sebou (investičný deficit) vo výraznej miere obmedzuje konkurencieschopnosť a súdržnosť Európy, a teda jej schopnosť zabezpečiť udržateľný rast a vytvárať pracovné miesta;
2. zdôrazňuje, že v 40 % odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2016 sa uvádzajú prekážky v investovaní, ktoré by miestne a regionálne orgány mohli pomôcť odstrániť ⁽¹⁾, ako napr. nekvalitná verejná správa a nedostatočná koordinácia, nesúlad medzi úlohami a finančnými zdrojmi miestnych a regionálnych samospráv, regulačné prostredie zaťažujúce súkromné investície, korupcia a nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily a vhodnej dopravnej infraštruktúry. VR informuje, že sa bude týmito témami zaoberať aj vo svojom pripravovanom stanovisku na tému „Prekonávanie nedostatku investícií: Ako riešiť výzvy?“;
3. pripomína vyhlásenie na tému „Investovať a spájať“ ⁽²⁾, ktoré bolo prijaté 9. júla 2016 v Bratislave na 7. európskom summite regiónov a miest a v ktorom sa zdôrazňuje nevyhnutnosť odstrániť prekážky brániace využitiu rozsiahleho investičného potenciálu miest, regiónov a vidieckych oblastí v Európe, ako aj úloha, ktoré zohrávajú miestne a regionálne orgány pri poskytovaní inovatívnej infraštruktúry a služieb na podporu investícií a zlepšenie kvality života občanov EÚ;
4. vyjadruje znepokojenie v súvislosti s tým, že asi 60 % respondentov sa v nedávnom prieskume VR zameranom na miestne a regionálne orgány EÚ ⁽³⁾ vyjadrilo, že v oblasti verejných a súkromných investícií vníma počas predošlých dvanástich mesiacov zostupný resp. stagnujúci trend, na základe čoho, ak sa to potvrdí, možno predpokladať, že nedostatok investícií spôsobený hospodárskou krízou bude pokračovať;
5. zdôrazňuje, že podľa toho istého prieskumu VR predstavuje financovanie verejných investícií naďalej výzvu pre približne dve tretiny miestnych a regionálnych orgánov, čiastočne v dôsledku ich nedostatočnej schopnosti správne navrhovať verejné investície, využívať finančné nástroje, predkladať projekty EIB a zapájať sa do verejno-súkromných partnerstiev;
6. víta prvé pozitívne výsledky Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI), najmä pokiaľ ide o jeho časť pre MSP. Zároveň však žiada, aby sa zlepšila doplnkovosť časti EFSI pre infraštruktúru a inováciu, ako aj jeho geografická vyváženosť, a to aj prostredníctvom rozvoja regionálnych investičných stratégií a využívania investičných platforiem s cieľom zabezpečiť, aby ho mohli využiť všetky regióny, a najmä tie menej rozvinuté;
7. v zásade víta návrh rozšíriť a posilniť Európsky fond pre strategické investície (EFSI), ktorý bude predmetom samostatného stanoviska VR. Očakáva ďalšie zlepšenie v oblasti doplnkovosti, zemepisného a odvetvového pokrytia, ako aj transparentnosti a zdôrazňuje požiadavku, aby sa riadne posúdili výsledky EFSI, konkrétne jeho synergie s EŠIF a ich doterajší príspevok k územnej súdržnosti, a teší sa na intenzívnu spoluprácu s Európskym parlamentom pri kontrole implementácie EFSI;

⁽¹⁾ VR, Európsky semester 2016, Územná analýza odporúčaní pre jednotlivé štáty, Správa riadiaceho výboru platformy VR na monitorovanie stratégie Európa 2020.

⁽²⁾ <http://www.cor.europa.eu/bratislavasummit/>

⁽³⁾ Prieskum na tému „Prekážky investovania na miestnej a regionálnej úrovni“, júl 2016.

8. zdôrazňuje, že tri štvrtiny respondentov prieskumu VR o prekážkach brániacich investíciám nevedeli o príležitosti, ktorú ponúka EFSI a jeho investičné platformy. Respondenti, ako aj príslušné zainteresované strany by o tom mali byť lepšie informovaní;
9. poukazuje na to, že menšie regióny a mestá, ako aj regióny závažne a trvalo znevýhodnené prírodnými a demografickými podmienkami, ako sú najsevernejšie regióny s veľmi nízkou hustotou obyvateľstva, ostrovné a horské regióny, často nemôžu využívať EFSI z dôvodu vysokých limitov týkajúcich sa minimálnej hodnoty podporovanej investície, a preto očakáva, že tento limit sa po revízii EFSI zníži;
10. zdôrazňuje, že Európske centrum investičného poradenstva by malo pomôcť zlepšiť technické kapacity potenciálnych realizátorov projektov na miestnej a regionálnej úrovni, najmä pokiaľ ide o navrhovanie a zriaďovanie investičných platforiem;
11. zdôrazňuje, že regionálne investičné stratégie by mali zohľadňovať skutočnosť, že hospodárske a technické zmeny spôsobujú rýchlu premenu našich spoločností a území. VR v tejto súvislosti poukazuje na to, že treba podporovať investície do nízkouhlíkového a obehového hospodárstva, ako aj hospodárstvo spoločného využívania zdrojov a kolaboratívne hospodárstvo, a tým znižovať náklady na rozvoj inovatívnych aktivít, podporiť poskytovanie verejných a súkromných služieb občanom a zlepšiť efektívnosť verejného sektora;
12. poukazuje na to, že je dôležité stimulovať miestne a regionálne orgány, aby pri uplatňovaní spoločných priorít v oblasti rozvoja využívali stratégie pre inteligentnú špecializáciu a európske partnerstvá;
13. zdôrazňuje, že politika súdržnosti je naďalej hlavným investičným nástrojom EÚ, najmä pokiaľ ide o menej rozvinuté členské štáty a regióny EÚ, a preto by v tejto súvislosti privítal väčšiu komplementárnosť s EFSI;
14. opakovane poukazuje na svoje stanovisko o revízii viacročného finančného rámca (VFR) v polovici uplatňovania, v ktorom sa uvádza, že pre nedostatok platobných rozpočtových prostriedkov na VFR 2014 – 2020 hrozí, že Komisia nebude schopná splniť svoje záväzky, a teda dôjde k oneskoreniu platieb, čo bude mať nepriaznivý účinok na vykonávanie operačných programov v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov;
15. domnieva sa, že v kontexte revízie nariadenia o štrukturálnych fondoch by sa vládám členských štátov mohlo povoliť vynaložiť časť finančných prostriedkov Európskej únie na projekty v oblastiach náchylných na zosuvy pôdy, ako aj na zásahy v prípade veľkých prírodných katastrof;

Pokračovať v štrukturálnych reformách a zodpovedných fiškálnych politikách

16. zdôrazňuje, že viac ako polovica odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2016, ktoré zahŕňajú 26 krajín, sa týka jednotlivých území, t. j. súvisí s výzvami, ktoré sa niektorých regiónov a miest dotýkajú viac ako iných, a/alebo sa realizuje na nižšej ako celoštátnej úrovni;
17. treba pripomenúť, že VR vo svojom stanovisku na tému „Odpoveď EÚ na demografické výzvy“ upozornil, že musí existovať súvislosť medzi demografickými zmenami a európskym semestrom, pričom zdôraznil, že európsky semester by mal mať územný rozmer. Miestne a regionálne orgány by sa mali aktívne podieľať na opatreniach prijatých v rámci európskeho semestra s cieľom čeliť demografickým výzvam, a v odporúčaníach pre členské štáty v záujme riešenia týchto výziev by sa na ne malo prihliadať;
18. zdôrazňuje, že VR v rámci vykonávania politiky súdržnosti vždy dôrazne odmietal makroekonomickú podmienenosť uvedenú v článku 23 nariadenia o spoločných ustanoveniach (NSÚ), keďže by sa tým mestá a regióny trestali za neschopnosť členského štátu plniť si svoje záväzky v rámci Paktu stability a rastu. V tejto súvislosti sa preto obáva, že pozastavenie čerpania rozpočtových prostriedkov z EŠIF pre Španielsko a Portugalsko môže mať negatívne účinky na vykonávanie operačných programov, ktoré sa už beztak realizujú so značným oneskorením. Takisto by bolo rozporuplné zrušiť sankcie v rámci postupu uplatňovanom pri nadmernom rozpočtovom deficite [nariadenie (EÚ) č. 1173/2011 o účinnom presadzovaní rozpočtového dohľadu] a uvažovať o sankciách v zmysle článku 23 NSÚ. Zároveň zdôrazňuje, že je potrebné lepšie hospodárske riadenie na vnútroštátnej úrovni, ktoré je základným predpokladom pre účinné využívanie rozpočtových prostriedkov z EŠIF;
19. opakovane žiada, aby sa investície miestnych a regionálnych orgánov v rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu vylúčili z výpočtu deficitu štátneho rozpočtu a zadĺženia členských štátov EÚ;

20. pripomína, že takmer 40 % odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2016 zahŕňajúcich 20 členských štátov poukazuje v súvislosti so štrukturálnymi reformami a odstraňovaním prekážok brániacich investíciám na problémy s administratívnymi kapacitami, najmä na nižšej ako celoštátnej úrovni. Uznáva, že administratívnu kapacitu treba zefektívniť najmä vytváraním účinných administratívnych štruktúr. Pripomína svoj návrh týkajúci sa navrhovaného programu na podporu štrukturálnych reforiem, aby sa vypracoval jednotný strategický dokument, v ktorom budú stanovené priority a kritériá pre koordináciu všetkých opatrení na budovanie kapacít financovaných z rozpočtových prostriedkov EÚ;

21. zdôrazňuje, že Komisia by mala zvážiť myšlienku navrhnuť fiškálnu kapacitu pre krajiny eurozóny s cieľom realizovať anticyklické politiky a urýchliť oživenie, a oznamuje, že v nadchádzajúcich mesiacoch prijme stanovisko o tejto otázke;

22. uznáva, že je dôležité riešiť výzvy v sociálnej oblasti a na trhu práce, a súhlasí s tým, aby Komisia zahrnula sociálne ukazovatele do postupu pri makroekonomickej nerovnováhe (PMN);

O európskom semestri a smerom k ročnému prieskumu rastu na rok 2017

23. konštatuje, že odporúčania pre jednotlivé krajiny sa vykonávajú len v malej miere a že v záujme nápravy v tejto oblasti by sa mali intenzívnejšie zapájať všetky úrovne riadenia. VR podotýka, že niektoré výzvy si vyžadujú dlhodobé úsilie, ako to vyplýva aj zo skutočnosti, že dve tretiny odporúčaní na rok 2016 súvisiacich s jednotlivými územiami boli už vydané v roku 2015 a dve tretiny odporúčaní z minulého roku boli vydané v roku 2014;

24. zdôrazňuje, že tak ako to potvrdzujú národné programy reforiem a odporúčania pre jednotlivé krajiny na tento rok, zapájanie miestnych a regionálnych orgánov do semestra sa vo väčšine prípadov obmedzuje len na fázu vykonávania politík, hoci by tieto orgány mali byť partnermi aj pri ich vypracovávaní. Upozorňuje, že ich zapojením už v počiatočnej fáze by sa vo výraznej miere zvýšila miera realizácie odporúčaní, pomohlo by to vyrovnáť narastajúce regionálne rozdiely, získať si väčšiu podporu v teréne a posilniť dôveru medzi členskými štátmi a v rámci nich;

25. plánuje navrhnuť vypracovanie etického kódexu pre zapojenie miestnych a regionálnych orgánov do európskeho semestra, ktorý bude rešpektovať národné osobitosti a zamedzí nepotrebnú administratívnu záťaž, čím prispeje k lepšej správe vecí verejných. Kódex v tejto súvislosti by mal odzrkadľovať rozmanitosť a ústavné usporiadanie členských štátov;

26. žiada, aby sa ročný prieskum rastu na rok 2017 osobitne venoval demografickým výzvam. Tieto výzvy okrem iného poukazujú na to, že je potrebné navrhnuť hospodárske a finančné politiky, ktoré zabezpečia úspešnú a vyváženú integráciu migrantov na území EÚ;

27. zdôrazňuje, že európsky semester sa musí opierať o dlhodobý viacúrovňový politický rámec, ktorý v súčasnosti predstavuje stratégia Európa 2020. Víta oznámenie Európskej komisie o plánovanom mapovaní politík EÚ v oblasti udržateľného rozvoja a podčiarkuje, že budúca stratégia EÚ v oblasti rastu musí byť v súlade s aktualizovanou územnou víziou;

28. poveruje predsedu, aby toto uznesenie postúpil Komisii, Európskemu parlamentu, Rade, predsedovi Európskej rady a slovenskému predsedníctvu Rady EÚ.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Uznesenie Európskeho výboru regiónov — Európsky rok kultúrneho dedičstva (2018)

(2017/C 088/03)

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV (VR)

— so zreteľom na návrh Európskej komisie na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom roku kultúrneho dedičstva ⁽¹⁾;

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

1. víta návrh Európskej komisie označiť rok 2018 za Európsky rok kultúrneho dedičstva a súhlasí s uvedenými celkovými a osobitnými cieľmi tohto roka;
2. domnieva sa, že európsky rok venovaný kultúrnemu dedičstvu je cennou príležitosťou na zvyšovanie informovanosti na miestnej úrovni o potrebe chrániť kultúrne dedičstvo a sprostredkovanie poznatkov o tomto dedičstve širšej verejnosti a prispeje k splneniu spoločných cieľov v celoeurópskom kontexte ⁽²⁾. Okrem toho európsky rok by mal podporiť výmenu osvedčených postupov pri rozvoji efektívnych systémov riadenia, ktoré by pomohli zmierniť riziká súvisiace s mestským rozvojom a transformáciou krajiny a v boji proti nelegálnym vykopávkam a nezákonnému obchodovaniu s tovarom kultúrneho charakteru;
3. žiada, aby sa použil komplexný a vizionársky prístup pri príprave európskeho roka kultúrneho dedičstva (2018), ktorý je tiež príležitosťou na opätovné potvrdenie nášho motta „Zjednotení v rozmanitosti“. VR pripomína svoj zámer podporiť Európsky rok kultúrneho dedičstva (2018). Vyhlasuje v tejto súvislosti, že je tiež pripravený prispieť k činnosti európskej riadiacej skupiny, ktorú Európska komisia navrhuje zriadiť v rámci európskeho roka 2018;
4. uznáva, že oslava a pripomienka kultúrneho dedičstva pomáha Európanom budovať porozumenie, podnecuje tvorivosť a podporuje aktívne občianstvo. Podpora kultúry a kultúrneho dedičstva je preto nevyhnutná pre posilnenie identity a demokratických hodnôt v Európe a prínos k sociálnej a hospodárskej súdržnosti. V tomto zmysle je nutné považovať chránené prírodné oblasti za súčasť kultúrneho dedičstva;
5. víta uznanie kultúry ako nástroja miestneho a regionálneho rozvoja a hodnoty inovatívnych modelov viacúrovňového riadenia a spravovania kultúrneho dedičstva. Zdôrazňuje však, že vymenovanie koordinátorov na úrovni členského štátu musí plne odrážať riadiace štruktúry každého členského štátu vrátane federálnych štruktúr alebo regiónov a miest s legislatívnymi právomocami;
6. opätovne potvrdzuje význam krajiny ako základného prvku národného a kultúrneho dedičstva s veľkým vplyvom na kultúrnu identitu občanov Európy, a preto verí, že v súlade s Európskym dohovorom o krajine a európskou stratégiou pre kultúru bude možné obohatiť celkové ciele Európskeho roka kultúrneho dedičstva (2018) začlenením silného prvku územného rozvoja v podobe regionálnych a miestnych stratégií v oblasti kultúry, ktoré by zahŕňali podporu udržateľného cestovného ruchu zameraného na kultúru;
7. očakáva, že Európsky rok kultúrneho dedičstva (2018) vytvorí stimuly na zvýšenie finančných prostriedkov dostupných v rámci programu COSME pre malé a stredné podniky pôsobiace v oblasti cestovného ruchu;
8. očakáva, že cestovný ruch, hlavne v oblasti kultúry a dedičstva, bude v roku 2018 zohrávať významnú úlohu, keďže je jedným z najrýchlejšie rastúcich hospodárskych odvetví v Európe a je hnacou silou celosvetového rastu a rozvoja, vytvára milióny pracovných miest, stimuluje vývoz a investície a mení životy ľudí;
9. zdôrazňuje význam kultúry ako jedného z prvoradých činiteľov príťažlivosti pre turistov a poukazuje na potrebu propagovať európske kultúrne a prírodné dedičstvo v našich regiónoch, mestách a na vidieku, ktoré je ukázkou našej rozmanitosti, a potrebu zabezpečiť lepšie sprístupnenie takých ťažko dostupných oblastí, ako sú vidiecke, horské alebo ostrovné oblasti;
10. pripomína cieľ novej mestskej agendy EÚ zlepšiť kvalitu života v mestách a obciach a vyvinúť novú „mestskú“ správu vecí verejných a zdôrazňuje, že partnerstvá by sa mali vytvoriť aj k ďalším témam, pri ktorých sú potrebné integrované politické prístupy, ako je zohľadňovanie kultúrneho a turistického rozmeru vo vývoji miest, nových inkluzívnych foriem účasti, inovácií a „inteligentných miest“ ⁽³⁾;

⁽¹⁾ COM(2016) 543 final.

⁽²⁾ COR-2014-05515-00-00-AC-TRA.

⁽³⁾ COR-2015-05511-00-01-AC-TRA

11. vyzdvihuje úzke prepojenie medzi kultúrnym dedičstvom a rozvojom vidieka a vyzýva vidiecke oblasti, aby vo svojich stratégiách rozvoja venovali väčšiu pozornosť kultúrnemu dedičstvu, keďže prispieva k udržiavaniu a vytváraniu pracovných miest, podpore poľnohospodárskych podnikov, ochrane kultúrnej krajiny a podpore vidieckeho umenia a remesiel;
12. opäť pripomína, že výhoda využívania EZÚS z hľadiska realizácie projektov viacúrovňového riadenia môže spočívať v tom, že sa tým ponúka možnosť zapojiť všetkých aktérov zodpovedných za riadenie daného cezhraničného alebo euroregionálneho územia⁽⁴⁾ a že sa podporí spolupráca v oblasti kultúry vrátane hmatateľného a nehmateľného kultúrneho dedičstva, čo má pozitívny vplyv na iné odvetvia, ako je cestovný ruch a priemysel;
13. pripomína svoju podporu iniciatívam Európske hlavné mesto kultúry a značka „Európske dedičstvo“, ako aj Dni európskeho dedičstva a cena Európskej únie za kultúrne dedičstvo, a zdôrazňuje, že sú potrebné silné synergie s činnosťami uskutočňovanými v rámci európskeho roka 2018;
14. konštatuje, že hoci spolufinancovanie činností na podporu európskeho roka na európskej úrovni je súčasťou existujúcich možností stanovenia priorít na ročnej alebo viacročnej báze a vzhľadom na existujúce programy, výšku dostupných finančných prostriedkov do veľkej miery určuje výber politického zamerania každého roka. To vedie k značným finančným výkyvom z roka na rok, čo môže narušiť plnenie cieľov daného roka;
15. pripomína, že v globalizovanom svete kultúra tiež môže byť rozhodujúcou pre príťažlivosť určitého miesta a jeho konkurencieschopnosť pre podniky, investorov a kreatívnych a podnikavých jednotlivcov;
16. považuje Európsky rok kultúrneho dedičstva (2018) za významný míľnik v podpore stratégie EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy⁽⁵⁾;
17. víta, že sa pri posudzovaní úlohy dedičstva v oblasti vonkajších vzťahov pozornosť venuje Blízkeho východu, keďže táto oblasť veľmi trpí úmyselným ničením kultúrneho bohatstva v určitých konfliktných zónach. Súhlasí s tým, že spoluprácu v oblasti kultúry treba rozvíjať aj s krajinami európskej susedskej politiky a Východného partnerstva;
18. zdôrazňuje, že má zásadný význam, aby si mladí ľudia uvedomovali, chápali a vážili si svoje dedičstvo a vnímali ho ako súčasť svojej identity. V tejto súvislosti vyzýva, aby sa pristupovalo proaktívnejšie k propagácii európskeho kultúrneho dedičstva a jeho rozmanitosti medzi mladými ľuďmi a deťmi, a preto odporúča, aby sa do učebných plánov zaradili prvky európskeho umeleckého, hudobného, divadelného a filmového vzdelávania na zlepšenie poznatkov o európskom hmotnom a nehmotnom kultúrnom dedičstve;
19. pripomína, že je dôležité osvojovať si kultúrne a tvorivé zručnosti už od útleho veku, čím sa mladej generácii umožní plne ťažiť z nových foriem prístupu ku kultúre⁽⁶⁾;
20. domnieva sa, že bezbariérový prístup je veľmi dôležitý pre úspech Európskeho roka kultúrneho dedičstva (2018). Zlepšenie dostupnosti je prvou podmienkou aj vyššej miery účasti⁽⁷⁾;
21. potvrdzuje, že je pripravený zapojiť sa do prípravy komplexnej komunikačnej stratégie, ako aj do organizácie príslušných konferencií, podujatí a iniciatív, a uľahčiť zapojenie občanov a zúčastnených strán;
22. žela si aktívnejšiu politiku EÚ v oblasti médií, audiovizuálnych prostriedkov a informačných technológií, ktorou by sa propagovalo kultúrne a jazykové dedičstvo Európy;
23. domnieva sa preto, že je potrebné vytvoriť európsku sieť miest svetového dedičstva, považovať ich za spoločné dedičstvo všetkých európskych občanov a prijať konkrétne opatrenia na ich zachovanie a zvýšenie povedomia o ich existencii;

⁽⁴⁾ CDR371-2011_FIN_AC

⁽⁵⁾ JOIN(2016) 29 final

⁽⁶⁾ CDR 2391/2012 fin

⁽⁷⁾ CDR3952-2013_00_00_TRA_AC

24. poveruje predsedu, aby toto uznesenie postúpil Európskej komisii, Európskemu parlamentu, Rade, predsedovi Európskej rady a slovenskému predsedníctvu Rady EÚ.

II. NÁVRHY ZMIEN

Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom roku kultúrneho dedičstva

Pozmeňovací návrh 1

Odôvodnenie 0

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá Výborom regiónov
	<i>Európska únia prispieva k zachovaniu a rozvoju nedeliteľných a univerzálnych hodnôt ľudskej dôstojnosti, slobody, rovnosti a solidarity pri rešpektovaní rozmanitosti kultúr, jazykov a tradícií národov Európy, ako sa uvádza v preambule Charty základných práv Európskej únie.</i>

Zdôvodnenie

Vyplyva zo znenia.

Pozmeňovací návrh 2

Odôvodnenie 4

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá Výborom regiónov
<p>Ako Európska komisia zdôraznila vo svojom oznámení s názvom Na ceste k integrovanému prístupu ku kultúrnemu dedičstvu Európy ⁽⁸⁾, kultúrne dedičstvo sa považuje za spoločný zdroj a spoločné vlastníctvo, ktoré zachováваме pre budúce generácie, a za starostlivosť oň sú spoločne zodpovedné všetky zainteresované strany.</p> <p>⁽⁸⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 22. júla 2014 Na ceste k integrovanému prístupu ku kultúrnemu dedičstvu Európy, COM(2014) 477 final.</p>	<p>Ako Európska komisia zdôraznila vo svojom oznámení s názvom Na ceste k integrovanému prístupu ku kultúrnemu dedičstvu Európy ⁽⁸⁾, kultúrne dedičstvo sa považuje za spoločný zdroj a spoločné vlastníctvo, ktoré zachováваме pre budúce generácie, a za starostlivosť oň sú spoločne zodpovedné všetky zainteresované strany. Článok 36 ZFEÚ v tejto súvislosti nebráni zákazom alebo obmedzeniam dovozu, vývozu alebo tranzitu z dôvodu ochrany národných kultúrnych pokladov, ktoré majú umeleckú, historickú alebo archeologickú hodnotu.</p> <p>⁽⁸⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 22. júla 2014 Na ceste k integrovanému prístupu ku kultúrnemu dedičstvu Európy, COM(2014) 477 final.</p>

Zdôvodnenie

Je dôležité pripomenúť, že na tovar, ktorý je súčasťou národných kultúrnych pokladov, sa nevzťahujú predpisy EÚ týkajúce sa voľného pohybu tovaru.

Pozmeňovací návrh 3

Odôvodnenie 11

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá Výborom regiónov
<p>Kultúrne dedičstvo môže mať veľký význam pre súdržnosť spoločenstva v čase, keď sa kultúrna rozmanitosť v európskych spoločnostiach zvyšuje. Nové participatívne a medzi-kultúrne prístupy k politikám kultúrneho dedičstva a vzdelávacím iniciatívam, podľa ktorých sa všetkým druhom kultúrneho dedičstva prisudzuje rovnaká dôstojnosť, majú potenciál zvýšiť dôveru, vzájomné uznanie a sociálnu súdržnosť.</p>	<p>Kultúrne dedičstvo môže mať veľký význam pre súdržnosť spoločenstva v čase, keď sa kultúrna rozmanitosť v európskych spoločnostiach zvyšuje. Pamiatky, ktoré získali značku „Európske dedičstvo“, majú silný európsky rozmer, keďže boli vybraté na základe ich úlohy v európskej histórii. Ako také sú symbolom európskych ideálov, hodnôt, histórie a integrácie a zblížuju Európsku úniu a jej občanov. Spolu s Európskymi hlavnými mestami kultúry zvyšujú u európskych občanov pocit spolupatričnosti k spoločnej kultúrnej oblasti. Treba preto hľadať komplementárnosť medzi týmito iniciatívami a Európskym rokom kultúrneho dedičstva. Nové participatívne a medzi-kultúrne prístupy k politikám kultúrneho dedičstva a vzdelávacím iniciatívam, podľa ktorých sa všetkým druhom kultúrneho dedičstva prisudzuje rovnaká dôstojnosť pri súčasnom rešpektovaní slobody umenia v súlade s článkom 13 Charty základných práv Európskej únie, majú potenciál zvýšiť dôveru, vzájomné uznanie a sociálnu súdržnosť.</p>

Zdôvodnenie

Tak značka Európske dedičstvo, ako aj Európske hlavné mestá kultúry sú dôležitými nástrojmi podpory kultúrneho dedičstva na miestnej a regionálnej úrovni a mali by byť v rozhodnutí riadne uznané. To isté platí aj pre slobodu umenia, ktorá je jadrom európskej tvorivosti.

Pozmeňovací návrh 4

Článok 2 ods. 2 písm. k)

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá Výborom regiónov
<p>podporovať synergie medzi Úniou a členskými štátmi vrátane posilnenia iniciatív na predchádzanie nezákonnému obchodovaniu s tovarom kultúrneho charakteru.</p>	<p>podporovať synergie medzi Úniou a členskými štátmi vrátane posilnenia iniciatív na predchádzanie nepovoleným vykopávkam a nezákonnému obchodovaniu s tovarom kultúrneho charakteru.</p>

Zdôvodnenie

Ničenie archeologických nálezísk z dôvodu nelegálnych vykopávkov má nesmierne dôsledky na kultúrne dedičstvo Európy.

Pozmeňovací návrh 5

Článok 4

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá Výborom regiónov
<p>Koordinácia na vnútroštátnej úrovni</p> <p>Každý členský štát vymenuje národného koordinátora zodpovedného za organizáciu účasti daného členského štátu na Európskom roku. Koordinátor zabezpečuje koordináciu príslušných činností na vnútroštátnej úrovni.</p>	<p>Koordinácia na úrovni členských štátov</p> <p>Každý členský štát vymenuje v plnom súlade s právomocami prenesenými na národnú, regionálnu a miestnu úroveň verejnej správy koordinátora zodpovedného za organizáciu účasti daného členského štátu na Európskom roku. Koordinátor zabezpečuje koordináciu príslušných činností na vnútroštátnej úrovni.</p>

Zdôvodnenie

Pri vymenovaní koordinátorov členských štátov sa musia riadne zohľadniť federálne štátne štruktúry a úrovne správy nižšie ako celoštátna úroveň.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

STANOVISKÁ

VÝBOR REGIÓNOV

119. PLENÁRNE ZASADNUTIE 10., 11. A 12. OKTÓBRA 2016

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Zjednodušenie EŠIF z pohľadu miestnych a regionálnych orgánov

(2017/C 088/04)

Spravodajca: Petr Oswald (CZ/SES), člen mestského zastupiteľstva Plzne

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. zdôrazňuje, že EŠIF sú jedným z mála nástrojov EÚ, ktoré majú priamy, konkrétny a hmatateľný vplyv na kvalitu života občanov prostredníctvom státisícov projektov realizovaných v celej Európe, a tým majú možnosť kladne ovplyvniť ich celkový postoj k EÚ v čase, keď jej popularita klesá. Tento nástroj by sa preto mal zachovať a rozvíjať v súlade s jeho hlavnými cieľmi a zásadami. EŠIF a hlavne politika súdržnosti by naopak mali prejsť procesom analýzy a zlepšenia, ktorý zvýši ich efektívnosť a prínos, a to v záujme naplnenia cieľov EÚ a stratégie Európa 2020, ako aj v záujme prínosu pre ďalšie oblasti, ktoré sú dôležité pre život občanov, čím sa zlepší ich vnímanie EÚ. Dobrým a dôležitým spôsobom, ako to dosiahnuť, je zjednodušiť celý systém využívania EŠIF a umožniť jeho väčšiu flexibilitu.
2. Upozorňuje, že využívanie EŠIF sa stáva komplikovanejším nielen v každom novom programovom období, ale prakticky každý rok. Výbor preto veľmi víta iniciatívu súčasnej členky Komisie zodpovednej za regionálnu politiku, na základe ktorej sa Európska komisia začala seriózne zaoberať zjednotením a vytvorila nielen skupinu na vysokej úrovni, ale zapojila do diskusie aj ďalších partnerov. Okrem toho podotýka, že by posúdením možnosti zjednodušenia mali prejsť nielen EŠIF, ale aj všetky programy financovania a politiky EÚ.
3. Víta úzku spoluprácu s holandským a slovenským predsedníctvom Rady EÚ pri spoločných diskusiách o praktických krokoch na zjednodušenie vykonávania EŠIF a navrhuje, aby táto spolupráca pokračovala s nadchádzajúcimi predsedníctvami Rady EÚ a v súvislosti s diskusiou o budúcnosti politiky súdržnosti.
4. Poznomenáva, že v rámci zjednodušovania sa treba sústrediť na naplnenie základného zmyslu a podstaty politiky súdržnosti, ktorým je regionálna politika. Upozorňuje, že súčasná politika súdržnosti sa vo svojej podobe postupne vzdáva od regionálnej politiky a stále viac sa venuje riešeniu problémov na národnej úrovni, čo je zrejme napríklad z toho, že jednotlivé partnerské dohody vychádzajú z národných reformných programov. Okrem toho je politika súdržnosti zatažená viacerými národnými podmienkami, na naplnenie ktorých nemá miestna a regionálna úroveň a ostatní príjemcovia žiaden vplyv. Politika súdržnosti sa stáva komplexnejšou a zložitejšou hlavne pre nedostatok dôvery medzi rôznymi politickými a administratívnymi úrovňami. Táto zložitosť tiež prispieva k prehĺbovaniu rozdielov v rozvoji regiónov.
5. Upozorňuje, že je zástupcom miestnej a regionálnej samosprávy, ktorá môže pôsobiť na rôznych úsekoch článkov úrovni riadenia pri využívaní EŠIF, a hlavne ako koneční príjemcovia, riadiace orgány alebo zainteresované strany. Z tejto úlohy miestnych a regionálnych samospráv vyplýva, že pri zjednodušovaní by sa malo reagovať predovšetkým na ich poznatky a pripomienky.

6. Zdôrazňuje, že na to, aby bolo zjednodušovanie skutočne efektívne, musia sa doň aktívne zapojiť nielen všetky generálne riaditeľstvá Európskej komisie, ktoré sa podieľajú na plánovaní a monitorovaní EŠIF, medzi ktoré patrí GR pre regionálnu a mestskú politiku, GR pre zamestnanosť, GR pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, GR pre námorné záležitosti a rybárstvo a GR pre hospodársku súťaž, ale aj ďalšie inštitúcie a orgány EÚ (napr. orgány auditu atď.). Systém sa musí zjednodušiť pre všetkých, tak pre príjemcov, ako aj orgány správy.

7. Odporúča, aby sa proces zjednodušovania konkrétne týkal zníženia administratívnej záťaže vykonávateľov a zníženia zložitosti postupov auditu, podávania správ a vykazovania výdavkov. Právny rámec by sa mal náležite prispôbiť podľa rozsahu projektu a podľa toho, ako funguje systém realizácie.

8. Odporúča, aby sa k zjednodušovaniu pristupovalo systematicky, a preto považuje za vhodné vytvoriť k nemu metodiku a ukazovatele dosahovania výsledkov a úspešnosti, pričom treba rozlišovať výsledky, pri ktorých je možné okamžite uplatňovať poznatky a navrhované riešenia, a výsledky, ktoré sa využijú v ďalšom programovom období. V súčasnom programovom období nie je vzhľadom na prebiehajúce vykonávanie operačných programov v záujme právnej istoty realistické uskutočniť rozsiahle zmeny. Malo by sa však uvažovať o okamžitých opatreniach prostredníctvom zmien týkajúcich sa vykonávacích postupov a iných požiadaviek, ktoré nie sú právnej povahy, lepšej spolupráce a účinnejších usmernení, ako aj prostredníctvom menších úprav legislatívneho rámca politiky súdržnosti a súvisiacej legislatívy. Ďalej by malo byť zjednodušovanie štruktúrované podľa tém (doprava, životné prostredie atď.), podľa fondov a ich rozčlenenia (EFRR, ESF atď.), podľa úrovne (národná, regionálna, mestská, miestna, komunitná) a podľa subjektov (verejné, súkromné, mimovládne atď.). V rámci tohto procesu treba identifikovať väzby a účinky v rámci tejto štruktúry, ako aj smerom navonok a klásť dôraz na zjednodušovanie medziinštitucionálnych vzťahov medzi rôznymi úrovňami riadenia, ktoré sa podieľajú na vykonávaní.

9. Navrhuje zlepšiť koordináciu medzi jednotlivými fondmi a programami na vnútroštátnej úrovni. To by sa malo dosiahnuť v programovom období aj prostredníctvom strategického riadenia a plánovania, pričom by sa dôraz kládol na všeobecnú strategickú činnosť.

Základné otázky a parametre určujúce smer zjednodušenia

10. Zdôrazňuje, že v záujme úspechu celého procesu zjednodušenia si treba odpovedať na nasledujúce základné otázky.

— Pre koho zjednodušujeme?

Výbor sa domnieva, že cieľovou skupinou sú v prvom rade koneční príjemcovia a až následne ďalšie orgány v línii využívania EŠIF, a to zdola nahor, počínajúc miestnymi orgánmi, ktoré sú poverené vykonávaním funkcie vykonávateľa a/alebo sprostredkovateľského orgánu operačných programov.

— Prečo zjednodušujeme – aký je účel?

Výbor sa domnieva, že hlavným účelom zjednodušenia je to, aby vznikali a realizovali sa tvorivé projekty, ktoré prispejú k rozvoju území, spolupatričnosti v EÚ, konkurencieschopnosti a kvalite života a v konečnom dôsledku aj k rozvoju celej EÚ a splneniu stratégie Európa 2020. Účelom zjednodušenia nie je ani väčšie alebo jednoduchšie mňanie prostriedkov z EŠIF, ale to, aby projekty boli efektívnejšie a tvorivejšie a ich príprava a realizácia ústretovejšia a pre príjemcov menej riskantná.

— Čo spôsobilo zložitosť systému?

Výbor sa domnieva, že dôvodom väčšej zložitosti systému je predovšetkým snaha preniesť jednotlivé zistenia a poznatky do všeobecne platných pokynov a šablón, teda snaha o zjednotenie systému. Ďalším dôvodom je dokumentovanie boja proti korupcii a zabezpečenie väčšej transparentnosti za každú cenu. Výbor sa domnieva, že sa nekladie dostatočný dôraz na preverenie negatívnych vplyvov jednotlivých (hoci dobre mienených) opatrení a zásahov do systému na iné opatrenia. Prenos a zovšeobecnenie poznatkov z jedného prípadu totiž nemusí pri aplikácii na iné prípady fungovať.

11. Za zjednodušenie nepovažuje:

— iba zníženie počtu strán nariadení a pokynov.

Pokyny a nariadenia musia byť jasne formulované tak, aby boli zrozumiteľné a aby bol ich výklad jednoznačný;

- obmedzenie právomocí Komisie, a najmä GR pre regionálnu a mestskú politiku.

V mnohých prípadoch je v záujme jednotného celoeurópskeho prístupu a výkladu vhodné, aby generálne riaditeľstvo zodpovedné za určité fondy malo sústredenú právomoc vydávať pravidlá, vďaka čomu by na ďalších úrovniach využívania nedochádzalo k rôznym nekoordinovaným výkladom a prístupom. Mnohé komplikácie vznikajú práve pre nekoordinovanosť medzi jednotlivými GR a ďalšími orgánmi EÚ (GR pre hospodársku súťaž, orgány auditu atď.);

- vytváranie ďalších zjednocujúcich dokumentov a šablón.

Treba posúdiť, či kroky, ktoré sa v minulých rokoch v danej oblasti urobili, skutočne prispeli k väčšej efektívnosti, a následne ich zhodnotiť. Ak chceme zjednodušovať, bude bezpodmienečne potrebné škrtiť a rušiť pokyny a všeobecné pravidlá, ktoré neprispievajú k väčšej efektívnosti, a namiesto zväzovania procesu implementácie tento proces uvoľňovať.

12. Za zjednodušenie považuje:

- stanovenie takých pravidiel, aby na dosiahnutie všeobecného cieľa bolo možné využiť rozdielne a tvorivejšie prístupy a projekty;
- vytváranie a uplatňovanie zásady dôvery medzi jednotlivými subjektmi zapojenými do procesu vykonávania, so zavedením skutočnej dohody o dôvere medzi Komisiou, členskými štátmi a ich regiónmi s cieľom riadiť a kontrolovať štrukturálne fondy a bojovať proti podvodom;
- opätovné zavedenie väčšej flexibility pre príjemcov a väčší priestor na implementáciu na regionálnej úrovni s možnosťou priamej pracovnej väzby a väčšej komunikácie medzi Komisiou a príjemcami, pokiaľ situáciu nie je možné vyriešiť v národnom kontexte;
- väčšiu flexibilitu vo vzťahu medzi riadiacimi orgánmi (celoštátnymi alebo regionálnymi) a miestnymi orgánmi (príjemcami alebo vykonávateľmi) a zjednodušenie pravidiel pre audit a kontrolu, podávanie správ a vykazovanie výdavkov;
- podporu zásady proporcionality tak, aby miera administratívnej záťaže nepriamo úmerne zohľadňovala nielen celkovú veľkosť projektu, ale najmä výšku poskytnutej podpory;
- zníženie počtu programov, napríklad obmedzením počtu tematických operačných programov a ich nahradením napríklad vypracovaním integrovaného operačného programu;
- koncepciu jednotného metodického prostredia zavedením spoločných pravidiel pre celý systém. Ďalší rozvoj technických nástrojov pre strategickú činnosť, ako je napríklad databáza stratégií – informačný systém obsahujúci príslušné dokumenty, ciele, zodpovednosti a ukazovatele;
- rozšírenie fungovania monitorovacieho systému s cieľom zjednodušiť administratívne postupy pre uchádzačov o projekt;
- vývoj a zavedenie ďalších nástrojov na rozvoj strategickej činnosti, napríklad hodnotenie kvality stratégií a kvality ich realizácie, hierarchie stratégií, budovania kapacít v oblasti strategickej činnosti vo verejnej správe;
- vývoj a uplatňovanie jednotnej terminológie týkajúcej sa fondov.

13. Zdôrazňuje, že zjednodušenie je neustály proces, ktorý sa neobmedzuje na vykonanie niekoľkých opatrení, či na vypracovanie správy alebo stanoviska.

14. Upozorňuje, že mnohí príjemcovia v súčasnosti považujú čerpanie EŠIF za „riskantnú záležitosť“, pretože príjemca nemá istotu, či sa nestane obeťou „vyššej moci“, t. j. či sa nezastaví alebo neoneskorí financovanie jeho projektu pre spor medzi Komisiou a členským štátom, napríklad pre nesplnenie podmienok, zistenie pochybenia v implementačnom systéme a pod. Aj keď príjemca splní cieľ a účinok daného projektu, jeho podpora sa môže znížiť alebo oneskoriť pre rôzne drobné pochybenia alebo preto, že projekt bol počas realizácie z rôznych objektívnych dôvodov zmenený. Takisto mu môže hroziť retroaktívne uplatnenie zistenia orgánu auditu z iného projektu a mnohé ďalšie riziká. To všetko ovplyvňuje ochotu účinne využívať EŠIF. Je nevyhnutné, aby sa tento projekt a jeho predkladateľ dostali opäť do centra záujmu politiky súdržnosti a aby sa vytvorili priaznivé podmienky pre príjemcov najmä tým, že sa zníži administratívna záťaž; tým, že sa predkladanie správ predkladateľov projektu obmedzí len na údaje o realizácii projektu; tým, že sa zovšeobecni zjednodušené vykazovanie nákladov a zaručí, že nebudú spochybnené pri audite a tým, že sa predkladateľom projektov poskytnú informácie o tom, ktoré dokumenty bude nutné na určitú obmedzenú dobu archivovať v papierovej podobe.

15. Domnieva sa, že podstatným zjednodušením by bolo, ak by pre všetky fondy EÚ platili rovnaké pravidlá oprávnenosti. Za určovanie oprávnenosti získať podporu pri určitých nákladoch by mala bezpodmienečne zostať zodpovedná národná úroveň a to by sa malo harmonizovať vo všetkých členských štátoch EÚ.

16. Navrhuje, aby niektorej už existujúcej inštitúcii alebo orgánu bola zverená právomoc a úloha ombudsmana pre EŠIF, na ktorý by sa ako na poslednú inštanciu mohol príjemca obrátiť, pretože mnohí príjemcovia sa pre komplikovanosť systému aj napriek snahe realizovať projekt tak, aby prinášal čo najväčší efekt, dostávajú do paradoxných a problematických situácií, ktoré okrem toho, že takýchto príjemcov morálne a ekonomicky likvidujú, výrazne prispievajú aj k negatívnemu postojovi verejnosti k EŠIF a EÚ ako takej. Tento inštitút by sa nemal zameriavať výlučne na komunikáciu s GR REGIO, ale najmä na riešenie problematiky EŠIF v rámci celej Európskej komisie a ďalších orgánov EÚ. Napriek tomu, že do problematiky EŠIF zasahuje mnoho ďalších generálnych riaditeľstiev a iných orgánov EÚ, takýto inštitút na úrovni EÚ chýba. Bolo by takisto vhodné, aby podobné inštitúty vznikli aj v jednotlivých členských štátoch, ktoré ich zatiaľ nemajú.

17. Opätovne opakuje, že je úplne zásadné zamedziť retroaktívnosti zistení. Ide o to, aby sa súčasné zistenia a zmeny postupov a pokynov nesmeli uplatňovať na iné projekty spätne, a to ani na nedokončené projekty vo vyššom stupni realizácie. Zamedzenie retroaktívnosti je rýchlo vykonateľné opatrenie, ktoré prispeje k právnej istote príjemcov.

18. Odporúča, aby pri zjednodušovaní dochádzalo k zmenám, ktoré umožnia väčšiu flexibilitu, pretože k stále väčšej komplikovanosti procesov dochádza predovšetkým preto, že z jednotlivých konkrétnych zistení pri projektoch vznikajú všeobecné pokyny a smernice. Odporúča vytvoriť na tento účel pracovnú skupinu zloženú z odborníkov na praktické využívanie EŠIF, ktorá by podávala návrhy zmien a diskutovala o nich s Komisiou a ďalšími orgánmi.

19. Upozorňuje na časté prípady nesúlady medzi právnym rámcem EÚ pre EŠIF a národnými právnymi predpismi v zdanlivo nesúvisiacich oblastiach, ako sú zákony o finančnej kontrole alebo verejnom obstarávaní, pretože tento nesúlad spôsobuje roztrieštenosť a rozdielny prístup v jednotlivých členských štátoch. Preto odporúča, aby pri EŠIF, pri ktorých ide o prostriedky EÚ, a nie členských štátov, boli právne predpisy a pokyny EÚ týkajúce sa EŠIF nadradené protichodnej národnej legislatíve, prípadne legislatíve na úrovni EÚ bez ohľadu na spolufinancovanie z národných zdrojov s cieľom zabrániť nadmernej regulácii (tzv. *goldplating*).

20. Navrhuje, aby sa preberali osvedčené postupy z krajín a programov, ktoré mali v minulosti zanedbateľnú alebo nízku chybovosť. Zároveň treba dbať na to, aby mali všetky krajiny rovnaké podmienky (aj napriek rozdielnej legislatíve jednotlivých členských štátov). Jednotlivé územné celky v súčasnosti často uplatňujú diametrálne odlišný prístup. Dochádza totiž k situáciám, keď to, čo sa v prípade jednej krajiny považuje za správny a bežný postup, sa v prípade inej krajiny považuje za závažné pochybenie. To samozrejme nič nemení na skutočnosti, že by miera administratívnej záťaže mala zohľadňovať veľkosť projektov, výšku podpory a kvalitu implementačnej štruktúry.

21. Podotýka, že v záujme úspechu zjednodušovania treba vyriešiť dilemu medzi opatreniami na boj proti korupcii a na zníženie chybovosti na jednej strane a zmenšovaním administratívneho zaťaženia EŠIF na druhej strane. Je potrebné revidovať spôsoby realizácie a riadenia, ktoré nerozlišujú medzi podvodom a neúmyselným pochybením, čo vyvoláva nedôveru subjektov a predkladateľom projektov spôsobuje neprímeranú administratívnu záťaž. Jednotlivé opatrenia, ktoré sa postupne zavádzajú na podporu transparentnosti a boja proti korupcii a podvodom, celý systém výrazne komplikujú. Treba preto spätne preveriť, ktoré z týchto opatrení sú naozaj efektívne a ktoré systém iba komplikujú a kriminalizujú poctivých príjemcov za nepodstatné pochybenia. Boj proti korupcii by nemal znamenať to, že budeme ku každému príjemcovi pristupovať a priori s nedôverou, ale mal by byť založený na dôvere, spolupráci a jednoznačnej zodpovednosti. Tento boj sa teda musí opierať o základné morálne zásady a zodpovednosť za splnenie cieľa, ku ktorému sa príjemca zaviazal, a nie o to, že sa budeme na základe zistených pochybení snažiť vytvárať šablónovité schémy, ktoré budú naopak, často neefektívne, zväzovať ďalších príjemcov. Ak sa sústredíme len na dodržiavanie formálnych požiadaviek a rozvrhov, účelové alebo nekorektné čerpanie sa v niektorých prípadoch môže stať úplne nepostihnuteľným.

Štruktúra problematiky

22. Na základe diskusie svojich členov a s ďalšími partnermi vymedzuje nasledujúce hlavné okruhy problémov, ktoré treba riešiť.

Verejné obstarávanie

23. Ako sa ukázalo na pracovných stretnutiach týkajúcich sa otázky zjednodušovania, aj napriek tomu, že existujú členské štáty, v ktorých verejné obstarávanie funguje bez väčších problémov, zástupcovia viacerých štátov považujú práve verejné obstarávanie za jeden z najzásadnejších problémov vykonávania. Preto sa domnieva, že na realizáciu projektov v rámci EŠIF by mali existovať jasné celoeurópske pravidlá verejného obstarávania, ktoré by boli nadradené národnej legislatíve v tejto oblasti. Ide hlavne o prostriedky EÚ, a nie jednotlivých členských štátov, preto by sa malo verejné obstarávanie riadiť celoeurópskymi pravidlami, a nie národnými. Okrem toho by mali postupy verejného obstarávania prispievať k tomu, aby vznikol čo najefektívnejší konečný produkt, a s týmto cieľom umožňovať flexibilitu pri rôznych druhoch zákaziek, namiesto toho, aby tieto postupy čisto formálne zväzovali zadávateľa a uchádzača v rôznych záväzných schematických postupoch a procesoch. Okrem iného by sa mali zvýšiť prahové hodnoty pre zverejnenie na portáli verejného obstarávania a v úradnom vestníku EÚ.

24. Ako sa ukázalo na pracovných stretnutiach týkajúcich sa otázky zjednodušovania, aj napriek tomu, že existujú členské štáty, v ktorých verejné obstarávanie funguje bez väčších problémov, zástupcovia viacerých štátov upozorňujú, že súčasný systém je pre menšieho obstarávateľa natoľko komplikovaný a rizikový, že nie je schopný vypísať verejnú súťaž sám a musí využiť služby externých špecializovaných firiem napriek tomu, že sa tým nezbaví zodpovednosti za prípadné pochybenia. Vytvorila sa tak úplne nová oblasť podnikania. Paradoxné je to, že v niektorých prípadoch treba vypísať verejnú súťaž aj na firmu, ktorá má verejnú súťaž spracovať.

25. Ako sa ukázalo na pracovných stretnutiach týkajúcich sa otázky zjednodušovania, aj napriek tomu, že existujú členské štáty, v ktorých verejné obstarávanie funguje bez väčších problémov, zástupcovia viacerých štátov upozorňujú, že väčšina chýb pri verejnom obstarávaní sú skutočné chyby, ktoré sú výsledkom zložitých pravidiel. V dôsledku toho sú navrhovatelia projektov frustrovaní z auditov ex post, ktoré sa často vykonávajú v pokročilej fáze procesu, keď oprava chýb už nie je možná, pričom nemajú ani možnosť požiadať o predbežné záväzné posúdenie. Výbor preto navrhuje, aby sa auditorské stanoviská vydávali a ďalšie kontroly postupov verejného obstarávania vykonávali predovšetkým ex ante s cieľom predvídať chyby, ktoré sú práve v tej oblasti najčastejšie, a tak znížiť výšku finančných opráv.

26. Treba poukázať aj na skutočnosť, že právne predpisy o verejnom obstarávaní sa sústreďujú na obstarávateľa, ktorý je tiež postihovaný a stíhaný za každé drobné pochybenie, pričom k veľkej miere negatívneho ovplyvňovania výsledkov dochádza na základe rôznych dohôd medzi uchádzačmi o zákazku. Hlavne v tých oblastiach a segmentoch, v ktorých je trh značne zmonopolizovaný, súčasný systém verejného obstarávania často neplní svoj účel a môže byť dokonca kontraproduktívny. Preto by bolo veľmi vhodné sa nad celým systémom zamyslieť a zvážiť prehodnotenie filozofie celého systému. Tento aspekt sa prejavuje najmä v menších štátoch, kde je monopolizácia trhu oveľa výraznejšia.

27. Je dôležité, aby sa nedávno uverejnené usmernenia pre obstarávanie v rámci EŠIF (Verejné obstarávanie – praktická príručka) urýchlene prepracovali, pretože odkazujú na staré smernice, a nie na nové smernice o verejnom obstarávaní, ktoré boli schválené v roku 2014 a vstúpili do platnosti začiatkom tohto roka. V tomto ohľade má zásadný význam to, aby boli zmeny nových usmernení predmetom riadneho posúdenia územného vplyvu, ktorý umožní miestnym a regionálnym odborníkom priamo vyjadriť svoje pripomienky. Tento postup je stanovený v balíku opatrení lepšej právnej regulácie, v ktorom sa uznáva úloha VR ako kľúčového partnera pri lepšom posudzovaní vplyvov návrhov EÚ na miestnu a regionálnu úroveň.

Uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci

28. Situácia v oblasti štátnej pomoci sa v priebehu uplynulých rokov značne skomplikovala, a to napriek tomu, že v posledných rokoch došlo v niektorých programoch k čiastočnému zlepšeniu, je situácia príjemcov aj riadiacich orgánov stále veľmi zložitá. V súčasnosti neexistuje jasný zrozumiteľný výklad štátnej pomoci a všetko sa posudzuje len na základe návrhov a zistení. Národné orgány, ktoré majú zabezpečovať výklad, sa vo svojich názoroch často diametrálne líšia a nebývajú ochotné poskytovať jednoznačné záväzné stanoviská. V mnohých krajinách nie sú súčasťou implementačnej štruktúry EŠIF a za svoje stanoviská nenesú jasnú zodpovednosť. Bolo by preto vhodné, aby tieto vnútroštátne orgány (v štátoch, kde tomu tak nie je) boli začlenené do implementačnej štruktúry a aby boli povinné vydávať jasné stanoviská. V niektorých prípadoch sú oproti verejným subjektom paradoxne vo výhodnejšom postavení súkromné subjekty (nemusia sa riadiť množstvom pokynov, nariadení a opatrení). Verejné subjekty, aj napriek tomu, že plnia oveľa zriedkavejšie funkciu konkurenčných subjektov a svoje aktivity nevykonávajú s cieľom dosiahnuť zisk, musia podstupovať rovnaké procesy ako súkromné.

29. Okrem toho jestvuje ďalší významný nesúlad pri uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci. Kým na programy centrálné spravované Európskou komisiou (napr. Horizont 2020, nástroj „Spájame Európu“, Európsky fond pre strategické investície) sa postupy týkajúce sa štátnej pomoci nevzťahujú, na projekty financované v rámci politiky súdržnosti sa vzťahujú. Projekty sa teda v praxi z hľadiska štátnej pomoci neposudzujú na základe povahy projektu, ale podľa toho, či je to Komisia alebo členský štát, kto schvaľuje prostriedky a z akého zdroja sa financujú.

30. V súvislosti s tým chce upozorniť, že základným zmyslom politiky súdržnosti je zabezpečiť rovnaké podmienky menej rozvinutým regiónom, a to poskytovaním väčšieho objemu finančných prostriedkov a vyššej miery spolufinancovania Európskou úniou. Politika súdržnosti by sa teda mohla vnímať ako zámerné narušenie trhu. Preto sa výbor domnieva, že postupy týkajúce sa štátnej pomoci by sa na EŠIF vôbec nemali vzťahovať.

31. Zvláštnu pozornosť treba venovať uplatňovaniu štátnej pomoci v rámci programov európskej územnej spolupráce. Všeobecne platí, že úsilie, ktoré treba vynaložiť na dodržiavanie pravidiel štátnej pomoci nie je úmerné riziku narušenia hospodárskej súťaže. Okrem toho sa štátna pomoc v jednotlivých štátoch často rôzne interpretuje a pravidlá teda nie je možné uplatňovať s primeranou právnou istotou, čo často úplne znemožňuje realizáciu kvalitných projektov. Jedným z rýchlo vykonateľných opatrení na zjednodušenie EŠIF by preto bolo aj vyňatie európskej územnej spolupráce z pôsobnosti pravidiel štátnej pomoci, podobne ako je tomu napríklad pri programe Horizont 2020

32. Problematická je aj otázka jasnosti a proporcionality. Vzhľadom na malý rozsah niektorých projektov, najmä na miestnej úrovni, je dôležité, aby bol právny rámec s výnimkami z pravidiel štátnej pomoci jasnejší. V súčasnosti často nie je jasné, v akých prípadoch a akým spôsobom sa podpora de minimis, služba všeobecného záujmu, všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách a usmernenia o regionálnej štátnej pomoci používajú. Európsky výbor regiónov žiada, aby sa už počas tohto programového obdobia vypracovali lepšie a ľahšie použiteľné konsolidované usmernenia a aby sa pri pripravovanej revízii pravidiel štátnej pomoci zlepšil a zjednodušil súčasný rámec.

33. Vzhľadom na pozmenený pohľad na definíciu jedného podniku je v záujme podpory zamestnanosti, inovácií a podnikania v regiónoch potrebné zvýšiť aj strop podpory podľa pravidla de minimis.

Kontrola a audit

34. Nejednotnosť metodík auditu na národnej a európskej úrovni je asi najväčším úskalím procesu implementácie EŠIF. Riadiace orgány a rôzne európske a národné orgány auditu často dospejú k rôznemu výkladu tých istých pravidiel, pričom nenesú žiadnu zodpovednosť za vykonané kontroly. Na projekty EŠIF by mal byť určený jednotný systém auditu, t. j. jednotné kontrolné miesto (tzv. *single audit*) na úrovni členského štátu a EÚ vydávajúce záväzné stanoviská aj vo veci verejného obstarávania, za ktoré bude aj niesť zodpovednosť. Konečný príjemca by mal mať takisto právo požiadať o vykonanie auditu, aby si bol istý, že realizácia bola v poriadku a že mu v budúcnosti nehrozí žiadne nebezpečenstvo, prípadne na to, aby mohol vykonať nápravu. Vyžaduje si to taktiež pružnejší prístup k výmene údajov a integrovaným riešeniam v oblasti IT, ako sú elektronické formuláre a databázy, aby bolo možné zaviesť jednotné kontaktné miesto, ktoré príjemcom a riadiacim orgánom uľahčí vyplňanie formulárov. Rozšírenie používania užívateľsky ústretovej dematerializácie umožní maximálne obmedziť množstvo skenovaných a sťahovaných dokumentov. Preto treba uprednostniť využívanie informačných aplikácií, ktoré umožňujú získať administratívne údaje o príjemcovi priamo pri zdroji (počet zamestnancov, obrat, dodržiavanie daňových a sociálnych záväzkov). Vyžaduje si to však predchádzajúce posúdenie rizika z hľadiska toho, aké údaje sa môžu vymieňať, a tiež zapojenie Komisie, národných a regionálnych orgánov auditu, ako aj Európskeho dvora audítov hneď od začiatku, napríklad vypracovaním spoločnej príručky pre audit, aby sa neskôr predišlo problémom spojeným s auditom. V súčasnosti sa audit vníma ako represívne a exekučné opatrenie. Audity sa spravidla týkajú administrácie projektu a dodržiavania schematických postupov, pričom akákoľvek odchýlka sa bez milosti postihuje, aj keď bola vykonaná na zefektívnenie projektu, dosiahnutie úspor alebo z dôvodu nepredvídateľnej situácie. Výbor preto navrhuje, aby sa audítori zameriavali na „skutočnú nákladovú efektívnosť“ a brali do úvahy mieru finančnej závažnosti chýb a konkrétnu situáciu (viac proporcionality pri auditoch). Pri kontrolách a overovaní súladu s pravidlami by sa mala uplatňovať zásada proporcionality, ktorá umožní vyššiu toleranciu v prípade menších priestupkov. Mali by sme prejsť k primeranejšiemu prístupu (s menším počtom kontrol na mieste v prípade programov alebo vykonávacích orgánov s lepšími výsledkami), ktorý bude založený na výsledkoch (aby bolo možné počas jednej návštevy vykonať viac než jeden typ kontroly, čo je zvlášť dôležité pri programoch a operáciách financovaných z viacerých zdrojov), ako aj k primeranejšiemu auditu, ktorý sa bude menej sústreďovať na sankcie a viac na dosiahnutie zlepšenia a širších cieľov politiky súdržnosti. Audítor by sa mal vnímať ako partner na riešenie problémov, hľadanie efektívnejšieho spôsobu realizácie a napravenie chýb. To si vyžaduje úplne iný postoj zo strany audítov.

35. Orgány správy a orgány auditu by mali úzko spolupracovať od fázy plánovania až do úplného ukončenia programov, pretože len tak možno zabrániť rozdielnym výkladom rovnakých pravidiel. Jednotný kontrolný systém alebo jednotné chápanie kontrolného systému, ku ktorému musíme smerovať, by mal zaručiť, že rovnaká operácia nebude kontrolovaná viackrát, pretože stanoviská jednotlivých orgánov auditu by mali na seba nadväzovať a vzájomne sa dopĺňať. V tejto súvislosti navrhuje VR rozšíriť rozsah pôsobnosti primeranej kontroly podľa článku 148 všeobecného nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 a uplatniť ho okrem audítorského orgánu a Komisie na všetky druhy kontrol vrátane kontrol vykonávaných riadiacimi a certifikačnými orgánmi a Európskym účtovným dvorom. Všeobecnejšie by do auditov bolo potrebné zaviesť viacej subsidiarity. Audit EÚ by sa mal obmedziť výlučne na dodržiavanie predpisov týkajúcich sa EŠIF. Členský štát a jeho riadiace orgány by mali byť zodpovedné za overenie súladu s vnútroštátnymi právnymi predpismi (vrátane predpisov vyplývajúcich z európskych právnych predpisov). Táto subsidiarita v audítorskej činnosti by mala byť podmienená uzatvorením dohody o dôvere medzi EK a príslušným členským štátom.

36. Rovnako navrhuje zvýšiť o 50 % dolnú hranicu, pod ktorou sa pri určitej operácii pred predložením konečných výdavkov nevykonáva viacej než jeden audit.

37. Pri projektoch, do ktorých je zapojených viacero partnerov, je neprijateľné, aby z dôvodu nezrovnalosti zistených u jedného z partnerov bolo penalizované finančnou korekciou celé partnerstvo alebo v krajnom prípade celý program.

38. Hoci existujú štáty, kde odvolacie systémy fungujú bez väčších problémov, v mnohých štátoch síce jestvujú na základe článku 74 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 1303/2013 odvolacie systémy, ale sú veľmi rôznorodé a z pohľadu príjemcu nie vždy plnia svoju úlohu. Mal by sa preto vytvoriť aj jednotný zrozumiteľný a rýchly odvolací systém, a to tak na úrovni členských štátov (tam, kde ešte nie je vytvorený), ako aj na úrovni EÚ. Tento systém by mal byť účinný nielen voči zisteniam auditu, ale aj voči rozhodnutiam na všetkých stupňoch a vo všetkých oblastiach (napr. štátna pomoc atď.).

Rozšírenie regulačnej záťaže (gold plating)

39. Postup členského štátu, ktorý pri transponovaní právnych predpisov Európskej únie do vnútroštátneho práva zachádza nad rámec ich minimálnych požiadaviek, je zdanlivo problémom členských štátov, a nie Európskej komisie. Tento jav však existuje preto, lebo ho nariadenia Komisie a vykonávacie usmernenia umožňujú. Ak je zámerom tento proces minimalizovať, je potrebné v tejto oblasti posilniť úlohu Komisie, ktorá musí v nariadeniach a vykonávacích usmerneniach definovať jasné neprekročiteľné požiadavky, ktoré nemožno meniť ani zmiernením, ani sprísnením. To sa okrem iného týka aj oblasti verejného obstarávania a auditu. Prostriedky EŠIF sú prostriedky EÚ, preto by mala pravidlá stanovovať EÚ, a nie jednotlivé štáty.

40. K rozšíreniu regulačnej záťaže dochádza aj preto, že vykonávacie usmernenia sa v Komisii v mnohých prípadoch pripravujú až v priebehu realizácie programov. Členské štáty a riadiace orgány sú preto nútené vytvárať si vlastné usmernenia, ktoré sa odlišujú od usmernení dodatočne vydaných Komisiou. Nariadenie k EŠIF preto musí vznikáť súčasne s usmerneniami, a nie že sa až následne k jednotlivými článkom nariadenia vytvára predstava a výklad uplatňovania. Tento postup má často za následok oneskorenie čerpania pri operačných programoch o vyše 12 mesiacov a ďalšie revízie, ktoré opäť negatívne vplývajú na intenzitu čerpania EŠIF. Počet usmernení a metodík sa musí výrazne znížiť. Pritom je potrebné sa zamerať skôr na ich jasnosť a účelnosť než na ich rozsah, aby sa systém nestal zložitejším a neúčinným. Tieto usmernenia a metodiky by mali byť jednoznačné a nemali by sa počas realizácie meniť. V žiadnom prípade sa usmernenia nesmú uplatňovať retroaktívne.

Programovanie a tematická koncentrácia

41. Bolo by prínosné preskúmať, do akej úrovne je vhodné vykonávať programovanie a tematickú koncentráciu. V súčasnosti siah programovanie až do najnižšej úrovne implementácie. Bolo by vhodné, aby sa v rámci tematickej koncentrácie určili všeobecné ciele a hlavné ukazovatele dosiahnutia každého z týchto cieľov. Riadiacim orgánom by sa mala poskytnúť voľnosť v tom, akými aktivitami v jednotlivých regiónoch sa konkrétny cieľ dosiahne, čím by bolo tiež možné lepšie zohľadniť potreby regiónov vzhľadom na ich špecifiká a výzvy, ktorým musia čeliť. Ak je cieľom zvýšenie zamestnanosti, potom by sa mala poskytnúť voľnosť, pokiaľ ide o prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa. V niektorých regiónoch – v závislosti od úrovne ich rozvoja – prispievajú k dosiahnutiu daného cieľa aktivity v oblasti výskumu, inde napríklad v cestovnom ruchu. Najmä pri podpore cezhraničnej spolupráce, ktorej cieľom je integrácia regiónov naprieč hranicami, by sa mali zohľadňovať konkrétne potreby daného cezhraničného regiónu, a teda by sa mala umožniť podpora dôležitých aktivít nad rámec tematických cieľov vychádzajúcich zo stratégie Európa 2020. Príkladom môžu byť tzv. fondy pre malé projekty určené na podporu projektov zameraných na kontakty medzi ľuďmi, podporu cestovného ruchu či chýbajúcich dopravných prepojení. Celkovo by bolo vhodné zvážiť, či by sa na Európsku územnú spoluprácu mali vzťahovať všetky podmienky EŠIF. Malo by sa zabezpečiť, že sa neznižuje objem pridelených finančných prostriedkov.

42. Mala by sa umožniť flexibilita programov tak, aby mohli pružne reagovať na vzniknutú situáciu a rýchly technický vývoj. Táto flexibilita však musí byť reálna, to znamená, že sa musí obmedziť a úplne zjednodušiť proces zmeny programu. Za reálnu flexibilitu programu nemožno považovať to, že bude potrebné urobiť napríklad nové strategické environmentálne posúdenie (SEA). V tomto uvedenom prípade by sa napríklad o realizácii strategického environmentálneho posúdenia malo uvažovať len v situáciách, ak bude mať zvažované preprogramovanie vplyv na špecifické ciele so závažným dosahom na životné prostredie, ktoré už boli takto vopred označené.

43. Nariadením (EÚ) č. 1303/2013 sa zaviedli dva nástroje, ktoré umožňujú integrovaný územný prístup, konkrétne integrované územné investície (IÚI) a spoločné akčné plány (SAP), ktoré by mohli umožniť integrovaný rozvoj určitých oblastí alebo regiónov. Komisia však veľmi málo povzbudzuje členské štáty na využívanie týchto nástrojov, a to aj preto, lebo vo svojich delegovaných a vykonávacích aktoch ich definovala dosť nejasne a komplikovane. Širšie uplatňovanie týchto dvoch nástrojov by umožnilo:

- partnerský prístup k navrhovaniu politík rozvoja pre jednotlivé oblasti,
- účinnú implementáciu opatrení v súlade so zásadou zdola nahor a zabezpečenie synergií, čo je ľahšie dosiahnuť na nižšej územnej úrovni,

- ďalší základ pre priame schvaľovanie integrovaných projektov a priame pridelovanie prostriedkov vďaka jasnejšej definícii cieľov a účelu jednotlivých prvkov obsahu tohto integrovaného prístupu a
- vyššiu efektívnosť a účinnosť pri dosahovaní cieľov politiky súdržnosti.

44. Pri integrovaných územných investíciách (IÚI) sa vzhľadom na objem finančných prostriedkov rozdeľovaných týmto nástrojom vyžaduje vytvorenie úplne neprimeraných riadiacich štruktúr. Výbor už vo svojom stanovisku na tému miestneho rozvoja vedeného komunitou zdôraznil, že množstvo rozdielnych pravidiel, ktoré sa musia dodržiavať pri každom fonde, ktorý často spravuje osobitný riadiaci orgán, odrádza aj od rozvíjania miestneho rozvoja vedeného komunitou mimo EPFRV. Výsledkom je to, že tieto veľmi inovatívne nástroje integrovaného miestneho rozvoja majú v praxi obmedzené využitie. Nevyhnutnosť vytvoriť tieto štruktúry nielen neúmerne predražuje spravovanie tohto nástroja a zaťažuje nositeľov, ale aj výrazne komplikuje a odďaľuje realizáciu projektov.

45. Konštatuje, že skutočnosť, že sa pravidlá politiky súdržnosti menia každých sedem rokov a dokonca aj častejšie, neprispieva k ich zjednodušeniu, ale práve naopak. Pri právnom rámci presahujúcom jednotlivé obdobia podpory sa však najprv predpokladá radikálne zjednodušenie. Menšie užitočné zmeny v systéme vykonávania politiky súdržnosti sú stále možné a žiaduce, avšak zavádzať by sa mali skôr podstatnejšie zmeny, ktoré by boli menej časté a pripravovali by sa v dostatočnom predstihu. V prípade týchto zmien by sa mali vopred preskúmať ich dôsledky a mali by sa na základe zásady partnerstva vopred prediskutovať s relevantnými partnermi, t. j. nielen s členskými štátmi, ale aj miestnymi a regionálnymi orgánmi, ktoré zastupuje Výbor regiónov.

Finančné nástroje

46. Považuje používanie finančných nástrojov za dôležitý prvok na zvýšenie pákového efektu programov EŠIF a na kombinovanie financovania EŠIF a EFSI. Je však naliehavo potrebné zjednodušiť nastavenia, požiadavky na podávanie správ a pravidlá auditu pre finančné nástroje v rámci EŠIF, ako sa v tejto veci nedávno uviedlo na spoločnom seminári so slovenským predsedníctvom Rady EÚ⁽¹⁾.

47. Odporúča, aby Európska komisia preskúmala, prečo sa pre finančné nástroje vo väčšine členských štátov doteraz nepoužívajú už hotové nástroje.

48. Berie na vedomie závery nedávno zverejnenej správy Európskeho dvora audítorov Plnenie rozpočtu EÚ prostredníctvom finančných nástrojov – poučenie z programového obdobia 2007 – 2013 a vyzýva Dvor audítorov, aby tiež posúdil vykonávanie finančných nástrojov v súčasnom finančnom období.

Záverečné odporúčania

49. Berie na vedomie nedávno zverejnené súhrnné nariadenie (Omnibus)⁽²⁾, ktoré zahŕňa tiež zmeny nariadenia EŠIF, najmä pokiaľ ide o zjednodušenie využívania finančných prostriedkov a zjednodušené možnosti nákladov v programoch EŠIF.

- Poukazuje na to, že toto stanovisko nemôže poskytnúť komplexné hodnotenie zmien navrhnutých v tzv. nariadení Omnibus a pozitívneho dosahu, ktorý môžu mať na príjemcov a miestne a regionálne orgány vykonávajúce EŠIF.
- Zdôrazňuje, že je potrebné zanalyzovať takýto vplyv a zabezpečiť, že toto nariadenie bude práve pre konečných príjemcov a verejné orgány implementujúce fondy na miestnej a regionálnej úrovni znamenať skutočné zjednodušenie, a nie naopak ďalšiu komplikáciu súčasného stavu.
- Konštatuje, že tzv. nariadenie Omnibus sa nemôže posudzovať samostatne, ale jeho dosah sa musí analyzovať a posudzovať vo vzťahu k ďalším politikám EÚ a vnútroštátnym legislatívam, ktoré môžu výrazne ovplyvniť úspešnosť a skutočný účinok jeho uplatňovania v praxi. Zasadzuje sa za rýchle prijatie zmien navrhnutých v tzv. nariadení Omnibus s cieľom zaručiť ich bezprostredný dosah počas terajšieho finančného obdobia a tým aj lepšie vykonávanie programov v rámci EŠIF.

(¹) VR spolu s holandským a slovenským predsedníctvom Rady EÚ zorganizoval na základe záverov Rady pre všeobecné záležitosti z 18. novembra 2015 tri semináre o zjednodušení politiky súdržnosti. Ďalšie informácie sú k dispozícii na stránke: <http://cor.europa.eu/en/takepart/Pages/simplification-documents.aspx>.

(²) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, COM(2016) 605 final – 2016/0282 (COD).

50. Navrhuje, aby na účely zjednodušenia vznikol živý súbor projektov so „zlými postupmi“, ktorý by slúžil na ilustráciu nevyhnutnosti zjednodušovania a zmeny prístupu a doplnil výmenu osvedčených postupov pri využívaní EŠIF. Tento súbor by samozrejme neslúžil na negatívnu propagáciu EÚ a EŠIF, ale fungoval by ako súbor podnetov na jednotlivé zjednodušovania.

51. Európska komisia zverejnila základné dokumenty k jednotlivým fondom na obdobie podpory 2014 – 2020 tak neskoro, že bolo nemožné začať s ich vykonávaním na začiatku obdobia podpory. Vznikli tak dlhé čakacie doby a ťažkosti so zosúladením jednotlivých operačných programov. V budúcnosti by sa príslušné dokumenty mali zverejňovať včas a súčasne.

52. Opakovane poukazuje na možné konkrétne nástroje, ktoré môžu pomôcť pri zjednodušení riadenia EŠIF. Zjednotenie postupov, rozšírenie používania nástrojov IT a elektronická správa sú základnými prvkami rozšíreného využívania týchto fondov. Okrem toho je dôležité ďalej zvyšovať využívanie štandardných nákladov, ktoré umožňujú znížiť administratívnu záťaž, a zjednodušiť správy a kontroly, vďaka ktorým sa môžu príjemcovia a rôzne orgány zapojené do riadenia týchto fondov vyhnúť dodatočnej byrokratickej záťaži.

53. Podotýka, že väčším a hlavne reálnym uplatňovaním zásady partnerstva s miestnymi a regionálnymi samosprávami pri nastavovaní EŠIF a počas celej realizácie by Komisia získala spätnú väzbu, čo by rozhodne prispelo k väčšej efektívnosti a zjednodušeniu implementácie.

V Bruseli 11. októbra 2016

*Predseda
Európskeho výboru regiónov*

Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Štátna pomoc a služby všeobecného hospodárskeho záujmu

(2017/C 088/05)

Spravodajca: Markus Töns (DE/SES), poslanec krajského snemu Severného Porýnia-Vestfálska

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. sa týmto stanoviskom z vlastnej iniciatívy vyjadruje k týmto iniciatívam Komisie: i) oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 ZFEÚ⁽¹⁾; ii) konzultácie k návrhu rozšírenia všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách⁽²⁾, podľa ktorého by určitá investičná pomoc prístavom a letiskám mala byť vyňatá z predchádzajúcej kontroly oprávnenosti poskytnutia štátnej pomoci, ktorú vykonáva Komisia; iii) preskúmanie súboru predpisov o štátnej pomoci, tzv. Almuniovhov balíka, ktoré plánuje Komisia, ako aj nová právna úprava nariadenia o zásade *de minimis* v oblasti pomoci pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu, ktorého platnosť sa končí;

2. potvrdzuje, že európske pravidlá poskytovania štátnej pomoci pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu nesmú byť obmedzené len na zásady hospodárskej súťaže, ale musia v plnej miere zohľadniť aj širokú diskrečnú právomoc, ktorá je na základe zmlúv priznaná členským štátom, pokiaľ ide o definovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ako aj zásady miestnej a regionálnej samosprávy, hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ako aj neutrality vo vzťahu k systému vlastníckych vzťahov v členských štátoch (článok 3 ZEÚ, články 14, 106 a 345 ZFEÚ a Protokol č. 26). Služby všeobecného hospodárskeho záujmu musia odrážať rozdiely potrieb, preferencií používateľov a verejného obstarávania, ktoré môžu vyplývať z rôznych zemepisných polôh, sociálnych alebo kultúrnych situácií a demokratických procesov v členských štátoch. Výbor pripomína, že preskúmanie oprávnenosti pomoci možno vykonať, keď má celoštátny, regionálny alebo miestny predpis alebo financovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu cezhraničné účinky alebo účinky významné pre vnútorný trh;

3. zdôrazňuje vynikajúcu úlohu služieb všeobecného hospodárskeho záujmu pre rast a zamestnanosť, ako aj skutočnosť, že služby všeobecného hospodárskeho záujmu sú často predpokladom ďalších verejných a súkromných investícií. Služby všeobecného hospodárskeho záujmu sa musia preto posudzovať aj so zreteľom na európsky investičný program. V tejto súvislosti treba poukázať na Ročný prieskum rastu na rok 2016 Európskej komisie, podľa ktorého „je dôležité, aby členské štáty všeobecnejšie podporovali sociálne investície vrátane zdravotnej starostlivosti, starostlivosti o deti, podpory bývania a rehabilitačných služieb v záujme posilnenia súčasných a budúcich schopností ľudí, pokiaľ ide o ich zapojenie do pracovného trhu a prispôsobenie požiadavkám pracovnému trhu. [...] Sociálne investície časom ponúkajú hospodárske a sociálne prínosy v zmysle vyhliadok na získanie zamestnania, príjmov z pracovnej činnosti a produktivity práce, predchádzania chudobe a posilnenia sociálnej súdržnosti [...]“;

4. preto požaduje, aby sa ďalej uvažovalo o tom, ako možno služby všeobecného hospodárskeho záujmu podporiť z európskych prostriedkov v súlade s pravidlami o štátnej pomoci. Napr. by sa malo ďalej zjednodušiť uplatňovanie predpisov o štátnej pomoci, napríklad zavedením predpokladu zlučiteľnosti financovania prostredníctvom štátnej pomoci viazaného na jednoduché pravidlá, ako je súlad s povolenými operačnými programami. Rozdielne posudzovanie priamo spravovaných fondov EÚ, ako je EFSI či Horizont 2020, a EŠIF v oblasti štátnej pomoci nie je oprávnené, zvyšuje administratívne zaťaženie a bráni súčinnosti medzi fondmi, o ktorých sa usiluje aj samotná Európska komisia;

5. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia sa naďalej zdráha uplatňovať pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu ako právny základ ustanovení o štátnej pomoci pre služby všeobecného hospodárskeho záujmu článok 14 ZFEÚ, ktorý by zabezpečil riadny legislatívny postup, a tým aj väčšiu právnu istotu a demokratickú legitimitu;

⁽¹⁾ Pozri oznámenie z 19. mája 2016: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/notice_aid_en.html

⁽²⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-622_en.htm

6. konštatuje, že európske právne predpisy o štátnej pomoci pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu sú v dôsledku zložitého obsahu, rozličného výkladu pojmov a dlhoročných úprav príliš podrobné a neprehľadné. Administratívna záťaž pre verejné orgány poskytujúce pomoc, úrady a podniky sa musí ešte viac znížiť a zdroje Komisie by sa mali sústrediť na uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci v prípadoch s najväčším vplyvom na vnútorný trh. Ďalej zdôrazňuje, že zložité pravidlá môžu viesť aj k tomu, že nie sú dostatočne známe, a v dôsledku toho sa nevyužívajú možnosti uľahčenia pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu. Preto vyzýva Európsku komisiu, aby obmedzila množstvo predpisov sekundárnej legislatívy a právne nezáväzných dokumentov v oblasti štátnej pomoci (nariadenia, oznámenia, usmernenia atď.) a podľa možnosti ich zlúčila;

7. opakuje, že zásadne odmieta, aby Európska komisia do kontroly oprávnenosti pri financovaní služieb všeobecného hospodárskeho záujmu začlenila ďalšie faktory týkajúce sa kvality a účinnosti. Aspekty kvality a účinnosti, ktoré ešte viac obmedzujú možnosti miestnych a regionálnych poskytovateľov pomoci konať podľa vlastného uváženia, v zásade nespádajú do právomoci Komisie stanovenej v Zmluve o fungovaní Európskej únie v kapitole o hospodárskej súťaži. Rozhodnutia o kvalite a účinnosti musia byť ponechané v zodpovednosti miestnych a regionálnych orgánov⁽³⁾;

8. zdôrazňuje, že obchodné dohody EÚ nezahŕňajú právo EÚ, jej členských štátov a ich regionálnych orgánov samostatne si regulovať, zabezpečovať či podporovať služby. Očakáva, že záruky, ktoré Európska komisia poskytla v súvislosti s rokovacími dohodami TTIP, platia aj pre všetky ostatné rokovania o obchodných dohodách, a to, že obchodné dohody neobmedzujú možnosti štátov prijať alebo zachovať právne predpisy na zabezpečenie vysokej kvality služieb a na ochranu významných cieľov verejného záujmu, ako je ochrana zdravia a životného prostredia alebo bezpečnosť obyvateľstva, že nie je predpísaná žiadna privatizácia služieb, že verejný sektor môže rozšíriť rozsah služieb, ktoré poskytuje verejnosti, a že je možné poskytovať verejné služby v oblastiach, v ktorých predtým pôsobili súkromní poskytovatelia služieb⁽⁴⁾;

9. v súvislosti s prepojením služieb všeobecného hospodárskeho záujmu s verejnými investíciami pripomína svoju obavu, že v účtovných normách nového európskeho systému národných a regionálnych účtov (ESA 2010) Eurostatu, ktorý platí od septembra 2014, sa nerozlišuje medzi verejnými výdavkami a verejnými investíciami. Okrem toho v niektorých členských štátoch transpozícia týchto noriem do národných právnych predpisov znamená, že miestne a regionálne samosprávy sú nútené uplatňovať stropy pre maximálnu výšku verejných investícií na rok a obyvateľa. Tieto stropy navyše obmedzujú aj miestne a regionálne samosprávy, ktoré majú k dispozícii rezervy, s ktorými by mohli začať rozsiahle investičné projekty v oblasti služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Nalieha preto na Európsku komisiu, aby predložila správu o uplatňovaní normy ESA 2010⁽⁵⁾;

Oznámenie o pojme štátna pomoc⁽⁶⁾

10. poukazuje na to, že označiť istú činnosť za službu všeobecného hospodárskeho záujmu prináleží na základe rastúcich kultúrnych a politických štruktúr a vzhľadom na potrebu neustáleho vývoja týchto činností členským štátom a miestne a regionálne samosprávy môžu úplne samostatne rozhodovať, ktoré služby považujú za služby všeobecného hospodárskeho záujmu;

11. víta skutočnosť, že Komisia 19. mája 2016, teda dva roky po konzultáciách v 1. polroku 2014 k vymedzeniu pojmu štátnej pomoci podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ, uverejnila svoje oznámenie, v ktorom vysvetľuje rozsah pôsobnosti právnych predpisov EÚ v oblasti štátnej pomoci. Uznáva zámer Komisie sústrediť svoje zdroje na presadenie predpisov o štátnej pomoci tam, kde majú najväčší vplyv na vnútorný trh. Zároveň však konštatuje, že oznámenie sa obmedzuje na vymedzenie pojmu štátnej pomoci v oblastiach, v ktorých už vyniesol rozsudok Súdny dvor Európskej únie. Preto predkladá na diskusiu, či toto východisko nie je príliš restriktívne a v rozpore s dynamickým vývojom v oblasti verejných investícií napr. v súvislosti s daňovými otázkami a rozvojom nových sociálnych služieb;

⁽³⁾ Pozri bod 29 stanoviska Výboru regiónov z 30. novembra 2012 na tému Modernizácia štátnej pomoci EÚ.

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-4646_sk.htm

⁽⁵⁾ Pozri bod 20 stanoviska Výboru regiónov z 3. decembra 2014 na tému Podpora kvality verejných výdavkov vo veciach podliehajúcich opatreniam EÚ, BUDG-V-009.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/index_en.html

12. vyjadruje spokojnosť s tým, že v oznámení sa potvrdilo zúženie pojmu „ovplyvňovania obchodu v rámci“ EÚ. Vzhľadom na rozhodnutia v konkrétnych prípadoch z 29. 4. 2015⁽⁷⁾ a na základe požiadavky v pôvodnom návrhu stanoviska VR by teda finančné prostriedky vyčlenené pre miestnu infraštruktúru alebo miestne služby, ktoré by sa sotva mohli využívať v iných členských štátoch a majú najvyšší okrajový vplyv na cezhraničné investície, už nemali spadať pod právne predpisy EÚ v oblasti pomoci⁽⁸⁾;

13. berie na vedomie názor Komisie, že verejné investície do stavebníctva alebo modernizácie infraštruktúry nie sú štátnou pomocou, ak príslušná infraštruktúra nie je v bezprostrednom konkurenčnom vzťahu k inej infraštruktúre rovnakého druhu. Nesúhlasí však s paušálnym názorom Komisie, že to spravidla platí pri cestnej a železničnej infraštruktúre, vnútrozemských vodných cestách a vodovodných a kanalizačných sieťach, ale nie v oblasti energie, širokopásmového internetu, letísk alebo prístavov;

14. vyjadruje potešenie nad objasnením, že na verejnú finančnú pomoc pre určité kultúrne aktivity, ktoré nie sú komerčnej povahy, ale sú sprístupňované bezplatne alebo za poplatok až do výšky 50 % nákladov sa tieto právne predpisy o pomoci nevzťahujú. To by značne zmiernilo náročnosť kontroly komunálnymi a regionálnymi orgánmi, hoci by naďalej zostalo potrebné preskúmať jednotlivé prípady, a viedlo k väčšej právnej istote, pokiaľ ide o posudzovanie verejnej podpory kultúry;

15. očakáva preto ujasnenie Európskej komisie, že v prípade miestnych služieb nehrozí ovplyvnenie obchodu, a ďalej očakáva, že sťažovateľ a/alebo Komisia dokáže, že obchod v rámci Spoločenstva je alebo môže byť ovplyvnený;

16. očakáva, že miestne a regionálne verejné orgány budú môcť v budúcnosti s väčšou právnou istotou rozhodovať, kedy môžu poskytnúť pomoc v súlade s pravidlami o štátnej pomoci;

17. v súvislosti s Akčným plánom v oblasti DPH k jednotnému európskemu priestoru DPH, ktorý bol predstavený v apríli 2016 a ktorému sa venuje vo svojom samostatnom stanovisku, sa vyjadruje proti obmedzeniu oslobodenia činností služieb všeobecného hospodárskeho záujmu od DPH;

Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách

18. poukazuje na užitočnosť praktickej príručky o aktuálnom všeobecnom nariadení o skupinových výnimkách⁽⁹⁾, v ktorej sú zhrnuté otázky štátnych orgánov a odpovede Európskej komisie, avšak konštatuje, že tieto odpovede niekedy úplne neobjasňujú pochybnosti členských štátov pri výklade;

19. víta iniciatívu Komisie v podobe prvej konzultácie o opätovnom prepracovaní všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách⁽¹⁰⁾, ktorá je otvorená do 30. mája 2016 a ktorej cieľom je oslobodiť štátnu pomoc pre infraštruktúru prístavov a letísk od oznamovacej povinnosti, keďže administratívna záťaž verejných orgánov a konečných príjemcov by sa znížila o to viac, o čo by bol väčší rozsah pôsobnosti všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách;

20. konštatuje však, že v prípade prístavov chýba akýkoľvek predchádzajúci právny základ týkajúci sa kritérií zlučiteľnosti pre investičnú pomoc, ktorý by bol umožnil Komisii rozvinúť kazuistiku na základe väčšej právnej istoty, a preto vyzýva Komisiu, aby ďalej rozpracovala otázku existencie alebo neexistencie štátnej pomoci, a to jednak z hľadiska druhov investícií, jednak veľkosti prístavov, a aby zohľadnila osobitosti štruktúry prístavov v rôznych členských štátoch, aj vzhľadom na ich verejnú úlohu;

21. konštatuje, že v oblasti vnútrozemských prístavov viaceré opatrenia prijaté členskými štátmi nemusia predstavovať štátnu pomoc, pretože príjemca nevykonáva hospodársku činnosť alebo opatrenia nemajú vplyv na obchod medzi členskými štátmi. Za určitých okolností to môže platiť o opatreniach pomoci pre vnútrozemské prístavné infraštruktúry, ktoré majú čisto miestnu povahu alebo v súvislosti s infraštruktúrou vnútrozemských prístavov, ktoré nenarúšajú hospodársku súťaž vzhľadom na to, že nemajú priamy prístup k moru a neumožňujú obchod ani komunikáciu s inými členskými štátmi prostredníctvom vnútrozemských vodných ciest;

⁽⁷⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4889_en.htm o štátnych nemocniciach v Královohradeckom kraji/CZ (SA.37432), zdravotnom stredisku v Durmersheime/DE (SA.37904), mestskej projektovej spoločnosti „Wirtschaftsbüro Gaarden“ (Kiel)/DE (SA.33149), klinike Landgrafen-Klinik/DE (SA.38035), investičnej pomoci pre prístav v Lauwersooge/NL (SA.39403), Glenmore Lodge/UK (SA.37963), členských golfových kluboch/UK (SA.38208).

⁽⁸⁾ Pozri bod 196 a 197 oznámenia Komisie o pojme štátna pomoc podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/practical_guide_gber_en.pdf

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html

22. žiada, aby sa do všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách zahrnula aj výnimka pre prevádzkovú pomoc pre prístavy alebo sa aspoň stanovili určité kategórie prístavov, súbežne s tým, čo sa požaduje pre niektoré letiská (pozri bod 28 tohto dokumentu);
23. vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že ak bude problematika prístavnej infraštruktúry zahrnutá do všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách, každá verejná intervencia, ktorá spadá pod definíciu štátnej pomoci a na ktorú sa nemôže uplatniť výnimka, bude podliehať veľmi komplexnému posúdeniu s neistým výsledkom, vzhľadom na prípadné priame schválenie na základe zmluvy, a žiada preto Komisiu, aby navrhla prijatie špecifických usmernení pre takúto pomoc, ak presahuje prah výnimky;
24. podporuje pri posudzovaní investičnej pomoci pre regionálne letiská výslovne prístup Komisie, že „nie je vhodné stanoviť strop vymedzujúci notificačnú povinnosť ako výšku pomoci, keďže vplyv opatrenia pomoci na hospodársku súťaž závisí hlavne od veľkosti letiska, nie od veľkosti investície“;
25. od Európskej komisie očakáva, že pri vymedzení pojmov týkajúcich sa pomoci pre regionálne letiská zabezpečí harmonizáciu s existujúcimi právnymi predpismi EÚ;
26. potvrdzuje svoj skorší postoj, že Komisia by sa mala sústrediť na veľké letiská a že opatrenia pomoci pre malé letiská s priemerným rozsahom prepravy menej ako 300 000 cestujúcich za rok by nemali podliehať rozsahu pôsobnosti predpisov o štátnej pomoci, lebo nemôžu významne ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, keďže tieto letiská nie sú zo štrukturálneho hľadiska schopné pokryť kapitálové a prevádzkové náklady⁽¹⁾ a keďže štátna pomoc je určená na verejnú podporu rozvoja bezpečnej a hospodársky únosnej infraštruktúry leteckej dopravy v regiónoch so slabými spojeniami⁽¹²⁾. Takéto ustanovenie by malo prirodzene sprevádzať výrazné zvýšenie prahovej hodnoty pre výnimky pre pomoc letiskám pokladaným za službu všeobecného hospodárskeho záujmu (v súčasnosti stanovenej na 200 000 cestujúcich ročne), čím by sa prinavrátila na úroveň platnú pred prijatím tzv. Almuniovhovho balíka o službách všeobecného hospodárskeho záujmu, t. j. na jeden milión cestujúcich ročne; Predpokladom takéhoto opatrenia by však malo byť, že sa primerané spojenie nedá zabezpečiť žiadnym iným spôsobom;
27. pochybuje, že malé letiská vedia samé pokryť minimálny podiel 25 % investičnej pomoci. V tejto súvislosti žiada Komisiu, aby zohľadnila, že táto pomoc spravidla nie je zameraná na zvýšenie kapacity, ale väčšinou sa týka potrieb v oblasti infraštruktúry;
28. žiada, aby sa do všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách začlenilo aj oslobodenie prevádzkovej pomoci pre letiská, keďže usmernenia Európskej komisie o leteckej doprave pre prevádzkovú pomoc (usmernenia z roku 2014, bod 112 a nasl.) obsahujú jasné podmienky, napr. s ohľadom na výpočet počiatočnej medzery vo financovaní, ktoré možno splniť aj v rámci oslobodenia;
29. považuje za potrebné prispôsobiť súčasné ustanovenia týkajúce sa prístavov a letísk situácii najodľahlejších regiónov, a to pokiaľ ide o investičnú alebo prevádzkovú pomoc, vzhľadom na značné nedostatky v dostupnosti týchto regiónov a ich úplnú závislosť od leteckej a námornej dopravy, ktoré sú v týchto izolovaných oblastiach jedinou použiteľnou dopravnou alternatívou;
30. odporúča, aby sa v prípade investičnej a prevádzkovej pomoci pre kultúru a zachovanie kultúrneho dedičstva prahové hodnoty navrhnuté pre revidované všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách zvýšili o 100 %, nielen o 50 % (respektíve ako navrhla Európska komisia: zo 100 na 150 miliónov EUR na projekt a z 50 na 75 miliónov EUR na podnik a rok) a žiada väčšie zostúlenie pravidiel a ustanovení všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách so znením oznámenia o pojme štátnej pomoci, pretože v oznámení boli zavedené niektoré základné vysvetlenia, uvítané členskými štátmi, ktoré však nemajú rovnakú záväznú povahu priamo uplatniteľného nariadenia ako napr. všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách;
31. pokiaľ ide o investičnú a prevádzkovú pomoc na kultúru a zachovanie kultúrneho dedičstva, v súlade so zvýšením prahovej hodnoty požadovaným v predchádzajúcom bode rovnako žiada zvýšiť z 1 na 2 milióny EUR hranicu, po ktorú je možné uplatňovať metódu výpočtu podpory podľa článku 53 ods. 8 nariadenia (EÚ) č. 651/2014, t. j. uplatňovať pomoc až do výšky 80 % oprávnených nákladov na projekt [alternatívne k metóde uvedenej v článku 53 ods. 6 a 7 nariadenia (EÚ) č. 651/2014];

⁽¹⁾ Stanovisko Výboru regiónov s názvom Usmernenia EÚ o štátnej pomoci letiskám a leteckým spoločnostiam z 28. novembra 2013, COTER-V-043.

⁽¹²⁾ Pozri rozhodnutie Európskej komisie o letisku Angoulême, 23. júla 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm.

32. vyzýva Komisiu, aby v revidovanom všeobecnom nariadení o skupinových výnimkách objasnila status štátnej investičnej pomoci na opatrenia v oblasti infraštruktúry. Na základe rozhodnutia vo veci Propapier/Eisenhüttenstadt z 1. októbra 2014⁽¹³⁾ by sa pri všeobecných opatreniach v oblasti infraštruktúry malo vždy posúdiť, či pozitívne účinky pomoci na regionálny rozvoj neprevažujú nad negatívnym vplyvom na súťaž;

33. očakáva, že k športovej infraštruktúre a multifunkčným infraštruktúram na trávenie voľného času sa bude pristupovať v prepracovanom nariadení o skupinových výnimkách rovnako v tom zmysle, že bude povolená prevádzková pomoc pre multifunkčné infraštruktúry na trávenie voľného času vo výške až do 2 miliónov EUR na infraštruktúru ročne;

Služby všeobecného hospodárskeho záujmu

34. podporuje dynamické rozšírenie koncepcie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. Nové sociálne služby, napríklad sociálne služby súvisiace s prvým prijatím a integráciou utečencov a migrantov alebo digitálna infraštruktúra v regiónoch, v ktorých možno konštatovať zlyhanie trhu, napríklad v regiónoch, ktoré musia riešiť výzvy v spojitosti s demografickými zmenami, by sa mohli považovať za súčasť služieb všeobecného hospodárskeho záujmu vzhľadom na potrebu zabezpečiť ich univerzálne poskytovanie verejnosti. Pravidelne treba zodpovedajúco posudzovať aj budúce nové trendy, a keď je to potrebné, treba ich na úrovni členských štátov tiež považovať za služby všeobecného hospodárskeho záujmu;

35. kritizuje, že Komisia sa v aktuálnom oznámení o službách všeobecného hospodárskeho záujmu pokúšala rozšíriť svoje možnosti voľne konať v otázke, čo možno definovať ako službu všeobecného hospodárskeho záujmu, s odvolaním na „bežné trhové podmienky“⁽¹⁴⁾. To je v rozpore so zásadami miestnej a regionálnej samosprávy a v praxi je to pre verejné orgány aj ťažko dokázateľná podmienka;

36. poukazuje na to, že štvrtým kritériom v rozsudku *Altmark* sa len vytvoril stimul pre členské štáty, aby používali predpisy o verejnom obstarávaní namiesto zvolenia prístupu založeného na službách všeobecného hospodárskeho záujmu. V skutočnosti sa miestne a regionálne orgány pri druhej alternatíve štvrtého kritéria podľa rozsudku *Altmark*, t. j. kritéria priemerného, dobre riadeného a primerane vybaveného podniku, stretávajú s ťažkosťami, lebo nemajú referenčné kritérium v prípadoch, keď v danom sektore nepôsobí žiadny súkromný podnik. Preto vyzýva Komisiu, aby na účely splnenia štvrtého kritéria rozsudku vo veci *Altmark* vypracovala podrobné usmernenie o tom, čo je priemerný, dobre riadený a primerane vybavený podnik, a to aj prostredníctvom štúdií trhu, ktoré dokážu stanoviť určité štandardné náklady, aby verejné orgány mohli ľahšie oslobodiť určité poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu od kontroly oprávnenosti pomoci;

37. považuje preskúmanie definície primeraného zisku zo služby všeobecného hospodárskeho záujmu za veľmi dôležité, najmä aby sa napríklad aj prostredníctvom stimulov alebo zvýšením percentuálneho podielu uznateľného primeraného zisku zohľadnila skutočnosť, že zisky sa často opätovne investujú do služieb všeobecného hospodárskeho záujmu;

38. opätovne žiada o zvýšenie prahových hodnôt pre zásadu *de minimis* v oblasti štátnej pomoci pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu. Prahové hodnoty na preskúmanie prípustnosti pomoci pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu by mali predstavovať jeden milión EUR na jeden prípad za obdobie troch daňových období. Predpokladá sa, že pod touto prahovou hodnotou nespĺňajú všetky kritériá platné pre štátnu pomoc, lebo vzhľadom na často len miestne využitie služby všeobecného hospodárskeho záujmu nedochádza k narušeniu obchodu, ani hospodárskej súťaže, ktoré by ohrozilo vnútorný trh;

39. domnieva sa, že limit na oslobodenie od oznamovacej povinnosti podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ pre náhradu pre podniky poverené poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu vo výške najviac 15 miliónov EUR za rok by mal byť zvýšený na pôvodný limit vo výške 30 miliónov EUR, ktorý platil už pred rokom 2011;

40. podporuje predĺženie bežnej platnosti poverení na viac ako desať rokov, aby sa lepšie zohľadnili náklady na poverenie a odpis investícií subjektov poverených poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu;

⁽¹³⁾ Register pomoci GR pre hospodársku súťaž SA.23827.

⁽¹⁴⁾ Pozri bod 48: „nebolo [by] vhodné spájať plnenie konkrétnych záväzkov služieb všeobecného hospodárskeho záujmu s činnosťou, ktorá už je alebo môže byť v uspokojivej miere a za podmienok – napr. pokiaľ ide o cenu, objektívne znaky kvality, kontinuitu a prístup k službe – zlučiteľných s verejným záujmom, ako ho definuje štát, vykonávaná podnikmi pôsobiacimi za bežných trhových podmienok“.

41. ďalej obhajuje rozšírenie vymedzenia sociálneho bývania stanoveného v rozhodnutí Komisie z 20. decembra 2011. Na zabezpečenie väčšieho manérovacieho priestoru pre členské štáty, pokiaľ ide o poskytovanie, pridelovanie, financovanie a organizovanie sociálneho bývania a demokratickú slobodu rozhodovania, malo by sa odstrániť obmedzenie sociálneho bývania na „znevýhodnené osoby alebo sociálne slabšie skupiny“. Na právo na dostupné a primerané bývanie by sa mal klásť väčší dôraz, lebo neschopnosť trhu s bývaním zvládnuť celý dopyt po bývaní nie sú postihnutí len ľudia, ktorí nemajú vôbec žiadny prístup k bývaniu, ale aj obyvatelia neprimeraných zdravotne nevhodných alebo preplnených bytov, ako aj ľudia, ktorí väčšinu svojho príjmu vynaložia na platenie nájmu alebo mesačnú splátku svojho úveru;

42. žiada o rozvoj kontaktných kapacít medzi Európskou komisiou a členskými štátmi na zlepšenie znalostí o poskytovaní pomoci pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu. Európska komisia musí viesť dialóg aj priamo s miestnymi a regionálnymi samosprávami a poskytovať podporu;

43. naliehavo žiada všetky členské štáty, aby spoločne s Európskou komisiou vytvorili vhodné komunikačné a koordinačné postupy a vypracovali usmernenia pre územné samosprávy s cieľom uľahčiť zložité kontroly oprávnenosti poskytovania pomoci pri službách všeobecného hospodárskeho záujmu. Od členských štátov ďalej očakáva, že do vypracovania štátnych správ o vykonávaní Almuniohovo balíka zapoja miestne a regionálne samosprávy a ich združenia na zabezpečenie realistického súpisu konkrétnych ťažkostí a výziev súvisiacich so službami všeobecného hospodárskeho záujmu;

44. v záujme vytvorenia právnej istoty pre miestne a regionálne samosprávy požaduje stanovenie premlčacej lehoty pre sťažovateľov v trvaní piatich rokov od začiatku vyplácania náhrady alebo investície. Doteraz platná lehota na začatie postupu, ktorý vyústí do rozhodnutia vymáhať vrátenie pomoci Komisiou v trvaní desiatich rokov odo dňa poskytnutia protiprávnej pomoci prijímateľovi, ktorá fakticky funguje ako premlčacia lehota pre sťažnosti týkajúce sa štátnej pomoci, je príliš dlhá. Miestne a regionálne samosprávy, ako aj podporované podniky potrebujú väčšiu právnu istotu. Premlčacia lehota desiatich rokov, ku ktorým treba pripočítať čas potrebný na postup, takže môže dôjsť k prípadom, keď treba vymáhať štátnu pomoc poskytnutú aj pred 20 alebo 25 rokmi, je neprimeraná a nespĺňa základné požiadavky jednak miestnych a regionálnych samospráv, jednak podnikov, ktoré si často nemôžu dovoliť právne poradenstvo. Navyše marí jeden z účelov vrátenia štátnej pomoci: obnovu pôvodného konkurenčného prostredia;

45. považuje za potrebné, aby sťažnosť mohol predložiť len subjekt, ktorý môže byť aj priamo hospodársky dotknutý. Okruh subjektov, ktoré doteraz mohli podať sťažnosť, t. j. „akýkoľvek členský štát a akákoľvek osoba, podnikateľ alebo združenie podnikateľov, ktorých záujmy možno ovplyvniť poskytnutím pomoci, najmä príjemca pomoci, konkurujúci si podnikatelia a obchodné združenia“ podľa článku 20 v spojení s článkom 1 písm. h) vykonávacieho nariadenia, je stále príliš široký.

V Bruseli 11. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Digitalizácia európskeho priemyslu

(2017/C 088/06)

Spravodajca: Kieran McCarthy (IE/EA), člen mestského zastupiteľstva mesta Cork

Referenčný dokument: Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Digitalizácia európskeho priemyslu – Využiť výhody jednotného digitálneho trhu v plnej miere

COM(2016) 180 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Vytváranie spoločnosti zmien a inovácií: výzva do budúcnosti

1. víta oznámenie Európskej komisie na tému *Digitalizácia európskeho priemyslu – Využiť výhody jednotného digitálneho trhu v plnej miere* a balík podporných opatrení, ktoré sa v ňom navrhujú na využitie príležitostí vyplývajúcich zo stratégie jednotného digitálneho trhu. Vyhladáva na budúci hospodársky rast Európy a zamestnanosť, ale aj sociálna súdržnosť čoraz viac závisia od schopnosti pochopiť, prijať a využiť všetky aspekty inovačnej spoločnosti v regiónoch Európy;
2. zdôrazňuje, že jednotný digitálny trh EÚ zahŕňa 500 miliónov spotrebiteľov a je pre EÚ a jej členské štáty a regióny najsilnejším politickým nástrojom na podnecovanie inovácií, rastu a tvorby pracovných miest;
3. poznamenáva, že prebieha pokračujúca priemyselná revolúcia, ktorej motorom sú nové generácie digitálnych technológií, ako sú tzv. veľké dáta (big data), ako aj nové a rozličné spôsoby využívania digitálnych technológií pre odvetvové a miestne otázky. Výzvou do budúcnosti je, aby európsky priemysel tieto príležitosti v digitálnej oblasti v plnej miere a rýchlo využil. Príležitosti pre podniky v tradičných aj netradičných odvetviach, najmä MSP, naplno prijať digitalizáciu ako prostriedok na posilnenie a poistenie svojej konkurencieschopnosti, ani nemožno dostatočne zdôrazniť;
4. uznáva, že sektor IKT v EÚ sa dôležitou mierou podieľa na hospodárskej činnosti, pretože zamestnáva viac ako 6 miliónov ľudí a produkuje približne 4 % HDP. Podľa nedávnych štúdií by sa vďaka digitalizácii produktov a služieb, ak sa naplno využije, mohli v priebehu najbližších piatich rokov zvýšiť ročné príjmy tohto odvetvia v Európe o viac ako 110 miliárd EUR;

Konvergencia všetkých sektorov

5. súhlasí, že dvomi kľúčovými činiteľmi úspešného využitia všetkých výhod jednotného digitálneho trhu sú a) silná konkurencieschopnosť európskeho digitálneho odvetvia spolu s b) pripravenosťou súkromného aj verejného sektora prispôsobiť sa situácii integrovaním výsledných digitálnych inovácií do svojich činností a zabezpečiť tak vysokú kvalitu služieb pre všetkých občanov. Zdôrazňuje, že odstránenie regulačných prekážok, odstránenie byrokracie a modernizácia právnych predpisov EÚ sú taktiež kľúčovým faktorom;
6. zdôrazňuje, že podniky všetkých veľkostí vo všetkých regiónoch a sektoroch môžu stavať na silných stránkach európskych IKT a vytvárať digitálne priemyselné platformy na účely vývoja digitálnych technológií od komponentov cez zariadenia až po softvéry, a to pre spotrebiteľské trhy aj pre webové a dátové platformy a súvisiace aplikácie a služby;
7. zdôrazňuje, že stratégia jednotného digitálneho trhu, najmä pilier tzv. maximalizácie rastového potenciálu digitálneho hospodárstva, obsahuje všetky dôležité prostriedky na posilnenie digitalizácie priemyslu prostredníctvom opatrení v oblastiach ako dátové hospodárstvo, internet vecí, cloud computing, získavanie zručností a elektronická verejná správa. Konvergencia v oblasti mnohých ďalších technológií čoraz viac podnecuje zmeny v digitálnej oblasti, najmä v oblasti robotiky a umelej inteligencie a tiež v oblasti 3D tlače;

8. nabáda na ďalšie investície do troch z prierezových zmluvných verejno-súkromných partnerstiev v rámci programu Horizont 2020 – Továrne budúcnosti, Udržateľný spracovateľský priemysel pomocou efektívneho využívania zdrojov a energetickej efektívnosti (SPIRE) a Spoločný podnik pre priemyselné odvetvia využívajúce biologické materiály (BBIJU);

Uvedomenie si rozdielov

9. všíma si, že väčšina subjektov prijímajúcich rozhodnutia v odvetví má ťažkosti pri rozhodovaní, kedy, v akej miere a do ktorých technológií investovať. Približne 60 % veľkých priemyselných podnikov a viac ako 90 % MSP sa domnieva, že v oblasti digitálnych inovácií zaostávajú;

10. zdôrazňuje, že v dôsledku rýchleho vývoja a rastúceho využívania digitálnych technológií je taktiež naliehavo potrebná modernizácia súčasného regulačného rámca, aby bolo možné udržať krok s nebyvalou rýchlosťou inovácií;

11. súhlasí, že by sa malo vynaložiť väčšie úsilie aj na uľahčenie koordinácie veľkých, ale často rozdrobených európskych iniciatív týkajúcich sa výskumu, vývoja a inovácie v ďalších dôležitých oblastiach digitálnych technológií;

12. trvá na tom, že pre rozvoj internetu vecí a bezproblémový tok údajov vo všetkých regiónoch je nevyhnutné širšie pochopenie interoperability ako niečoho, čo má význam nielen pre verejnú správu, ale aj pre všetky sektory (napr. ako prostriedok na zabezpečenie toho, aby sloboda spotrebiteľov nebola ohrozená obmedzeniami proprietárnych systémov jednotlivých technologických podnikov). Jednoznačnými požiadavkami sú dostupnosť spoločných formátov, štandardov a špecifikácií;

13. považuje za veľmi dôležité, aby sa program Európskej komisie REFIT týkajúci sa lepšej právnej regulácie zamerail na prekážky v inováciách a na diskusiu o tom, ako ich možno odstrániť alebo zmierniť novým prístupom k regulácii, ako je to opísané v stratégii jednotného trhu. V tomto ohľade zdôrazňuje, že v rámci procesu REFIT sa miestne a regionálne orgány musia považovať za kľúčových partnerov a nie za zainteresované strany vzhľadom na to, že vykonávajú väčšinu rozhodnutí prijatých na úrovni EÚ;

14. žiada Komisiu, aby užšie spolupracovala s priemyselnými odvetviami a podnikmi všetkých veľkostí, so všetkými úrovňami vlády a zainteresovanými stranami pri zisťovaní regulačných prekážok a ich odstraňovaní v záujme digitalizácie európskeho priemyslu a zjednodušenia súčasných právnych predpisov;

15. tvrdí, že pre digitalizáciu európskeho priemyslu je veľmi dôležité prostredie účinnej štandardizácie IKT, ktoré má pre jednotný digitálny trh kľúčový význam, lebo umožňuje bezproblémové prepojenie zariadení a služieb cez hranice a medzi jednotlivými technológiami. Úsilie v tejto oblasti je potrebné strategicky zamerať na päť prioritných oblastí štandardizácie – 5G, cloud computing, internet vecí, dátové technológie a kybernetickú bezpečnosť;

16. zdôrazňuje, že prioritné normy IKT pre jednotný digitálny trh by mali byť zamerané na zabezpečenie primeranej návratnosti investícií s cieľom stimulovať globálny výskum, vývoj a inovácie a naštartovať trvalo udržateľný proces štandardizácie, pričom sa zároveň zabezpečí široká dostupnosť technológií na otvorenom a konkurencieschopnom trhu;

17. všíma si, že v mnohých priemyselných odvetviach už tradičný cyklus vývoja, testovania a štandardizácie nevyhovuje rýchlemu vývoju a zložitým konvergovaným technológiám;

18. poukazuje na to, že práca v digitalizovanom hospodárstve prinesie ešte väčší dôraz na nové zručnosti a schopnosti vrátane väčšej kreativity, kvalitnejšej komunikácie a väčšej prispôsobivosti, čo bude vyžadovať značné zlepšenie zručností pracovnej sily na všetkých úrovniach;

19. zdôrazňuje, že ďalší vývoj internetu vecí a tzv. veľkých dát je pre všetky podniky a celú verejnosť veľkou výzvou aj z hľadiska dôvery a zabezpečenia;

Uznanie potreby synergií

20. naliehavo žiada, aby sa v tejto oblasti vynaložilo všemožné úsilie na vytvorenie silných jasne zameraných partnerstiev na úrovni regiónov, štátov aj EÚ s cieľom podnieť významné súkromné investície a dosiahnuť prelomový vplyv na konkurencieschopnosť prostredníctvom vývoja obchodne využiteľných produktov a služieb a zároveň dosiahnuť prínosné výmeny skúseností, poznatkov a nápadov medzi týmito partnerstvami, aby sa mohli využiť synergie a neznásobovalo sa úsilie, pričom by sa dokonca mohla vytvoriť sieť partnerstiev;

21. nabáda, aby sa hlbšie preskúmala pridaná hodnota posilnenej spolupráce medzi vnútroštátnymi a regionálnymi tvorcami politík v oblasti inovácie s ohľadom na koncepciu inteligentnej špecializácie a medziregionálne iniciatívy na základe zásady zdola nahor;

22. domnieva sa, že je potrebné podporovať investície zo súkromných aj verejných zdrojov vrátane väčších príspevkov od podnikov a inštitucionálnych subjektov, ako je Európska investičná banka (EIB – aj prostredníctvom Investičného plánu pre Európu/EFSI), a znovu potvrdiť význam synergií medzi programom Horizont 2020, iniciatívami Startup Europe a FIWARE, EŠIF a regionálnymi a vnútroštátnymi politickými nástrojmi vo vzťahu k širším cieľom konkurencieschopnosti a súdržnosti EÚ;

23. berie na vedomie a víta plány Európskej komisie sústrediť investície v objeme 500 miliónov EUR z programu Horizont 2020 do plošného zavádzania centier digitálnych inovácií, pričom centrá digitálnej inovácie sa musia financovať z prostriedkov druhého piliera programu Horizont 2020 „Vedúce postavenie priemyslu“, a nie z rozpočtu pre ostatné časti programu Horizont 2020 a zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány môžu výdatne prispievať k vzniku tejto formy kompetenčných stredísk a technologických jednotných kontaktných miest pre koncových používateľov z priemyselných odvetví. Poukazuje na to, že excelentná veda je naďalej rozhodujúcim kritériom pri výbere podporovaných programov a že treba náležite zohľadňovať dôležitú úlohu vysokých škôl pri odovzdávaní vedomostí a v inovačnom procese, aby sa mohol ďalej optimalizovať účinok plánovaných investícií v rámci programu Horizont 2020. Preto by sa mal spresniť a prípadne prehodnotiť najmä zamýšľaný účinok činností vo vzťahu k centrámi digitálnych inovácií;

24. opakovane zdôrazňuje, že je nutné naďalej zaručovať potrebné zdroje na digitálne investície ako základnú zložku výhľadovej politiky súdržnosti EÚ, podľa možnosti s výrazne vyššími investíciami ako podiel 14 miliárd EUR z EŠIF, ktorý bol využitý na túto oblasť v rokoch 2007 – 2013;

Financovanie IKT v našich regiónoch

25. poukazuje na to, že otvorenosť internetu a pôsobivý vzostup ponuky obsahu a služieb a dopyt po nich sú v súčasnosti hlavnými hnacími silami konkurencieschopnosti, hospodárskeho rastu, sociálneho rozvoja a inovácií v Európe. V dôsledku znevýhodnenia vplyvom pretrvávajúcej nedostatočnej infraštruktúry – najmä na vidieku, kde ju súkromní operátori nepovažujú za ziskovú – však mnohé miestne a regionálne orgány nie sú v súčasnosti stále schopné naplno využívať výhody tohto vývoja;

26. žiada Európsku komisiu, aby takéto miestne a regionálne orgány podporovala pri ich činnostiach financovania, a to v prvom rade tým, že bude naďalej schvaľovať prioritné používanie EŠIF na zavedenie digitálnej infraštruktúry do všetkých európskych regiónov, a následne uznaním technologických prekážok pri projektoch digitálneho rozvoja vo vidieckych a riedko osídlených oblastiach alebo v regiónoch, ktoré musia čeliť ďalším demografickým výzvam, ktoré by sa mali považovať za služby všeobecného hospodárskeho záujmu;

27. podobne ako Európsky parlament má naďalej obavy z možných dôsledkov rozhodnutia Európskej rady z februára 2013 znížiť rozpočet na digitálnu infraštruktúru a služby v rámci Nástroja na prepájanie Európy z 9,2 miliardy EUR len na 1 miliardu EUR, v dôsledku čoho musí Európska komisia od základu zmeniť svoje plány;

Podpora inovácií a konkurencieschopnosti prostredníctvom infraštruktúry IKT

28. zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány môžu podporovať inováciu a konkurencieschopnosť prostredníctvom personalizovaných riešení na strane dopytu a ponuky vrátane zavádzania širokopásmového pripojenia, digitálneho hospodárstva, digitálnej integrácie a elektronickej verejnej správy. Navyše poskytujú aj vzdelávacie a výcvikové zariadenia, vykonávajú iniciatívy v oblasti financovania z EÚ a uľahčujú prospešnú spoluprácu a výmenu skúseností s inými verejnými orgánmi, a to aj cez hranice;

29. víta príležitosti ponúkané prostredníctvom Európskej investičnej banky, ktorá sa zaviazala zvýšiť objem pôžičiek na širokopásmovú infraštruktúru na 2 miliardy EUR ročne, a ktorá výslovne zdôraznila význam úlohy miestnej a regionálnej úrovne pri tomto druhu investícií zameraných na rast. Zdôrazňuje taktiež, že je dôležité podporovať iniciatívy na úrovni komunit, ako sú napr. komunitné podniky;

30. naliehaovo žiada, aby sa podporili aj nové investičné nástroje na urýchlenie spustenia infraštruktúry schopnej dosiahnuť ciele v oblasti rýchlosti širokopásmového pripojenia podľa Digitálnej agendy pre Európu v rámci stratégie Európa 2020 a na urýchlenie plného rozmiestnenia siete 4G (pred zavedením novších technológií, ako je sieť 5G) pri súčasnom zachovaní technologickej neutrality, a aby sa umožnila účinná hospodárska súťaž medzi operátormi;

Rozvíjanie potenciálu elektronickej verejnej správy a elektronického obchodu

31. upozorňuje, že miestne a regionálne orgány si môžu určiť ako prioritu poskytovanie digitálnych a podnikateľských zručností občanom, ktoré im umožnia plne využívať nové technológie, rozumieť problematike kybernetickej bezpečnosti a potrebe ochrany osobných údajov, zvýšiť svoju zamestnateľnosť a vytvoriť nové podnikateľské príležitosti, okrem iného aj prostredníctvom analýzy tzv. veľkých dát;

32. domnieva sa, že elektronický obchod pre mnohé menšie podniky stále ostáva nevyužitou príležitosťou, najmä z dôvodu príliš vysokých nákladov: 65 % európskych používateľov internetu nakupuje online, ale na tento veľmi veľký dopyt reaguje len 16 % MSP, ktoré predávajú tovar online, a len menej ako polovica z nich predáva tovar online do zahraničia (7,5 %);

33. vyzýva na stanovenie priorít v oblasti prekážok elektronického obchodu vyplývajúcich z problémov, ako je geografické blokovanie a neexistencia zabezpečeného systému platieb kreditnou kartou online. Pre potenciálnych maloobchodných predajcov online, najmä pre tých, ktorí sa zapájajú do cezhraničného predaja, to znamená zbytočné náklady, komplikácie a riziká vystavenia sa podvodom;

34. zdôrazňuje význam akčného plánu Európskej komisie pre elektronickú verejnú správu na modernizáciu verejných služieb prostredníctvom digitalizácie – najmä význam prístupnosti verejných inštitúcií pre súkromné osoby a podniky pomocou elektronických prostriedkov bez ohľadu na fyzickú polohu – a preto zdôrazňuje, že podporuje rozvoj interoperabilných a viacjazyčných cezhraničných verejných služieb (najmä výmeny informácií) ako funkčného prostriedku na prekonávanie vnímanej periférnosti;

35. poukazuje na to, že pokiaľ ide o využívanie potenciálu elektronickej verejnej správy na zabezpečovanie spoločenského prospechu, ako je znižovanie emisnej stopy, zjednodušenie podnikania, podpora cestovného ruchu alebo zvyrazňovanie kultúrneho dedičstva, často práve miestne a regionálne orgány zohrávajú dôležitú vedúcu úlohu pri určovaní príležitostí a subjektov v oblasti IKT, výmene najlepších technologických postupov, pridelovaní prostriedkov na investície do nástrojov IKT, meraní pokroku a komunikovaní úspechu;

36. konštatuje, že ak podniky zvýšia svoje digitálne zručnosti a využívanie digitálnych médií, budú mať aj vyššie požiadavky, pokiaľ ide o možnosť udržiavať svoje styky s úradmi prostredníctvom digitálnych riešení. Riadne fungujúca digitalizovaná verejná správa ponúka podnikom, organizáciám a súkromným osobám účinné elektronické služby a digitálne postupy, čím sa zlepšuje dostupnosť, uľahčuje sa vybavovanie a skracujú sa lehoty na riešenie záležitostí vo vzťahu k verejnému sektoru. Prostredníctvom narastajúcej miery digitalizácie budú mať verejné subjekty na vnútroštátnej, ako aj regionálnej a miestnej úrovni viac možností na uvoľnenie prostriedkov, v dôsledku čoho je možné venovať viac času stretnutiam so zákazníkmi a menej času administratíve a kontrole;

37. zdôrazňuje, že interoperabilita elektronickej verejnej správy si vyžaduje nielen systémovú kompatibilitu, ale aj kapacitu verejnej správy pracovať v úzkej spolupráci s informačnými systémami, ako aj informovanie verejnosti o možnostiach, ktoré takéto systémy ponúkajú. Výbor regiónov preto navrhuje doplniť do programu ISA2 pre riešenia interoperability budovanie ľudských zdrojov v oblasti digitálnych aj jazykových zručností a zvyšovanie informovanosti na podporu modernizácie verejnej správy;

38. víta navrhované opatrenia v oblasti vnútorného trhu s elektronickými komunikáciami, ktorých cieľom je urýchliť dynamický a trvalo udržateľný rast vo všetkých hospodárskych sektoroch a vytvoriť nové pracovné miesta, ako aj zabezpečiť aktualizáciu právnych predpisov týkajúcich sa autorských práv, s prihliadnutím na digitálnu revolúciu a zmenu správania spotrebiteľov;

39. uvedomuje si potenciál, ktorý môže vzniknúť spolupracou medzi Európskym výborom regiónov a Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre výskum a inováciu (GR RTD) na platforme výmeny poznatkov ako prostriedku na podporu nových riešení výskumu a inovácií, inovatívnych produktov a najlepších postupov v reakcii na spoločenské zmeny, ktorým čelia miestne a regionálne orgány v Európe;

Zosúladovanie vzdelania a požadovaných zručností

40. zdôrazňuje, že niektoré z priorit Digitálnej agendy pre Európu – najmä riešenie digitálnej negramotnosti a nedostatočných zručností, ako aj nevyužitých príležitostí vyplývajúcich zo spoločenských zmien – sú základmi kvality života a sociálnej a hospodárskej činnosti, ktoré možno najlepšie riešiť na miestnej a regionálnej úrovni a podnieť tak efektívnejšie a lepšie prispôbené služby pre verejnosť aj miestne podniky;

41. berie na vedomie, že pokiaľ ide o odborníkov v oblasti IKT, za posledné tri roky bolo v Európe vytvorených viac ako milión nových pracovných miest. Napriek tomu sa očakáva, že vplyvom rýchlo sa zvyšujúceho dopytu bude do roku 2020 v tomto sektore viac ako 800 000 neobsadených pracovných miest;

42. naliehavo žiada ďalší rozvoj *veľkej koalície pre pracovné miesta v oblasti digitálnych technológií* vytvorenej Európskou komisiou ako celoeurópskej iniciatívy viacerých zainteresovaných strán na riešenie nerovnováhy medzi uvedeným nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily a neobsadenými pracovnými miestami v oblasti IKT prostredníctvom ponuky vhodnej odbornej a učňovskej prípravy, sťaží, opatrení na uľahčenie mobility a/alebo vykonávania aktivít na zvyšovanie informovanosti s cieľom nabádať mladých ľudí na štúdium a prípravu na kariéru v tomto sektore;

43. pripomína, že práve na nižšej ako vnútroštátnej úrovni je možné získať najpresnejšie a najaktuálnejšie informácie o trhoch práce a miestne a regionálne orgány tu môžu zohrávať dôležitú úlohu pri zisťovaní nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami podporou rozvoja primeraných programov odborného vzdelávania a stimulovaním investícií podľa miestneho dopytu;

44. žiada, aby vzdelávacie inštitúcie vypracovali ciele a flexibilnejšie koncepcie odbornej prípravy v oblasti IKT. Pracovné miesta v budúcnosti si budú vyžadovať vhodnú kombináciu základných, softvérových a technických zručností, najmä v oblasti digitálnych technológií a obchodu, ktoré súčasný systém vzdelávania a odbornej prípravy ešte plne neposkytuje. Preto je potrebné, aby sa položili základy systému vzdelávania a odbornej prípravy, ktorý bude klásť väčší dôraz na praktickú výučbu žiakov alebo študentov, ako na teoretické aspekty;

45. berie na vedomie vytvorenie a význam *programu pre nové zručnosti pre Európu* Európskej komisie, ktorý poskytne komplexný rámec pre zamestnateľnosť vrátane potreby digitálnych a doplňujúcich kľúčových podporných zručností;

46. zdôrazňuje, že je mimoriadne dôležité, aby súčasťou komplexnej realizácie digitalizácie v hospodárstve a spoločnosti bolo poskytovanie digitálnej gramotnosti a zručností občanom, pracovníkom, študentom a uchádzačom o zamestnanie;

47. opakovane poukazuje na význam európskej spolupráce v oblasti mládeže (2010 – 2018) a zdôrazňuje, že je dôležité vypracovať súbor základných opatrení, na základe ktorých by každý členský štát zaručoval mladým žiakom, aby v rámci vzdelávacieho systému mali zabezpečený prístup k širokopásmovému internetu, čím by sa mladým ľuďom poskytla minimálna záruka, pokiaľ ide o kvalifikáciu a zručnosti v oblasti informatiky. Tento aspekt treba uplatňovať nielen počas obdobia povinnej školskej dochádzky, ale počas celého života prostredníctvom inovatívnych a zdokonaľovacích programov, ktoré budú zohľadňovať technický rozvoj;

48. upozorňuje, že okrem hospodárskej perspektívy a perspektívy zamestnanosti narastajúci vplyv digitálnych technológií, najmä medzi mladými ľuďmi, nesmie ohrozovať základné ľudské zručnosti, ako je gramotnosť a osobné medziľudské vzťahy;

49. konštatuje, že v súvislosti s udržateľnou realizáciou digitálnej agendy je potrebné poskytnúť regiónom EÚ ďalší priestor. Miestne a regionálne orgány patria medzi hlavných adresátov odporúčaní programu a musia sa považovať za dôležitých aktérov a partnerov pri jeho vykonávaní.

V Bruseli 11. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

**Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Európska iniciatíva v oblasti cloud computingu
a priority v oblasti normalizácie IKT pre jednotný digitálny trh**

(2017/C 088/07)

Spravodajkyňa:	Anne Karjalainen (FI/SES), poslankyňa zastupiteľstva mesta Kerava
Referenčné dokumenty:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Priority v oblasti normalizácie IKT pre jednotný digitálny trh
	COM(2016) 176 final
	Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska iniciatíva v oblasti cloud computingu – budovanie konkurencieschopnej dátovej a znalostnej ekonomiky v Európe
	COM(2016) 178 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Úvodné pripomienky

1. sa domnieva, že iniciatívy Komisie týkajúce sa cloud computingu a priorít v oblasti normalizácie IKT sú veľmi dôležité, najmä pokiaľ ide o pozíciu Európy v celosvetovej digitálnej ekonomike a dosiahnutie cieľov stratégie pre jednotný digitálny trh;
2. podotýka, že ak sa zredukujú prekážky brániace výmene poznatkov, výrazne sa tým posilní konkurencieschopnosť európskych podnikov a bude to prospešné aj pre miestne a regionálne orgány;
3. sa domnieva, že návrh Komisie zavádzať európske cloudové služby postupne, je rozumný prístup, a s potešením konštatuje, že tento rámec umožní najprv vedeckej obci a potom podnikom a miestnym a verejným orgánom využívať a produkovat spoločné poznatky;
4. súhlasí s názorom Komisie, že konkurencieschopnú vysokovýkonnú výpočtovú techniku možno vyvinúť len pomocou spoločných opatrení;
5. takisto súhlasí s Komisiou, že európske úsilie v oblasti normalizácie IKT sa musí zintenzívniť, aby sa mohol využiť potenciál digitalizácie a mohli poskytovať cezhraničné služby;
6. podotýka, že bez ohľadu na normalizáciu IKT musia podniky a verejný sektor dostať priestor na vyvíjanie, získavanie a uplatňovanie inovatívnych riešení, ktoré sa od týchto noriem odchyľujú;
7. konštatuje, že vytvorenie a/alebo uplatňovanie spoločných noriem je stále veľmi žiaduce v prípade mnohých oblastí, ktoré sú pre jednotný digitálny trh kľúčové, ako je napríklad elektronická identifikácia. Naďalej je veľmi znepokojený tým, že zemepisné rozdiely v prístupnosti vysokorychlostného širokopásmového pripojenia bránia dokončeniu jednotného digitálneho trhu⁽¹⁾; Ostrovný charakter je nepriaznivý zemepisný faktor vzhľadom na potrebu nákladnejších podmorských káblov;
8. v tejto súvislosti znovu opakuje svoju požiadavku, aby projekty rozvoja širokopásmového pripojenia boli uznané za projekty, ktoré plnia úlohy služieb všeobecného hospodárskeho záujmu⁽²⁾;
9. zdôrazňuje, že európske miestne a regionálne orgány chcú rozvíjať výmenu poznatkov a tiež informovať o tom, aké normy IKT sú potrebné na uspokojenie ich potrieb v súvislosti s rozvojom verejných služieb⁽³⁾;

⁽¹⁾ Pozri CdR 104/2010, CdR 65/2011, CdR 3597/2013, CdR 2646/2015 a CdR 4165/2014.

⁽²⁾ CdR 2646/2015.

⁽³⁾ CdR 626/2012.

10. žiada Komisiu, aby zabezpečila, že príslušné národné orgány vo všetkých členských štátoch prijímajú primerané opatrenia na podporu cloudových služieb pre otvorenú vedu a výmeny poznatkov všeobecne, keďže v opačnom prípade by sa rozdiely medzi členskými štátmi mohli rýchlo prehĺbiť, čo by sa čoskoro odrazilo na činnosti miestnych a regionálnych orgánov;

11. súhlasí s Komisiou, že sa očakáva, že každá organizácia, veľká aj malá, verejná alebo súkromná, bude primerane riadiť riziká týkajúce sa kybernetickej bezpečnosti a v prípade potreby bude schopná preukázať, že to robí úspešne. Žiada, aby boli navrhnuté opatrenia, ktoré pomôžu rozvinúť know-how v oblasti kybernetickej bezpečnosti na každej úrovni, kde je to potrebné⁽⁴⁾;

12. predovšetkým zdôrazňuje, že na to, aby sme mohli využívať množstvo výhod, ktoré ponúka jednotný digitálny trh, je potrebná kvalifikovaná pracovná sila, ktorá ho vybuduje. Preto víta návrh Komisie v rámci nedávno prijatého nového programu v oblasti zručností pre Európu klásť dôraz na investovanie do digitálneho vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť, aby mali občania zručnosti, ktoré sú na digitálnu transformáciu potrebné;

Interoperabilita

13. konštatuje, že spoločným menovateľom oboch oznámení, na ktoré sa zameriava toto stanovisko, je nedostatočná interoperabilita v mnohých rôznych sektoroch, v dôsledku čoho sa výskumní pracovníci, priemysel, verejné orgány a tvorcovia politiky nemôžu dostať k údajom, ktoré potrebujú;

14. upozorňuje, že najväčšou prekážkou interoperability v súvislosti s takým spoločným využívaním údajov, akým sú napríklad cezhraničné digitálne služby, je zvyčajne nedostatočná standardizovaná dátová architektúra⁽⁵⁾;

15. odporúča, aby sa okrem minimálnych štandardov a jednoduchých metaúdajov, ktoré sa spomínajú v oznámení, zväzila aj možnosť definovať európske master dáta požadované v cezhraničných službách;

Normalizácia

16. súhlasí s názorom Komisie, že súčasná situácia si z hľadiska normalizácie vyžaduje partnerstvá medzi rôznymi sektormi, pričom poukazuje na príklad elektronického zdravotníctva, kde si väčšia zodpovednosť ľudí za svoje zdravie vyžaduje širšiu perspektívu⁽⁶⁾;

17. konštatuje, že elektronické zdravotníctvo, inteligentné dopravné systémy, inteligentná energia a ekologickejšie výrobné technológie, ktoré Komisia uvádza v oznámení ako príklady dôležitých cieľových oblastí, sú ťažiskové pre činnosť miestnych a regionálnych orgánov, ktoré musia byť v záujme dosiahnutia stanovených cieľov aktívne zapojené;

18. súhlasí s Komisiou, že priority by mali byť predmetom pravidelného preskúmania, pretože potreby z hľadiska normalizácie sa môžu veľmi rýchlo meniť vzhľadom na neustály vznik nových inovácií napríklad v oblasti sociálnej starostlivosti;

19. sa domnieva, že je dôležité, aby európska normalizácia určená na široké využitie zahŕňala inovácie, na ktoré sa vzťahujú patenty spoločností, a podporuje snahu Komisie objasniť hlavné prvky spravodlivej, účinnej a vymožiteľnej metodiky vydávania licencií na základe spravodlivých, primeraných a nediskriminačných zásad;

20. podotýka, že európske miestne a regionálne samosprávy už vo veľkom využívajú slobodný softvér. Považuje sa to za pozitívny vývoj, ktorý by mala Komisia podporiť, najmä objasnením vzťahu medzi licenčnými podmienkami slobodného softvéru a spravodlivými, primeranými a nediskriminačnými zásadami;

21. upozorňuje, že okrem rozvoja európskej a medzinárodnej oficiálnej normalizácie sú nevyhnutné aj opatrenia, ktoré posilnia technické špecifikácie IKT vyvinuté inými spoločnosťami, ktoré sa zaoberajú vývojom noriem, a široko uznávané osvedčené postupy, ktoré sa skutočne najviac používajú;

⁽⁴⁾ CdR 1646/2013.

⁽⁵⁾ CdR 5514/2014.

⁽⁶⁾ CdR 5514/2014.

22. považuje za nevyhnutné navrhnúť postupy, ktoré zabezpečia, že potreby koncových používateľov noriem – podnikov a verejného sektora – budú pri vypracúvaní normalizačných plánov známe;

23. veľmi oceňuje návrh Komisie podporovať účasť európskych odborníkov na medzinárodnej normalizácii IKT, keďže spoločné celosvetové postupy sú nevyhnutné na dosiahnutie európskych cieľov v oblasti digitalizácie, ako aj pre rozvoj tohto sektora;

24. konštatuje, že od zverejnenia európskeho rámca interoperability pre európske verejné služby už ubehlo niekoľko rokov, a víta zámer Komisie aktualizovať ho, pričom dúfa, že sa v tomto procese bude prihliadať aj na potenciál internetu vecí⁽⁷⁾;

Európske cloudové služby

25. konštatuje, že cloudové služby sa v Európe rýchlo rozširujú. Podľa štúdie Komisie by európsky trh s cloudovými službami mohol vzrásť z 9,5 miliardy EUR v roku 2013 na 44,8 miliardy EUR v roku 2020, čo predstavuje päťnásobný nárast⁽⁸⁾. Podľa údajov Eurostatu z konca roka 2014⁽⁹⁾:

- a) V roku 2014 využívalo cloudové služby 19 % podnikov v EÚ, najmä na hosting e-mailových systémov a skladovanie elektronických spisov;
- b) 46 % týchto podnikov využívalo vyspelé cloudové služby v súvislosti so softvérovými aplikáciami v oblasti financií a účtovníctva, ako aj na riadenie styku so zákazníkmi, alebo využívalo výpočtovú kapacitu pre svoje podnikové aplikácie;
- c) štyri podniky z desiatich podnikov (39 %) využívajúcich cloudové služby označili riziko narušenia bezpečnosti údajov za hlavný dôvod, prečo využívajú cloudové služby len v obmedzenej miere;
- d) podobné percento podnikov (42 %) nevyužívajúcich cloudové služby uviedlo, že hlavným dôvodom, prečo nevyužívajú cloudové služby sú nedostatočné poznatky o cloud computingu;

26. vzhľadom na uvedené skutočnosti zdôrazňuje, že je potrebný jasný politický záväzok, pokiaľ ide o financovanie výskumnej infraštruktúry pre cloud, aby sa mohol využiť obrovský potenciál cloud computingu;

27. podotýka, že cloudové služby sú založené na dôvere a že túto dôveru si možno získať a udržať, len ak bude venovaná mimoriadna pozornosť bezpečnosti údajov a ochrane súkromia;

28. dúfa, že sa bude prihliadať na potenciál cloudových služieb pre otvorenú vedu, ktorý by sa mohol využiť vo vzdelávaní;

29. upozorňuje na úlohu verejno-súkromných partnerstiev pri rozvoji cloudových služieb pre otvorenú vedu a opakuje svoj názor, že jestvujúce alebo pripravované cloudy na celoštátnej, regionálnej a prípadne miestnej úrovni by sa mali dať prepojiť a mali by byť interoperabilné s európskymi riešeniami⁽¹⁰⁾;

30. konštatuje, že rozsiahle využívanie dát a iného materiálu prostredníctvom cloudových služieb si vyžaduje, aby sa vyriešili problémy spojené s autorskými právami⁽¹¹⁾;

Spoločné využívanie dát

31. žiada Komisiu, aby podporovala spoločné využívanie európskych dát vo väčšej miere v súlade s platnými právnymi predpismi o ochrane údajov, a vyzýva Komisiu, aby vypracovala celkový prehľad o tom, kde sa decentralizovane možno dostať k relevantným údajom, s cieľom sprístupniť informácie týmto spôsobom;

⁽⁷⁾ Pozri CdR 10/2009, CdR 5514/2014, COM(2010) 744 final – Príloha 2 a COM(2016) 179 final.

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-study-smart-20130043-uptake-cloud-europe>.

⁽⁹⁾ Cloud computing – statistics on the use by enterprises (Eurostat, november 2014): http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Cloud_computing_-_statistics_on_the_use_by_enterprises.

⁽¹⁰⁾ CdR 1673/2012.

⁽¹¹⁾ CdR 2646/2015.

32. víta zámer Komisie predložiť iniciatívu týkajúcu sa voľného toku dát, ktorá má podporiť voľný tok dát v Únii ⁽¹²⁾;
33. zdôrazňuje, že spoločným využívaním normalizovaných dát sa zmenší fragmentácia, ktorá v súčasnosti prevláda medzi výskumnými pracovníkmi, podnikmi a verejnými orgánmi, ako aj v rámci týchto skupín, a dosiahne sa tak pokrok pri plnení mnohých cieľov v oblasti jednotného digitálneho trhu;
34. podobne ako Komisia, chápe predsudky, ktoré v súčasnosti bránia výmene dát, a naliehavo žiada Komisiu, aby aktívnejšie informovala o tom, aké výhody má spoločné využívanie dát pre tých, ktorí sa na ňom podieľajú ⁽¹³⁾;
35. podotýka, že spoločné využívanie dát má veľké výhody aj pre miestne a regionálne orgány. Vlastník dát o nič neprichádza, keď sa o ne podelí: naopak, zvyšuje sa tým hodnota dát. Sprístupnením údajov verejnej správy sa posilňuje demokracia a otvárajú nové obchodné príležitosti. Vďaka spoločnému využívaniu dát sa navyše znižuje počet špecifických a často nákladných žiadostí o poskytnutie údajov;
36. upozorňuje, že keby mali občania väčší prístup k svojim zdravotným údajom online, mohli by prevziať väčšiu zodpovednosť za svoje zdravie. Dúfa, že ľudia budú mať čoraz viac príležitostí využívať svoje údaje aj v ďalších oblastiach verejnej správy;
37. podotýka, že na to, aby verejné orgány a najmä MSP mohli profitovať z európskeho cloudu pre otvorenú vedu, potrebujú nielen aktuálne údaje, ale aj nástroje na ich analýzu, najmä v prípade veľkých dát;
38. podporuje úsilie Komisie spojiť európsku dátovú komunitu, napríklad prostredníctvom verejno-súkromného partnerstva Big Data Value v rámci programu Horizont 2020, a nabáda miestne a regionálne orgány, aby sa, pokiaľ môžu, do tejto spolupráce zapojili;
39. sa domnieva, že európsky cloud pre otvorenú vedu, ktorý zahŕňa dáta verejných orgánov, podnikovej a výskumnej sféry, by mohol vďaka využívaniu metód spracovania veľkých dát uľahčiť napríklad riešenie otázok mestskej politiky, ktoré sú často viacrozmerne a zložité;

Internet vecí

40. potvrdzuje dôležitú úlohu európskeho cloudu, pokiaľ ide o ochranu životného prostredia, prostredníctvom uchovávanía dokumentov, informácií alebo údajov v digitálnej forme. Okrem skutočnosti, že uchovávanie rôznych spisov a prístup k nim sú oveľa jednoduchšie, sprístupňovanie týchto spisov v netlačenej podobe prispieva k úspore papiera, a tým implicitne aj k ochrane životného prostredia;
41. s potešením konštatuje, že internet vecí je jednou z normalizačných priorít Komisie, keďže v budúcnosti bude mať veľmi pozitívny vplyv na kvalitu služieb a efektívnosť činností, za ktoré sú zodpovedné miestne a regionálne orgány. Podľa štúdie Európskej komisie ⁽¹⁴⁾ sa očakáva, že tržová hodnota internetu vecí v EÚ presiahne do roku 2020 jeden bilión eur;
42. dúfa, že Komisia vo väčšej miere zohľadní veľký potenciál internetu vecí v rôznych svojich programoch v súvislosti s digitalizáciou verejnej správy;
43. je presvedčený, že stanovenie noriem pre internet vecí v kontexte verejného obstarávania zodpovedá potrebám regiónov a obcí a môže zabezpečiť európskemu priemyslu značnú výhodu v tomto odvetví;
44. upozorňuje však, že internet vecí je sektor, ktorý sa ešte len rozbieha, a že sú potrebné nielen normy, ale aj inovatívne experimentovanie, ktorého financovanie by malo byť pre Úniu prioritou;

⁽¹²⁾ COM(2015) 192.

⁽¹³⁾ CdR 4165/2014.

⁽¹⁴⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/definition-research-and-innovation-policy-leveraging-cloud-computing-and-iot-combination>.

45. konštatuje, že podľa rôznych prieskumov sú mnohé miestne a regionálne orgány nedostatočne informované o výhodách internetu vecí, najmä pokiaľ ide o zdravotnú starostlivosť, energetickú účinnosť, environmentálne otázky, bezpečnosť, správu nehnuteľností, ako aj o inteligentnú dopravu. Dúfa, že Komisia prijme opatrenia na výmenu poznatkov v tejto oblasti a zabezpečenie lepšej dokumentácie, a poskytne informácie o dosahu a možnostiach v súvislosti s internetom vecí, iniciatívou „inteligentné mestá“ a otvorenými údajmi (Open Data);

46. zdôrazňuje, že všetkých päť priorít v oblasti normalizácie, ktoré určila Komisia, je navzájom prepojených, ale obzvlášť úzka vzájomná závislosť existuje medzi internetom vecí a budúcimi sieťami 5G. Ak sa nedosiahne úplné geografické pokrytie sieťami 5G, nebude možné využívať internet vecí rovnakým spôsobom vo všetkých európskych regiónoch.

V Bruseli 11. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Akčný plán v oblasti DPH: K jednotnému priestoru EÚ v oblasti DPH

(2017/C 088/08)

Spravodajca: Dainis Turlais (LV/ALDE), poslanec mestského zastupiteľstva Rigy**Referenčný dokument:** Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade a Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru o akčnom pláne v oblasti DPH k jednotnému priestoru EÚ v oblasti DPH – čas rozhodnúť sa

COM(2016) 148 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Úvod

1. víta tento akčný plán, ktorý je iniciatívou Komisie a ktorý načrtáva, aké kroky treba urobiť, aby sa v Únii do roku 2017 navrhlo vytvorenie jednotného priestoru v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH)
2. uznáva, že systém DPH je hlavným prvkom jednotného trhu a mal by sa zreformovať tak, aby bol jednoduchší, spravodlivejší, efektívnejší a menej zraniteľný voči podvodom s cieľom zlepšiť podmienky hospodárskej súťaže medzi podnikmi, znížiť diskrimináciu medzi spotrebiteľmi a optimalizovať výber daňových príjmov;
3. konštatuje, že jednotný priestor EÚ v oblasti DPH je veľmi dôležitý pre územné samosprávy, keďže v niektorých členských štátoch majú práve ony právomoc na výber DPH a pretože prerozdelenie príjmov z DPH má v niektorých členských štátoch kľúčovú úlohu v rámci uplatňovania mechanizmov fiškálneho vyrovnávania v prospech územných samospráv. Systémy prerozdelenia príjmov z daní na vnútroštátnej úrovni sú však mimo rozsahu právomocí EÚ;
4. pripomína, že DPH je tiež dôležitým zdrojom príjmov pre vlastné zdroje EÚ, keďže v roku 2014 predstavovala 17,6 miliárd EUR, čiže 12,3 % celkových príjmov EÚ;
5. takisto podporuje snahu Komisie bojovať proti podvodom. Obrovské množstvo podvodov svedčí o nedostatkoch súčasného systému a každoročne spôsobuje členským štátom značné straty príjmov. Strata spôsobená Európskej únii sa odhaduje na 170 miliárd EUR ročne. Tento jav má negatívny dosah na rozpočty vo verejnom sektore vrátane rozpočtov miestnych a regionálnych samospráv v niektorých členských štátoch a na schopnosť tohto sektora poskytovať kvalitné služby. V tejto súvislosti naliehavo žiada členské štáty, aby zbierali a širili štatistické údaje týkajúce sa cezhraničných podvodov s DPH;
6. upozorňuje, že vzhľadom na roztrieštenosť a zložitosť systému DPH majú podniky, ktoré sa venujú cezhraničnému obchodu, veľké náklady na zabezpečenie dodržiavania predpisov. Pre malé a stredné podniky (MSP), ktoré sú pilierom hospodárstva a zamestnanosti na regionálnej úrovni, sú tieto náklady neúmerne vysoké. Konštatuje, že akčný plán v oblasti DPH musí takisto viesť k zjednodušeniu pre legitímne podniky venujúce sa cezhraničnému obchodu. Systému DPH nesmie vytvárať zbytočné prekážky brániace cezhraničnému obchodu;
7. upozorňuje na skutočnosť, že rozdiely v systémoch DPH a stanovených sadzbach sa osobitne dotýkajú najmä pohraničných regiónov a aktivít malých a stredných podnikov v týchto regiónoch. Preto treba posúdiť územný vplyv návrhov, ktoré majú umožniť väčšiu pružnosť pri určovaní sadzieb DPH;
8. podotýka, že smernica o DPH obsahuje ustanovenia týkajúce sa sadzieb DPH s cieľom chrániť jednotný trh a predchádzať narušeniam hospodárskej súťaže. Domnieva sa, že tieto zásady sú nesmierne dôležité a že je nevyhnutné pozorne preskúmať všetky návrhy, ktoré majú ponechať členským štátom väčšiu voľnosť pri určovaní sadzieb, aby sa overilo, aký vplyv by mohli mať na vnútorný trh a hospodársku súťaž;

9. podporuje reformy systému DPH, ktoré by mohli v budúcnosti poskytnúť základy rastu, konkurencieschopnosti a zamestnanosti, ako je napríklad rozvoj digitálneho hospodárstva, nových hospodárskych modelov a podnikov zameraných na poskytovanie služieb; víta v tomto kontexte návrh Komisie rozšíriť jednotné kontaktné miesto pre DPH na elektronické služby o dodávanie tovaru na základe pilotného projektu zameraného na zlepšenie spolupráce medzi orgánmi daňovej správy a podnikmi v oblasti elektronického obchodu;

10. zastáva názor, že efektívnosť členských štátov v oblasti daňovej správy je veľmi odlišná. Spolupráca a dôvera medzi orgánmi daňovej správy sú nedostatočné. Domnieva sa, že ak existuje podozrenie z podvodu v oblasti DPH, banky by mali – v rámci platných právnych predpisov týkajúcich sa ochrany údajov – v plnej miere spolupracovať s daňovými orgánmi;

11. odporúča preskúmať osvedčené postupy členských štátov, pokiaľ ide o pridelovanie určitej časti príjmov z DPH miestnym a regionálnym samosprávam, prípadne udelenie právomoci na výber DPH týmto samosprávam;

12. žiada, aby do konzultácií o akejkoľvek zmene systému DPH boli zapojení zástupcovia miestnych a regionálnych samospráv na vnútroštátnej úrovni a zástupcovia VR na európskej úrovni, keďže takéto rozhodnutia majú priamy dosah na blaho obyvateľstva, konkurencieschopnosť podnikov a príjmy verejných orgánov;

Jednotný priestor EÚ v oblasti DPH

13. vyzýva, aby sa pri skúmaní zásady, podľa ktorej sa na platby DPH v prípade cezhraničných transakcií uplatňujú rovnaké požiadavky ako v prípade domácich transakcií, zohľadnil najmä jej dosah na MSP, ak sa zároveň zachovávajú rôzne sadzby DPH;

14. súhlasí s názorom, že nový systém musí byť založený na zásade krajiny určenia a stanovovať, že pri predaji tovaru zákazníkovi v inom členskom štáte EÚ sa DPH vyberá v súlade s právnymi predpismi krajiny dodávateľa a vo výške stanovenej v krajine určenia a že príjmy z DPH, ktoré dostane krajina výberu DPH, sa musia previesť príslušným orgánom krajiny spotreby;

15. oceňuje zámer zabezpečiť, aby podniky, ktoré uskutočňujú obchodné transakcie v rámci jednotného trhu mohli vyriešiť všetky otázky spojené s DPH s príslušnými orgánmi vo svojej krajine pôvodu a nemuseli sa vo všetkých členských štátoch EÚ, v ktorých realizujú svoje obchodné transakcie, zapisovať do zoznamu platiteľov DPH, podávať daňové priznanie a platiť poplatky. Tieto zjednodušenia však nesmú viesť k ohrozeniu príjmov z DPH a nesmú ovplyvniť fiškálnu zvrchovanosť členských štátov;

16. zastáva názor, že akčný plán Komisie je ambicióznym a jeho uplatňovanie v praxi si bude vyžadovať čas, preto súhlasí s tým, aby sa zavádzal postupne;

17. žiada Komisiu a členské štáty, aby prijali opatrenia na zlepšenie efektívnosti zdaňovania a bojovali proti podvodom, aby sa znížil objem DPH, o ktorú členské štáty prichádzajú. Tieto opatrenia môžu do veľkej miery prispieť k úsiliu vybudovať dôveru voči orgánom daňovej správy a účinnú spoluprácu, ktorá je pre dobré fungovanie nového systému nevyhnutná. Výbor trvá na tom, že zavedenie nových nástrojov na podávanie správ a nových nástrojov kontroly nesmie znamenať nadmernú záťaž pre podniky, a najmä pre MSP;

18. vyzýva členské štáty, aby prijali konkrétne rozhodnutia v súvislosti s predpismi týkajúcimi sa DPH v Európskej únii, okrem iného v snahe odstrániť existujúce rozdiely medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o výnimky zo smernice o DPH povolené jednotlivým štátom, a podporovali každý členský štát v ich uplatňovaní;

19. upozorňuje, že pri formulovaní návrhov na zefektívnenie daňovej správy musí Komisia rešpektovať právomoci národných a/alebo regionálnych orgánov verejnej správy;

20. nabáda k tomu, aby sa účinnejšie používali nástroje IT a aby sa všetky dostupné elektronické údaje využívali na boj proti podvodom, pričom treba dbať na ochranu údajov;

21. pokiaľ ide o systémy založené na prenesení daňovej povinnosti a rozdelených platbách DPH⁽¹⁾, ktoré sa uplatňujú vo viacerých krajinách, zdôrazňuje, že je potrebné posilniť dôveru občanov v skutočnosť, že zaplatená DPH sa skutočne dostane do štátneho, regionálneho alebo miestneho rozpočtu, keďže práve oni patria medzi hlavných reálnych platiteľov DPH. Odporúča, aby sa preskúmala možnosť zaviesť dobrovoľný systém elektronickej platby umožňujúci previesť DPH za nákup tovarov, ktorý uskutočnili občania, do rozpočtu príslušného orgánu, a sumu zaplatenú za nákup bez DPH, ako je to teraz, na účet predajcu;

Sadzby DPH

22. zdôrazňuje skutočnosť, že nie je k dispozícii dost dôkazov o narušení hospodárskej súťaže v dôsledku toho, že na niektoré druhy aktivít organizácií verejného sektora, aktivity medzi obcami alebo na aktivity považované za činnosť vo verejnom záujme sa neuplatňuje DPH. Oslobodenie subjektov pôsobiacich vo verejnom sektore od platenia DPH patrí medzi objektívne kritériá, ktoré sú zosúladené na úrovni EÚ, a nespadá do právomoci členských štátov;

23. Žiada, aby sa pri posúdení vplyvu, ktoré Komisia plánuje predložiť v roku 2017, zohľadnili záujmy miestnych a regionálnych orgánov. V tejto súvislosti by sa v spolupráci s miestnymi a regionálnymi orgánmi mal objasniť pojem „výrazné“ narušenie hospodárskej súťaže;

24. považuje za naliehavo potrebné, aby sa všetkým členským štátom umožnilo uplatniť všetky výnimky, ktoré boli v minulosti v ktoromkoľvek členskom štáte stanovené;

25. žiada, aby sa DPH na školské budovy znížila na 6 %;

26. zdôrazňuje, že súčasný zoznam znížených sadziieb DPH je veľmi neprehľadný a nemá jasnú logiku. Preto s poľutovaním konštatuje, že Komisia nepredložila úplný a transparentný prehľad o znížených sadzbách DPH. Zastáva názor, že zoznam znížených sadziieb DPH by bolo treba prepracovať s prihliadnutím na vývoj v oblasti technológií, v hospodárstve a iných oblastiach a so zreteľom na narušenia v dôsledku odlišných sadziieb DPH za podobné tovary a služby. Toto prepracovanie by podľa možnosti malo viesť k harmonizácii s cieľom zabrániť narušeniu hospodárskej súťaže v rámci jednotného trhu pre MSP;

27. okrem toho sa domnieva, že pre subjekty, ktoré vykonávajú činnosti vo verejnom záujme, môže byť ekonomicky výhodnejšie odpočítat si DPH ex-post než byť od nej vopred oslobodené;

28. sa domnieva, že prvá možnosť (rozšírenie a pravidelné preskúmanie zoznamu tovarov a služieb oprávnených na zníženu sadzbu) by mohla predstavovať menšie riziko ako druhá možnosť (zrušenie zoznamu tovarov a služieb oprávnených na zníženu sadzbu);

29. sa nazdáva, že ak sa členským štátom ponechá pri určovaní sadziieb väčšia voľnosť, určite to bude mať za následok ešte väčšiu rozmanitosť sadziieb, čo by mohlo deformovať jednotný trh a predstavovať záťaž pre podniky, najmä pre MSP. Zastáva názor, že Komisia by mala vykonať komplexné posúdenie, aby preskúmala dosah svojich návrhov na hospodársku súťaž a na administratívnu záťaž pre podniky, ako aj ich územný vplyv, a to najmä v pohraničných regiónoch;

30. konštatuje, že v oznámení sa spomínajú aj ďalšie náklady a nedostatky týkajúce sa presunu právomocí v oblasti znižovania sadziieb na členské štáty, najmä riziko spojené s poklesom príjmov z DPH a jej zložitou, ako aj s nárastom nákladov a právnej neistoty pre podniky. Zastáva názor, že toto riziko by sa malo podrobne preskúmať;

31. podporuje v nadväznosti na svoje stanovisko o potravinovom odpade (z júna 2016) návrh, aby bolo veľkým maloobchodným predajcom povolené odpočítat si DPH z nepredaných potravín, ktoré darujú;

⁽¹⁾ Napríklad Európska komisia schválila žiadosť Talianska týkajúcu sa vytvorenia systému rozdelených platieb DPH pre orgány verejnej správy, ktoré sú povinné platiť DPH. Keď orgány verejnej správy platia účet za tovar alebo služby, časť DPH ide priamo do štátnej pokladnice. Tento systém platí od 1. januára 2015 do 31. decembra 2017, keď ho má v plnej miere nahradiť elektronickej fakturácia vo verejnej správe. Podľa niektorých odhadov Taliansko prichádzalo každý rok o 900 miliónov EUR na platbách DPH orgánov verejnej správy.

Elektronický obchod (e-commerce)

32. upozorňuje, že zložité pravidlá týkajúce sa DPH, ktoré sú v jednotlivých členských štátoch odlišné, sú jednou z hlavných prekážok, ktoré bránia elektronickému obchodu. Uznáva, že systém DPH sa musí zjednodušiť a musia sa znížiť náklady pre MSP spojené s jeho dodržiavaním, a to najmä tým, že sa zlepšia určité aspekty, ktoré sú pre podniky so sídlom v Európskej únii menej priaznivé než pre dodávateľov z tretích krajín;
33. podporuje zámer rozšíriť mechanizmus jednotného kontaktného miesta na predaj hmotného tovaru a zaviesť alebo zvýšiť prahové hodnoty DPH pre začínajúce podniky a mikropodniky;
34. víta návrh zrušiť oslobodenie od DPH pri dovoze malých zásielok od dodávateľov z krajín mimo EÚ a umožniť kontroly cezhraničných podnikov prostredníctvom jednotného auditu, keďže európske MSP sú v súčasnosti v konkurenčnej nevýhode v porovnaní s podnikmi z tretích krajín;

Balík opatrení v oblasti DPH pre MSP

35. konštatuje, že hospodársky rozvoj miestnych a regionálnych samospráv spočíva na malých a stredných podnikoch a že náklady, ktoré musia tieto podniky znášať, aby zabezpečili dodržiavanie predpisov týkajúcich sa DPH, sú proporčne vyššie než náklady veľkých podnikov. MSP majú teda v hospodárskej súťaži znevýhodnené podmienky;
36. upozorňuje na skutočnosť, že vo viacerých členských štátoch boli prijaté opatrenia na zjednodušenie registrácie malých podnikov, ktoré zdanlivo vychádzajú zo zlepšenia prostredia pre podniky, často však podporujú vytváranie podnikov umožňujúcich robiť tzv. karuselové podvody;
37. konštatuje, že príslušné vnútroštátne inštitúcie (vrátane daňových správ) by mali prevziať zodpovednosť za monitorovanie aktivít podnikov, ktoré operujú zákonne. Táto zodpovednosť by sa nemala delegovať na iné strany a iné podniky, tak ako to Súdny dvor EÚ opakovane ustanovil v rozsudkoch týkajúcich sa DPH;
38. odporúča, aby Komisia v balíku predpisov o MSP, ktorý predloží v roku 2017, navrhla vhodné zjednodušujúce opatrenia.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Plnenie globálnej dohody o zmene klímy – územný prístup ku konferencii COP 22 v Marrákeši

(2017/C 088/09)

Spravodajca: Francesco Pigliaru (IT/SES), predseda regiónu Sardínia

Referenčný dokument: stanovisko z vlastnej iniciatívy

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

1. Parížska dohoda predstavuje významný úspech, pretože má celosvetový charakter, je záväzná a vyvážená. Stanovuje sa v nej globálny akčný plán, ktorého cieľom je udržať zvýšenie teploty počas tohto storočia výrazne pod 2 °C v porovnaní s úrovňou z roku 1990, ako aj snaha obmedziť toto zvýšenie na 1,5 °C. To má mimoriadny význam, pretože vytýčená cesta k dekarbonizácii poskytuje činiteľom s rozhodovacou právomocou na všetkých úrovniach spoľahlivé usmernenia, bráni nákladnému viazaniu investícií na vysoké emisie uhlíka a podnikom a investorom poskytuje istotu a predvídateľnosť. Úlohou účastníkov 22. konferencie zmluvných strán Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC COP22) bude udržať pozitívnu dynamiku z Paríža a zaviesť jednotlivé mechanizmy dohody do praxe.

2. Avšak súčasné záväzky zmluvných strán – dokonca ani v prípade ich úplnej implementácie – nebudú stačiť na dosiahnutie dohodnutých cieľov. Zvýšené úsilie budú musieť vyvíjať regióny a mestá, ktoré sú úzko prepojené s miestnymi komunitami a územnými celkami, pričom zmluvné strany musia čo najskôr, t. j. už v rámci facilitačného dialógu v roku 2018 predložiť aktualizovaný príspevok. Pokiaľ ide o EÚ, Európsky výbor regiónov naďalej zastáva názor, že je potrebné znížiť emisie skleníkových plynov do roku 2030 o 50 % a že celosvetové emisie skleníkových plynov by mali dosiahnuť maximálnu úroveň čo najskôr a do roku 2050 alebo krátko po tom by sa mali postupne eliminovať.

3. EÚ so svojim vysoko rozvinutým systémom viacúrovňového riadenia má osobitnú zodpovednosť, aby ukázala, že je schopná jednotne a ambiciózne zastávať vedúcu úlohu v boji proti zmene klímy. VR preto víta včasnú ratifikáciu Parížskej dohody Európskou úniou a vyzýva členské štáty, ktoré to ešte neurobili, aby ju čo najskôr ratifikovali. VR takisto vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby aktualizovali a spresnili rámec na obdobie do roku 2030 a plán realizácie do roku 2050 v súlade so záväzkom uvedeným v dohode skoncipovať dlhodobé stratégie rozvoja založené na nízkych emisiách skleníkových plynov do polovice storočia. Tento proces by sa mal začať čo najskôr, aby sa mohla uskutočniť komplexná diskusia, do ktorej by mali byť úzko zapojení zástupcovia národných, regionálnych a miestnych orgánov, ako aj zástupcovia občianskej spoločnosti a podnikateľského sektora.

Viacúrovňové riadenie

4. V Parížskej dohode sa uznal význam viacúrovňového riadenia v politike v oblasti klímy. Táto zásada by sa teraz mala začať uplatňovať na všetkých úrovniach verejnej správy, aby sa navzájom prepojili vnútroštátne, regionálne a miestne politiky v oblasti zmeny klímy a aby sa medzi nimi odstránili doterajšie rozdiely. Zároveň by sa mal zaviesť posilnený rámec transparentnosti a mali by sa vyvíjať nástroje potrebné na vykonanie celosvetového hodnotenia, lepšie pochopenie rozdielných dôsledkov zmeny klímy, strát a škôd a primeranú podporu financovania a budovania kapacít v oblasti klímy.

5. VR preto vyzýva na ďalší rozvoj akčného programu z Limy a Paríža a súvisiacej platformy neštátnych subjektov pôsobiacich v oblasti klímy (NAZCA), ktoré by mohol plne zastrešovať sekretariát UNFCCC, a to prostredníctvom celosvetového akčného programu v oblasti klímy, ktorý spustili lídri v boji proti klimatickým zmenám (tzv. Climate Champions)⁽¹⁾. Mohol by to byť základ pre plnohodnotné viacúrovňové riadenie v oblasti klímy, ako sa zdôrazňuje aj v uznesení Európskeho parlamentu.

⁽¹⁾ <http://newsroom.unfccc.int/climate-action/global-climate-action-agenda/>.

6. Regióny a mestá ako najväčší prispievatelia do akčného programu z Limy a Paríža a platformy NAZCA už preukázali rozsah svojich záväzkov v boji proti zmene klímy, ako aj svoj potenciál na zintenzívnenie činnosti. Dobrovoľné iniciatívy, ako je napríklad Dohovor primátorov a starostov EÚ a Memorandum o porozumení *Pod 2 stupne*, sú mimoriadnym prínosom, pretože poskytujú akčnému programu z Limy a Paríža a platforme NAZCA číselné údaje a preukazujú väčšie ambície než celoštátni zákonodarcovia. Mal by sa uznať prínos týchto iniciatív z hľadiska podnecovania činnosti na všetkých úrovniach, pričom orgány na celoštátnej a nižšej úrovni, ako aj medzivládne organizácie by ho mali ďalej podporovať. Ich úsilie by malo byť zohľadnené a začlenené do jednotlivých vnútroštátne stanovených príspevkov, ako sa to už uplatňuje napríklad v prípade Mexika. Podporovať by sa mali aj ďalšie iniciatívy a mechanizmy monitorovania a podávania správ umožňujúce merať zníženie emisií a hodnotiť politiku na zmiernenie a adaptáciu.

Lepšia integrácia regiónov a miest v rámci UNFCCC

7. Takisto je potrebná lepšia integrácia regiónov a miest v rámci procesu UNFCCC, ktorá by umožnila včasný prenos spätnej väzby z najnižších úrovní na úroveň OSN. Jednotlivé krajiny by tak mali prístup k relevantným informáciám, na základe ktorých by mohli prijímať nákladovo efektívne rozhodnutia, ktoré by mohli regióny a mestá uplatňovať priamo v teréne. Preto je potrebné nastoliť trvalý a priamy dialóg medzi rôznymi úrovňami, počnúc miestnou a regionálnou úrovňou.

8. Medzi opatrenia na podporu tohto dialógu patria:

- pravidelné výmeny medzi zástupcami regiónov a miest a predsedníctvami COP, lídrami v boji proti klimatickým zmenám, ako aj sekretariátom UNFCCC,
- trojstranné dialógy medzi mestami, regiónmi a zmluvnými stranami v rámci štruktúr UNFCCC a najmä počas konferencií COP,
- každodenné brífingy Európskej komisie a Rady pre VR počas konferencií COP,
- pravidelné výmeny názorov s Európskym parlamentom (EP), najmä s delegáciou EP na konferenciách COP,
- účasť zmluvných strán (krajín) na neformálnych stretnutiach skupiny Priatelia miest.

Na úrovni EÚ

9. Po konferencii COP 21 Európska komisia a Rada čoraz častejšie komunikovali s VR, aby lepšie začlenili miestny prístup do právnych predpisov EÚ, predovšetkým prostredníctvom mestskej agendy EÚ. V rámci plánu realizácie Parížskej dohody v EÚ sa navyše plne podporuje zásada viacúrovňového riadenia.

10. Európska komisia takisto rozbehla proces rozšírenia a posilnenia Dohovoru primátorov a starostov EÚ, ktorý už obsahuje aj aspekt adaptácie a propaguje sa v rôznych častiach sveta.

11. Z pohľadu VR je nanajvýš dôležité, aby sa vychádzalo z tohto uznania a aby sa zabezpečil vyvážený prístup, ktorý uznáva rôzne príspevky regiónov a miest v tejto oblasti.

12. VR by chcel zdôrazniť, že zásada viacúrovňového riadenia je inkluzívna a nákladovo efektívna, pretože umožňuje všetkým úrovňam verejnej správy koordinovať ich kroky, a tým maximalizovať ich akčný potenciál.

13. Regióny zohrávajú kľúčovú úlohu pri vytváraní podmienok pre mestskú politiku v rámci väčšieho územia a pri jej prepájaní s ďalšími politikami, napríklad v oblasti lesného hospodárstva, ekologickej a modrej infraštruktúry, územnej súdržnosti či poľnohospodárstva. Táto funkcia regiónov je mimoriadne dôležitá v EÚ, ktorú tvoria poväčšine malé a stredne veľké mestá, ktoré majú často obmedzené zdroje a možnosti konať. Regióny pomáhajú predchádzať nákladnej duplicite úsilia a zabezpečovať širokú súdržnosť medzi mestskými a mimomestskými oblasťami.

14. Napríklad v rámci Dohovoru primátorov a starostov EÚ pôsobia mnohé regióny ako regionálni koordinátori. Tí môžu opraviť niekoľko miest zároveň, aby sa stali súčasťou dohovoru.

15. VR preto poukazuje na ústrednú úlohu regiónov v členských štátoch pri podpore tohto druhu vertikálnej koordinácie medzi všetkými úrovňami verejnej správy.

16. Napríklad v Taliansku regióny zriadili medziregionálnu radu pre adaptáciu na zmenu klímy. Táto rada je zložená zo zástupcov národnej vlády a všetkých regiónov. Zabezpečuje, aby sa talianska stratégia adaptácie, ktorá bola vypracovaná na základe stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, uplatňovala na regionálnej úrovni.

Regióny sú zase zodpovedné za pomoc mestám, ktoré ležia na ich území, pri vypracovávaní príslušných plánov adaptácie.

17. Podľa tohto vzoru VR vyzýva regióny EÚ, aby šli príkladom pri uplatňovaní stratégie EÚ a národných stratégií v oblasti klímy a zavádzaní zmien na miestnej úrovni. Takisto vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby túto úlohu začlenili do svojej definície inkluzívneho riadenia v oblasti klímy a energetiky, ako aj do svojej stratégie uplatňovania Parížskej dohody. V rámci toho by bolo potrebné náležite zohľadniť – v kontexte Dohovoru primátorov a starostov – úlohu tzv. regionálnych koordinátorov pri navrhovaní nových podporných nástrojov pre signatárov.

Horizontálna koordinácia

18. Okrem vertikálnej koordinácie považuje výbor za potrebné prehĺbiť horizontálnu koordináciu medzi jednotlivými politikami. Zohľadnenie klímy vo všetkých politikách umožní miestnym obyvateľom profitovať z mnohých súvisiacich výhod, ako je napríklad vyššia kvalita života a miestne pracovné príležitosti. Takisto umožní vytvoriť synergie a znížiť náklady na činnosť. Odhaduje sa napríklad, že ak by sa náležite uplatňoval balík predpisov EÚ o obehovom hospodárstve, mohlo by to prispieť k zníženiu emisií skleníkových plynov o 2 až 4 % ročne⁽²⁾. VR preto vyzýva, aby sa na konferencii COP 22 preskúmala kľúčová úloha, ktorú v boji proti zmene klímy zohráva pokles využívania surovín a udržateľné nakladanie s odpadom.

19. VR preto vyzýva regióny a mestá, aby presadzovali spoluprácu medzi rôznymi orgánmi verejnej správy. Za úspešný model v tomto smere môžeme označiť výbor pre udržateľný rozvoj vo fínskom Espoo. V neposlednom rade vďaka tomuto integrovanému prístupu bolo Espoo v nedávnej štúdii, o ktorú požiadalo holandské predsedníctvo Rady EÚ, označené za najudržateľnejšie mesto v EÚ.

20. Okrem horizontálnej spolupráce na miestnej a regionálnej úrovni je potrebné, aby sa tento prístup uplatňoval aj pri navrhovaní podporných opatrení EÚ pre regióny a mestá. VR preto uvíta zriadenie jednotného kontaktného miesta, ktoré Európska komisia oznámila vo svojom oznámení *Po parížskej konferencii*, a poukazuje na význam tejto služby pri riešení potrieb regiónov.

Príspevok Výboru regiónov

21. V súvislosti s prípravou na COP 22 a ďalšie kroky sa VR zaväzuje podporovať Európsku komisiu a Radu v ich úsilí úspešne uplatňovať príslušnú dohodu v úzkej spolupráci s Európskym parlamentom.

22. VR by sa mal snažiť o to, aby bol uhlíkovo neutrálnou inštitúciou a v tomto úsilí by mal spolupracovať s inými inštitúciami EÚ, najmä s Európskym parlamentom.

23. V rámci EÚ sa VR zaväzuje informovať regióny a mestá o ich kľúčovej úlohe v rozšírených opatreniach v oblasti klímy a o všetkých mechanizmoch na podporu činnosti zdola nahor.

24. VR ako horlivý zástanca Dohovoru primátorov a starostov EÚ nabáda svojich členov, aby sa zapojili do tejto iniciatívy, a zriadil aj skupinu veľvyslancov dohovoru VR na podporu tejto iniciatívy v ich domovských krajinách.

⁽²⁾ Circular Economy Package 2.0: Some ideas to complete the circle, marec 2015, Európsky úrad pre životné prostredie: <http://www.eeb.org/index.cfm?LinkServID2E1B48-5056-B741-DB594FD34CE970E9>.

25. VR je preto odhodlaný ísť príkladom. Je zapojený do systému pre ekologické riadenie a audit (EMAS) a zaväzuje sa, že bude spoločne so svojou administratívou a členmi pokračovať v úsilí znížiť svoje emisie CO₂, ako aj spotrebu fosílnych palív. VR v tejto súvislosti preskúma, ako by sa dali kompenzovať emisie skleníkových plynov, ktoré vznikajú v dôsledku ciest členov a zamestnancov výboru a ktorým nemožno zabrániť. Na to je nevyhnutné vypočítať uhlíkovú stopu VR a do výpočtu zahrnúť všetky služobné cesty a externé schôdze. Z kompenzácií emisií skleníkových plynov by sa mali financovať udržateľné projekty v rámci EÚ. Vo väčšej miere by sa mali využívať nové technológie, ako napríklad videokonferencie, a to aj v prípade schôdzí komisii VR.

26. V záujme zavedenia bezpapierovej formy komunikácie by mal VR nasledovať príklad Európskeho parlamentu, ktorý prestal používať tlačene podklady na plenárne zasadnutia a schôdze výborov, pokiaľ si ich poslanci výslovne nevyžadujú alebo pokiaľ nie sú tlačene dokumenty nevyhnutné z iných dôvodov.

27. Pokiaľ ide o územie mimo EÚ, je VR odhodlaný spolupracovať v rámci tzv. siete zelenej diplomacie s GR CLIMA, Európskou službou pre vonkajšiu činnosť a členskými štátmi s cieľom podporiť plnenie existujúcich záväzkov zo strany zmluvných strán, ktoré nie sú členmi EÚ, a motivovať ich k prijatiu nových záväzkov, podobných tým, ktoré prijala Európska únia.

28. VR využije predovšetkým svoje štruktúry, ako je Európsko-stredomorské zhromaždenie miestnych a regionálnych samospráv, Konferencia regionálnych a miestnych samospráv krajín Východného partnerstva, osobitná skupina pre Ukrajinu a zmiešané poradné výbory a pracovné skupiny s kandidátskymi a potenciálnymi kandidátskymi krajinami, na to, aby politika v oblasti klímy bola aj naďalej dôležitou prioritou politického programu a aby podporil jej uplatňovanie medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi na celom svete.

29. VR sa bude aktívne angažovať v rámci konferencie MEDCOP 22 organizovanej v Tangeri s cieľom ešte viac zlepšiť možnosti miest a regiónov tejto oblasti konať v otázke klímy a energetiky. Výbor podporí najmä dôraz na financovanie a budovanie kapacít pre miestne a regionálne orgány v euro-stredozemskej oblasti a predostrie tieto otázky delegácii EÚ, ktorá sa zúčastní na konferencii COP 22.

30. VR konkrétne prispeje k propagácii Dohovoru primátorov a starostov na celosvetovej úrovni, a to počnúc Európsko-stredomorským dohovorom primátorov a starostov a prípadne aj prostredníctvom Východného dohovoru starostov a primátorov v roku 2016.

31. Výbor sa bude takisto aj naďalej angažovať na úrovni UNFCCC na podporu ambiciózneho postoja delegácie EÚ v oblasti klímy a najmä modelu viacúrovňového riadenia EÚ medzi svojimi partnermi z hlavnej skupiny miestnych samospráv a obecných orgánov.

Posilnenie postavenia našich komunít

32. Vzhľadom na rozsah požadovaných opatrení v oblasti klímy musíme všetci zmeniť svoj spôsob výroby a spotreby. Ak chceme dosiahnuť, aby verejnosť prijala tieto zásadné zmeny, musia regióny a mestá prevziať kľúčovú zodpovednosť za nadviazanie dialógu s občanmi a posilnenie ich postavenia, aby mohli občania zohrávať v tejto transformácii aktívnu úlohu.

33. Regióny a mestá môžu podstatnou mierou pomôcť uľahčiť šírenie informácií o zmene správania a opatreniach na podporu jednotlivých činností v oblasti klímy.

34. Regióny a mestá musia prostredníctvom koordinácie s vyššími úrovňami verejnej správy (na národnej, európskej a celosvetovej úrovni) takisto nájsť a odstrániť prekážky, ktoré občanom bránia v tom, aby sa plnohodnotne zapojili do prechodu na nízkouhlíkovú a odolnú spoločnosť.

35. Z hľadiska podpory opatrení v oblasti klímy majú zásadný význam dlhodobé partnerstvá regiónov a miest s podnikmi, univerzitami, miestnymi komunitami, občianskou spoločnosťou, mimovládnyimi organizáciami a školami.

36. VR preto vyzýva regióny a mestá, aby sa plne chopili svojej úlohy pri presadzovaní projektov na nižšej ako celoštátnej úrovni, do ktorých je zapojených viac účastníkov, s cieľom vytvoriť kultúru udržateľného rozvoja, ktorá podnieti úsilie na národnej aj európskej úrovni. Výbor zároveň zdôrazňuje, že medzi jednotlivými časťami EÚ, ako aj medzi regiónmi a mestami existujú výrazné rozdiely, pokiaľ ide o ich potreby a ohrozenie v súvislosti so zmenou klímy.

Zameranie sa na výskum

37. Výskum má zásadný význam pri formulovaní náležitých politických reakcií na výzvy spojené so zmenou klímy. Úzke prepojenie s akademickou obcou prispeje k správnej tvorbe politiky, keďže rozhodnutia sa budú opierať o spoľahlivé odborné poradenstvo.

VR preto vyzýva regióny a mestá, aby nadviazali užšie kontakty s univerzitami a výskumnými ústavmi na svojom území aj inde a podporovali medziregionálnu spoluprácu v týchto oblastiach.

38. Spoločné získavanie poznatkov od počiatočnej fázy, ako aj krížové kontroly medzi tvorcami politík a akademikmi podporia spoluprácu pri zisťovaní problémov a ich spoločnom riešení v rámci celého výskumného procesu a procesu tvorby politiky.

39. VR s uspokojením konštatuje, že nedávne rozhodnutie Medzivládneho panelu o zmene klímy vypracovať v roku 2023 osobitnú správu o mestách a klíme bude už odteraz podnecovať intenzívnejší výskum o význame miest z hľadiska boja proti zmene klímy. Vyzýva Európsku komisiu, aby sa aktívne zapájala do prípravy tejto správy, zapojila do tohto procesu VR a presadzovala viacúrovňovú územnú víziu opatrení pre oblasť klímy. VR vyzýva Európsku komisiu, aby podporovala výskum v týchto oblastiach s cieľom konštruktívne prispieť k vypracovaniu uvedenej osobitnej správy, ktorá sa využije v budúcich rokoch v rámci UNFCCC, a to najmä globálne hodnotenie, v ktorom sa posúdi stav uplatňovania Parížskej dohody v roku 2023.

40. VR podporuje zapojenie zástupcov výskumu do plánovania a realizácie politík v oblasti adaptácie a zmiernenia.

Odolná spoločnosť

41. Je dôležitou skutočnosťou, že v Parížskej dohode sa uznáva výrazný pozitívny dosah opatrení na adaptáciu a zmiernenie.

42. VR vypracuje osobitné stanovisko, v ktorom sa zameria na preskúmanie stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy naplánované na rok 2017. V tejto súvislosti výbor požaduje pevné odhodlanie integrovať opatrenia na adaptáciu a zmiernenie a takisto zahrnúť adaptáciu do všetkých relevantných politík.

43. VR zdôrazňuje, že vzhľadom na možné nepriaznivé účinky zmeny klímy na ľudí a majetok by sa malo posilniť postavenie regiónov a miest, aby mohli čo najskôr zvýšiť svoju odolnosť. Výbor však trvá na tom, že adaptácia na zmenu klímy si vyžaduje vertikálnu a horizontálnu spoluprácu a že regióny a mestá musia byť takisto prepojené, aby sa mohli zmene klímy prispôsobiť.

44. VR víta Akčný plán Európskej komisie pre Sendaiský rámec pre znižovanie rizika katastrof na obdobie 2015 – 2030, ako aj zahrnutie odolnosti voči katastrofám do Parížskej dohody. Prepojenie medzi budovaním odolnej infraštruktúry a prispôbovaním sa zmene klímy by sa malo posilniť s cieľom podporiť medziodvetvovú koordináciu medzi útvarmi civilnej ochrany a opatreniami na prispôsobenie sa zmene klímy na všetkých úrovniach.

45. VR požaduje lepšie mechanizmy na zvyšovanie informovanosti a podporné mechanizmy na vypracovanie regionálne zameraných národných adaptačných stratégií. Je potrebné dôkladne sledovať ich transformáciu na ucelené regionálne a miestne akčné plány, pričom na úrovni EÚ by sa mali stanoviť jasné čiastkové ciele, ktoré by sa dosahovali v pravidelných intervaloch.

Financovanie klimatických opatrení regiónov a miest EÚ

46. Z hľadiska realizácie Parížskej dohody má zásadný význam – najmä pre regióny a mestá – otázka financovania a prístupu k nemu.

47. Aj keď v EÚ existujú rôzne možnosti financovania, regióny a mestá narážajú na rozličné prekážky, ktoré im bránia v prístupe k podporným opatreniam dostupným na úrovni EÚ, či už pokiaľ ide o podporu z fondov EÚ alebo prostredníctvom Európskej investičnej banky (EIB).

Na základe mnohých diskusií vo VR, ako aj s rôznymi zainteresovanými stranami, VR vyzýva Európsku komisiu, EIB a členské štáty, aby sa zamerali na rozvoj primeraných administratívnych kapacít regiónov a miest, ktoré by im umožnili naplno využívať možnosti financovania z verejných aj súkromných zdrojov dostupných na úrovni EÚ, najmä v prípade menších územných celkov.

48. Inštitúcie EÚ musia okrem toho vyvinúť mimoriadne úsilie v oblasti komunikácie a informovať o týchto príležitostiach. VR sa zaväzuje podporovať Európsku komisiu a EIB pri vytváraní potrebných cieľných nástrojov na komunikáciu.

49. VR je takisto znepokojený potenciálne neefektívnym využívaním štrukturálnych fondov v niekoľkých členských štátoch. Na opatrenia v oblasti klímy je síce vyčlenených 20 % prostriedkov z rozpočtu EÚ, avšak kritérium zmeny klímy sa v prípade projektov financovaných zo štrukturálnych fondov systematicky neuplatňuje ani neoveruje. V dôsledku toho hrozí, že sa finančné prostriedky EÚ použijú na projekty, ktoré sú v rozpore s cieľmi EÚ v oblasti klímy. Európska komisia a členské štáty by mali byť obzvlášť obozretné, mali by tieto záležitosti prešetrovať a prijímať potrebné nápravné opatrenia, a zároveň prihliadať na zásadu technologickej neutrality a právo členských štátov vybrať si spomedzi rôznych zdrojov energie.

50. VR vyzýva členské štáty, aby splnili svoj záväzok postupne zrušiť environmentálne škodlivé dotácie. VR sa takisto domnieva, že výsledkom prebiehajúcej reformy ETS by malo byť stanovenie spravodlivej ceny emisií oxidu uhličitého, ktorá neohrozí konkurencieschopnosť členských štátov, a zavedenie mechanizmu, ktorý by regiónom umožňoval podporovať úsilie zamerané na zníženie emisií skleníkových plynov. VR by chcel upriamiť pozornosť Európskej komisii a Rade na úspešný príklad obchodovania s emisiami CO₂ medzi Kaliforniou a Quebecom. V súčasnosti sa opätovne investujú miliardy dolárov do miestnej ekonomiky, aby sa podporili podniky, mestá a občania pri prechode na nízkouhlíkové hospodárstvo. VR vyzýva EÚ, aby sa inšpirovala týmto príkladom pri pridelovaní kvót. Zároveň vyzýva členské štáty, aby umožnili regiónom zohrávať aktívnu úlohu v systéme obchodovania s emisiami (ETS), a to najmä tým, že by spravovali časť výnosov z aukcií a opätovne ich investovali do udržateľných projektov.

51. EÚ musí prehodnotiť aj svoje právne predpisy, aby uľahčila investície do obnoviteľných zdrojov energie. Napríklad v súčasnosti sa nižšie zdanenie biopalív považuje za dotáciu, ktorá je povolená len ako časovo obmedzená výnimka, čo má za následok neistotu investičných podmienok a administratívnu záťaž tak pre výrobcov, ako aj pre dodávateľov palív z obnoviteľných zdrojov.

Vzhľadom na veľký objem potrebných finančných prostriedkov sa budú musieť regióny a mestá snažiť získať financovanie z verejných aj zo súkromných zdrojov. Stále existuje značný nevyužitý obchodný potenciál v odvetviach spojených s uplatňovaním Parížskej dohody.

52. VR preto vyzýva regióny a mestá, aby podporili zmenu v spôsobe myslenia, t. j. aby „finančnú podporu“ považovali za „financovanie“ životaschopných obchodných plánov pre udržateľný rozvoj.

53. Z tohto dôvodu je potrebné zlepšiť dialóg medzi verejným a súkromným sektorom. Okrem toho by mali regióny a mestá vo väčšom rozsahu spolupracovať s EIB a bankovým sektorom, aby si rozšírili poznatky o inovatívnych mechanizmoch financovania projektov na zníženie emisií CO₂ a zvýšenie odolnosti.

VR v tejto súvislosti trvá na tom, že základným predpokladom realizácie takýchto projektov musí byť regulačná istota a predvídateľnosť. VR taktiež poukazuje na význam výmeny osvedčených postupov v oblasti začlenenia kritérií udržateľnosti do finančného sektora. Finančné produkty by sa mali hodnotiť a označovať na základe toho, do akej miery sú vystavené rizikám spojeným so zmenou klímy a ako prispievajú k prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, aby verejní a súkromní investori mali k dispozícii určité usmernenia.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Plán EÚ pre cyklistiku

(2017/C 088/10)

Spravodajca: Kevin Peel (UK/SES) poslanec mestského zastupiteľstva, Manchester

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Zmena paradigmy a plán EÚ pre cyklistiku

1. pripomína, že od roku 1950 sa v rámci dopravného, mestského a územného plánovania na mnohých miestach v celej Európe systematicky uprednostňovala individuálna automobilová doprava pred aktívnou mobilitou a verejnou dopravou. Používanie automobilov sa stalo dominantným spôsobom dopravy, a to aj v prípade mnohých ciest na krátku vzdialenosť. Tento vývoj rozhodujúcou mierou prispel k vzniku mnohých závažných problémov, najmä k zmene klímy, znečisteniu ovzdušia, hluku, zníženiu bezpečnosti cestnej premávky, dopravným zápcham, nízkej kvalite verejného priestoru, územnej segregácii, závislosti na rope v odvetví dopravy a zníženiu kúpnej sily spotrebiteľov, nedostatočnej úrovni fyzickej aktivity veľkej časti obyvateľstva, pričom práve z tohto posledného aspektu vyplývajú ďalšie nadväzujúce problémy (napr. oneskorenie rozvoja motorických schopností, predovšetkým u detí, obezita, problémy s koncentráciou atď.);
2. v záujme riešenia týchto problémov žiada výraznú zmenu paradigmy v doprave a v politike plánovania a územného plánovania, čo si vyžaduje novú udržateľnú hierarchiu cestovania, v rámci ktorej sú na prvom mieste stimuly a opatrenia na zvýšenie bezpečnosti a atraktívnosti aktívnych spôsobov dopravy (chôdza a jazda na bicykli), na druhom mieste podpora verejnej dopravy, na treťom rozvoj spoločného využívania automobilov a na poslednom mieste je súkromné individuálne využívanie automobilov. Táto hierarchia by umožnila potrebnú integráciu rôznych druhov dopravy. Musí sa to premietnuť do všetkých aspektov plánovania dopravy vrátane uprednostňovania dopravného toku pre aktívnych účastníkov cestnej premávky, investícií do infraštruktúry, pridelovania priestoru pre verejné komunikácie, stanovovania priorít v pravidlách cestnej premávky atď.;
3. uznáva, že zmena paradigmy v dopravnej politike si vyžaduje spoločné úsilie všetkých úrovní verejnej správy, a to od miestnej a regionálnej až po celoštátnu, európsku, či dokonca celosvetovú úroveň. Požaduje preto väčšiu integráciu rôznych úrovní plánovania, najmä miestnej a regionálnej, ktorá by zahŕňala aktívne zapojenie všetkých subjektov občianskej spoločnosti vrátane podnikov, mimovládnych organizácií, odborových zväzov, akademickej obce atď.;
4. zdôrazňuje potrebu podporiť v rámci nástrojov územného plánovania zlepšovanie prístupnosti zastávok verejnej dopravy pre chodcov a cyklistov a na miestach dopravných prepojení aj vytváranie bezpečných a pre všetkých dostupných a atraktívnych parkovacích miest pre bicykle a prípadné služby spoločného využívania bicyklov;
5. poukazuje na to, že zmeny v politikách a pridelovanie ľudských aj finančných zdrojov sú motivované ambicióznymi politickými cieľmi, a preto odporúča Komisii, aby stanovila cieľ zdvojnásobiť v priebehu nadchádzajúcich 10 rokov podiel cyklistiky v členských štátoch EÚ (zo súčasného približne 7 – 8 % podielu jazdy na bicykli v rámci rozdelenia spôsobu dopravy na približne 15 %);
6. naliehavo vyzýva Komisiu, aby analyzovala potenciál cyklistiky v rozdelení spôsobu dopravy v EÚ v dlhodobom horizonte (2030/2040/2050) s cieľom odhadnúť investície a ďalšie opatrenia potrebné na uskutočnenie tohto potenciálu a vykonať komplexnú analýzu nákladov a prínosov. Túto analýzu je potrebné založiť na existujúcich osvedčených nástrojoch, ako je nástroj Svetovej zdravotníckej organizácie na ekonomické posúdenie vplyvu pešej a cyklistickej dopravy na zdravie a ďalej ich rozvíjať tým, že sa zohľadní prierezový prístup k cyklistickej doprave so zreteľom na odvetvia, ako sú hospodárstvo, životné prostredie, klíma, energetická účinnosť, doprava, vzdelávanie, zdravotníctvo, šport atď.;

7. dôrazne víta iniciatívu Európskeho parlamentu⁽¹⁾ a členských štátov⁽²⁾, ktoré žiadajú Európsku komisiu, aby predložila európsky plán/strategický dokument na úrovni EÚ pre cyklistiku. Vo vyhlásení členských štátov o cyklistike ako spôsobe dopravy šetrnom k životnému prostrediu, schválenom počas luxemburského predsedníctva Európskej únie v októbri 2015, sa tiež požaduje, aby Komisia vytvorila európske cyklistické koordinačné stredisko;
8. víta parížsku deklaráciu z roku 2014 prijatú v rámci celoeurópskeho programu pre dopravu, zdravie, životné prostredie a dôrazne podporuje rozvoj celoeurópskeho riadiaceho plánu na podporu cyklistiky jeho členskými štátmi, WHO, UNECE a inými zainteresovanými stranami⁽³⁾;
9. žiada, aby bol plán EÚ pre cyklistiku začlenený do pracovného programu Komisie na rok 2018. Tento plán by mal byť zameraný na rastúci dopyt po koordinovaných opatreniach na úrovni EÚ s cieľom pomôcť rozvíjať riadne zdokumentovaný prínos cyklistiky pre životné prostredie, zdravie a hospodárstvo a zároveň zabezpečiť, aby v akčnom pláne boli kroky, ktoré umožnia zvýšiť osvetu a priniesť informácie o týchto prínosoch s cieľom osvojiť si návyky na cyklistiku alebo kultúru cyklistiky;
10. pripomína, že v súlade so zásadou subsidiarity je strategický rozvoj národnej siete cyklistických trás v právomoci členských štátov. EÚ by preto mala zohrávať podpornú úlohu, a to najmä pri cezhraničných prepojeniach týchto sietí, pri stratégiách štátov a regiónov s menším podielom každodennej cyklistiky, ako aj pri koordinácii a rozvoji európskej siete cyklistických trás;
11. zdôrazňuje však, že miestne a regionálne orgány sú hlavnými aktérmi pri vytváraní podmienok pre budúci systém mestskej a regionálnej dopravy a mobility, pričom sa uplatňuje zásada subsidiarity a proporcionality v plnom rozsahu, keďže mestská mobilita a mestská doprava sú v právomoci miestnych a regionálnych orgánov. V tejto súvislosti skúsenosti ukazujú, že podrobné plány pre cyklistiku možno začleniť do miestnych stratégií v oblasti dopravy s cieľom priniesť odvážne nápady pre cyklistiku, ktoré spoločenstvá môžu podporiť. Na druhej strane regionálne dopravné partnerstvá a stratégie môžu cyklistiku začleniť do regionálnych politík a poskytnúť programy podpory cyklistiky;
12. opakovane preto poukazuje na svoju výzvu, aby sa miestne a regionálne orgány aktívnejšie zapájali do rozhodovacieho procesu⁽⁴⁾, a je presvedčený, že ako hovorca miestnych a regionálnych orgánov by mal viesť diskusiu o iniciatívach EÚ na podporu cyklistiky, pretože sa očakáva, že mestá a regióny budú mať z týchto činností najväčšie výhody;
13. tiež považuje cyklistiku za jeden z hlavných prvkov udržateľnej mestskej mobility a za hlavný bod mestskej agendy EÚ;

Financovanie

14. poukazuje na existenciu vedeckých dôkazov o tom, že pomer nákladov a prínosov investícií do cyklistickej infraštruktúry je v pomere najmenej 5:1⁽⁵⁾. Hospodárske prínosy pochádzajú z rôznych smerov: po prvé, z vytvárania najmä miestnych pracovných miest v oblasti výroby bicyklov a maloobchodu, opráv, výstavby a údržby infraštruktúry, ako aj v oblasti, ako je cykloturistika, doprava a ďalšie služby. Po druhé, zo zlepšenia verejného zdravia v dôsledku zvýšenej fyzickej aktivity a menšieho znečistenia ovzdušia a hluku. Po tretie, menšie dopravné zápchy vedú k zníženiu zablokovaných ciest, meškaní a straty pracovného času a plytvania palivom. To všetko zvyšuje kvalitu života v mestských oblastiach a zároveň zvyšuje atraktivnosť. Hospodárske prínosy možno napokon vidieť v účinnejšom využívaní pôdy;

⁽¹⁾ V dokumente 2015/2005 (INI) sa požaduje „aby sa plán EÚ pre cyklistiku zahrnul do pracovného programu Komisie na rok 2016“.

⁽²⁾ Vyhlásenie o cyklistike ako spôsobe dopravy šetrnom k životnému prostrediu, neformálne stretnutie ministrov dopravy EÚ, Luxemburg, 7. októbra 2015. <http://www.eu2015lu.eu/en/actualites/communiqués/2015/10/07-info-transport-declaration-velo/07-Info-Transport-Declaration-of-Luxembourg-on-Cycling-as-a-climate-friendly-Transport-Mode—2015-10-06.pdf>.

⁽³⁾ http://www.unece.org/fileadmin/DAM/thepep/documents/Déclaration_de_Paris_EN.pdf.

⁽⁴⁾ Stanovisko na tému Vykonávaní bielej knihy o doprave z roku 2011, spravodajca: Spyros Spyridon (EL/ELS) (Ú. v. EÚ C 195, 12.6.2015, s. 10).

⁽⁵⁾ Odbor dopravy britského ministerstva dopravy odhadol pomer prínosov a nákladov cyklistických grantov na 5,5:1, *Value for Money Assessment for Cycling Grants*, 2014; spoločnosť Doprava a mobilita Leuven odhadla pomer prínosov a nákladov investícií v regióne hlavného mesta Brusel na 5:1 – 9:1, *Impact et potentiel de l'usage du vélo sur l'économie et l'emploi en Région de Bruxelles-Capitale: Les effets directs et indirects de l'usage du vélo en 2002, 2012 et 2020*, 2014; v Helsinkách bol pomer prínosov a nákladov v meste odhadnutý na 8:1: *Helsinki Bicycle Account 2015*.

15. opakovane preto pripomína výzvu ministrov dopravy obsiahnutú vo Vyhlásení o cyklistike ako spôsobe dopravy šetrnom k životnému prostrediu, kde sa požaduje vypracovanie strategického dokumentu o cyklistike na úrovni EÚ, v ktorom sa identifikujú „nástroje politiky EÚ a finančné nástroje EÚ, ktoré sa už využívajú alebo ktoré by sa mali využiť na zvýšenie podielu cyklistickej dopravy a na podporu zamestnanosti v EÚ súvisiacej s cyklistikou, a zahŕňa cyklistiku [...] medzi nástroje EÚ v oblasti politiky a financovania“⁽⁶⁾;

16. ďalej požaduje výhľadovú investičnú politiku EÚ v oblasti dopravy, ktorá zlepší aj verejné zdravie a ktorá pri plnom zohľadnení Parížskej dohody prijatej na 21. konferencii zmluvných strán investuje prostriedky EÚ v oblasti dopravy do cyklistiky⁽⁷⁾;

17. navrhuje ako všeobecné pravidlo, aby každý relevantný projekt infraštruktúry spolufinancovaný EÚ zohľadňoval v čo najväčšom rozsahu okrem ostatných druhov dopravy aj cyklistiku, čím by sa predchádzalo prípadnému negatívnemu vplyvu na cyklistiku v dôsledku výstavby diaľnic, železníc atď. (t. j. zásada „cyklistika vo všetkých projektoch infraštruktúry“). Okrem toho, v pracovných programoch v rámci výskumného a inovačného programu Európskej komisie Horizont 2020 (Mobilita pre rast) na roky 2018 – 2020 by sa cyklistika mala zaviesť ako samostatná priorita financovania;

18. žiada Európsku komisiu, aby stanovila minimálne kritériá kvality cyklistickej infraštruktúry na relevantné projekty spolufinancované z prostriedkov EÚ, najmä kritériá plánovania siete s dôrazom na bezpečnosť, funkčnosť a značenie tak, aby sa zabezpečilo zhodnotenie vynaložených prostriedkov európskych daňových poplatníkov; okrem toho požaduje, aby Komisia spolupracovala s členskými štátmi a miestnymi a regionálnymi orgánmi pri vypracúvaní štátnych usmerňovacích dokumentov, ako aj pri vytváraní databázy osvedčených postupov a siete pre výmenu poznatkov na zabezpečenie cyklistickej infraštruktúry. Žiada taktiež Európsku komisiu, aby stanovila kritériá financovania, riadenia a ekonomickej životaschopnosti hlavných opatrení;

19. navrhuje zahrnúť sieť diaľkových cyklotrás EuroVelo⁽⁸⁾ do transeurópskej dopravnej siete, a tým zlepšiť cezhraničné prepojenia, vytvárať príležitosti cestovného ruchu a posilniť lepšiu dostupnosť mestských centier a navrhuje použitie finančných prostriedkov Nástroja na prepájanie Európy na mestské uzly, napr. na výstavbu mestských a prímestských (rýchlych) cyklistických trás;

Bezpečnosť cestnej premávky

20. pripomína, že strach z nehôd pri jazde na bicykli v rámci automobilovej dopravy prispieva k rozšírenému názoru, že jazda na bicykli je nebezpečná. Tieto obavy sú čiastočne neopodstatnené, pretože najviac nehôd predstavujú individuálne nehody, ktorých účastníkmi nie sú žiadne iné vozidlá. Tento strach však odrádza od jazdy na bicykli a môže predstavovať prekážku pre využívanie cyklistickej dopravy;

21. pripomína, že nízka maximálna povolená rýchlosť v obciach a jej dodržiavanie je jedným z najdôležitejších faktorov pre dosiahnutie poklesu miery úmrtnosti na cestách. Zrážky medzi cyklistami a motorovými vozidlami vo vysokej rýchlosti sú hlavnou príčinou úmrtí a vážnych zranení cyklistov. VR preto žiada, aby EÚ navrhla národným, regionálnym a miestnym orgánom odporúčania o lepšom riadení rýchlosti a o prijatí opatrení na utlmenie premávky okrem iného prostredníctvom zavedenia 30 km/h v niektorých uliciach mestských oblastí ako štandardného obmedzenia rýchlosti, aby sa zohľadnili aj bicykle a umožnila koexistencia rôznych užívateľov tejto siete: chodcov, cyklistov, osobných a nákladných automobilov, asistenčných vozidiel (vozidiel záchranej služby, požiarnej ochrany atď.). Okrem toho, inteligentné asistenčné systémy rýchlosti by sa tiež mali postupne zavádzať prostredníctvom typového schvaľovania všetkých nových štvorkolesových motorových vozidiel, autobusov a ťažkých nákladných vozidiel, ktoré majú byť schválené na prevádzku na verejných komunikáciách v EÚ. Poukazuje na to, že medzi skutočnou a objektívnou bezpečnosťou pri jazde na bicykli a subjektívnym vnímaním bezpečnosti mnohých ľudí existuje jasný rozdiel. Ak sa má tento rozdiel zmenšiť, dôraz by sa mal klásť aj na nezáväznú informačnú a komunikačnú opatrenia, ako sú účinné verejné informačné kampane. Cyklisti sa budú cítiť bezpečne a budú používať bicykel ako formu dopravy iba vtedy, ak sa zmierni strach ľudí z cyklistiky a zlepší sa subjektívne vnímanie bezpečnosti;

⁽⁶⁾ Politiky uvedené vo vyhlásení zahŕňajú: plány udržateľnej mobility miest v balíku opatrení mestskej mobility na rok 2013, politické usmernenia pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020, CIVITAS 2020, ELTIS, URBACT a Európsky týždeň mobility a príslušné nástroje financovania (vrátane európskych štrukturálnych a investičných fondov, COSME a Horizont 2020).

⁽⁷⁾ Zahŕňa to infraštruktúru, ale aj služby mobility, ako sú požičovne bicyklov, systémy IDS, vozový park zameraný na cyklistov atď.

⁽⁸⁾ <http://www.eurovelo.org/>.

22. ďalej pripomína, že napriek relatívne nízkemu počtu väčších a ťažších vozidiel v mestských oblastiach v porovnaní s celkovým počtom motorových vozidiel majú tieto vozidlá neúmerne podiel na úmrtiach cyklistov;

23. ľutuje príliš pomalý pokles úmrtí cyklistov a podporuje v tejto súvislosti prijatie celoeurópskeho cieľa ťažkých zranení a prieskum možných nedostatočných hlásení ťažkých zranení; V tejto súvislosti sa musí v pláne EÚ pre cyklistiku stanoviť ako pracovná zásada priblížiť sa k cieľu nulového podielu smrteľných nehôd a získať vedúce postavenie vo svete v oblasti bezpečnosti a ochrany cyklistov;

24. vyzýva na včasné preskúmanie nariadenia o všeobecnej bezpečnosti, najmä v súvislosti so zlepšením priameho výhľadu vodičov ťažkých nákladných vozidiel, ktoré by mohlo byť doplnené inými povinnými aktívnymi bezpečnostnými systémami, ako sú senzory na detekciu cyklistov a automatizované brzdné systémy s cieľom zabrániť zrážkam;

25. žiada aktualizáciu nariadenia o typovom schvaľovaní motorových vozidiel s ohľadom na ochranu chodcov a iných zraniteľných účastníkov cestnej premávky⁽⁹⁾, aby zahŕňalo aj testovacie postupy na ochranu cyklistov pri čelnom náraze s automobilom;

26. žiada, aby sa zväzilo začlenenie osobitných opatrení na zvýšenie bezpečnosti pri jazde na bicykli do existujúcich smerníc EÚ, napr. do smernice o bezpečnosti infraštruktúry⁽¹⁰⁾ na tunely a infraštruktúru TEN-T pre mestské a vidiecke cesty;

Mestská mobilita a inteligentné systémy dopravy

27. žiada, aby sa v pripravovaných usmerneniach Komisie v oblasti mestskej logistiky⁽¹¹⁾ uznal obrovský potenciál presunu poskytovania služieb a tovaru do 250 kg do nákladnej cyklistiky a odporučili, aby sa cyklistické logistické dodávky uprednostňovali vždy, keď je to možné;

28. poukazuje na to, že mestské a dopravné plánovanie je navzájom veľmi úzko prepojené vo všetkých oblastiach;

29. zdôrazňuje, že výchova k bezpečnosti na cestách, náuka o dopravných zákonoch a pravidlách cestnej premávky, ako aj výuka niektorých pravidiel týkajúcich sa osobitne bicyklov, ktorá sa začína už v školách, je mimoriadne dôležitá a prispieje k zníženiu dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú cyklisti. Európska komisia by mala pomôcť pri šírení osvedčených a otestovaných miestnych školských programov, ktoré spoja školy, políciu a iné zainteresované strany pri dosahovaní toho, aby si mladí cyklisti osvojili techniky správnej jazdy na bicykli, ako aj hlavné fakty o tom, ako odhadnúť silu a rýchlosť prípadných nárazov na ceste, a zároveň pri propagácii cyklistiky ako spoločenského, zdravého a v podstate bezpečného druhu dopravy;

30. opakovane zdôrazňuje svoje stanovisko, že celoštátna a obecná regulácia prístupu do mestských oblastí a vyberanie poplatkov od používateľov ciest môžu byť účinné nástroje na zvládnutie protichodného dopytu po priestore na mestských cestách a na riešenie kľúčových problémov, ako je preťaženie, znečistenie alebo rozširovania miest⁽¹²⁾, a v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v pripravovaných nezáväzných usmerneniach Komisie o prístupe do miest⁽¹³⁾ by sa mala dôsledne uprednostňovať cyklistika; odporúča miestnym a regionálnym orgánom, aby príjmy z programov na obmedzenie prístupu a poplatkov za využívanie ciest opätovne čiastočne investovali do cyklistickej dopravy tak, aby vytvorili atraktívne alternatívy využívania automobilov;

31. pripomína, že kombinácia cyklistiky a verejnej dopravy je obojstranne prospešná a že multimodálna doprava má zásadný význam pre úspešné prepojenie mestských dopravných systémov; opakovane zdôrazňuje svoju žiadosť povinne zverejňovať cestovné poriadky a ďalšie informácie o cestovaní a plnú dostupnosť pre všetkých občanov EÚ⁽¹⁴⁾, ako aj rozvoj informatických systémov a aplikácií o trasách, ktoré zohľadnia intermodalitu, a pokiaľ ide o multimodálnu dopravu,

⁽⁹⁾ nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 78/2009 zo 14. januára 2009 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel s ohľadom na ochranu chodcov a iných zraniteľných účastníkov cestnej premávky, o zmene a doplnení smernice 2007/46/ES a o zrušení smerníc 2003/102/ES a 2005/66/ES (Ú. v. EÚ L 35, 4.2.2009, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/54/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych bezpečnostných požiadavkách na tunely v transeurópskej cestnej sieti (Ú. v. EÚ L 167, 30.4.2004, s. 39). Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/96/ES z 19. novembra 2008 o riadení bezpečnosti cestnej infraštruktúry (Ú. v. EÚ L 319, 29.11.2008, s. 59).

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/tenders/index_en.htm.

⁽¹²⁾ Stanovisko na tému Súbor opatrení v oblasti mestskej mobility, spravodajca: Albert Bore (UK/SES) (Ú. v. EÚ C 271, 19.8.2014, s. 18).

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/transport/themes/urban/news/2015-11-27-guidance-access-regulations_en.htm.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko na tému Informácie o multimodálnom cestovaní a služby plánovania ciest a vydávania cestovných lístkov, spravodajca: Petr Osvald (CZ/SES) (Ú. v. EÚ C 19, 21.1.2015, s. 36).

žiada, aby boli systémy cyklistickej dopravy a spoločného využívania bicyklov plne začlenené do technických noriem, právnych predpisov EÚ a programov výskumu a vývoja financovaných EÚ, najmä pokiaľ ide o plánovanie ciest, predaj vstupeniek, parkovanie atď. Je potrebné zlepšiť infraštruktúru na autobusových a vlakových staniciach a v ich okolí, ako aj samotné zariadenia verejnej dopravy s cieľom zjednodušiť prestupovanie medzi vlakmi, autobusmi a bicyklami ⁽¹⁵⁾;

Politika v oblasti elektromobility a verejného obstarávania

32. navrhuje, aby sa v politikách v oblasti elektromobility na všetkých úrovniach správy vždy brala do úvahy elektrocyklistika;

33. odporúča, aby Európska komisia zahrnula cyklistiku do svojej revízie kritérií ekologického verejného obstarávania EÚ pre dopravu. Kritériá verejného obstarávania by sa mali snažiť nielen o nepodstatné zlepšenia automobilov a ľahkých úžitkových vozidiel kúpených od verejných obstarávateľov, ale aj o dosiahnutie prechodu na druhy dopravy šetrné k životnému prostrediu, ako je cyklistika. V súlade s kritériami ekologického verejného obstarávania EÚ by sa preto v postupoch verejného obstarávania malo povinne zisťovať, či namiesto osobných vozidiel možno kúpiť bicykle (vrátane elektrických bicyklov a bicyklov s pomocným elektromotorom) a namiesto ľahkých úžitkových vozidiel nákladné bicykle (vrátane elektrických bicyklov a bicyklov s pomocným elektromotorom). Zároveň podporuje začlenenie kritérií verejného obstarávania v oblasti inovácie, ktoré by uľahčili technologický rozvoj vo všetkých aspektoch a šírenie medzi členskými štátmi;

Zmiernenie zmeny klímy a kvalita ovzdušia

34. uznáva, že je potrebný súbor politík na zmiernenie zmeny klímy, plnenie cieľov EÚ v oblasti dekarbonizácie pre odvetvie dopravy a zlepšenie kvality ovzdušia v mestách. Patria sem aj technické riešenia, politické posuny a stimuly s cieľom zabrániť zbytočným cestám. Ambiciózne programy presadzovania cyklistiky by mali byť neoddeliteľnou súčasťou každej stratégie týkajúcej sa zmiernenia zmeny klímy a kvality ovzdušia bez ohľadu na úroveň správy. Ambiciózne politiky v oblasti cyklistiky môžu tiež prispieť k dosiahnutiu 11 cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja ⁽¹⁶⁾;

Údaje o cyklistike

35. zdôrazňuje, že spoľahlivé a porovnateľné údaje sú potrebné na informované rozhodnutia a meranie vplyvu politík a finančných zásahov, a preto odporúča Európskej komisii (Eurostatu), aby vypracovala metodiku spoločného zberu údajov a zosúladené vymedzenia celoštátnych a mestských údajov o používaní bicyklov;

Koordinačné stredisko pre cyklistiku pri Európskej komisii a výmena osvedčených postupov

36. víta vymenovanie kontaktnej osoby pre cyklistiku v rámci GR MOVE, ale poukazuje na to, že táto pozícia by sa mala povýšiť na koordinačné stredisko pre cyklistiku v rámci celej Komisie, ktoré bude mať aspoň jedného pracovníka zamestnaného na plný pracovný úväzok a budú ho dopĺňať kontaktné miesta pre cyklistiku vo všetkých príslušných generálnych riaditeľstvách Komisie, ktoré budú zabezpečovať účinné konzultácie medzi útvarmi a koordináciu v rámci Komisie;

37. žiada Komisiu, aby podporila zriadenie klíringového centra pre cyklistiku vybaveného dostatočnými zdrojmi s cieľom riešiť potreby členských štátov, miestnych a regionálnych orgánov týkajúce sa prístupu k najlepším postupom, prípadovým štúdiám, správam, možnostiam financovania atď. ⁽¹⁷⁾.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

⁽¹⁵⁾ Projekt BiTiBi podporovaný v rámci programu Inteligentná Energia – Európa.

⁽¹⁶⁾ Svetová cyklistická federácia/ECF: Cyklistika plní globálne ciele, 2015. https://ecf.com/sites/ecf.com/files/The%20Global%20Goals_internet.pdf.

⁽¹⁷⁾ Stredisko pre monitorovanie mestskej mobility (ELTIS) zhromaždilo množstvo príkladov osvedčených postupov (www.eltis.org).

III

(Prípravné akty)

VÝBOR REGIÓNOV

119. PLENÁRNE ZASADNUTIE 10., 11. A 12. OKTÓBRA 2016

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Akčný plán EÚ pre elektronickú verejnú správu na roky 2016 — 2020

(2017/C 088/11)

Spravodajca:	Martin Andreasson, (SE/EELS), člen regionálneho zhromaždenia Västra Götaland
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Akčný plán EÚ pre elektronickú verejnú správu na roky 2016 – 2020 Urýchlenie digitálnej transformácie verejnej správy
	COM(2016) 179 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. víta víziu a hlavné zásady návrhu na odstránenie existujúcich digitálnych prekážok na ceste k jednotnému digitálnemu trhu a zabránenie ďalšej roztrieštenosti v kontexte modernizácie verejnej správy;
2. zdôrazňuje kľúčový význam, ktorý majú pri modernizácii správy miestne a regionálne orgány ako tvorcovia a správcovia digitálnej infraštruktúry a digitálnych služieb v oblastiach dôležitých pre spoločnosť a zároveň ako subjekty zodpovedné za bezprostredné poskytovanie týchto služieb priamo občanom, aby tak tieto služby spĺňali očakávania v čoraz digitalizovanejšom svete;
3. vyzdvihuje veľký význam verejných služieb ako hnacieho motora digitálnej transformácie európskeho hospodárstva – nad rámec elektronickej verejnej správy – a poukazuje na to, že plánované návrhy síce obsahujú opatrenia, ktoré sa týkajú väčšiny životných situácií občanov, avšak chýbajú v ňom opatrenia v oblasti kultúry a vzdelávania;
4. upozorňuje na to, že je potrebné zmodernizovať verejné inštitúcie a systémy riadenia a prostredníctvom digitálnych služieb ich sprístupniť občanom a podnikom, a preto zdôrazňuje, že podporuje ďalší rozvoj cezhraničných verejných služieb, predovšetkým tých, ktoré umožňujú interoperabilitu a prenos informácií, ako napríklad elektronickej verejnej obstarávania, elektronickej identifikácie, elektronickej podpisy, elektronickej doručovacej služby pre registrované zásielky a ďalších súčastí elektronickej verejnej správy ⁽¹⁾;
5. odporúča, aby sa miestne a regionálne samosprávy, ktoré majú kľúčový význam pre úspech plánovaných opatrení, podieľali nielen na vykonávaní plánovaných opatrení a zavádzaní nástrojov vyzdvihovalých v akčnom pláne, ale aj na ich príprave;

⁽¹⁾ Pozri CdR 4165/2014, 5960/2013, 5559/2013, 3597/2013, 1646/2013, 2414/2012, 1673/2013, 626/2012, 402/2012, 65/2011, 104/2010 a 5514/2014.

6. navrhuje, aby bol Európsky výbor regiónov zapojený do riadiaceho výboru pre akčný plán pre elektronickú verejnú správu, čím by mohol priniesť do diskusie miestny a regionálny rozmer, pretože prevažnú väčšinu sociálnych služieb poskytujú miestne a regionálne subjekty;

Úvod

7. súhlasí s názorom Komisie, že elektronická verejná správa robí správu transparentnejšou, jednoduchšou a účinnejšou;

8. domnieva sa, že význam digitalizácie riadenia európskych, vnútroštátnych alebo miestnych orgánov je pozitívnym faktorom, pokiaľ ide o zjednodušenie byrokratických postupov, ktoré sú časovo náročné, ako aj pokiaľ ide o poskytnutie možnosti občanom sledovať legislatívne činnosti, byť informovaní o otázkach, ktoré sa ich priamo týkajú, a aktívne sa zapájať do rozhodovacieho procesu;

9. takisto súhlasí s tvrdením Komisie, že mnoho občanov a podnikov ešte stále nevyužíva v plnej miere potenciál verejných digitálnych služieb a upozorňuje na nerovnaký rozvoj elektronickej verejnej správy v členských štátoch EÚ a ich regiónoch;

10. v tejto súvislosti víta cieľ akčného plánu, ktorým je pôsobiť ako nástroj na spájanie opatrení zameraných na modernizáciu verejnej správy v Európe;

11. víta dynamický a pružný prístup akčného plánu, čo umožňuje prijať ďalšie opatrenia, v rámci ktorých sa dajú uplatniť poznatky miestnych a regionálnych samospráv pri poskytovaní digitálnych verejných služieb v oblastiach dôležitých pre spoločnosť, ako je vzdelávanie, sociálne služby, hospodárstvo, zdravotníctvo, infraštruktúra atď.;

12. vyzdvihuje potenciál digitálnej správy v mnohých oblastiach vrátane reakcie na katastrofy. Využívanie mobilných technológií, internetu a sociálnych médií na komunikačné ciele môže byť užitočným nástrojom nielen pri zbere, šírení a koordinácii údajov, ale tiež pri podpore demokratickej zodpovednosti a transparentnosti;

13. vyzdvihuje význam cieľa akčného plánu, ktorým je slúžiť ako katalyzátor úsilia verejného sektora o modernizáciu. Ak má byť tento plán účinný, je potrebné zapojiť do činnosti miestne a regionálne orgány a zaistiť im bezproblémový prístup k zdrojom financovania a podporným opatreniam v rámci programov EÚ, ktoré akčný plán koordinuje;

Ciele a zásady

14. podporuje víziu Komisie, podľa ktorej by sa orgány verejnej správy a verejné inštitúcie mali do roku 2020 stať otvorenými, efektívnymi a inkluzívnymi, a mali by ponúkať cezhraničné, personalizované, ľahko použiteľné, komplexné digitálne verejné služby pre všetkých občanov a podniky v EÚ;

15. súhlasí s tým, že transparentná verejná správa, ktorá spravuje resp. poskytuje údaje a služby transparentným a bezpečným spôsobom, je dôležitá pre zvýšenie transparentnosti a účinnosti. Zároveň poukazuje na to, že určité druhy informácií, ktoré spravujú verejné orgány, si vyžadujú vysoký stupeň ochrany;

16. víta zásadu „digitálne služby ako štandard“, podľa ktorej by orgány verejnej správy mali uprednostňovať digitálne poskytovanie služieb, a preto zdôrazňuje, že je potrebné cielené, dlhodobé a štruktúrované úsilie na posilnenie digitálneho začlenenia, aby viacej ľudí malo prístup k infraštruktúre a príslušné znalosti, a teda mohlo využívať príležitosti, ktoré ponúka digitalizácia;

17. podporuje zásadu „stačí len raz“, t. j. verejné správy by mali zabezpečiť, aby občania a podniky poskytli verejnej správe rovnaké informácie len raz;

18. poukazuje zároveň na právne, technické a organizačné výzvy, ktorými sa treba zaoberať, aby sa zaistilo opakované využívanie informácií. V tejto súvislosti víta pilotný projekt na cezhraničné zavedenie zásady „stačí len raz“ vo vzťahu medzi podnikmi a verejnou správou a domnieva sa, že už v rámci pilotnej fázy by sa mali preskúmať intenzívne kontakty, ktoré majú podniky s miestnymi a regionálnymi orgánmi;

19. domnieva sa, že má zmysel preskúmať inovatívne koncepty v oblasti elektronickej verejnej správy, ako je napríklad elektronický pobyt, ktorý občanom a podnikom poskytuje prístup k určitým službám bez potreby fyzického pobytu. Znižuje sa tým nepríjemná administratívna záťaž a zvyšuje atraktivnosť pre zahraničných investorov;

20. uznáva, že zásada inkluzívnosti pri rozvoji digitálneho obsahu a služieb je prospešná pre všetkých užívateľov, predovšetkým pre osoby so zdravotným postihnutím. Je preto dôležité pokračovať v spolupráci a výskume s cieľom aktualizovať súčasné normy, aby sa tak držal krok s technologickým rozvojom;

21. súhlasí so zásadou, podľa ktorej by si orgány verejnej správy mali vymieňať informácie a údaje navzájom aj s občanmi a podnikmi transparentným a inkluzívnym spôsobom. Súčasne zdôrazňuje, že jednotlivé inštitúcie musia disponovať určitou mierou poznatkov potrebnou na to, aby boli schopné rozhodnúť, ktoré informácie budú voľne prístupné a ktoré by mali byť chránené;

22. podporuje zásadu „cezhraničné služby ako štandard“ pri ponúkaní verejných digitálnych služieb zo strany orgánov verejnej správy a upozorňuje na to, že miestne a regionálne orgány, najmä v pohraničných regiónoch, môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri zaisťovaní a rozvoji relevantných, účinných a bezproblémových cezhraničných služieb;

23. podporuje zásadu „interoperabilita ako štandard“ ako kľúčového faktora pri využívaní príležitostí, ktoré poskytuje digitalizácia;

24. súhlasí s Komisiou v tom, že ochrana osobných údajov a súkromia by mala byť začlenená už do fázy navrhovania digitálnych služieb, pretože nedostatočná dôvera v digitálne služby predstavuje ešte stále prekážku rozvoja elektronickej verejnej správy;

25. zároveň zdôrazňuje, že zásada „cezhraničné služby ako štandard“ pre elektronickej verejnú správu a interoperabilitu verejných správ nesmie nahradiť už dobre fungujúce národné, regionálne a miestne riešenia, ale má ponúkať prehľad o normách a špecifikáciách, ktoré môžu uplatňovať verejné orgány na dosiahnutie interoperability, ak si ich terajšie systémy vyžadujú aktualizáciu;

26. poukazuje na to, že každá organizácia, ktorá spravuje citlivé údaje, bez ohľadu na ich povahu, sa musí systematicky starať o ich klasifikáciu a bezpečnosť. To platí najmä vzhľadom na skutočnosť, že činnosti ako sofistikované útoky počítačových pirátov, kybernetická vojna a kybernetický terorizmus môžu spôsobiť značné škody. Pri všetkej snahe o transparentnosť musí však každý súbor údajov, ktoré sa považujú za hodné ochrany, byť aj naozaj náležite chránený. V niektorých extrémnych prípadoch to môže znamenať, že údaje alebo celý systém treba uchovávať fyzicky oddelene od internetu;

27. víta preto harmonizáciu právneho rámca na základe všeobecného nariadenia o ochrane údajov, poukazuje však na celosvetový charakter hospodárskej súťaže a zdôrazňuje, že je dôležité, aby právny rámec nespomaľoval rozvoj nových riešení a služieb;

28. zdôrazňuje význam praktických usmernení týkajúcich sa nariadenia o ochrane údajov, ako aj potrebu zapojiť všetky subjekty do diskusie o vlastných právach a zodpovednosti v súvislosti so spracúvaním osobných údajov;

29. poukazuje na úlohu Komisie pri vytváraní základných podmienok pre interoperabilitu a harmonizáciu s cieľom umožniť výmenu informácií v súlade s týmito zásadami;

Politické priority

30. poukazuje na to, že v Európe ešte stále existujú skupiny občanov, ktoré nemajú prístup k internetu alebo nemajú dostatočné digitálne zručnosti potrebné na využívanie digitálnych služieb, a preto sú potrebné aktívne snahy s cieľom zvýšiť digitálne začlenenie;

31. zdôrazňuje, že spoľahlivé, vysoko výkonné a cenovo dostupné siete vo všetkých oblastiach sú predpokladom pre to, aby všetci občania a podniky mali prístup k moderným digitálnym verejným službám a mohli čo najlepšie využívať vyspelé technológie [internet vecí, veľké dáta (big data), elektronické zdravotníctvo, inteligentné mestá atď.];

32. poukazuje na to, že sa musia naďalej dôsledne a neustále rozvíjať možnosti podpory na európskej a vnútroštátnej úrovni v snahe podporiť zavádzanie vysokorychlostných širokopásmových sietí vo všetkých oblastiach, predovšetkým vo vidieckych oblastiach regiónov, v ktorých vzhľadom na nedostatočnú ziskovosť často nedochádza k žiadnemu trhovo motivovanému rozvoju;

33. zdôrazňuje, že na modernizáciu verejnej správy je potrebné dohodnúť spoločné normy a technické špecifikácie, ktoré musia byť vypracované v spolupráci so všetkými príslušnými aktérmi, čo umožní fungovanie opakovane použiteľných a účinných digitálnych služieb s vysokým stupňom interoperability;
34. víta avizovanú revíziu európskeho rámca interoperability a vyzýva Komisiu, aby aj naďalej podporovala uplatňovanie odporúčaní uvedených v tomto rámci zo strany verejných orgánov;
35. poukazuje na to, že miestne a regionálne samosprávy nemožno v súvislosti s európskym rámcom interoperability vnímať len ako užívateľov cezhraničných noriem a služieb, ale aj ako dôležitých tvorcov;
36. víta zámer Komisie vypracovať prototyp európskeho katalógu noriem IKT pre verejné obstarávanie a zdôrazňuje zásadný význam verejného obstarávania predovšetkým pre miestne a regionálne samosprávy v snahe predísť zameraniu na jedného výrobcu alebo poskytovateľa a umožniť zavádzanie riešení a služieb s vysokou mierou interoperability a inovácií;
37. vyzýva Komisiu, aby užšie spolupracovala s miestnymi a regionálnymi orgánmi s cieľom podporiť prechod na úplné elektronické obstarávanie do roku 2019, predovšetkým vzhľadom na to, že problémy sa môžu vyskytnúť na miestnej a regionálnej úrovni orgánov presadzovania práva. Spolupráca s miestnymi a regionálnymi samosprávami, ako aj so súkromným sektorom bude mať preto kľúčový význam, aby sa dosiahol plný potenciál úspor, ktoré možno docieľiť na trhu s verejným obstarávaním a ktorých objem sa odhaduje na vyše 2 bilióny eur;
38. poukazuje na to, že elektronická identifikácia je kľúčovým predpokladom pre bezpečné, efektívne a dostupné verejné digitálne služby. Víta plány Komisie na urýchlenie zavádzania služieb pre elektronické transakcie na vnútornom trhu (služby eIDAS)⁽²⁾;
39. upozorňuje na skutočnosť, že činnosť v oblasti interoperability a noriem si vyžaduje čas, dlhodobú víziu, ako aj dostatočné a udržateľné financovanie;
40. víta preto skutočnosť, že Komisia má v úmysle zverejniť spôsob, akým sa má zaručiť dlhodobá udržateľnosť cezhraničných digitálnych služieb. Je to potrebné na posilnenie dôvery v služby a ich technické prvky a na zaistenie toho, aby úsilie vyvinuté na tieto opatrenia nevyšlo nazmar;
41. domnieva sa, že verejné orgány by mali v spolupráci so súkromným a neziskovým sektorom poskytovať infraštruktúru s primeraným prístupom, no vyzýva Komisiu, aby dôkladne posúdila dôsledky a obmedzenia vyplývajúce z prípadného zavedenia zásady aktualizácie systémov vzhľadom na zložitosť stanovovania vhodného časového rámca pre aktualizáciu systémov a technických prvkov digitálneho prostredia;
42. víta zámer Komisie vytvoriť z Európskeho portálu elektronickej justície jednotné kontaktné miesto, kde budú zhromaždené rozličné informácie a funkcie, čo umožní komunikovať a vyhľadávať informácie a postupy týkajúce sa európskej justície a súdnych konaní, údaje o podnikoch a insolvenčné registre;
43. víta povinnosť prepojiť všetky obchodné registre členských štátov, pretože podniky v čoraz väčšej miere pôsobia za hranicami štátov a rastie potreba a dopyt po informáciách o podnikoch v cezhraničnom kontexte, a to predovšetkým v európskych pohraničných regiónoch;
44. v tejto súvislosti víta aj skutočnosť, že Komisia bude naďalej pracovať na elektronickom prepojení insolvenčných registrov s cieľom zvýšiť transparentnosť a právnu istotu a predchádzať účelovému vyberaniu právneho poriadku (*forum shopping*);
45. podporuje iniciatívu na uľahčenie využívania digitálnych riešení počas celého životného cyklu podnikov, pričom predpokladá, že táto iniciatíva prinesie podnikom zmiernenie administratívnej záťaže;

⁽²⁾ Nariadenie (EÚ) č. 910/2014.

46. víta úmysel Komisie predložiť návrhy na rozšírenie jednotného elektronického mechanizmu registrácie a platieb DPH a požaduje ďalší cieleň rozvoj komplexných ustanovení týkajúcich sa DPH s cieľom uľahčiť cezhraničný digitálny obchod. To by bolo prínosné predovšetkým pre malé podniky a mikropodniky, pretože administratívnu záťaž nevyhnutne vyplývajúcu zo zložitých pravidiel zvládajú ťažšie ako väčšie spoločnosti;
47. súhlasí s podporou cezhraničnej mobility občanov zriadením elektronickej výmeny informácií o sociálnom zabezpečení (EESSI) ako aj výmeny informácií medzi uchádzačmi o zamestnanie a zamestnávateľmi v EÚ (EURES);
48. víta iniciatívu Komisie umožniť cezhraničnú výmenu informácií týkajúcich sa zdravia a zdravotníckych služieb vrátane elektronického predpisovania liekov, čo posilní právnu istotu pacientov, je v súlade so smernicou o uplatňovaní práv pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti⁽³⁾ a zvýši kvalitu a účinnosť zdravotnej starostlivosti;
49. súhlasí s názorom Komisie, že občanov a podniky, ako aj výskumné zariadenia treba čo možno najviac zapojiť do navrhovania a vykonávania verejných digitálnych služieb, pretože sa tým zvyšuje kvalita a účinnosť týchto služieb a zjednodušuje ich používanie;
50. zdôrazňuje, že verejné údaje, ktoré sú bezpečne a spoľahlivo poskytované tretím stranám, sú predpokladom modernizácie a transformácie miestnych a regionálnych samospráv tak, aby mohli v budúcnosti poskytovať v rámci svojej činnosti inovatívne služby;
51. víta preto iniciatívu zameranú na zriadenie európskej platformy pre verejné orgány s cieľom sprístupniť ich údaje a služby, zdôrazňuje však, že Komisia by mala podporovať rozvoj a koordináciu stratégií pre zverejňovanie údajov, a to prostredníctvom technickej a metodickej podpory miestnych a regionálnych samospráv;
52. poukazuje na to, že sprístupnenie interoperabilných služieb vysokej kvality je založené na cielenej činnosti okrem iného v oblasti informačnej architektúry, klasifikácie informácií a interoperability na všetkých úrovniach. Víta preto vybudovanie a využívanie dátovej infraštruktúry na úrovni EÚ, kde aktivity vykonávané v rámci smernice INSPIRE môžu slúžiť ako vzor pre vypracovanie spoločných definícií údajov;
53. v tomto kontexte víta európsku iniciatívu v oblasti cloud computingu⁽⁴⁾ ako spôsob zvýšenia transparentnosti a účinnosti, pretože sa tým umožňuje spoločné využívanie cloud infraštruktúry a poskytovanie verejných digitálnych služieb;
54. zdôrazňuje, že digitálne zručnosti a kvalifikácie občanov, ako aj zamestnaných a tých, ktorí si prácu hľadajú, majú mimoriadny význam pre širokú realizáciu digitalizácie v hospodárstve a pri modernizácii spoločnosti;

Vykonávanie akčného plánu

55. súhlasí s tým, že vykonávanie akčného plánu si vyžaduje spoločné úsilie a prevzatie zodpovednosti na všetkých úrovniach správy a zdôrazňuje zodpovednosť miestnych a regionálnych samospráv ako prioritného rozhrania medzi verejným sektorom na jednej strane a občanmi a podnikmi na strane druhej.

V Bruseli 11. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

⁽³⁾ 2011/24/EÚ.

⁽⁴⁾ COM(2016) 178 final.

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Európsky pilier sociálnych práv

(2017/C 088/12)

Spravodajca:	Heinz-Joachim Höfer (DE/SES), primátor mesta Altenkirchen
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Otvorenie konzultácie týkajúcej sa európskeho piliera sociálnych práv
	COM(2016) 127 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. víta návrh Európskeho piliera sociálnych práv, keďže by to pomohlo uplatňovať ciele Európskej únie stanovené v článku 3 ZEÚ, konkrétne sa usiluje „o trvalo udržateľný rozvoj Európy založený na vyváženom hospodárskom raste a cenovej stabilite, o sociálne trhové hospodárstvo s vysokou konkurencieschopnosťou zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a sociálneho pokroku“, bojuje „proti sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii a podporuje sociálnu spravodlivosť a ochranu, rovnosť medzi ženami a mužmi, solidaritu medzi generáciami a ochranu práv dieťaťa“ a podporuje „hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť a solidaritu medzi členskými štátmi“;
2. očakáva, že Európska komisia bude pri navrhovaní európskeho piliera sociálnych práv dodržiavať zásadu subsidiarity a rešpektovať široké kompetencie národných a vnútroštátnych orgánov v sociálnej politike. Súčasne je potrebné zabezpečiť, aby bol obsah piliera v súlade so všeobecnými zásadami programu lepšej právnej regulácie;
3. víta skutočnosť, že Európska komisia sa rozhodla začať otvorenú konzultáciu o pilieri sociálnych práv, pretože po rokoch krízy s vysokou mierou nezamestnanosti a úsporných opatrení bola politická diskusia o novej iniciatíve zameranej na sociálne práva veľmi potrebná. Domnieva sa, že tento pilier môže prispieť ku koordinácii sociálnej politiky a sociálnych práv v členských štátoch a podporiť vzostupnú konvergenciu;
4. víta snahu Komisie diskutovať o rozsahu pôsobnosti a obsahu budúceho sociálneho piliera a zdôrazňuje prínos zapojenia miestnych a regionálnych samospráv do tejto diskusie, najmä posilnením a vyzdvihnutím významu územného rozmeru v sociálno-ekonomických otázkach v celkovom politickom prístupe EÚ a lokálneho prístupu pri navrhovaní a zavádzaní sociálno-ekonomických politických opatrení;
5. opakuje svoju výzvu na lepšiu koordináciu hospodárskej a sociálnej politiky medzi európskou a národnou úrovňou v kontexte európskeho semestra a žiada, aby miestne a regionálne orgány boli do tejto koordinácie viac zapojené ⁽¹⁾;
6. trvá na tom, že tento sociálny pilier sa musí rozvíjať na základe preukázateľného miestneho, regionálneho a národného prínosu a mal by mať prierezový charakter, aby sa zabezpečilo, že sa lepšie zohľadní sociálny rozmer hospodárskeho riadenia hospodárskej a menovej únie (HMÚ), čo je základom fungovania a životaschopnosti HMÚ a legitímnosti procesu európskej integrácie;
7. zdôrazňuje, že táto iniciatíva sa premieta do silných sociálnych záruk, najmä pokiaľ ide o prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu, sociálnym službám, ako aj sociálnym službám vo verejnom záujme, a sociálnemu zabezpečeniu, a dá sa vnímať ako koordinačný nástroj, ktorý môže pomôcť členským štátom riešiť sociálne nerovnosti, bojovať proti sociálnemu dumpingu, presadzovať konvergenciu sociálnych noriem v eurozóne a konsolidáciu cieľov EÚ v oblasti inkluzívneho a udržateľného rastu;

⁽¹⁾ Stanovisko VR na tému „Sociálny rozmer hospodárskej a menovej únie“ (CDR 6863/2013).

8. opätovne zdôrazňuje svoju výzvu, že na zlepšenie sociálneho rozmeru HMÚ je nevyhnutné vyrovnať regionálne rozdiely modernizáciou platných právnych predpisov, v relevantných prípadoch, a/alebo zavedením nových opatrení na podporu väčšej konvergencie. Navrhuje preto, aby sa do hodnotiacej tabuľky sociálnych ukazovateľov HMÚ doplnili ukazovatele regionálnych rozdielov ⁽²⁾;
9. očakáva, že návrh európskeho piliera sociálnych práv z dielne Európskej komisie pomôže posilniť sociálne práva – individuálne aj kolektívne – uvedené v Charte základných práv EÚ ⁽³⁾;
10. víta skutočnosť, že v konzultácii Európskej komisie bola venovaná pozornosť kľúčovým politickým výzvam v oblasti rodovej rovnosti, ako je nízka účasť žien na trhu práce a rodovo segregovaný trh práce (zásada 5), rodové rozdiely v mzdách a dôchodkoch (zásady 5, 13), nedostatočné zosúladenie pracovného a rodinného života (zásady 5, 18) alebo viacnásobné zataženie žien v dôsledku dlhodobej starostlivosti o rodinných príslušníkov (zásada 17). Európska komisia by mala tiež vysvetliť, či sú navrhované opatrenia dostatočné na obmedzenie diskriminácie žien alebo či je navyše potrebné ďalšie začleňovanie otázok rodovej rovnosti do politiky;
11. oceňuje skutočnosť, že hoci sa návrh Komisie vzťahuje len na členské štáty eurozóny, aj členské štáty mimo eurozóny boli oslovené, aby sa zapojili;
12. zdôrazňuje, že užšia koordinácia hospodárskej a fiškálnej politiky jednotlivých krajín eurozóny musí ísť ruka v ruke s plným zohľadnením sociálneho rozmeru v HMÚ;
13. žiada, aby sa väčší dôraz kládol na financovanie sociálnej politiky, čo je pre miestne a regionálne samosprávy osobitnou výzvou. Tieto výzvy nevznikajú len preto, že výdavky na sociálne systémy sa v Európe diametrálne líšia, ale aj preto, že celkové investície na nižšej ako celoštátnej úrovni klesajú ⁽⁴⁾;
14. zdôrazňuje význam silnej európskej sociálnej agendy, v ktorej sa konkurencieschopnosť a sociálna spravodlivosť navzájom dopĺňajú, pričom kľúčovým prvkom sú spravodlivé mzdy, teda oblasť, v ktorej má EÚ len koordináčne právomoci a ktorú stanovujú jednotlivé členské štáty buď právnymi predpismi alebo prostredníctvom kolektívnej dohody, no v každom prípade plne v súlade so svojimi tradíciami a postupmi. Táto agenda musí v plnej miere rešpektovať zásadu nediskriminácie v súlade s článkom 21 Charty základných práv EÚ;
15. zdôrazňuje, že vzhľadom na zvyšovanie miery nezamestnanosti mladých ľudí a počtu chudobných ľudí alebo ľudí ohrozených chudobou, ku ktorému došlo v poslednom období, musí sociálny pilier zohľadniť aj potrebu čo najskôr znížiť chudobu, podporiť sociálne začlenenie a bojovať proti nezamestnanosti mladých ľudí;
16. zdôrazňuje, že je potrebná užšia spolupráca medzi rôznymi úrovňami verejnej správy, rôznymi odvetvami a zainteresovanými stranami, v rámci ktorej musia mať sociálni partneri silnejšiu rolu a musí sa zaviesť účinný nástroj pre občiansky dialóg, čo by posilnilo demokratickú legitimitu Únie;
17. poukazuje na to, že niektoré miestne a regionálne samosprávy využívali svoju politiku verejného obstarávania na to, aby podnecovali dodávateľov a žiadali od nich, aby svojim zamestnancom platili spravodlivé mzdy, čo môže byť doplnujúcim prostriedkom na podnietenie organizácií, aby prijali praktiky spravodlivého zamestnávania. Pripomína v tejto súvislosti, že právo EÚ nebráni vylúčiť z postupu verejného obstarávania takého uchádzača, ktorý odmieta záväzok vyplatiť príslušným zamestnancom zákonom stanovenú minimálnu mzdu ⁽⁵⁾;
18. vyjadruje svoje poľutovanie nad tým, že návrh Komisie nekladie dostatočný dôraz na riešenie výziev spojených s meniacim sa pracovným svetom, vrátane zvýšenej digitalizácie, ktoré by sa mali riešiť tým, že sa osobitná pozornosť zameria na rozvoj digitálnych zručností pracovnej sily. Vznik neštandardných pracovných foriem totiž vedie k novým rizikám „sivých zón“, pokiaľ ide o práva pracujúcich a prístup k sociálnemu zabezpečeniu; vyzýva preto Komisiu, aby riadne vymedzila flexibilitu v pracovných podmienkach s cieľom zabezpečiť rovnováhu medzi flexibilitou a istotou;

⁽²⁾ Uznesenie k pracovnému programu Európskej komisie na rok 2016 (COR-2015-5929).

⁽³⁾ Hlava IV – SOLIDARITA.

⁽⁴⁾ <https://www.oecd.org/els/soc/OECD2014-Social-Expenditure-Update-Nov2014-8pages.pdf>.

⁽⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-115/14 (zo 17. novembra 2015), v ktorom sa konštatuje, že právne predpisy regionálneho subjektu členského štátu, ktoré požadujú, aby sa uchádzači a ich subdodávatelia zaviazali vyplatiť minimálnu mzdu zamestnancom vykonávajúcim služby, na ktoré sa vzťahuje verejná zákazka, sú v súlade s právom Únie.

19. pripomína, že v kontexte rýchlej digitalizácie hospodárstva a spoločnosti treba občanom, najmä starším občanom, poskytnúť digitálne zručnosti potrebné na dosiahnutie inkluzívnejšieho sociálneho modelu;

20. zdôrazňuje, že nadobúdanie zručností prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy a prístup k celoživotnému vzdelávaniu sú vzhľadom na meniaci sa svet okolo nás dôležitejšie než kedykoľvek predtým, a zároveň upozorňuje na to, aké je dôležité, aby zručnosti zodpovedali potrebám trhu práce;

21. je presvedčený, že demokratická legitimita HMÚ sa môže upevniť, ak európski občania budú presvedčení, že sa dodržiava zásada sociálneho pokroku a rovnosti príležitostí, aby sa zamestnanosť a sociálne normy nepovažovali za okrajové aspekty procesu makroekonomickej zmeny;

22. naliehavo žiada, aby európsky pilier sociálnych práv zabezpečil, že miestne a regionálne orgány budú podporované v ich úsilí vykonávať primeranú politiku zamestnanosti a sociálnu politiku, vrátane podpory a budovania kapacít na rozvoj politiky zosúladovania pracovného a súkromného života v súlade s nedávnym návrhom Komisie. Tento prístup si vyžaduje, aby sme riešili miestne a regionálne výzvy v týchto oblastiach a aby sme podporovali výmenu osvedčených postupov na miestnej a regionálnej úrovni;

23. konštatuje, že Európa čelí obrovským sociálnym výzvam, pričom medzi európskymi regiónmi sú priepastné hospodárske a demografické rozdiely a mladí ľudia musia čeliť mnohým problémom, ako je vzdelávací systém, ktorý nezodpovedá požiadavkám trhu, ťažkosti pri hľadaní zamestnania, prekážky mobility najmä pre mladých ľudí, ktorí žijú v malých komunitách v okrajových, odľahlých, ostrovných a vidieckych oblastiach, nútená mobilita alebo sociálna izolácia. Preto neexistuje jeden politický prístup, ktorý by vyhovoval všetkým, a každý politický zásah – verejný či súkromný – musí zohľadňovať miestne a regionálne špecifiká, ako napr. v prípade regiónov, ktoré čelia demografickým problémom a/alebo úniku mozgov, a zabezpečovať mladým ľuďom minimálne sociálne, ekonomické a vzdelávacie príležitosti. Vzhľadom na pretrvávajúcu vysokú mieru nezamestnanosti mladých ľudí VR zároveň opakuje svoju výzvu rozšíriť výhody záruky pre mladých na mladých ľudí až do veku 30 rokov (nielen do 25) ⁽⁶⁾;

24. trvá na tom, že v európskom pilieri sociálnych práv by sa mala považovať za prioritu potreba všeobecného prístupu ku kvalitnému systému sociálneho zabezpečenia a verejným službám a že by sa zároveň mali plne rešpektovať právomoci členských štátov v tejto oblasti;

25. vyzdvihuje priekopnícku úlohu regionálnych a miestnych samospráv, pokiaľ ide o pružné pracovné podmienky a vytváranie vhodných podmienok na pracovisku po konzultáciách so zamestnávateľmi a odborními založených na zásade rovnosti a úcty;

26. navrhuje, aby Komisia zvažila možnosť zaviesť stimulačné opatrenia pre krajiny HMÚ, ktoré zavádzajú reformy na dosiahnutie sociálnych cieľov stratégie Európa 2020 a boj proti sociálnej nerovnováhe;

27. nalieha na Komisiu, aby podporovala členské štáty v ich úsilí modernizovať systémy sociálnej ochrany v rámci európskeho semestra. Očakáva tiež, že Komisia navrhne fiškálnu kapacitu pre eurozónu, otvorenú všetkým členským štátom, ktorá by umožnila aj európsku koordináciu anticyklických politík;

28. pripomína, že byť dlhodobo nezamestnaný môže vytvárať bludný kruh, ktorý povedie k zmenšeniu možností nájsť si zamestnanie, postupnej strate zručností, nižšiemu zárobkovému potenciálu a zvýšeniu rizika chudoby a sociálneho vylúčenia;

29. poukazuje na to, že starnutie európskej populácie povedie k medzerám na trhu práce v mnohých členských štátoch. Mobilita pracovnej sily je jednou z možností, ako vyriešiť tento problém. Súhlasí s názorom Komisie, že počet mobilných pracovníkov v Európe je ešte stále príliš nízky na to, aby sa dali považovať za skutočný európsky pracovný trh. Je preto nevyhnutné, aby boli kvalifikácie mobilných pracovníkov v EÚ uznávané rýchlo, jednoducho a spoľahlivo ⁽⁷⁾;

⁽⁶⁾ CDR789-2013.

⁽⁷⁾ Modernizácia smernice o uznávaní odborných kvalifikácií. (Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/55/EÚ). (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 132).

30. zdôrazňuje, že starší občania patria medzi tie skupiny populácie, ktorým najviac hrozí, že budú obzvlášť vystavené riziku chudoby a sociálneho vylúčenia. Vo väčšine členských štátov ide predovšetkým o ľudí, ktorí žijú v okrajových vidieckych oblastiach alebo znevýhodnených mestských oblastiach. Starší ľudia sú okrem toho často tými, ktorí zostávajú žiť vo vyludnených spoločenstvách či dokonca spoločenstvách, ktorým hrozí zánik;

31. ako sa uvádza v stanovisku Výboru regiónov na tému „Odpoveď EÚ na demografickú výzvu“, musia sa vybudovať účinnejšie a efektívnejšie verejné služby a vytvoriť nové spôsoby, ako zlepšiť kvalitu života a fyzickú, duševnú a sociálnu pohodu všetkých občanov. Treba využiť príležitosti, ktoré ponúkajú demografické zmeny, ako sú napríklad aj pracovné príležitosti v súvislosti so službami pre seniorov v rámci tzv. striebornej ekonomiky (materiálnymi, digitálnymi, v oblasti zdravého životného štýlu atď.). Prístup k týmto službám patrí k základným právam starších občanov;

32. poukazuje na to, že Európania žijú dlhšie, a náklady na zdravotnú a sociálnu starostlivosť sa teda podstatne zvýšia, a to na približne 9 % HDP EÚ v roku 2050. V tejto súvislosti môžu IKT byť silným spojencom pri udržiavaní nákladovo efektívnej a kvalitnej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, keďže ľuďom každého veku umožňujú lepšie sa starať o svoje zdravie a kvalitu života, a to kdekoľvek;

33. pripomína, že investície do IKT poskytujú regiónom a mestám kľúčový nástroj pre činnosť zameranú na riešenie výziev spojených so starnutím obyvateľstva. Takéto investície môžu prostredníctvom nových výrobkov a služieb zvýšiť kvalitu života, podporiť sociálne začlenenie, umožniť ľuďom zachovať si celkovú informovanosť o vývoji na európskej alebo národnej úrovni, umožniť ľuďom, aby svojimi nazhromaždenými skúsenosťami a získanými zručnosťami prispeli k rozvoju spoločnosti a podporiť konkurencieschopnosť a rast na miestnej a regionálnej úrovni;

Osobitné pripomienky k zmenám prílohy

34. zásada 2 a (Kapitola I) za vetu „Zabezpečiť sa rovnaké zaobchádzanie [...] neistých a dočasných pracovných vzťahov“ doplniť „vrátane posilnenia podmienok dodržiavania pravidiel pracovných zmlúv zo strany podnikov pre prístup k fondom EÚ, a vyhnúť sa tým riziku sociálneho dumpingu“;

35. zásada 2 b (Kapitola I) by mala znieť: „Flexibilita podmienok zamestnávania môže predstavovať vstupnú bránu na trh práce a môže zachovať schopnosť zamestnávateľov rýchlo reagovať na zmeny dopytu, podľa možnosti by však mal byť zabezpečený prechod na zmluvy na dobu neurčitú“;

36. prvá veta zásady 7 c (Kapitola II) by mala znieť: „Prepustenie pracovníka, ktorý úspešne absolvoval skúšobnú lehotu, je potrebné odôvodniť, predchádza mu primeraná výpovedná lehota stanovená na vnútroštátnej úrovni, a je s ním spojená primeraná náhrada, ak je prepustenie neodôvodnené, ako aj možnosť podať rýchlo a účinne opravný prostriedok na nestranný systém riešenia sporov“;

37. prvá veta zásady 8 a (Kapitola II) by mala znieť: „Zamestnanie je spravodlivo ohodnotené a umožňuje dôstojnú životnú úroveň. Mzdy, prípadne minimálne mzdy, stanovuje každý členský štát transparentným a predvídateľným postupom buď právnymi predpismi alebo prostredníctvom kolektívnej dohody, no v každom prípade plne v súlade so svojimi tradíciami a postupmi. Stanovovanie miezd zaručuje prístup k zamestnaniu a motiváciu hľadať si prácu a mzdy sa vyvíjajú v súlade s vývojom produktivity“;

38. zásada 11 a (Kapitola III) by mala znieť: „Dávky a služby sociálnej ochrany by mali byť čo najviac integrované, prinajmenšom v príľahlých oblastiach, pričom miestne orgány by mali zohrávať výraznejšiu úlohu, aby sa posilnila konzistentnosť a účinnosť týchto opatrení a podporilo sa sociálne začlenenie do spoločnosti a do trhu práce“;

39. prvá veta zásady 12 a (Kapitola III) by mala znieť: „Každý má včasný prístup ku kvalitnej preventívnej a liečebnej zdravotnej starostlivosti a starostlivosti o staršie a/alebo závislé osoby, a potreba zdravotnej starostlivosti či starostlivosti o staršie osoby nesmie viesť k chudobe alebo predstavovať finančnú záťaž“;

40. prvá veta zásady 12 c (Kapitola III) by mala znieť: „Všetkým pracovníkom sa bez ohľadu na typ zmluvy poskytne za obdobie práceneschopnosti pracovné voľno zo zdravotných dôvodov s nárokom na náhradu mzdy v primeranej výške a v závislosti od dovtedy nadobudnutých nárokov v rámci národného systému sociálneho zabezpečenia. Podporuje sa účasť samostatne zárobkovo činných osôb na systémoch poistenia.“ Finančné dávky v prípade práceneschopnosti sa nedajú stanoviť bez zohľadnenia ostatných pravidiel sociálneho poistenia príslušného členského štátu. Znamenalo by to nároky na sociálne poistenie bez vlastného prispenia, čo by zase bolo v rozpore so zásadou subsidiarity;

41. zásada 13 a (Kapitola III) by mala znieť: „[...] napríklad prostredníctvom primeraného započítavania období starostlivosti, pričom zamestnanci majú naďalej nárok na vyplácanie mzdy alebo náhrady mzdy v závislosti od dovtedy nadobudnutých nárokov v rámci systému sociálneho zabezpečenia. Podľa osobitných okolností jednotlivých krajín sa podporuje účasť samostatne zárobkovo činných osôb na systémoch dôchodkového poistenia“;

42. Zásada 15 a (Kapitola III) by mala znieť: „Osobám, ktoré nemajú dostatok prostriedkov na dôstojnú životnú úroveň sa v súlade s vnútroštátnou praxou poskytujú primerané minimálne dávky. V prípade osôb v produktívnom veku a schopných pracovať je táto štátna záruka existenčného minima podmienená požiadavkami na spoluúčasť, napr. účasť na aktívnej podpore v záujme opätovného začlenenia do trhu práce. Poberanie tohto príjmu by nemalo byť prekážkou zamestnania“;

43. zásada 18 b (Kapitola III) by mala znieť: „V ranom štádiu sa prijímú opatrenia a preventívne prístupy na riešenie chudoby detí vrátane konkrétnych opatrení na podporu účasti detí zo znevýhodneného prostredia. Systémy ochrany sa náležite upravujú tak, aby sa kládol dôraz na ochranu detí a rodín s malými deťmi“;

44. zásada 19 a (Kapitola III) by mala znieť: „Prístup k sociálnemu bývaniu alebo pomoc v oblasti bývania sa v prvom rade poskytuje znevýhodneným alebo sociálne zraniteľným osobám vrátane bezdomovcov, ako aj obyvateľom zdravia ohrozujúcich, nevhodných a preplnených bytov. Zruší sa subštandardné bývanie. Zraniteľné osoby, ktorým nie je poskytnuté náhradné ubytovanie, sú chránené pred vysťahovaním.“ (1) Ako sa uvádza v predchádzajúcich stanoviskách, VR navrhuje rozšíriť definíciu sociálneho bývania tak, aby odrážala väčší manévrovací priestor pre členské štáty, pokiaľ ide o poskytovanie, pridelovanie, financovanie a organizovanie sociálneho bývania, demokratickú slobodu rozhodovania a uprednostňovanie práva na primerané a finančne dostupné bývanie, vzhľadom na neschopnosť súčasných trhov s bývaním vyhovieť dopytu po bývaní. (2) Pokiaľ ide o vysťahovania, tie by nemali byť zakázané globálne, keďže by to porušovalo vlastnícke práva a zásadu subsidiarity. Ochrana proti vysťahovaniu by preto mala byť obmedzená na zraniteľné osoby a doplnená o požiadavku poskytnúť náhradné ubytovanie. (3) Rodiny s nízkymi a strednými príjmami by nemali mať právny nárok na podporu prístupu k bytovému vlastníctvu (a nie je to stanovené ani v Charte základných práv EÚ), okrem toho hospodárska a sociálna zmysluplnosť závisí od globálnych, regionálnych a miestnych súvislostí, ako aj od stanovených politických priorit, ktoré sa v súlade so zásadou subsidiarity určujú na celoštátnej resp. regionálnej a miestnej úrovni;

45. Zásada 20 a (Kapitola III) by mala znieť: „Všetkým ľuďom sa zabezpečuje prístup k cenovo dostupným službám všeobecného hospodárskeho záujmu, vrátane elektronických komunikácií, energie, dopravy a finančných služieb. Podporujú sa opatrenia na uľahčenie prístupu k týmto službám.“ Pojem „základné služby“ nie je z hľadiska európskeho práva definovaný, na rozdiel od pojmu „služby všeobecného hospodárskeho záujmu“ (pozri tiež článok 36 Charty základných práv EÚ). Okrem toho by mal byť prístup k týmto službám podporovaný aj všeobecne, nielen pre ľudí v núdzi.

V Bruseli 11. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Preskúmanie európskej susedskej politiky

(2017/C 088/13)

Spravodajkyňa: Anne Quart (DE/SES), štátna tajomníčka pre Európu a ochranu spotrebiteľov, Ministerstvo spravodlivosti, európskych záležitostí a ochrany spotrebiteľov spolkovej krajiny Brandenbursko

Referenčný dokument: JOIN(2015) 50 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. zastáva názor, že podpora stability a prosperity v krajinách európskeho susedstva by mala byť hlavnou prioritou zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ a žiada, aby bol pri navrhovaní a vykonávaní európskej zahraničnej politiky zohľadnený potenciál miestnych a regionálnych orgánov. Výbor regiónov by mal významne prispieť k budovaniu dôvery a k medzinárodnej spolupráci na regionálnej a miestnej úrovni.
2. Konštatuje, že európska susedská politika (ESP) môže byť udržateľná len vtedy, keď prináša konkrétne výhody občanom členských štátov EÚ aj krajín ESP, a žiada, aby táto skutočnosť zohrávala pri vykonávaní novej stratégie kľúčovú úlohu.
3. Konštatuje, že európska susedská politika je predovšetkým projektom inštitúcií Európskej únie a vlád jej členských a susedných štátov. Zdôrazňuje, že úspešné vykonávanie programov a projektov má výrazný vplyv na miestnu a regionálnu úroveň v členských štátoch EÚ aj príslušných tretích krajinách. Žiada, aby sa v európskej susedskej politike posilnila najmä spolupráca na miestnej a regionálnej úrovni a interakcia medzi občianskymi spoločnosťami jednotlivých krajín a aby boli na tento účel vyčlenené dostatočné finančné prostriedky. Trvá na tom, aby boli miestne a regionálne orgány a ich združenia zapojené do každej fázy vykonávania európskej susedskej politiky, od prípravy jej programu po demokratickú kontrolu, a domnieva sa, že miestne a regionálne orgány a ich združenia by sa mali podieľať na práci asociačných výborov a rád a mal by im byť udelený štatút stáleho pozorovateľa.
4. Žiada konkrétnejšie projekty na podporu medziludských vzťahov a považuje za nevyhnutné poskytnúť väčšie množstvo finančných prostriedkov na cezhraničnú spoluprácu, partnerstvá medzi územnými samosprávami a vedecké a kultúrne výmeny a výmeny mládeže. Opakuje svoju výzvu zapojiť partnerov do programov EÚ, napríklad do programu Erasmus, víta skutočnosť, že otázka zjednodušenia vízového režimu je pre Komisiu prioritou a že predložila konkrétne návrhy pre Ukrajinu a Gruzínsko, a znovu pripomína svoju podporu spolupráci v oblasti víz a mobility s tými partnerskými krajinami ESP, ktoré majú o to záujem, a to vrátane liberalizácie vízového režimu a uľahčenia dialógu.
5. Znovu pripomína návrhy uvedené vo svojom stanovisku o Novej európskej susedskej politike z 9. júla 2015 a vyzýva Európsku komisiu a ESVC, aby ich dôsledne zohľadnili pri vykonávaní tejto stratégie.
6. Konštatuje, že ozbrojené konflikty, použitie sily, porušovanie územnej suverenity, ľudských práv a zásady rovnoprávnosti ľudí, terorizmus a závažná destabilizácia v mnohých krajinách a regiónoch v susedstve EÚ spôsobili veľké straty na ľudských životoch, zranenia, vnútroštátne presídlenia, nútenú migráciu a bránia v rozvoji udržateľných partnerstiev. Poukazuje na význam odklonu od geopolitických úvah a želaní, stanovenia realistických cieľov založených na realistickom posúdení a organizácie spolupráce medzi tými partnermi, ktorí majú skutočný záujem o komunikáciu a aj kapacitu na dosiahnutie udržateľných výsledkov, a trvá na tom, že sa napriek potrebnému rozlišovaniu medzi východným a južným susedstvom musí zachovať vyváženosť.

7. Pripomína, že partnerstvo môže byť udržateľné iba na základe rovnosti a vzájomného prospechu; víta skutočnosť, že Komisia prikladala tejto otázke pri skúmaní európskej susedskej politiky osobitný význam, a žiada, aby sa v praxi zaviedla koncepcia rovnoprávnej vzájomnej zodpovednosti za partnerstvo v oblasti európskej susedskej politiky.

8. Zdôrazňuje najmä, že je dôležité nespochybňovať zásadu dôsledného dodržiavania ľudských práv a noriem medzinárodného humanitárneho práva. V tejto súvislosti poukazuje na to, že konflikty, ktoré zasahujú mnohých partnerov ESP, predstavujú nové výzvy týkajúce sa ochrany utečencov a dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva a že je potrebné prijať nové prístupy na zaručenie integrácie nových a účinnejších nástrojov na zabezpečenie úplného súladu s európskymi a medzinárodnými normami v oblasti ochrany utečencov. Zdôrazňuje tiež, že nadchádzajúce rokovania o globálnych dohodách o migrácii s mnohými partnerskými krajinami ESP by mali prebiehať aj so zapojením miestnych orgánov a prostredníctvom lepšej integrácie medzi migračnou politikou a susedskou politikou s cieľom vyhnúť sa protikladom a nesúladu.

Stabilita EÚ a jej susedstva

9. Zdôrazňuje, že najväčším zdrojom vplyvu Európy na stabilitu a prosperitu v jej susedstve je príťažlivosť sociálno-ekonomického modelu EÚ, jednota a solidarita medzi členskými štátmi EÚ, udržateľný rozvoj, demokracia a dodržiavanie ľudských práv a demokratických slobôd; zdôrazňuje, že najdôležitejším príspevkom k stabilizácii susedstva je stabilita EÚ a dodržiavanie jej hodnôt a princípov.

10. Žiada, aby sa komplexne analyzovali bezpečnostné hrozby a začalo sa spracovaním príčin nestability. Zdôrazňuje, že je potrebné prioritne riešiť sociálno-ekonomické príčiny súčasných bezpečnostných a migračných problémov. Víta záväzok EÚ spolupracovať s partnermi v rámci európskej susedskej politiky na plnení rozvojových cieľov OSN. Žiada, aby sa osobitná pozornosť venovala podpore sociálnych práv, pretože udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj má pre stabilné susedstvo rozhodujúci význam. Zdôrazňuje, že vytváranie pracovných miest je rozhodujúcou otázkou pre budúcnosť väčšiny krajín európskeho susedstva. Víta skutočnosť, že sa kladie veľký dôraz na boj proti nezamestnanosti mladých ľudí a podporu malých a stredných podnikov. Zdôrazňuje, že to všetko si vyžaduje viacúrovňový prístup od celoštátnej po regionálnu a miestnu úroveň, ako aj regionálnu, subregionálnu a cezhraničnú spoluprácu. Žiada, aby boli programy odvetvovej spolupráce navrhnuté tak, že ich budú môcť vykonávať miestne a regionálne orgány.

11. Víta, že Európska komisia predložila návrh na nový partnerský rámec s tretími krajinami a nový európsky externý investičný plán zameraný na riešenie prvotných príčin migrácie podnecovaním investícií, posilnením technickej pomoci a podporovaním hospodárskych a štrukturálnych reforiem na zlepšenie podnikateľského prostredia a širšieho politického kontextu. Vyzýva, aby boli európske regionálne a miestne orgány zapojené do tohto procesu.

12. Očakáva, že sa v nových „migračných dohodách“, o ktorých EÚ rokuje s Jordánskom a Libanomom v rámci oznámenia o vytvorení nového rámca partnerstva s tretími krajinami zo 7. júna 2016, podarí dosiahnuť dobrú rovnováhu medzi potrebami utečencov, potrebami a danosťami týchto krajín a očakávaniami EÚ a jej členských štátov pri súčasnom dodržiavaní ľudských práv a noriem medzinárodného humanitárneho práva.

13. Obnovuje svoj záväzok voči občanom Tuniska a požaduje skutočné hlboké a komplexné partnerstvo medzi EÚ a Tuniskom. Zdôrazňuje, že pokračovanie jeho mierového a demokratického vývoja k hospodárskej a bezpečnostnej stabilite by vyslalo veľmi pozitívny signál všetkým krajinám ESP. Prízvukuje potrebu výrazného zvýšenia pomoci EÚ pre Tunisko na podporu konsolidácie prechodu k demokracii, ako aj posilnenie investícií a rozvoja vo všetkých odvetviach hospodárstva a spoločnosti, najmä pokiaľ ide o vytváranie pracovných miest a zachovanie kvalitných verejných služieb prístupných pre všetkých. Berie na vedomie začatie rokovaní o ambiciózne dohode o voľnom obchode (DCFTA) medzi EÚ a Tuniskom a vyzýva Komisiu, aby zaujala holistický prístup zabezpečujúci, že táto dohoda bude vzájomne prospešná, pričom sa riadne zohľadnia výrazné hospodárske rozdiely medzi oboma stranami.

14. Žiada o prioritnú podporu miestnych a regionálnych orgánov v EÚ, ako aj v krajinách ESP, pokiaľ ide o poskytovanie kvalitnej základnej starostlivosti utečencom namiesto ich presunu do tretích krajín a v dlhodobom výhľade úsilie o zapojenie týchto ľudí do udržateľného sociálneho a hospodárskeho rozvoja obcí a regiónov, z ktorých pochádzajú, a poukazuje na to, že utečenci, ktorí prišli do Európy zo susedných krajín, môžu perspektívne medzi EÚ a susednými krajinami vytvoriť most.

15. So zreteľom na náboženskú radikalizáciu, nacionalizmus, extrémizmus a terorizmus podporuje vytvorenie stratégií a poskytovanie primeraných nástrojov na podporu medzikultúrneho dialógu v EÚ a so spoločnosťami susedných krajín a zdôrazňuje zodpovednosť a potenciál miestnych a regionálnych orgánov v tejto oblasti. Potrebujeme tento dialóg medzi politikmi, ale aj medzi občianskou spoločnosťou a predovšetkým medzi občanmi.

16. Konštatuje, že dobré susedské vzťahy s krajinami európskeho susedstva a ich susedmi sú nevyhnutné pre stabilitu v Európe. Poukazuje na to, že hospodárska spolupráca a politický dialóg medzi EÚ a Ruskou federáciou majú mimoriadny význam. Odkazuje na skutočnosť, že normalizácia hospodárskych a politických vzťahov s Ruskom závisí od plnej realizácie Minskej dohody. Konštatuje, že spolupráca a dialóg pokračuje na vnútroštátnej úrovni a medzi aktérmi občianskej spoločnosti a súkromného sektora a že tento potenciál treba lepšie využiť pri odstraňovaní rozdielov.

Rozlišovanie a regionálna spolupráca

17. Zdôrazňuje, že spolupráca s EÚ by nemala viesť k súťaži medzi krajinami európskeho susedstva o najlepšie vzťahy k EÚ, ale k regionálnej a územnej spolupráci, a že je nevyhnutný mnohostranný rozmer európskej susedskej politiky. Zdôrazňuje, že zložité problémy týkajúce sa stabilizácie susedstva možno odstrániť iba vtedy, keď budú všetci partneri z danej oblasti systematicky spolupracovať, a konštatuje, že je potrebné, aby EÚ vynaložila väčšie úsilie o revitalizáciu mnohostranného prístupu európskej susedskej politiky, vďaka čomu miestne a regionálne orgány získajú ústredné postavenie.

18. Poukazuje na svoju angažovanosť a potenciál v oblasti regionálnej spolupráce, najmä na Európsko-stredomorské zhromaždenie miestnych a regionálnych samospráv (ARLEM), Konferenciu regionálnych a miestnych samospráv krajín Východného partnerstva (CORLEAP), ako aj osobitnú skupinu pre Ukrajinu; žiada Komisiu a delegácie EÚ, aby lepšie využívali odborné znalosti týchto troch orgánov.

19. Konštatuje, že Gruzínsko, Moldavsko a Ukrajina sa v očakávaní dlhodobého prínosu pre demokratický a hospodársky rozvoj svojich krajín rozhodli pre privilegovaný vzťah s EÚ a podpísali dohodu o pridružení. Vyjadruje znepokojenie nad sociálnymi nákladmi na reformné procesy, ktoré by mohli ohroziť akceptovanie aproximačného procesu obyvateľstvom, a vyzýva EÚ, aby s príslušnými krajinami ešte užšie spolupracovala na hľadaní spôsobov, ako zvládnuť tento problém. Zdôrazňuje význam decentralizačných reforiem v týchto krajinách v záujme vykonávania dohody a žiada o prednostnú podporu demokratizačných procesov na miestnej a regionálnej úrovni.

20. Požaduje stratégie na zabránenie situácii, v ktorej si krajiny musia vybrať medzi posilnenou spolupracou s EÚ alebo s ostatnými partnermi; víta skutočnosť, že nové rokovania medzi EÚ a Arménskom umožnia úzku spoluprácu s EÚ bez toho, aby boli ohrozené ostatné medzinárodné záväzky; domnieva sa, že tieto skúsenosti by sa mali využiť aj pri rozvoji vzťahov s Bieloruskom a Azerbajdžanom.

21. Požaduje subregionálne stratégie, ktoré si vedia poradiť s očividne odlišnými problémami a skutočnosťami v južnom susedstve, konkrétne vo forme stratégie pre oblasť Jadranského a Iónskeho mora, stratégie pre západné Stredozemie a stratégie pre východné Stredozemie.

22. Vyzýva vysokú predstaviteľku a Komisiu, aby predložili konkrétnu stratégiu na zahrnutie susedov susedných krajín medzi krajiny ESP, hlavne Ruskú federáciu, s cieľom oživiť tento prístup.

23. Zdôrazňuje, že partnerstvo začína v pohraničných regiónoch, a vyzýva Komisiu, aby uznala ich úlohu a podporovala rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi v susedných krajinách a poskytla tak príklad pre ostatné krajiny ESP. Žiada o vypracovanie dlhodobého a komplexného prístupu presahujúceho súčasný finančný rámec. V tejto súvislosti vyzýva na využívanie európskych zoskupení územnej spolupráce medzi regiónmi krajín EÚ a ESP a na rýchlu implementáciu dohody o harmonizovanom využívaní fondov EÚ medzi Interreg Europe a nástrojom európskeho susedstva, ktorý sa vytvorí na rozvoj všetkých regiónov EÚ hraničiacich s krajinami ESP.

Zodpovednosť a zameranie na občanov

24. Zdôrazňuje, že miestna a regionálna zodpovednosť má zásadný význam pre úspech európskej susedskej politiky a že politiky a opatrenia EÚ, ako aj financovanie by sa mali stanoviť so zreteľom na regionálne potreby. Musí sa pritom uplatniť komplexný prístup, ktorý prinesie prospech všetkým častiam spoločnosti a podporí regionálny rozvoj. Pripomína, že úloha miestnych a regionálnych orgánov predovšetkým v pohraničných oblastiach by sa mala v bilaterálnych akčných plánoch posilniť a že na tento účel je potrebné posilniť práva a povinnosti miestnych a regionálnych orgánov a poskytnúť im dostatočné finančné prostriedky, ktoré môžu využiť.

25. Konštatuje, že poznatky o EÚ a dohodách krajín ESP s EÚ na miestnej úrovni a v občianskej spoločnosti sú málo rozvinuté a vyzýva Komisiu, aby v spolupráci s delegáciami EÚ väčšmi zviditeľnila programy spolupráce na regionálnej a miestnej úrovni, lepšie informovala a odborne pripravila miestnych a regionálnych aktérov, najmä prostredníctvom programov odbornej prípravy pre učiteľov a výmeny učebných materiálov, a posilnila budovanie kapacít na využívanie programov európskej susedskej politiky na vnútroštátnej úrovni.

26. Považuje za potrebné posilniť angažovanosť mládeže a účasť žien ako kľúčové faktory rozvoja susedných krajín.

27. Požaduje konkrétnejšie miestne projekty s hmatateľnými výsledkami a pozitívnym vplyvom na každodenný život občanov.

Dobrá správa vecí verejných, právny štát a dodržiavanie ľudských práv a občianskych slobôd

28. Zdôrazňuje, že dobrá správa vecí verejných, právny štát, demokracia a dodržiavanie ľudských práv a demokratických slobôd majú pre stabilitu zásadný význam a pripomína, že jednotlivé spoločnosti v susedstve EÚ sa vyznačujú rôznymi historickými skúsenosťami a okolnosťami a že normy pre demokraciu a ľudské práva nemožno ukladať ani zvonka, ani zhora, ale musia sa rozvíjať zdola nahor. Zdôrazňuje úlohu miestnych a regionálnych orgánov pri upevňovaní demokracie a právneho štátu v spoločnosti. Poukazuje na to, že tieto základné hodnoty sú základom ESP a nemožno od nich ustupovať. Zdôrazňuje potrebu zahrnúť do dohôd o partnerstve vhodné inštitucionálne mechanizmy, ktoré by dokázali monitorovať rešpektovanie týchto hodnôt partnermi.

29. Konštatuje, že vo väčšine krajín európskeho susedstva treba zlepšiť administratívne kapacity a potvrdzuje svoju ochotu, ochotu svojich členov a príslušných miestnych orgánov a ich národných združení zúčastniť sa na programoch rozvoja administratívnych kapacít v susedných krajinách. Vyzýva Komisiu, aby na tento účel vytvorila potrebné administratívne a finančné podmienky. Žiada o väčšiu podporu decentralizačných reforiem v susedných krajinách a navrhuje dohodnúť so susednými krajinami odvetvové pilotné projekty, ktoré sa budú realizovať v rámci zodpovednosti miestnych a regionálnych orgánov, čo im umožní získať skúsenosti s procesmi decentralizácie.

30. Vyzýva Komisiu, aby vypracovala projekty pre miestnych a regionálnych poslancov a miestne správy, v rámci ktorých bude možné zorganizovať výmenu skúseností s miestnymi a regionálnymi orgánmi EÚ, a žiada o väčšiu podporu národných združení miestnych a regionálnych orgánov s cieľom podporiť v jednotlivých krajinách ESP výmenu skúseností medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi. Zasadzuje sa za významné rozšírenie partnerských programov pre mestá a programu nástroja technickej pomoci a výmeny informácií (TAIEX), ako aj partnerského programu. Vyzýva Komisiu, aby činnosti riadené VR a pripravené zhromaždením ARLEM, partnerstvom CORLEAP a osobitnou skupinou pre Ukrajinu dostatočne podporovala nielen politicky, ale aj finančne.

31. Opätovne vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, aby ako praktické opatrenie určila „kontaktné miesto“ pre miestne a regionálne orgány v každej zo 16 delegácií EÚ v krajinách ESP.

Spolupráca v energetike

32. Konštatuje, že úzka spolupráca v energetike predstavuje významnú časť vzťahov EÚ s jej susedmi, z ktorých mnohí sú významnými dodávateľmi zdrojov energie do členských štátov EÚ, a je presvedčený, že EÚ môže znížiť svoju závislosť od vonkajších dodávateľov a zdrojov energie tým, že zlepší energetickú účinnosť vo všetkých fázach dodávateľského reťazca, maximalizuje používanie obnoviteľných a iných domácich zdrojov energie a uprednostní palivá alebo technológie, ktoré sú environmentálne udržateľné, čím tiež prispeje k plneniu cieľov COP 21 dohodnutých v Paríži. Zdôrazňuje, že spolupráca medzi EÚ a jej susedmi v energetike by mala zahŕňať predovšetkým projekty na rozvoj energetickej infraštruktúry a zvyšovanie energetickej účinnosti.

33. Zdôrazňuje, že Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike môže byť jednou z platforiem spolupráce v tejto oblasti. V tejto súvislosti ponúka odborné znalosti a know-how vyslancov Dohovoru primátorov a starostov VR na plnenie klimatických a energetických cieľov v krajinách ESP.

34. Uznáva právo štátov rozhodovať o svojom energetickom zásobovaní, požaduje, aby sa pri tom dôsledne bral ohľad na záujmy miestnych a regionálnych orgánov a občanov, poukazuje na masívny odpor mnohých obcí v EÚ voči podpore ťažby zemného plynu a ropy hydraulickým štiepením a žiada, aby sa dodržiavanie najprísnejších environmentálnych noriem EÚ v oblasti ťažby zemného plynu a ropy a ich spracovania stalo predmetom energetickej spolupráce s krajinami ESP.

35. Požaduje zlepšenie prepojenia energetických sietí, a to nielen v rámci EÚ, ale aj medzi EÚ a jej susedmi a krajinami v ich susedstve.

36. Vyjadruje znepokojenie nad tým, že v niektorých štátoch ESP výrazne vzrástli ceny energií a žiada, aby sa záväzok Komisie na podporu dostupnosti energie premietol do konkrétnych koncepcií na podporu obyvateľov v krajinách ESP postihnutých energetickou chudobou.

37. Je presvedčený, že nové energetické projekty by sa mali zamerať hlavne na diverzifikáciu zdrojov energie a nemali by oslabiť postavenie krajín ESP ako tranzitných krajín.

Tvorba synergií

38. Odporúča lepšiu výmenu názorov o skúsenostiach získaných počas spolupráce s východným a južným susedstvom a v tejto súvislosti víta zapojenie členov zhromaždenia ARLEM, partnerstvom CORLEAP a osobitnej skupiny pre Ukrajinu.

39. Vyzýva na užšiu koordináciu medzi európskou susedskou politikou a programami na uľahčenie situácie utečencov v susedných krajinách, ktoré vypracovala EÚ.

40. Víta skutočnosť, že v Globálnej stratégii pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie sa uznáva úloha regiónov, ktoré „predstavujú kritický priestor správy v decentralizovanom svete“ a obsahuje záväzok „presadzovať a podporovať kooperatívne regionálne usporiadania na celom svete“. Žiada vysokú predstaviteľku a ESVČ, aby zohľadnili a využili skúsenosti, ktoré získali miestne a regionálne orgány.

Finančné zdroje

41. Zdôrazňuje, že financovanie z prostriedkov nástroja európskeho susedstva nie je úmerné politickým ambíciám a problémom v susedstve EÚ, a vyjadruje poľutovanie nad tým, že výsledkom preskúmania európskej susedskej politiky nebolo odporúčanie na zvýšenie finančných prostriedkov.

42. Konštatuje, že EÚ čelí krízam viac než kedykoľvek predtým, a to najmä utečeneckej kríze, prírodným katastrofám a ozbrojeným konfliktom, ktoré viedli k ohrozeniu základných hodnôt. Zdôrazňuje, že v čase uzavretia viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2014 – 2020 sa s týmito krízami ešte nepočítalo a vyzýva Komisiu, aby predložila návrh na revíziu VFR, pokiaľ ide o zvýšenie stropu v rámci tejto výdavkovej kapitoly 4 ako aj kapitoly 3, ktoré povedie aj k výraznému zvýšeniu prostriedkov vyčlenených na európsku susedskú politiku, okrem iného s cieľom riešiť migračnú a utečeneckú krízu a zabezpečiť prijímanie a integráciu migrantov, za čo nesú hlavnú zodpovednosť miestne a regionálne orgány. Nový VFR predstavuje možnosť zvýšiť zdroje určené na realizáciu priorít európskej migračnej agendy aj v jej vonkajšom rozmere.

43. Žiada, aby sa postupne upustilo od praxe, keď sa finančné prostriedky určené na európsku susedskú politiku sústreďujú prednostne na spoluprácu s celoštátnou úrovňou a aby boli v podmienkach jednotlivých krajín stanovené príslušné percentuálne sadzby pre financovanie projektov na vnútroštátnej úrovni. Zdôrazňuje, že je potrebné cielene prispôsobiť finančné prostriedky EÚ potrebám regionálnych a miestnych subjektov, o. i. podporou malých projektov a flexibilného návrhu spolufinancovania. Navrhuje, aby Komisia zväžila možnosť opätovného zavedenia predchádzajúceho nástroja pre miestnu správu (LAF) používaného prístupujúcimi krajinami a rozšírenia rozsahu jeho použitia na krajiny ESP s prísnyimi pravidlami úhrad, ktoré sú podmienkou realizácie konkrétnych a udržateľných projektov. Žiada o dôkladnú kontrolu využívania finančných prostriedkov, o. i. občianskou spoločnosťou.

V Bruseli 11. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanoviska Európskeho výboru regiónov — Stratégia v oblasti letectva

(2017/C 088/14)

Spravodajkyňa: Ulrika Carlefall Landergren (SE/ALDE), poslankyňa obecného zastupiteľstva Kungsbacka

Referenčné dokumenty: Oznámenie „Stratégia v oblasti letectva pre Európu“

COM(2015) 598 final;

Pracovný dokument útvarov Komisie k oznámeniu „Stratégia v oblasti letectva pre Európu“

SWD(2015) 261 final;

Návrh nariadenia o spoločných pravidlách v oblasti civilného letectva a o zriadení Agentúry Európskej únie pre bezpečnosť letectva, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 216/2008

COM(2015) 613 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. súhlasí s názorom Komisie, že sektor leteckej dopravy má obrovský význam pre hospodársky rast, zamestnanosť, obchod a mobilitu v rámci EÚ i mimo nej. Sektor letectva je významným hospodárskym odvetvím, v ktorom vzniká množstvo pracovných miest;
2. zdôrazňuje spoločenský význam sektora letectva a jeho dôležitú úlohu v oblasti územnej súdržnosti, predovšetkým preto, že poskytuje odľahlým a riedko zaľudneným oblastiam, vrátane ostrovov a najvzdialenejších regiónov, prístup k väčším spoločným trhom a zabezpečuje kultúrnu výmenu. Konkurencieschopný a dlhodobo udržateľný európsky letecký sektor je nenahraditeľný aj pre rozvoj na miestnej a regionálnej úrovni;
3. súhlasí s Komisiou, že vzhľadom na štrukturálne zmeny, ktoré sa v posledných rokoch odohrávajú na medzinárodnom trhu leteckej dopravy, je potrebná koherentná stratégia v oblasti leteckej dopravy, a zasadzuje sa za zlepšenie cieľa stratégie, teda za podporu mobility občanov EÚ, posilnenie konkurencieschopnosti a dosahovanie ekologickej, hospodárskej a sociálnej udržateľnosti celkovej tvorby hodnôt v leteckej doprave EÚ;
4. zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri rozvoji letísk a leteckej dopravy, keďže sú zodpovedné za kvalitu života obyvateľov, životné prostredie a územné plánovanie. Udržateľný rozvoj leteckej dopravy v Európe, ako aj účinné využívanie a zvyšovanie kapacity letísk si často vyžaduje otvorenú, transparentnú a na dôvere založenú spoluprácu v oblasti územného plánovania medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami a zástupcami sektora leteckej dopravy a letísk. To je nevyhnutným predpokladom pre akceptáciu, ktorú sektor európskeho letectva potrebuje na posilnenie svojej konkurencieschopnosti a udržanie svojej vedúcej pozície;
5. považuje v tejto súvislosti za nanajvyš poľutovaniahodné, že miestna a regionálna úroveň a jej orgány nie sú spomenuté v odkaze na to, že je potrebné spoločné úsilie a spolupráca. Rovnako chýba aj teritoriálna, územná perspektíva a zohľadnenie environmentálnych vplyvov na miestnej a regionálnej úrovni, čo je však pre dlhodobý rozvoj leteckej dopravy nevyhnutným predpokladom. Zástupcovia odvetvia leteckej dopravy sú si toho vedomí, čo však v stratégii nijako nie je zohľadnené;

Vývoj trhu leteckej dopravy

6. domnieva sa, že európsky trh leteckej dopravy priniesol regiónom aj občanom za posledných dvadsať rokov veľa výhod, a podporuje navrhnuté opatrenia na podporu rozvoja trhu leteckej dopravy, o. i. vyjednanie rozsiahlych dohovorov v oblasti leteckej dopravy na úrovni EÚ s viacerými krajinami a regiónmi, ale aj rokovania o pravidlách hospodárskej súťaže, keďže tieto opatrenia môžu pomôcť ďalej liberalizovať leteckú dopravu a zaručiť rovnaké podmienky pre spravodlivú hospodársku súťaž odvetví letectva. Vyjednané rozsiahle dohovory v oblasti leteckej dopravy musia prihliadať na dodržiavanie základných dohovorov MOP;

7. uvedomuje si dosah liberalizácie na leteckú dopravu v EÚ, no zároveň poukazuje na hlavné nové výzvy, ktorým čelí, a to najmä: potreba podporiť vyvážený územný rozvoj, zabezpečiť, aby súčasné a novovytvorené pracovné miesta spĺňali európske normy, a uplatňovať pravidlá štátnej pomoci;

Nedostatok kapacít na zemi a vo vzduchu?

8. pokiaľ ide o kapacity vo vzduchu, konštatuje, že z rozhovorov s aktérmi trhu vyplynul dojem, že vo vzdušnom priestore nie je nedostatok kapacít a že priemerné meškania sú veľmi mierne. Súčasne však existuje značný priestor na zlepšenie účinnosti a lepšiu environmentálnu udržateľnosť, ako aj zníženie nákladov uplatňovaním jednotného európskeho neba (Single European Sky) a výsledkov projektu SESAR, o. i. pomocou spoločných noriem, ktoré by mohli prispieť k otvoreniu trhu so systémami riadenia letovej prevádzky. Výkonný, integrovaný systém riadenia letovej prevádzky je prínosom pre regióny a je vecou regionálneho záujmu, najmä pre odľahlé regióny s malými letiskami. Riadenie letovej prevádzky na diaľku je príkladom toho, ako možno zvýšiť efektívnosť fungovania malých regionálnych letísk;

9. podporuje návrh vyvinúť strategické plánovanie na riadenie kapacity letísk na úrovni EÚ v prípade nedostatočných kapacít na niektorých veľkých letiskách pri súčasnom nedostatočnom vyťažení mnohých iných letísk. Keďže celkovo existuje nadmerná kapacita, musí sa zabezpečiť efektívnejšie využívanie už jestvujúcej infraštruktúry, čo bude mať jednoznačný vplyv na životné prostredie. Zdôrazňuje, že takéto plánovanie na národnej a regionálnej úrovni musí vychádzať z územného rozmeru. Osobitný význam má otázka, ako sa dajú existujúce letiskové kapacity najlepšie využiť. V stratégii sa zdôrazňujú rozdiely prepojení, ktoré existujú medzi jednotlivými regiónmi a ktoré sa nedajú vždy vysvetliť rozdielnymi danosťami na mieste alebo rozdielmi v dopyte a podmienkami na strane ponuky. Tieto rozdiely vedú k značným nevýhodám v hospodárskej súťaži pre niektoré regióny, ako aj k horšiemu a nerovnomernejšiemu využitiu celkového potenciálu, a oslabujú územnú súdržnosť. Cieľom by malo byť primerané regionálne prepojenie všetkých európskych regiónov, pričom by sa malo zamedziť súčasnému zvyšovaniu počtu neziskových letísk, ako aj narušaniu hospodárskej súťaže v prípadoch, keď existujú predpoklady pre fungujúci trh;

10. víta skutočnosť, že Komisia bude aj naďalej pri monitorovaní rozvoja vnútroeurópskych a mimoeurópskych prepojení, zisťovaní nedostatkov a prijímaní vhodných protiopatrení spolupracovať so strediskom pre sledovanie letísk. Koherentná a sústavná analýza prepojenia regiónov so zreteľom na existujúci dopyt, poznatky o regiónoch, ktoré nie sú v dostatočnej miere prepojené, ako aj o existujúcej letiskovej kapacite, by bola cenným základom pre plánovanie využívania a rozširovania letiskových kapacít. Plánovacie opatrenia na zlepšenie dostupnosti a zväčšenie spádovej oblasti môžu mať vplyv na atraktivitu nedostatočne vyťažených letísk. Takéto plánovanie musí mať na zreteli dopravu osôb aj tovaru, byť založené na intermodálnej koncepcii a zohľadňovať hospodárske, sociálne a environmentálne vplyvy;

11. konštatuje, že Komisia v tejto stratégii vyzýva Radu a Európsky parlament, aby čo najskôr prijali revidované nariadenie o prevádzkových intervaloch, ktoré predložila v roku 2011. Regionálne prepojenie by malo byť oveľa jasnejšou prioritou, než bolo v čase predloženia návrhu revízie. Návrh revízie nariadenia o prevádzkových intervaloch by mal byť prepracovaný, aby v ňom vyššiu prioritu mali regionálne prepojenia;

Nákladná letecká doprava

12. poukazuje na to, že nákladná letecká doprava predstavuje značnú časť sektora leteckej dopravy, v stratégii v oblasti letectva je však ponechaná úplne bokom. Nákladná letecká doprava je významnou súčasťou nákladnej dopravy a logistiky, ovplyvňuje predpoklady rozvoja regiónov, najmä v najvzdialenejších regiónoch, a je dôležitým prvkom regionálneho plánovania. Je dôležité, aby sa nákladná letecká doprava v plánovaní z hľadiska intermodálnej logistiky primerane zohľadnila. V rozsiahlej stratégii EÚ v oblasti letectva musí byť zohľadnená aj nákladná letecká doprava, a to so zreteľom na kapacitu letísk, intermodalitu a logistickú sieť, a to aj zo špecifického hľadiska znečistenia hlukom z letov neskoro večer, v noci, alebo skoro ráno;

Prepojenie

13. konštatuje, že potenciál rozvoja regiónu závisí od veľkej miery do kvality jeho medzinárodného prepojenia. Z regionálneho hľadiska je jednou z hlavných úloh sektora leteckej dopravy zabezpečiť dobré prepojenie. Preto majú regióny oprávnený záujem usilovať sa dosiahnuť lepšie prepojenie prostredníctvom rozvoja leteckých trás. V prípade najvzdialenejších letísk je toto letecké prepojenie nevyhnutnosťou vzhľadom na ich zemepisnú polohu a vzhľadom na to, že neexistujú iné možnosti dopravy. V tejto súvislosti by boli možné stimuly na zavedenie nových priamych leteckých spojení a marketingové opatrenia súvisiace s leteckými destináciami. Musí však byť zabezpečená transparentnosť, aby sa zabránilo narušeniu hospodárskej súťaže a strate dôveryhodnosti;

14. zdôrazňuje súčasne, že prepojenie regiónov je zabezpečené najmä prostredníctvom integrovaných intermodálnych dopravných systémov. Lietadlo je síce dôležitý dopravný prostriedok na dlhé trasy a pre kontinentálne a medzikontinentálne spojenia, pre cesty od dverí k dverám a z hľadiska celkovej kvality cestovania je však rozhodujúce, ako dobre funguje letecká doprava v súčinnosti s ostatnými dopravnými prostriedkami vo vzájomne prepojenom dopravnom systéme. V tejto súvislosti treba poukázať aj na to, že ľudia, ktorí pracujú na letiskách resp. v ich blízkosti, sú odkázaní na verejné dopravné prostriedky, ktoré by mali vyhovovať ich časom príchodov a odchodov (z veľkej časti mimo bežných pracovných hodín);

Letiskové poplatky ako nástroj riadenia

15. zdôrazňuje význam transparentnosti a dialógu medzi letiskami a podnikmi pôsobiacimi v oblasti letectva pri stanovovaní letiskových poplatkov. VR sa ďalej vyjadruje za to, aby v stratégii EÚ v oblasti letectva bola obsiahnutá výzva koordinovane vyberať letiskové poplatky na ekologické účely v súvislosti s hlukom a kvalitou vzduchu. Rozsiahle koordinované využívanie ekologických poplatkov by malo byť jedným z viacerých stimulov, ktoré spolu s riadiacimi nástrojmi v oblasti hospodárskej politiky zameranými na obmedzenie spotreby paliva a negatívnych vplyvov na životné prostredie, môžu prispieť k rýchlejšej obnove flotily lietadiel, čo je želateľné z hľadiska klimatickej politiky a politiky ochrany životného prostredia. VR sa okrem toho zasadzuje za to, aby otázka stimulov na rýchlejšiu obnovu flotily lietadiel z dôvodov ochrany klímy a životného prostredia bola všeobecne zohľadnená v stratégii;

Podpora zle prepojených regiónov

16. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Komisia v tejto stratégii nevenovala pozornosť úlohe a významu regionálnych letísk pre rozvoj leteckej dopravy. V rámci vyváženého prístupu, ktorý chce Komisia uplatňovať v súlade s Usmerneniami EÚ o štátnej pomoci letiskám a leteckým spoločnostiam (Ú. v. EÚ C 99, 4.4.2014, s. 3), by sa mala vziať do úvahy požiadavka na regionálny rozvoj a prepojenie všetkých európskych regiónov, najmä riedko osídlených, okrajových a najvzdialenejších regiónoch, pretože zjavne existuje riziko, že trh tieto požiadavky nezohľadní. VR zdôrazňuje, že všeobecná prepravná povinnosť je z regionálneho hľadiska otázkou rozhodujúceho významu. Zároveň však treba vziať do úvahy, že regionálne letiská musia mať možnosť získať podporu na dosiahnutie dlhodobého a udržateľného prahu rentability. Pre najvzdialenejšie regióny, odľahlé a riedko osídlené oblasti, ako aj regióny, ktoré majú v súčasnosti zlé prepojenie z iných dôvodov, sú spojenia s národnými hospodárskymi a administratívnymi centrami a hlavnými uzlami leteckej dopravy, ktoré umožňujú prepravu ďalej, z dlhodobého hľadiska životne dôležité. Ak sa majú vytvoriť primerané podmienky na rozvoj týchto regiónov, je v mnohých prípadoch potrebné verejné obstarávanie, investičné a prevádzkové dotácie pre letiská, ako aj zabezpečenie prevádzkových intervalov pre odlety a pristátia počas intervalov, kedy sú hlavné letecké uzly, ktoré umožňujú letieť ďalej do európskych a interkontinentálnych destinácií, najvyťaženejšie. To je nevyhnutným predpokladom územnej súdržnosti v EÚ, a VR sa preto domnieva, že toto sa musí jednoznačne odrzrkadiť v stratégii v oblasti letectva. Výbor regiónov potvrdzuje svoj skorší postoj, že Komisia by sa mala sústrediť na veľké letiská a že opatrenia pomoci pre malé letiská s priemerným rozsahom prepravy nie väčším ako 300 000 cestujúcich za rok by nemali podliehať rozsahu pôsobnosti predpisov o štátnej pomoci, keďže nemôžu významne ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi, nie sú zo štrukturálneho hľadiska schopné pokryť kapitálové a prevádzkové náklady⁽¹⁾ a štátna pomoc je určená na rozvoj bezpečnej a hospodársky únosnej infraštruktúry leteckej dopravy v regiónoch so slabými spojeniami⁽²⁾. Toto ustanovenie by samozrejme znamenalo, že sa zároveň musí výrazne zvýšiť prahová hodnota pre výnimky, pokiaľ ide o pomoc letiskám poskytujúcim služby všeobecného hospodárskeho záujmu (v súčasnosti stanovená na 200 000

⁽¹⁾ Stanovisko Výboru regiónov s názvom Usmernenia EÚ o štátnej pomoci letiskám a leteckým spoločnostiam z 28. novembra 2013, COTER-V-043 (Ú. v. EÚ C 114, 15.4.2014, s. 11).

⁽²⁾ Pozri rozhodnutie Európskej komisie o letisku Angoulême, 23. júla 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-498_en.htm.

cestujúcich ročne), ktorá by sa prinavrátila na úroveň pred prijatím tzv. Almuniovhovho balíka o službách všeobecného hospodárskeho záujmu, t. j. na jeden milión cestujúcich ročne. Predpokladom takéhoto opatrenia by však malo byť, že sa primerané spojenie nedá zabezpečiť žiadnym iným spôsobom;

17. považuje uplatňovanie pravidiel o štátnej pomoci, najmä Usmernenia EÚ o štátnej pomoci letiskám a leteckým spoločnostiam z roku 2014 v kombinácii s predpismi EÚ týkajúcimi sa služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, za príliš komplikované. To vedie k neistote v otázke, ako môžu miestne a regionálne samosprávy finančne podporovať regionálne letiská. To, ako Komisia takéto otázky rieši, je príliš komplikované. Preto sa postup schvaľovania musí spresniť a urýchliť. Nejednoznačný a zdĺhavý postup v konečnom dôsledku sťažuje udržiavanie primeraného prepojenia malých, okrajových a najvzdialenejších regiónov, čo môže mať negatívny vplyv na hospodársky rozvoj regiónov;

18. v súvislosti s revíziou všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách⁽³⁾, ktorého cieľom je oslobodiť štátnu pomoc pre infraštruktúru letísk od oznamovacej povinnosti, VR výslovne podporuje prístup Európskej komisie k investičnej pomoci pre regionálne letiská, podľa ktorého „nie je vhodné stanoviť strop vymedzujúci notifikačnú povinnosť ako výšku pomoci, keďže vplyv opatrenia pomoci na hospodársku súťaž závisí hlavne od veľkosti letiska, nie od veľkosti investície“; VR takisto od Európskej komisie očakáva, že pri vymedzení pojmov týkajúcich sa pomoci pre regionálne letiská zabezpečí harmonizáciu s existujúcimi právnymi predpismi EÚ;

Výskum a inovácie

19. víta skutočnosť, že sa v stratégii zdôrazňuje význam výskumu a vývoja, ako aj inovácií, aby si Európa udržala svoje vedúce postavenie v oblasti leteckej dopravy a leteckého priemyslu. VR vyzdvihuje úlohu regiónov, predovšetkým aj v súvislosti s ich zodpovednosťou za prácu v oblasti regionálneho rozvoja na podporu výskumu, vývoja a inovácií, ktorá sa realizuje spoločne s verejným a súkromným sektorom a vysokými školami. Výskum a vývoj zameraný na obmedzenie vplyvu leteckej dopravy na životné prostredie má pre miestne a regionálne samosprávy osobitný význam. Vývoj cenovo výhodných nefosílnych palív pre leteckú dopravu je príkladom jednej z takýchto dôležitých výskumných oblastí;

Bezpilotné lietadlá

20. je presvedčený, že pre využitie bezpilotných lietadiel existuje na miestnej a regionálnej úrovni veľký potenciál, práve aj v riedko osídlených regiónoch Európy, a podporuje cieľ, aby sa Európa stala priekopníkom pri rozvoji a využívaní techniky bezpilotných lietadiel. Ako príklad oblasti uplatnenia, v ktorej je veľký potenciál rozvoja, možno uviesť poľnohospodárstvo, v ktorom môže využívanie bezpilotných lietadiel prispieť k trvalému zvýšeniu efektívnosti. Očakáva sa, že sa značne rozšíri spektrum a množstvo služieb, ktoré je možné poskytovať pomocou bezpilotných lietadiel, čo by bolo na prospech podnikom aj občanom. Zvyšujúce sa využívanie bezpilotných lietadiel súčasne znamená, že je potrebné sa zamyslieť nad problémami súvisiacimi s bezpečnosťou v leteckom priestore a na zemi, ochranou súkromia i otázkami zodpovednosti za škodu, právnou úpravou využívania frekvencií a verejného akceptovania a vyriešiť ich. V tejto súvislosti VR vykonal hodnotenie vplyvu bezpilotných lietadiel na miestnej a regionálnej úrovni. Vyjadruje sa za zavedenie harmonizovaných právnych predpisov pre lety bezpilotných lietadiel na európskej úrovni, ktoré by boli založené na uvedomovaní si rizika a zohľadňovaní zásady subsidiarity. Zdôrazňuje, že je potrebný dialóg medzi Agentúrou Európskej únie pre bezpečnosť letectva (EASA), ktorá je zodpovedná za základné otázky, a príslušnými aktérmi na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v členských štátoch. Technika bezpilotných lietadiel umožňuje úplne iné miestne a regionálne rozšírenie letectva než predtým, a tento územný rozmer je potrebné uznať v zákonoch a regulačných ustanoveniach. Harmonizované všeobecné nariadenie o bezpilotných lietadlách by takisto malo upravovať certifikáciu a homologizáciu odbornej prípravy a získavanie kvalifikácie na ovládanie a údržbu bezpilotných lietadiel, aby sa týmto odborníkom zaručil voľný pohyb a aby sa podniky mohli etablovať kdekoľvek v Európskej únii;

Klíma, životné prostredie a intermodalita – územné plánovanie pre udržateľný rozvoj

21. s údivom konštatuje, že otázka ochrany klímy, ktorá je jednou z celkovo najväčších spoločných výziev do budúcnosti, sa v stratégii spomína len okrajovo. V tejto súvislosti poukazuje na to, že je nutné zaoberať sa rozdrobenosťou

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/competition/consultations/2016_gber_review/index_en.html.

európskeho vzdušného priestoru a zmierňovacími opatreniami prijatými na celosvetovej úrovni ako významnými faktormi, ktoré bránia znižovaniu emisií oxidu uhličitého. Že sa má v rámci Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO) zaviesť globálny mechanizmus na obmedzenie vplyvu leteckej dopravy na klímu je dobrý a dôležitý zámer, nemal by však nijako prekážať tomu, aby sme sa v Európe, v súlade s cieľmi uvedenými v stratégii, teda zachovať vysoké ekologické normy a postupom času ich ešte vylepšovať, snažili dosiahnuť ambicioznejšie ciele, než sú základné ciele, ktoré stanovila ICAO. Osobitná pozornosť by sa mala venovať zmierňovaniu akýchkoľvek problémov spojených s prístupnosťou a konkurencieschopnosťou, ktoré pre regióny vyvstanú na základe článku 349 ZFEÚ;

22. Ľutuje, že letecký priemysel (spolu s lodnou dopravou) bol vynechaný z minuloročnej parížskej dohody o zmene klímy. Pripomína, že lety v rámci EÚ už podliehajú systému obchodovania s emisiami EÚ (ETS) a zároveň dôrazne odporúča uplatnenie takéhoto mechanizmu aj mimo EÚ s cieľom obmedziť emisie oxidu uhličitého. Preto VR dôrazne vyzýva ICAO, aby na svojom nasledujúcom 39. plenárnom zhromaždení pokročila v tejto oblasti;

23. zdôrazňuje, že ochrana klímy je zodpovednosť, ktorú musia niesť spoločne všetci aktéri. Je preto dôležité mať odstup a nevnímať vplyvy leteckej dopravy na klímu izolovane. Na miestnej a regionálnej úrovni pripadá významná časť, a to až do výšky 50 % všetkých emisií CO₂, na pozemnú dopravu a prevádzku letiska. Spolupráca medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami, súkromnými podnikmi a letiskami pri vývoji intermodálnych spôsobov dopravy, ktoré menej zaťažujú klímu, je jedným z príkladov iniciatív, ktoré môžu výraznou mierou prispieť k zníženiu vplyvu na klímu. Mnohé letiská realizujú ambicioznejšie programy, ktoré prispievajú k značnému zníženiu emisií oxidu uhličitého na európskych letiskách. VR sa domnieva, že v stratégii v oblasti letectva by sa mala pozornosť venovať zodpovednosti a potenciálu miestnej a regionálnej úrovne pri aktívnom obmedzovaní emisií oxidu uhličitého v letectve;

24. považuje hluk z leteckej dopravy za veľký problém, ktorý je potrebné riešiť, ak sa má sektor leteckej dopravy v EÚ ďalej rozvíjať. VR berie s počudovaním na vedomie, že táto problematika, ktorá má v súvislosti s leteckou dopravou mimoriadny význam, sa spomína len útržkovito. Hluk z leteckej dopravy spôsobuje obrovské zdravotné problémy a znižuje kvalitu života. Keďže miestne a regionálne samosprávy sú zodpovedné za zdravie, bezpečnosť a dobré životné podmienky občanov, ako aj za územné plánovanie, zohrávajú dôležitú úlohu pri obmedzovaní hluku z leteckej dopravy v okolí letísk a pri mediácii s tým spojených konfliktov záujmov;

25. žiada okrem toho dôkladné preskúmanie ostatných vplyvov leteckej dopravy na životné prostredie, predovšetkým pokiaľ ide o emisie oxidov dusíka a jemného prachu. V stratégii sa odkazuje aj na očakávané výsledky výskumných a vývojových projektov, ako napríklad Clean Sky či SESAR. Pomocou výročnej environmentálnej správy by mala mať EÚ, členské štáty a odvetvie leteckej dopravy možnosť lepšie sledovať ekologickosť leteckej dopravy a posúdiť účinnosť rôznych opatrení. VR víta toto sympatické, ucelené a pravidelné hodnotenie ekologickosti. Pre miestne a regionálne samosprávy má obrovský význam, aby mali prístup k údajom z nižšej geografickej úrovne;

26. je toho názoru, že by sa v stratégii v oblasti letectva mala výslovne uznať dôležitá úloha miestnych a regionálnych samospráv a žiada vytvoriť vhodné postupy spolupráca medzi prevádzkovateľmi letísk a miestnymi a regionálnymi orgánmi. Príklady osvedčených postupov by mali byť zdôraznené s cieľom povzbudiť a podporiť tento vývoj;

27. v súvislosti s vplyvmi na životné prostredie sa vyslovuje za dva základné prístupy, ktoré sa musia navzájom dopĺňať: po prvé, je potrebné obmedziť vznik emisií pri zdroji, na čo majú veľký vplyv medzinárodné normy a nástroje, a po druhé, dôležitým faktorom je fungujúce územné plánovanie a iné opatrenia na miestnej a regionálnej úrovni, pri ktorom miestne a regionálne samosprávy, letiská a sektor letectva ťahajú za jeden povraz, aby obmedzili miestne emisie resp. ich vplyv. Význam plánovania na miestnej a regionálnej úrovni a kľúčová rola miestnych a regionálnych samospráv v tejto súvislosti sa v stratégii úplne prehliadli, čo je jej veľký nedostatok.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Európsky systém ochrany vkladov (EDIS)

(2017/C 088/15)

Spravodajca:	Hans-Jörg Duppré (DE/EELS), predseda okresu Südwestpfalz
Referenčný dokument:	Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 806/2014 s cieľom vytvoriť európsky systém ochrany vkladov COM(2015) 586 final

I. NÁVRHY ZMIEN

Pozmeňovací návrh 1

Odôvodnenie 6

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Nedávna kríza ukázala, že fungovanie vnútorného trhu môže byť ohrozené a že existuje čoraz väčšie riziko finančnej fragmentácie. Zlyhanie banky, ktorá je pomerne veľká v porovnaní s vnútroštátnym bankovým sektorom, alebo súbežné zlyhanie časti vnútroštátneho bankového sektora môže mať za následok, že sa naruší odolnosť vnútroštátnych systémov ochrany vkladov voči veľkým miestnym otrasom, a to dokonca aj s využitím dodatočných mechanizmov financovania stanovených v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2014/49/EÚ. Táto neschopnosť vnútroštátnych systémov ochrany vkladov odolávať veľkým miestnym otrasom môže prispievať k nepriaznivej spätnej väzbe medzi bankami a ich príslušným štátom, pričom sa narušuje jednotnosť ochrany vkladov a prispieva k nedostatku dôvery medzi vkladateľmi, čoho výsledkom je nestabilita trhu.</p>	<p>Nedávna kríza ukázala, že fungovanie vnútorného trhu môže byť ohrozené a že existuje čoraz väčšie riziko finančnej fragmentácie. Zlyhanie banky, ktorá je pomerne veľká v porovnaní s vnútroštátnym bankovým sektorom, alebo súbežné zlyhanie časti vnútroštátneho bankového sektora môže mať za následok, že sa naruší odolnosť vnútroštátnych systémov ochrany vkladov voči veľkým miestnym otrasom, a to dokonca aj s využitím dodatočných mechanizmov financovania stanovených v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2014/49/EÚ, za predpokladu, že vnútroštátne systémy ochrany vkladov, ktoré majú byť stanovené touto smernicou, nie sú zriadené v celom rozsahu a nie sú dostatočne finančne chránené. Táto neschopnosť vnútroštátnych systémov ochrany vkladov odolávať veľkým miestnym otrasom môže prispievať k nepriaznivej spätnej väzbe medzi bankami a ich príslušným štátom, pričom sa narušuje jednotnosť ochrany vkladov a prispieva k nedostatku dôvery medzi vkladateľmi, čoho výsledkom je nestabilita trhu.</p>

Zdôvodnenie

Navrhnutým doplnením sa má objasniť, že vnútroštátne systémy ochrany vkladov stanovené smernicou 2014/49/EÚ, ktoré majú byť zavedené do vnútroštátneho práva, sú obzvlášť nestabilné v prípade, že nie sú zavedené v plnej miere a do národných fondov neboli doplnené dostatočné finančné prostriedky.

Pozmeňovací návrh 2

Odôvodnenie 8

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Hoci smernica 2014/49/EÚ významne zlepšuje schopnosť vnútroštátnych systémov, pokiaľ ide o kompenzáciu vkladateľov, efektívnejšie mechanizmy na ochranu vkladov sú potrebné na úrovni bankovej únie s cieľom zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky na posilnenie dôvery všetkých vkladateľov, a tým na ochránenie finančnej stability. Systém EDIS by zvýšil odolnosť bankovej únie voči budúcim krízam prostredníctvom zdieľania rizika vo väčšom rozsahu a poskytol by rovnakú ochranu poisteným vkladateľom, pričom by sa podporilo riadne fungovanie vnútorného trhu.</p>	<p>Hoci smernica 2014/49/EÚ významne zlepšuje schopnosť vnútroštátnych systémov, pokiaľ ide o kompenzáciu vkladateľov, efektívnejšie mechanizmy na ochranu vkladov sú prípadne potrebné na úrovni bankovej únie s cieľom zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky na posilnenie dôvery všetkých vkladateľov, a tým na ochránenie finančnej stability. Funkčný systém EDIS by zvýšil odolnosť bankovej únie voči budúcim krízam prostredníctvom zdieľania rizika vo väčšom rozsahu a poskytol by rovnakú ochranu poisteným vkladateľom, pričom by sa podporilo riadne fungovanie vnútorného trhu. To však vychádza z predpokladu, že vo všetkých členských štátoch sa na základe vykonávania smernice 2014/49/EÚ vytvorili rovnaké podmienky, čo sa preskúma v hodnotení Európskej komisie do 31. decembra 2016 vo forme správy. V súlade so svojimi usmerneniami pre lepšiu právnu reguláciu Komisia k tomu istému dátumu vykoná posúdenie vplyvu predloženého návrhu, v ktorom okrem iného zohľadní aspekty inštitucionálneho zabezpečenia.</p>

Zdôvodnenie

V článku 19 ods. 5 smernice 2014/49/EÚ sa stanovuje, že Európska komisia do roku 2019 predloží správu o fungovaní vnútroštátnych systémov ochrany vkladov v európskom systéme. Keďže medzičasom uverejnený návrh nariadenia bol predložený ešte pred uverejnením a bezprostredne vychádza z funkčného vnútroštátneho systému ochrany vkladov, správa Európskej komisie by mala byť predložená ešte tento rok s cieľom umožniť pragmatickú diskusiu. To isté platí pre posúdenie vplyvu, ktoré sa má vykonať.

Pozmeňovací návrh 3

Odôvodnenie 15

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>V záujme zabezpečenia rovnakých podmienok v rámci vnútorného trhu ako celku je toto nariadenie v súlade so smernicou 2014/49/EÚ. Dopĺňa pravidlá a zásady uvedenej smernice s cieľom zabezpečiť správne fungovanie systému EDIS a dostupnosť náležitého financovania tomuto systému. Hmotné právo týkajúce sa ochrany vkladov, ktoré sa uplatňuje v rámci systému EDIS, bude preto v súlade s právom, ktoré uplatňujú vnútroštátne systémy ochrany vkladov alebo poverené orgány nezúčastnených členských štátov a ktoré je harmonizované prostredníctvom smernice 2014/49/EÚ.</p>	<p>V záujme zabezpečenia rovnakých podmienok v rámci vnútorného trhu ako celku je toto nariadenie v súlade so smernicou 2014/49/EÚ. Dopĺňa pravidlá a zásady uvedenej smernice s cieľom zabezpečiť správne fungovanie systému EDIS a dostupnosť náležitého financovania tomuto systému. Pritom sa ním zohľadňuje predovšetkým vzájomná závislosť medzi stabilným hospodárstvom a činnosťou miestnych a regionálnych bánk, ako aj podporných bánk. Tieto inštitúcie finančne podporujú predovšetkým podporné opatrenia na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni. Hmotné právo týkajúce sa ochrany vkladov, ktoré sa uplatňuje v rámci systému EDIS, bude preto v súlade s právom, ktoré uplatňujú vnútroštátne systémy ochrany vkladov alebo poverené orgány nezúčastnených členských štátov a ktoré je harmonizované prostredníctvom smernice 2014/49/EÚ.</p>

Zdôvodnenie

Zmenou sa má zaistiť, že úloha verejných bánk bude v návrhu dostatočne zohľadnená.

Pozmeňovací návrh 4

Článok 1 odsek 3

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Článok 2 sa nahrádza takto:</p> <p>„Článok 2</p> <p>Rozsah pôsobnosti</p> <p>1. Na účely SRM sa toto nariadenie vzťahuje na tieto subjekty:</p> <p>a) úverové inštitúcie usadené v zúčastnenom členskom štáte;</p> <p>b) materské spoločnosti vrátane finančných holdingových spoločností a zmiešaných finančných holdingových spoločností, usadené v zúčastnenom členskom štáte, ak podliehajú dohľadu na konsolidovanom základe, ktorý vykonáva ECB v súlade s článkom 4 ods. 1 písm. g) nariadenia (EÚ) č. 1024/2013;</p> <p>c) investičné spoločnosti a finančné inštitúcie usadené v zúčastnenom členskom štáte, ak podliehajú dohľadu na konsolidovanom základe nad materskou spoločnosťou, ktorý vykonáva ECB v súlade s článkom 4 ods. 1 písm. g) nariadenia (EÚ) č. 1024/2013.</p> <p>2. Na účely EDIS sa toto nariadenie vzťahuje na tieto subjekty:</p> <p>a) zúčastnené systémy ochrany vkladov podľa článku 3 ods. 1a bodu 1;</p> <p>b) úverové inštitúcie pridružené k zúčastneným systémom ochrany vkladov.</p> <p>Ak toto nariadenie zakladá práva alebo povinnosti zúčastnených systémov ochrany vkladov spravovaných povereným orgánom, ako je vymedzené v článku 2 ods. 1 bode 18 smernice 2014/49/EÚ, práva alebo povinnosti sa považujú za práva alebo povinnosti povereného orgánu.“</p>	<p>Článok 2 sa nahrádza takto:</p> <p>„Článok 2</p> <p>Rozsah pôsobnosti</p> <p>1. Na účely SRM sa toto nariadenie vzťahuje na tieto subjekty:</p> <p>a) úverové inštitúcie usadené v zúčastnenom členskom štáte;</p> <p>b) materské spoločnosti vrátane finančných holdingových spoločností a zmiešaných finančných holdingových spoločností, usadené v zúčastnenom členskom štáte, ak podliehajú dohľadu na konsolidovanom základe, ktorý vykonáva ECB v súlade s článkom 4 ods. 1 písm. g) nariadenia (EÚ) č. 1024/2013;</p> <p>c) investičné spoločnosti a finančné inštitúcie usadené v zúčastnenom členskom štáte, ak podliehajú dohľadu na konsolidovanom základe nad materskou spoločnosťou, ktorý vykonáva ECB v súlade s článkom 4 ods. 1 písm. g) nariadenia (EÚ) č. 1024/2013.</p> <p>2. Na účely EDIS sa toto nariadenie vzťahuje na tieto subjekty:</p> <p>a) zúčastnené systémy ochrany vkladov podľa článku 3 ods. 1a bodu 1;</p> <p>b) úverové inštitúcie pridružené k zúčastneným systémom ochrany vkladov.</p> <p>3. Na účely EDIS sa však toto nariadenie nevzťahuje na podporné banky podľa článku 3 ods. 1 bodu 16 (nového).</p> <p>Ak toto nariadenie zakladá práva alebo povinnosti zúčastnených systémov ochrany vkladov spravovaných povereným orgánom, ako je vymedzené v článku 2 ods. 1 bode 18 smernice 2014/49/EÚ, práva alebo povinnosti sa považujú za práva alebo povinnosti povereného orgánu.“</p>

Zdôvodnenie

Podporné banky sa výrazne odlišujú od bežných bankových modelov. I keď sa refinancujú na kapitálových trhoch, pre charakter a rozsah existujúceho kapitálu a spôsob fungovania pri nich existuje veľmi malé riziko platobnej neschopnosti. Preto by mali byť vylúčené zo špecifikácií systémov ochrany vkladov.

Pozmeňovací návrh 5

Článok 1 odsek 4

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Článok 3 sa mení takto:</p> <p>a) v odseku 1 sa dopĺňajú body (55), (56) a (57):</p> <p>„(55) ‚zúčastnené systémy ochrany vkladov‘ sú systémy ochrany vkladov v zmysle vymedzenia v článku 2 ods. 1 bode 1 smernice 2014/49/EÚ, ktoré sú zavedené a oficiálne uznané v zúčastnenom členskom štáte;</p> <p>(56) ‚výplatná udalosť‘ je udalosť týkajúca sa vyplatenia nedostupných vkladov v zmysle vymedzenia v článku 2 ods. 1 bode 8 smernice 2014/49/EÚ v súvislosti s úverovou inštitúciou pridrúženou k zúčastnenému systému ochrany vkladov;</p> <p>(57) ‚dostupné finančné prostriedky fondu ochrany vkladov‘ poukazujú na hotovosť, vklady a nízkorizikové aktíva, ktoré je možné likvidovať v lehote nepresahujúcej lehotu uvedenú v článku 8 ods. 1 smernice 2014/49/EÚ.“</p>	<p>Článok 3 sa mení takto:</p> <p>V odseku 1 sa dopĺňajú body (16) (nový), (55), (56) a (57):</p> <p>(16) (nový) „podporná banka“ je akýkoľvek podnik alebo subjekt zriadený členským štátom, ústrednou alebo regionálnou štátnou správou, ktorý poskytuje podporné úvery na nesúťažnom a neziskovom základe, s cieľom podporiť ciele verejnej politiky danej štátnej správy za predpokladu, že táto štátna správa má povinnosť chrániť hospodársky základ podniku alebo subjektu a udržiavať ich životaschopnosť počas celej doby ich existencie, alebo že najmenej 90 % jej pôvodných finančných prostriedkov alebo podporných úverov, ktoré poskytuje, je priamo alebo nepriamo zaručených ústrednou alebo regionálnou štátnou správou daného členského štátu;</p> <p>„(55) ‚zúčastnené systémy ochrany vkladov‘ sú systémy ochrany vkladov v zmysle vymedzenia v článku 2 ods. 1 bode 1 smernice 2014/49/EÚ, ktoré sú zavedené a oficiálne uznané v zúčastnenom členskom štáte;</p> <p>(56) ‚výplatná udalosť‘ je udalosť týkajúca sa vyplatenia nedostupných vkladov v zmysle vymedzenia v článku 2 ods. 1 bode 8 smernice 2014/49/EÚ v súvislosti s úverovou inštitúciou pridrúženou k zúčastnenému systému ochrany vkladov;</p> <p>(57) ‚dostupné finančné prostriedky fondu ochrany vkladov‘ poukazujú na hotovosť, vklady a nízkorizikové aktíva, ktoré je možné likvidovať v lehote nepresahujúcej lehotu uvedenú v článku 8 ods. 1 smernice 2014/49/EÚ.“</p>

Zdôvodnenie

Bolo by vhodné použiť definíciu uvedenú v oddiele 1 článku 3 bode 27 nariadenia (EÚ) 2015/63, ktorá by sa mala uprednostniť z dôvodu jednotnosti vzhľadom na to, že sú v nej zahrnuté všetky podstatné prvky, ako aj s cieľom vyhnúť sa rozdielnemu výkladu pojmov v právnych aktoch.

Pozmeňovací návrh 6

Článok 74 ods. 5

Text navrhnutý Komisiou	Zmena navrhnutá VR
<p>Komisia <i>je splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 93 s cieľom určiť</i> metódu založenú na riziku na výpočet príspevkov v súlade s odsekom 2 tohto článku.</p>	<p>Komisia predloží návrhy s cieľom určiť metódu založenú na riziku na výpočet príspevkov v súlade s odsekom 2 tohto článku.</p>
<p>Prijme jeden delegovaný akt, v ktorom sa bližšie určí metóda výpočtu príspevkov, ktoré sa majú zaplatiť zúčastneným systémom ochrany vkladov a, výlučne v rámci fázy zaistenia, do fondu ochrany vkladov. V tomto delegovanom akte musí byť výpočet založený na výške krytých vkladov a stupni rizika, ktoré hrozí každej úverovej inštitúcii vzhľadom na všetky ostatné úverové inštitúcie pridružené k rovnakému zúčastnenému systému ochrany vkladov.</p>	<p>Navrhne ustanovenie, v ktorom sa bližšie určí metóda výpočtu príspevkov, ktoré sa majú zaplatiť zúčastneným systémom ochrany vkladov a, výlučne v rámci fázy zaistenia, do fondu ochrany vkladov. Tento výpočet musí byť založený na výške krytých vkladov a stupni rizika, ktoré hrozí každej úverovej inštitúcii vzhľadom na všetky ostatné úverové inštitúcie pridružené k rovnakému zúčastnenému systému ochrany vkladov. Pri tom sa zohľadní aj existencia ďalších dobrovoľných vnútroštátnych systémov ochrany vkladov.</p>
<p>Prijme druhý delegovaný akt, v ktorom sa bližšie určí metóda výpočtu príspevkov, ktoré sa majú zaplatiť do fondu ochrany vkladov začínajúc obdobím spolupoisťenia. V tomto druhom delegovanom akte musí byť výpočet založený na výške krytých vkladov a stupni rizika, ktoré hrozí každej úverovej inštitúcii vzhľadom na všetky ostatné úverové inštitúcie uvedené v článku 2 ods. 2 písm. b). Obidva delegované akty musia obsahovať vzorec výpočtu, osobitné ukazovatele, triedy rizika pre členov, prahové hodnoty rizikových váh priradených konkrétnym triedam rizika a ďalšie potrebné prvky. Stupeň rizika sa posudzuje na základe týchto kritérií:</p>	<p>Navrhne druhé ustanovenie, v ktorom sa bližšie určí metóda výpočtu príspevkov, ktoré sa majú zaplatiť do fondu ochrany vkladov začínajúc obdobím spolupoisťenia. Tento výpočet musí byť založený na výške krytých vkladov a stupni rizika, ktoré hrozí každej úverovej inštitúcii vzhľadom na všetky ostatné úverové inštitúcie uvedené v článku 2 ods. 2 písm. b). Obidva delegované akty musia obsahovať vzorec výpočtu, osobitné ukazovatele, triedy rizika pre členov, prahové hodnoty rizikových váh priradených konkrétnym triedam rizika a ďalšie potrebné prvky. Stupeň rizika sa posudzuje na základe týchto kritérií:</p>
<p>a) úroveň kapacity inštitúcie absorbovať straty;</p>	<p>a) úroveň kapacity inštitúcie absorbovať straty;</p>
<p>b) schopnosť inštitúcie plniť si krátkodobé a dlhodobé záväzky;</p>	<p>b) schopnosť inštitúcie plniť si krátkodobé a dlhodobé záväzky;</p>
<p>c) stabilita a rôznorodosť zdrojov financovania inštitúcií a jej nezaťažených vysokoliquidných aktív;</p>	<p>c) existencia funkčného systému inštitucionálneho zabezpečenia podľa článku 113 ods. 7 nariadenia (EÚ) č. 575/2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a článku 4 smernice 2014/49/EÚ o systémoch ochrany vkladov;</p>
<p>d) kvalita aktív inštitúcie;</p>	<p>d) stabilita a rôznorodosť zdrojov financovania inštitúcií a jej nezaťažených vysokoliquidných aktív;</p>
<p>e) obchodný model a riadenie inštitúcie;</p>	<p>e) kvalita aktív inštitúcie;</p>
<p>f) do akej miery sú aktíva inštitúcie zaťažené.</p>	<p>f) obchodný model a riadenie inštitúcie;</p>
	<p>g) do akej miery sú aktíva inštitúcie zaťažené.</p>

Zdôvodnenie

Zmeny slúžia na prispôbenie metódy výpočtu v prípade úverových inštitúcií, ktoré majú dobrovoľné systémy ochrany. Musí sa zabezpečiť, aby dvojitá povinnosť platby neohrozila ochotu zachovať dobrovoľné (doplnkové) systémy ochrany. Okrem toho treba objasniť, že metóda výpočtu by nemala byť stanovená len rozhodnutím Európskej komisie, ale mala by vychádzať z riadneho legislatívneho postupu.

II. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Úvodné poznámky

1. uznáva, že svetová hospodárska kríza viedla u obyvateľstva k stúpajúcej nedôvere voči veľkej časti bankového sektora. Vysoko rizikové špekulácie jednotlivých veľkých bánk významne prispeli k tejto kríze alebo boli skôr jedným z mnohých dôvodov pre kolaps finančných systémov. Aj záchrany pomocou vonkajších zdrojov, tzv. bail-outs systémovo dôležitých bánk boli z hospodárskeho hľadiska nevyhnutné, viedli však k značnej kritike občanov v súvislosti so zodpovednosťou členských štátov za riskantné operácie v prvom rade súkromných finančných inštitúcií. Je preto naliehavo potrebné dbať na to, že zodpovedajúce návrhy na európsky systém ochrany vkladov rovnako posilnia dôveru občanov k európskemu bankovému sektoru vo všetkých členských štátoch;

2. zdôrazňuje, že medzi hospodárskou stabilitou členských štátov a stabilitou bánk na ich území je významná súvislosť. Z tohto dôvodu sa systém európskej bankovej únie nesmie posudzovať izolovane, ale musia ho stále sprevádzať opatrenia v oblasti riadenia hospodárstva na úrovni členských štátov na vytváranie a zaistenie hospodárskej stability. V niektorých členských štátoch vedú napríklad vnútroštátne predpisy v oblasti konkurzného práva k neprimerane dlhému konaniu a vykonateľný exekučný titul možno získať len so značným oneskorením. Tieto predpisy odporujú cieľom návrhov Komisie, pretože riešenie problémov bánk sa v prípade zodpovednosti zreteľne sťažuje, ak nie dokonca fakticky vylučuje;

3. víta v tejto súvislosti úsilie Európskej komisie v oblasti bankovej únie, ktorá by mala obnoviť dôveru občanov. Banková, resp. hospodárska kríza odhalila v bankovom systéme zraniteľné miesta, ktoré sa v ďalšom kroku mali dôsledne odstrániť. Smernica o systémoch ochrany vkladov z roku 2014 a smernica o ozdravení a riešení krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností boli v kľúčových oblastiach prínosom, doteraz však neboli transponované vo všetkých členských štátoch. V tomto zmysle treba poznamenať, že v návrhu sa predpokladá, že členské štáty budú pokračovať v už zriadených vnútroštátnych fondoch ochrany vkladov popri spoločnom európskom fonde, aspoň pokiaľ sa nedosiahne plné poistenie v rámci systému ochrany vkladov;

4. uznáva, že prechod od národných systémov ochrany vkladov k európskemu systému je rozhodujúcim krokom, keďže tento proces, hoci je riskantný, by v zásade mohol zaručiť občanom Európskej únie bezpečnosť ich vkladov. To však predpokladá, že Komisia najprv vykoná posúdenie vplyvu, implementuje sa smernica o systémoch ochrany vkladov vo všetkých členských štátoch a minimalizuje sa existujúce riziko. Iba tak sa okrem ochrany vkladov týmto systémom bude dať posilniť aj finančná stabilita, pretože sa ešte viac zmenší spojitosť medzi bankami a štátnym dlhom;

5. zastáva názor, že kým sa začne uvažovať o uplatňovaní európskeho systému ochrany vkladov, mali by najskôr všetky členské štáty zaviesť do praxe smernicu o systémoch ochrany vkladov. To platí predovšetkým s ohľadom na štandardizované požiadavky na financovanie systémov ochrany vkladov a možnosti využitia finančných prostriedkov (aj preventívne opatrenia alebo opatrenia na ochranu inštitúcií). Zriadenie európskeho systému ochrany vkladov bez predchádzajúceho zabezpečenia aproximácie vnútroštátnych systémov ochrany vkladov by členské štáty, ktoré ešte smernicu o systémoch ochrany vkladov nevykonávajú, zbavil stimulu na jej vykonávanie. Európsky systém ochrany vkladov nesmie v žiadnom prípade spôsobiť, že stabilné a výkonné bankové systémy a ich záručné fondy budú musieť ručiť za nestabilné systémy bez toho, aby mali vplyv na riadenie ich rizík. V tejto súvislosti tiež treba poznamenať, že v samotnej smernici o systémoch ochrany vkladov sa predpokladá príprava správy o spolupráci vnútroštátnych systémov ochrany vkladov do roku 2019. Príslušná správa by bola predpokladom pre zavedenie európskeho systému ochrany vkladov;

6. potvrdzuje v tejto súvislosti opäť vyhlásenia uvedené v stanovisku k opatreniam nadväzujúcim na správu štyroch predsedov a jedného prezidenta „Dobudovanie hospodárskej a menovej únie v Európe“;

7. konštatuje, že banky v členských štátoch sa navzájom odlišujú, pokiaľ ide o formu a veľkosť, ako aj o spôsob fungovania. Okrem toho existujú aj rôzne modely štruktúry vlastníkov alebo zriaďovateľov, čo môže zasa viesť k značným rozdielom v súvislosti so strategickým smerovaním, s prevzatými rizikami a s pôsobením na trhoch;

8. domnieva sa, že diverzifikácia modelov v čase krízy môže predstavovať výhodu. Rôzne vnútroštátne a regionálne osobitosti si spravidla vyžadujú stratégie špeciálne prispôbené na rôzne situácie. Aby sa konkurencieschopnosť EÚ a jej členských štátov nielen udržiavala, ale aj posilňovala, existujúce a dobre fungujúce systémy sa musia začleniť do európskeho systému ochrany vkladov;

9. ďalej zastáva názor, že európske banky zohrávajú dôležitú úlohu aj pre podniky v Európskej únii aj mimo nej a ako základ pre európske hospodárstvo prispievajú tiež k fungovaniu európskeho vnútorného trhu. Základná dôvera občanov a podnikov v banky a finančné inštitúcie je nevyhnutným základom pre verejné a súkromné investície v členských štátoch;

Úloha verejných bánk v EÚ

10. uznáva, že aj napriek ničivým dôsledkom bankovej krízy na európske hospodárstvo a inštitúcie v rôznych členských štátoch existuje viacero príkladov, keď bola aj v týchto časoch riadne zaručená ochrana majetku občanov;

11. pripomína, že verejné miestne a regionálne banky mohli počas bankovej, resp. hospodárskej krízy naďalej požívať dôveru občanov vďaka svojmu zameraniu a začleneniu do miestnej štruktúry;

12. potvrdzuje, že miestne a regionálne banky v zásade nie sú orientované na zisk, ale konajú pre všeobecné blaho občanov. Ako podporné banky v členských štátoch pôsobia aj miestne a regionálne banky predovšetkým s cieľom posilniť postavenie občanov a miestnych podnikov. V spolupráci s miestnymi a regionálnymi orgánmi významne prispievajú k výstavbe a údržbe základnej infraštruktúry, ako aj k financovaniu MSP, mikropodnikov a začínajúcich podnikov;

13. poukazuje na to, že aktivity miestnych bánk sú spojené s malým rizikom a sú regulované na vnútroštátnej a miestnej úrovni, čo a priori vylučuje kumulovanie rizikových operácií alebo iných rizík spojených s aktivitami komerčných bánk. Verejným bankám sa nikdy nepripisovala zodpovednosť za vyvolanie hospodárskej krízy. Naopak, často chránili financovanie verejného sektoru, keď bol zvyšok finančného trhu takmer úplne zablokovaný;

14. žiada, aby návrhy Európskej komisie z tohto dôvodu nevedli k znevýhodneniu verejných miestnych a regionálnych bánk. Smerovanie a spôsob fungovania týchto foriem bánk sa nesmie stať nevýhodou v porovnaní s veľkými cezhraničnými bankami. To isté platí aj pre verejné podporné banky, ktoré sa od iných finančných inštitúcií líšia, pokiaľ ide o ich stanovené ciele a spôsob fungovania. Tieto rozdiely by sa mali vziať do úvahy pri stanovovaní sadzieb príspevkov;

15. konštatuje, že širšie vnútroštátne systémy ochrany vkladov, napríklad inštitucionálne zabezpečenie, predstavujú v mnohých prípadoch užitočný doplnok k výlučnej ochrane vkladov. Primeraný systém, ktorý v prípade núdze nielen chráni majetok občana, ale celú inštitúciu tým, že podporuje pridružené banky, posilňuje dôveru občanov aj hospodárstva. V rámci primeraného systému sa okrem toho môžu minimalizovať vplyvy na trhy prostredníctvom reštrukturalizácie;

16. v tejto súvislosti výslovne poukazuje na to, že návrh Komisie týkajúci sa inštitúcií, ktoré sú súčasťou funkčného systému inštitucionálnej ochrany, nesmie viesť k podstatnému zvýšeniu záťaže v podobe príspevkov do európskeho fondu ochrany vkladov a tým ohroziť existenciu týchto osvedčených systémov inštitucionálnej ochrany;

Výraznejšie zohľadnenie usmernení pre lepšiu právnu reguláciu

17. pripomína, že Európska komisia predložila 19. mája 2015 usmernenia k novému systému lepšej právnej regulácie. Ako súčasť požiadaviek sa návrh pred uverejnením musí prekonzultovať s príslušnými zainteresovanými stranami v podobe verejnej konzultácie o jeho možných aspektoch. Táto forma verejnej konzultácie, ktorá vo významnej miere prispieva k legitímnosti každého európskeho, ale aj vnútroštátneho alebo regionálneho legislatívneho aktu, sa však pri tomto návrhu k systému EDIS nekonala;

18. kritizuje skutočnosť, že predložené odôvodnenie nespĺňalo kritériá podľa článkov 2 a 5 Protokolu o subsidiarite (Protokol č. 2 k Zmluve o Európskej únii) a že pred uverejnením návrhu nebolo vykonané posúdenie vplyvu. Posudzovanie vplyvu je základnou súčasťou lepšej právnej regulácie. Bez predchádzajúceho posúdenia ekonomických, ale aj sociálnych a politických dôsledkov legislatívneho návrhu hrozia nielen značné náklady, ale aj nechcené dôsledky. Okrem toho uverejňovanie výsledkov príslušných hodnotení vplyvu v nemalej miere prispieva aj k zlepšeniu regulačnej transparentnosti;

19. vyzýva preto Európsku komisiu, aby dobehla zameškaný postup a dodatočne predložila odôvodnenie o subsidiarite pred tým, než návrh prerokujú inštitúcie zapojené do legislatívneho procesu. Až po zhromaždení všetkých alternatív právnej regulácie a komplexnom hodnotení vplyvu návrhu môžu inštitúcie zapojené do procesu dosiahnuť výsledky uplatniteľné v praxi. Existujú vážne pochybnosti o tom, či je návrh Komisie v súlade so zásadami subsidiarity a proporcionality;

20. poukazuje v tejto súvislosti na to, že systémy inštitucionálnej ochrany sa v návrhoch Európskej komisie nezohľadnili. Vplyv na členské štáty, ktoré v rámci vykonávania smernice už zriadili vhodné systémy na novú reguláciu ochrany vkladov z roku 2014, by bol pravdepodobne významný. V tejto súvislosti sa od Európskej komisie žiada, aby vysvetlila, ako sa v nových návrhoch riešia príslušné systémy;

21. požaduje, aby boli v návrhu osobitne obsiahnuté skutočné sadzby pre výpočet príspevkov a neboli stanovené vo forme delegovaných aktov zo strany Komisie. Základ posúdenia má významný usmerňujúci účinok na dotknuté finančné inštitúcie a stabilitu systému ochrany vkladov, a preto by sa o ňom malo rozhodnúť za účasti Rady a Európskeho parlamentu;

Vhodný právny základ pre európsku ochranu vkladov

22. domnieva sa, že ako právny základ príslušného návrhu sa nemá stanoviť článok 114 ZFEÚ, ale skôr ustanovenie o doplnení kompetencie v článku 352 ZFEÚ. Podľa článku 114 ZFEÚ sa umožňujú opatrenia aproximácie právnych predpisov a správnych opatrení na realizáciu vnútorného trhu. Neodôvodňuje to však všeobecnú legislatívnu právomoc Európskej únie pre vnútorný trh, ale slúži iba na odstránenie nedostatkov vo fungovaní vnútorného trhu v dôsledku rozdielnych vnútroštátnych predpisov;

23. domnieva sa, že návrh európskeho systému ochrany vkladov je zameraný predovšetkým na finančnú stabilitu ako základ pre hospodársku a menovú politiku Európskej únie, a preto by mal ako právny základ slúžiť článok 352 ZFEÚ;

Európska fiškálna politika – ochrana majetku ako priorita

24. požaduje v prvom rade, aby sa pred zavedením európskeho systému ochrany vkladov vylúčili zostávajúce riziká v súvahách bánk. Návrhy doteraz predložené Európskou komisiou v tejto oblasti nie sú v žiadnom prípade dostatočne konkrétne. Logicky sa v rámci harmonizovaného systému ochrany vkladov očakávajú konkrétne opatrenia na minimalizáciu rizika, ktoré má Komisia dodatočne poskytnúť v každom prípade pred ďalším prerokovaním návrhov;

25. zastáva názor, že sa nemôže použiť uniformné riešenie vzhľadom na rôzne štruktúry v bankovom sektore v členských štátoch. Fungujúce systémy by sa radšej mali zachovať a začleniť do európskeho systému. Týmto návrhom sa v žiadnom prípade nemá požadovať reorganizácia všetkých systémov v členských štátoch, ktorá by bola spojená so značnými nákladmi a predovšetkým so závažnou neistotou, pokiaľ ide o funkčnosť a bezpečnosť príslušných požiadaviek;

26. požaduje takú bankovú politiku EÚ, ktorá v plnom rozsahu chráni občanov Európskej únie a ich majetok. Takýto systém musí v prvom rade obnoviť, prípadne udržať dôveru občanov vo fungovanie finančných systémov a finančných trhov. Európsky systém ochrany vkladov však nesmie viesť k stimulovaniu alebo podporovaniu vysoko rizikových špekulácií akýmkoľvek spôsobom. Skôr si to vyžaduje prioritnú podporu zdravých fiškálnych politík z makroekonomického hľadiska užitočných inštitucionálnych modelov;

27. ďalej zastáva názor, že európsky systém ochrany vkladov nesmie viesť k znevýhodneniu konzervatívne konajúcich finančných inštitúcií. Banky, ktoré sú primárne zapojené do vysoko rizikových operácií, by museli spĺňať ďalšie požiadavky na vyšší príspevok na ochranu vkladov, aby sa zabránilo presunu zodpovednosti na malé inštitúcie, ktoré pôsobia primárne v oblasti nízkeho rizika alebo pôsobia len na miestnej úrovni s cieľom financovať reálnu ekonomiku;

28. kritizuje, že návrh nariadenia Komisie týkajúci sa konkrétneho použitia plánovaného európskeho fondu ochrany vkladov neobsahuje dostatočne podrobné informácie. Takže nie je jasné, či vôbec, v ktorom štádiu a v akom rozsahu možno použiť finančné prostriedky na preventívne alebo alternatívne opatrenia. Výlučnou ochranou vkladov síce možno kompenzovať majetok sporiteľov až do výšky hodnoty zabezpečenia, nemožno sa však týmto spôsobom vyhnúť samotnej zodpovednosti za ručenie. Z hospodárskeho, ale aj z politického hľadiska by malo byť najvyššou prioritou vyhnúť sa prípadom zodpovednosti za zlyhanie ručenia.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo

(2017/C 088/16)

Spravodajkyňa: Babette Winter (DE/SES), štátna tajomníčka pre európske záležitosti a kultúru Durínskeho úradu vlády

Referenčný dokument: Oznámenie Komisie Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo

COM(2015) 614 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. Víta snahu Komisie vytvoriť prostredníctvom intenzívnejšieho obehového hospodárstva zachovávajúceho hodnotu výrobkov, materiálov a zdrojov počas životného cyklu udržateľné hospodárstvo s nízkymi emisiami CO₂, technologicky vyspelé a šetrne a efektívne využívajúce zdroje, ktoré v Európe vytvára trvalé konkurenčné výhody a pracovné miesta.
2. Zdôrazňuje, že na dosiahnutie týchto cieľov sa musí pre opatrenia vo všetkých členských štátoch vytvoriť rovnaký rámec, ktorý umožní v súlade s iniciatívou na podporu ekologických pracovných miest a programom pre nové zručnosti v Európe⁽¹⁾ vytvoriť nové pracovné príležitosti na nových segmentoch trhu práce, ktoré vzniknú vďaka obehovému hospodárstvu (environmentálne udržateľná výstavba, nakladanie s odpadom atď.), a podľa potreby odborne pripravovať zamestnancov. Vďaka podporným opatreniam a primeranej odbornej príprave by sa mnohí nezamestnaní mohli vrátiť na trh práce a pracovníkom všeobecne by sa tým mohli otvoriť nové možnosti.
3. Zdôrazňuje, že mnohé problémy spôsobené výrobou a spotrebou v EÚ majú vplyv na iné časti sveta, predovšetkým na rozvojové a rozvíjajúce sa krajiny, a že zmena výroby a spotreby môže pozitívne ovplyvniť aj tieto krajiny. Berie na seba zodpovednosť, ktorá z toho vyplýva pre politickú činnosť, hospodárstvo a spoločnosť EÚ, a preto odporúča, aby sa aj v súvislosti s programom OSN pre udržateľný rozvoj do roku 2030, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2016, kládol väčší dôraz na opatrenia, ktoré majú na medzinárodnej úrovni zabezpečiť, že sa aj mimo EÚ zavedú potrebné opatrenia na ochranu zdrojov a šetrenie nimi.
4. Zdôrazňuje, že na dosiahnutie ambiciózneho cieľa, ktorým je uzatvorené obehové hospodárstvo, je potrebná vôľa prijať potrebné opatrenia na všetkých politických úrovniach. Medzi tieto opatrenia patrí ekodizajn výrobkov a služieb, predchádzanie vzniku odpadu, recyklácia, ďalšie a opätovné využitie materiálov a komponentov, ako aj redukovanie škodlivých zložiek a opätovné spracovanie rušivých zložiek v snahe podporovať opraviteľnosť, recyklovateľnosť, aktualizáciu a životnosť. Na tento účel je tiež potrebná trvalá zmena verejného vnímania tejto témy a správania spotrebiteľov, ako aj vytvorenie stabilného trhu s výrobkami a materiálmi vyrobenými z druhotných surovín.
5. Podporuje závery Rady o akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo⁽²⁾, v ktorých sa požaduje včasná a ambiciózna implementácia akčného plánu Európskej komisie pre obehové hospodárstvo a zdôrazňuje, že prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje dlhodobú angažovanosť a aktívny prístup v mnohých politických oblastiach v EÚ a na všetkých úrovniach verejnej správy v členských štátoch, vrátane aktívneho zapájania všetkých hospodárskych a spoločenských subjektov a občanov všetkými úrovňami verejnej správy.

⁽¹⁾ COM(2014) 446 final, COM(2016) 381 final

⁽²⁾ Závery Rady pre životné prostredie z 20. júna 2016, http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/env/2016/06/st10444_en16_pdf/.

6. Poukazuje v tejto súvislosti na to, že mnohé činnosti odpadového hospodárstva sa často vykonávajú ako služby všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle článku 14 ZFEÚ a že protokol č. 26 o službách všeobecného záujmu poskytuje okrem iného miestnym a regionálnym orgánom veľký priestor na voľné uváženie. To v oblasti odpadového hospodárstva umožňuje vyvíjať a uskutočňovať optimálne regionálne a miestne riešenia.

7. Poukazuje na to, že subjekty a odvetvia budú musieť účinne spolupracovať na vytvorení rozsiahleho obehového systému. Spoločný vývoj produktov, transparentnosť vďaka informatike a výmene informácií, spoločné systémy zberu údajov, odvetvovo špecifické normy, ako aj harmonizovanie stimulov a mechanizmov sprostredkovania by sa mohli zabezpečiť zriadením platforiem a vytvorením zoskupení v rôznych odvetviach, v ktorých by spolupracovali podniky a tvorcovia politik.

8. Domnieva sa, že celková stratégia obehového hospodárstva s cieľom dosiahnuť skutočnú zmenu modelu musí byť zameraná na dosiahnutie čo najekologickejších riešení počas celého životného cyklu (*cradle to cradle*), a to nezávisle od súčasného prispôbovania jednotlivých právnych predpisov, stratégií a nástrojov, ktorých ďalší vývoj a zmeny alebo doplnenia musia slúžiť nadradenému cieľu.

9. Je presvedčený, že sa to môže podariť iba v prípade, keď budú okrem krátkodobých projektov uvedených v akčnom pláne stanovené aj konkrétne a reálne strednodobé a dlhodobé ciele, ktoré všetkým zúčastneným stranám umožnia zaviesť potrebné plánovanie na spoľahlivých základoch a vytvoriť infraštruktúrne predpoklady.

10. Preto odporúča, aby sa vzhľadom na dlhé trvanie politických procesov týkajúcich sa návrhu a vykonávania zohľadnilo obdobie do roku 2050⁽³⁾, pričom treba stanoviť priebežné ciele a opatrenia na obdobie do roku 2030.

11. Domnieva sa, že ako dôležitý prvý krok je potrebné vykonať kritické posúdenie, ktorým sa určí, kde sú programy financovania, dotácie a regulačné opatrenia neefektívne, či dokonca kontraproduktívne, a ktoré prioritné problémy a v ktorom období treba riešiť.

12. Domnieva sa, že výskumné programy, podporné opatrenia a dobrovoľné nástroje môžu vďaka svojej rozsiahlej účinnosti pôsobiť ako podpora v záujme primeraného riešenia budúcich výziev EÚ. Ako príklad slabej účinnosti sa uvádza EMAS, systém ekologického riadenia EÚ, ktorý existuje už 20 rokov a ktorý doteraz v celej EÚ zaviedlo iba približne 4 000 podnikov a nekomerčných zariadení s približne 10 000 pracoviskami. Naproti tomu existuje asi 30 miliónov podnikov, ktoré tento nástroj nevyužívajú.

13. Odporúča ambiciózne legislatívne požiadavky, ktoré by mali byť doplnené podpornými opatreniami. V tejto súvislosti by sa mali sledovať aj inovačné prístupy, napríklad prístup založený na dosahovaní najvyššieho štandardu⁽⁴⁾. Okrem prírodných zdrojov a klímy z neho ťažia predovšetkým aj spotrebiteľia, ktorí budú z dlhodobého hľadiska hradiť nižšie náklady, ako aj hospodárstvo, ktoré získa pred konkurenčnými ekonomikami inovačný náskok.

14. Konštatuje, že mnohé miestne a regionálne orgány už prijali rôzne iniciatívy na podporu efektívneho využívania zdrojov a obehového hospodárstva. Tieto iniciatívy sú dobrými príkladmi, ktoré môžu ostatní nasledovať. Komisia by mala podporiť existujúce platformy na výmenu skúseností.

15. Vyjadruje poľutovanie, že aspekt vzdelávania a zvyšovania povedomia nehrá v akčnom pláne žiadnu úlohu a vyzýva Komisiu, aby ho rozvíjala spoločne s členskými štátmi, ako aj regionálnymi a miestnymi orgánmi a ostatnými partnermi a v záujme zvyšovania povedomia podporila získavanie a výmenu poznatkov a príslušných osvedčených postupov. V tejto súvislosti víta vytvorenie špecifických špecializačných modulov na príslušných stupňoch vzdelávania a v zodpovedajúcich kurzoch odbornej prípravy, a to v úzkej spolupráci s podnikmi a výskumnými a vzdelávacími inštitúciami.

⁽³⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 9. júla 2015 na tému Efektívne využívanie zdrojov: smerom k obehovému hospodárstvu, 2014/2208(INI).

⁽⁴⁾ CDR 140/2011.

Navrhovanie výrobkov a výrobné procesy

16. Konštatuje, že Komisia sa opiera o zavedené stratégie a v mnohých oblastiach chýbajú konkrétne opatrenia, napríklad jednotné kritérium uplatňovania a vykonávania týchto stratégií. Plánované legislatívne návrhy na rozšírenie zodpovednosti za výrobky by sa však tiež mali konkretizovať, ako by výrobcovia mali internalizovať všetky náklady na výrobky v celom hodnotovom reťazci.

17. Na dosiahnutie celkových cieľov a konzistentnosti v rámci všetkých oblastí politiky pri preskúmaní povolení odporúča stanoviť na poskytovanie podpory postupy, ktorými sa zabezpečí, že v budúcnosti sa neposkytne podpora na výrobné zariadenia, ani na vývoj produktov, ktoré nespĺňajú požiadavky ekodizajnu.

18. Zdôrazňuje, že je potrebná zásadná revízia právnych predpisov o ekodizajne⁽⁵⁾ a že by sa malo preskúmať stanovenie požiadaviek na ekodizajn pre jednotlivé výrobky a jednotlivé odvetvia;

19. V tejto súvislosti vyzýva Európsku komisiu, aby čo najskôr predložila ambiciózný pracovný plán pre ekodizajn na vykonávanie smernice 2009/125/ES (smernica o ekodizajne), ktorý mal pokrývať obdobie 2015 – 2017.

20. Zdôrazňuje, že odpad a vedľajšie produkty pri výrobe môžu slúžiť ako druhotné suroviny pre inú výrobu, a najmä v prípade malých a stredných podnikov (MSP), ktoré tvoria hospodársku os mnohých regiónov, predstavujú ešte veľký potenciál v zmysle priemyselnej symbiózy s cieľom dosiahnuť skutočné obehové hospodárstvo. Pritom by sa mali podľa možnosti čo najviac redukovať súčasné právne prekážky pre MSP a v nových pravidlách by sa mali obmedziť na čo najnižšiu možnú mieru. Tak by sa napríklad mali prijať opatrenia na stanovenie kritérií pre vyhlásenie určitých produktov za vedľajšie produkty alebo ukončenie vlastností odpadu, ktoré sú uvedené v článku 5 ods. 3 a článku 6 ods. 2 smernice o odpadoch.

21. Odporúča Komisii a členským štátom, aby prijali záväzné pravidlá udržateľného verejného obstarávania a spolupráce naprieč hodnotovým reťazcom, ako aj pre hospodárstvo, pokiaľ v primeranej lehote a v dostatočnom rozsahu nebudú splnené záväzky, ktoré subjekty samé prijali. Mali by pritom konzultovať regionálne a miestne orgány.

22. Konštatuje, že bez ohľadu na malú mieru využívania EMAS spomenutú v bode 12 má tento nástroj v zásade veľký potenciál, pokiaľ ide o identifikáciu a pochopenie (neefektívnych a/alebo environmentálne škodlivých) materiálových tokov vo (výrobných) procesoch, a preto víta, že Komisia sa v akčnom pláne zameriava na zlepšenie tohto nástroja v prospech podnikov, najmä MSP. Pripomína, že EMAS je vďaka svojej systematickej transparentnosti a kontrole ako jediný systém riadenia mimoriadne vhodný na to, aby sa takéto materiálové toky dali s istotou overovať.

23. Odporúča teda v oveľa väčšej miere než doteraz začleniť EMAS ako dobrovoľný nástroj na dôveryhodné overenie potrebných potvrdení a údajov do ďalších právnych predpisov a ich presadzovania.

Spotreba

24. Zdôrazňuje, že pre problém čoraz kratších životných cyklov výrobku, napr. v prípade elektronických zariadení a odevov, je čoraz relevantnejšie správanie spotrebiteľov a spoločenské trendy než zdanlivé a skutočné technické zastarávanie výrobkov.

25. Vzhľadom na tieto predovšetkým sociálne a etické súvislosti dôrazne poukazuje na to, že Komisia, členské štáty a najmä miestne a regionálne orgány ako politická úroveň, ktorá má k občanom najbližšie, musia prijať opatrenia v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a kvalifikácie, ktoré tak u občanov, ako aj v hospodárstve podstatne zlepšujú vnímanie a pochopenie súvislostí medzi udržateľnou, resp. neudržateľnou spotrebou, predchádzania vzniku odpadu, ochrany zdrojov a životného prostredia, zodpovednosti výrobcov, navrhovania a reklamnej prezentácie výrobkov. Odporúča zahrnúť vo väčšej miere tieto aspekty do vzdelávacích programov a informačných kampaní.

⁽⁵⁾ CDR 4083/2014, Uznesenie Európskeho parlamentu 2014/2208(INI).

26. Odporúča zabezpečiť primeraným označovaním transparentnosť vplyvu širokej škály výrobkov na životné prostredie a pritom využiť skúsenosti s existujúcimi štítkami. Štítok musí byť pritom jednoduchý a zrozumiteľný, údaje na ňom transparentné a overiteľné.

27. Domnieva sa, že v tejto súvislosti je vhodným prístupom ekologická stopa výrobkov, poukazuje však na to, že na jej metodický rozvoj je potrebné vynaložiť ešte značné úsilie a že ekologická stopa výrobkov môže až potom účinne čeliť rozmanitosti označení a s tým súvisiacej netransparentnosti, keď bude všeobecne záväzná. Na tento účel musí byť dostupná pre výrobcov produktov bez toho, aby to malo vplyv na hodnovernosť a kontrolovateľnosť a so zreteľom na ich konkurencieschopnosť a zásadu proporcionality. K tomu by prispelo aj vytvorenie európskej ochranej známky, pomocou ktorej by sa mohol vytvoriť jasný a pozitívny imidž otvárajúci dvere obehovému hospodárstvu. Je potrebná stratégia pre túto známku a príslušná komunikačná stratégia, ako aj plán na uvedenie stratégie do praxe, napríklad vrátane programov zlepšovania a celoeurópskych reklamných kampaní.

28. Vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prostredníctvom strednodobej reštrukturalizácie daňového systému viac zdaňovali spotrebu prvotných surovín než znovu použiteľných druhotných surovín, materiálov a komponentov s cieľom podstatne zvýšiť stimul recyklovať suroviny, materiály a komponenty, ktoré už boli vložené do obehového hospodárstva, a nepoužívať nové prvotné suroviny. Smernicu o DPH bude potrebné revidovať, aby sa tu zabránilo odlišným sadzbám DPH. Komisia a členské štáty v spolupráci s miestnymi a regionálnymi orgánmi by mali aj inými vhodnými hospodárskymi nástrojmi viac podporovať využívanie druhotných surovín a druhotných materiálov a komponentov.

29. Uznáva, že ekologické verejné obstarávanie môže byť na základe svojho vysokého podielu na HDP významnou hnacou silou obehového hospodárstva. Pritom zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány majú veľmi vysoký podiel na objeme obstarávania v celej EÚ, a preto v ekologickom verejnom obstarávaní zohrávajú kľúčovú úlohu. Ekologické hospodárstvo tým získa potrebné stimuly rastu a otvorí sa tak rozsiahly potenciál v oblasti zamestnanosti, takže sa bude dať lepšie zaviesť do praxe zelený akčný plán pre MSP a ekologická iniciatíva na podporu zamestnanosti ⁽⁶⁾.

30. Konštatuje, že stále chýba zásadné vykonávanie ekologického verejného obstarávania, ktoré sa propaguje už veľa rokov, a preto víta každú iniciatívu Komisie, ktorá vedie k účinnejšiemu vykonávaniu tejto obstarávacej politiky. Zdôrazňuje, že pri verejnom obstarávaní je dôležitým hľadiskom nielen najnižšia cena, ale aj tzv. ekonomicky najvýhodnejšia ponuka. Znamená to kladenie väčšieho dôrazu na nákup riešení, ktoré majú nižšie celkové životné náklady, vykazujú vysokú technologickú výkonnosť a sú celkovo udržateľnejšie. Tieto praktiky by sa mali začleniť do nariadenia o štrukturálnych fondoch, pretože týmto spôsobom by sa mohol zlepšiť vstup druhotných surovín na trh.

31. Poukazuje na to, že aj keď členské štáty EÚ transponovali nové predpisy EÚ o verejnom obstarávaní ⁽⁷⁾, existujú aj ďalšie možnosti, pokiaľ ide o udržateľné, konkurencieschopné, inováciu stimulujúce a transparentné obstarávanie, napr. vhodnejšie ustanovenia a rozsiahlejšie využívanie elektronických postupov. Domnieva sa, že podniky a najmä MSP by mali dostávať viac informácií o nových možnostiach, ktoré im ponúkajú novelizované predpisy EÚ o verejnom obstarávaní.

32. Vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby predložili usmernenia a návrhy na podporu využívania ekologického verejného obstarávania. Príručka o ekologickom obstarávaní s názvom „Zelené nakupovanie! Príručka zeleného verejného obstarávania“, ktorú vydala Komisia, je v tejto súvislosti vhodným začiatkom. Okrem toho žiada, aby bol pre túto príručku vypracovaný pravidelne aktualizovaný zoznam druhotných surovín a materiálov vhodných na ekologické verejné obstarávanie, ako aj výrobkov, ktoré boli vyrobené s použitím takýchto surovín a materiálov.

33. Žiada, aby vzhľadom na budúce zmeny právneho rámca EÚ, ktorý nadobudol účinnosť v roku 2016, bolo povinne zohľadnené ekologické verejné obstarávanie pri verejnom obstarávaní, pokiaľ prekračuje prahové hodnoty pre obstarávanie v rámci celej EÚ, ako aj pre projekty, ktoré sú podporované z verejných prostriedkov. V každom prípade by sa malo ekologické verejné obstarávanie zaviesť do programov financovania EÚ, aby tieto projekty mohli slúžiť ako vzor a stimul na využívanie verejného obstarávania.

⁽⁶⁾ COM(2014) 440 final, COM(2014) 446 final.

⁽⁷⁾ Smernice 2014/23/EU, 2014/24/EU, 2014/25/EU.

34. V tomto zmysle odporúča na zabezpečenie súladu práva EÚ a v súvislosti s predchádzajúcim odporúčaním prepracovať smernicu o verejnom obstarávaní (2014/24/EÚ) tak, aby sa v rámci opatrení v oblasti verejného obstarávania v zásade uprednostňovali udržateľné výrobky a riešenia šetrne a efektívne využívajúce zdroje, pričom v prípade ich odmietnutia je potrebné predložiť odôvodnenie. Takisto odporúča zaviesť monitorovanie, ktoré by pri zohľadnení celého reťazca tvorby hodnôt umožnilo porovnať a hodnotiť náklady konvenčných opatrení v oblasti verejného obstarávania, zameraných len na krátkodobý pomer ceny, výkonu a zisku, a náklady ekologického verejného obstarávania. Okrem toho odporúča vyvinúť systémy zverejňovania postupov verejného obstarávania, prostredníctvom ktorých bude možné v prípade potreby získať údaje na porovnanie rôznych zákaziek a ich kritérií.

Likvidácia odpadov

35. Podporuje Komisiu v jej pláne zlepšiť spoluprácu s členskými štátmi v záujme lepšieho vykonávania právnych predpisov EÚ o odpade a zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány zohrávajú v tejto súvislosti dôležitú úlohu. Preto žiada Komisiu, aby zabezpečila, že miestne a regionálne orgány budú prostredníctvom členských štátov úzko zapojené do potrebných technických a fiškálnych opatrení, ako aj do výmeny osvedčených postupov.

36. Opakovane vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby podporovali zavedenie kvalitného recyklovania, najmä v menej rozvinutých regiónoch, a urýchlene presadzovali aj zavedenie hospodárskych nástrojov, napríklad zásady „znečisťovateľ platí“ alebo poplatkov za skládkovanie, ako aj systémov platieb za tvorbu odpadu⁽⁸⁾.

37. Zdôrazňuje skutočnosť, že so zreteľom na existujúce rozdiely medzi regiónmi a členskými štátmi EÚ v plnení cieľov stanovených v súčasnej európskej legislatíve v oblasti odpadového hospodárstva je veľmi dôležité, aby sa povzbudzovala spolupráca a šírili sa príklady osvedčených postupov v tejto oblasti tak, aby sa aj menej výkonným členským štátom a regiónom poskytla pomoc pri realizácii konečných cieľov. Týka sa to najmä regiónov s nízkou hustotou obyvateľstva, ostrovných a najodľahlejších regiónov, ktoré čelia populačným tlakom a majú veľké vzdialenosti k strediskám na spracovanie odpadu, keďže v týchto regiónoch je prakticky nemožné dosiahnuť cieľ nulového odpadu.

38. Zdôrazňuje, že je dôležité zapojiť spotrebiteľov v oveľa väčšej miere do všetkých opatrení týkajúcich sa likvidácie odpadu. Miestne a regionálne orgány zodpovedné na spracovanie pevného komunálneho odpadu preto musia transparentným spôsobom informovať o procesoch spracovania a monitorovania recyklácie všetkých materiálov s cieľom viac zapojiť spotrebiteľov do ich vhodnej likvidácie alebo recyklácie.

39. Zdôrazňuje, že rovnaké podmienky pri vykonávaní právnych predpisov o likvidácii odpadu sú dôležitým faktorom konkurencieschopnosti MSP na európskom vnútornom trhu.

40. Víta plány Komisie venovať sa v energetickej a klimatickej politike úlohe energetického zhodnocovania odpadu. Zdôrazňuje, že hierarchia odpadového hospodárstva EÚ musí byť založená na maximálnom znížení množstiev odpadu a koncepcii životného cyklu, a že model obehového hospodárstva s vysokou mierou opätovného využitia a recyklácie sa nesmie obchádzať v prospech získavania energie⁽⁹⁾.

41. Ďalej poukazuje na to, že odpad, ktorému nie je možné zamedziť alebo ktorý nie je možné recyklovať, je vhodné spracovať vo vysoko účinných tepelných zariadeniach (energia z odpadu), najmä v prípade súčasného využívania energie, pričom sa musí predchádzať predimenzovaniu zariadení na likvidáciu prípadne spaľovanie odpadu.

42. Vyjadruje veľkú podporu snahám Európskej komisie zintenzívniť presadzovanie revidovaného nariadenia o preprave odpadu s cieľom zamedziť nezákonnému vývozu spotrebiteľského odpadu a prevozu odpadu do zariadení na spracovanie odpadu, ktoré nezodpovedajú normám, bez ohľadu na to, či sa nachádzajú v EÚ alebo mimo nej. Európska komisia by mala užšie zapojiť príslušné miestne a regionálne orgány do svojich činností, podporovať rozvoj elektronickej výmeny informácií o preprave odpadu a vypracovať usmernenia o primeranom plánovaní kontrol. Táto požiadavka bola predložená v rámci najnovšej revízie smernice.

Posilnenie trhov s druhotnými surovinami

43. V zásade sa domnieva, že normy kvality musí podľa potrieb stanovovať priemysel využívajúci suroviny, keďže iba výrobcovia vedia, akú kvalitu musia mať suroviny a materiály potrebné na výrobu produktov. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že rozhodujúcim kritériom by nemal byť pôvod, ale kvalita produktu.

⁽⁸⁾ CDR 4083/2014.

⁽⁹⁾ CDR 3751/2013.

44. Zastáva názor, že Komisia je povinná zistiť a odstrániť existujúce právne prekážky, ktoré bránia používaniu druhotných surovín alebo ho sťažujú, pokiaľ tomu nebránia aspekty relevantné z hľadiska bezpečnosti (napr. znečisťujúce látky, choroby zvierat, hygiena).

45. Víta zámer Komisie pomenovať styčné body medzi právnymi predpismi o chemických látkach, výrobkoch a odpadoch, a domnieva sa, že by tak mala urobiť čo najskôr. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že náhrada nebezpečných a toxických látok dostupnými alebo zatiaľ nevyvinutými bezpečnými alternatívami, ako aj výsledovateľnosť nebezpečných chemikálií v hodnotovom reťazci a obehoch látok sú nevyhnutné pre bezproblémové fungovanie obehového hospodárstva.

Prioritné oblasti

46. Víta zameranie Komisie na oblasť plastov, poukazuje na svoje stanovisko k Zelenej knihe o európskej stratégii pre riešenie problematiky plastového odpadu v životnom prostredí⁽¹⁰⁾ a zdôrazňuje, že vzhľadom na používanie plastov v určitých oblastiach je potrebné stanoviť pravidlá, aby sa zjednodušila recyklácia plastov alebo obmedzilo ich používanie v konkrétnych oblastiach. Plasty obsahujúce látky škodlivé pre životné prostredie alebo zdravie by sa nemali opätovne používať a recyklovať, ak z nich škodlivé látky pri spracovaní neboli odstránené a nemôžu byť vylúčené z obehu látok. Plasty so škodlivým zložením by sa následne mali z obehu eliminovať napr. spaľovaním. Komisia by to mala zohľadniť pri vypracúvaní predpisov a stanovovaní cieľov. Okrem toho by sa mala usilovať dosiahnuť, aby sa čo najskôr prestali v prvovýrobe používať látky škodlivé pre životné prostredie a zdravie.

47. Poukazuje na to, že mnoho nových kombinovaných materiálov môže mať pozitívne účinky na životné prostredie (ako je izolácia, zníženie hmotnosti atď.), ale na druhej strane môžu počas svojho celého životného cyklu priniesť nové výzvy, pokiaľ ide o opätovné použitie, recykláciu alebo likvidáciu.

48. Kritizuje skutočnosť, že akčný plán sa podrobnejšie nezaobera dôležitými témami, ako je odhadzovanie a lúhovanie plastov (*littering, plastic leaching*), a preto vyzýva Komisiu, aby v stratégii o plastoch v obehovom hospodárstve naplánovanej na rok 2017 venovala týmto témam dostatok priestoru a predložila jasné ciele na riešenie problémov.

49. Odporúča Komisii a členským štátom, aby podporovali trhovo orientované iniciatívy na rozsiahlejšie využívanie recyklovaných materiálov tým, že vytvoria fiškálne a hospodárske stimuly, ktoré majú podniky nabádať, aby využívali obchodné modely, ktoré podporujú obehové hospodárstvo, a spotrebiteľov viesť k tomu, aby kupovali produkty a služby, ktoré podnecujú obehové hospodárstvo.

50. Považuje zredukovanie potravinového odpadu z hospodárskeho a ekologického, ako aj etického hľadiska za dôležitú oblasť obehového hospodárstva a v tejto súvislosti poukazuje na svoje stanoviská v rámci legislatívneho balíka, ako aj na stanovisko z vlastnej iniciatívy o potravinovom odpade⁽¹¹⁾.

51. Nedomnieva sa, že opatrenia na zamedzenie plytvania potravinami v hodnotovom reťazci sú výhradne záležitosťou členských štátov, miestnych a regionálnych orgánov a podnikov, ale že vzhľadom na prepojenie tejto témy s ostatnými oblasťami politiky (napríklad hygienické predpisy, ochrana spotrebiteľa, obchodné normy, poľnohospodárske dotácie) zohráva podpornú úlohu Európska komisia a ďalšie inštitúcie EÚ.

52. Domnieva sa, že práve v stavebníctve je z hľadiska množstiev a čoraz väčšej zložitosti súvisiaceho odpadu nevyhnutný celostný prístup. Práve v prípade stavebných výrobkov musí ekodizajn zohľadňovať celý životný cyklus, a preto sa pre túto skupinu výrobkov musí zohľadniť vo väčšej miere. Hoci nemožno poprieť záujem o zlepšenie účinnosti využívania zdrojov v stavebníctve v EÚ, odlišné štátne verejné a súkromné prístupy zvyšujú zložitosť pracovného prostredia pre všetky zúčastnené strany. Chýbajúce spoločné ciele, ukazovatele a údaje a nedostatočné vzájomné uznávanie rozličných prístupov by mohlo rýchlo anulovať doteraz dosiahnutý pokrok a viesť k narušeniam vnútorného trhu v oblasti plánovania, navrhovania, výstavby a výroby.

⁽¹⁰⁾ CDR 3751/2013.

⁽¹¹⁾ CDR 6646/2015.

53. Zastáva názor, že pri uplatňovaní zásad obehového hospodárstva v oblasti nehnuteľností a stavebníctva je potrebné koncipovať projekty „po vrstvách“, vyberať materiály a komponenty, budovať už s ohľadom na neskoršiu demontáž a na prispôsobivosť. V tejto súvislosti je potrebné zapojiť priemysel, prehodnotiť odpad ako cennú surovinu a z budov vytvoriť „zásobárne materiálov“ pre budúce generácie. Na tento účel je potrebné vytvoriť materiálové štruktúry a stavebné dielce, ktoré bude možné úplne alebo čiastočne rozobrať alebo demontovať tak, aby sa jednotlivé súčasti mohli opäť použiť, materiály mohli recyklovať alebo celé budovy postaviť na inom mieste.

54. Zdôrazňuje regionálny význam obehového hospodárstva pri stavebnom odpade, keďže z dôvodu svojho množstva a hmotnosti nie je z hospodárskeho hľadiska vhodný na väčšiu prepravu, a preto v podstate zostáva v oblasti pôvodu.

55. Považuje stavebníctvo za dôležitú oblasť pôsobnosti verejnej správy na všetkých úrovniach, keďže by ako vlastníky verejných budov aj ako subjekt zodpovedný za vytváranie a údržbu infraštruktúry mala byť priekopníčkou rozsiahleho prístupu na trh pre inovatívne ekologické postupy a produkty, ako je využívanie druhotného kameniva zo stavebného a demoličného odpadu pri stavbe ciest a inžinierskych stavieb⁽¹²⁾.

56. Zdôrazňuje, že najmä miestne a regionálne orgány zohrávajú dôležitú úlohu pri schvaľovaní stavebných a demolačných postupov a, preto by sa pri integrácii obehového hospodárstva v tomto sektore mali podporiť prostredníctvom usmernení EÚ.

57. Opakuje, že rozvoj ukazovateľov je pre miestne a regionálne orgány v EÚ dôležitý na posúdenie environmentálnych vlastností budov na základe životného cyklu a je predpokladom rozvoja všeobecných cieľov a noriem na ochranu životného prostredia v stavebníctve. Miestne a regionálne orgány by sa mali podieľať na rozvoji týchto ukazovateľov⁽¹³⁾.

58. Konštatuje, že v akčnom pláne chýbajú témy liečiv a nanomateriálov tvoriacich odpad alebo unikajúcich do životného prostredia, ktoré sa prostredníctvom príslušných stratégií musia v krátkodobom horizonte riešiť ako ďalšie priority.

Inovácia, investície a iné horizontálne opatrenia

59. Víta skutočnosť, že Komisia sa v akčnom pláne zaviazala cieľovými opatreniami podporovať členské štáty a miestne a regionálne orgány pri posilňovaní ich opatrení v oblasti obehového hospodárstva a že im na tento účel pri rozvoji projektov obehového hospodárstva vyčleňuje finančné prostriedky z rôznych finančných nástrojov EÚ, ako sú Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), Európsky fond pre strategické investície (EFSI), finančný nástroj pre životné prostredie (LIFE), program Horizont 2020 alebo Program pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP (COSME). Zdôrazňuje potrebu zlepšiť súčinnosť rôznych fondov a programov a zjednodušiť ich využívanie. Žiada o vytvorenie jednotného kontaktného miesta.

60. V tejto súvislosti poukazuje na to, že tieto finančné nástroje často nezodpovedajú potrebám regiónov a miestnych a regionálnych orgánov, a žiada, aby boli orientované aj na ich potreby a finančné a administratívne možnosti. Opatrenia a nástroje je potrebné prispôbiť rôznym územným danostiam v európskych regiónoch, konkrétne zohľadniť hustotu obyvateľstva a jeho rozptýlenie na území.

61. Poukazuje na to, že operačné programy európskych štrukturálnych a investičných fondov už boli stanovené pred akčným plánom a investičné opatrenia potrebné pre obehové hospodárstvo preto nemohli byť naprogramované tak, aby umožnili aj menšie projekty zamerané na predchádzanie vzniku odpadov, vybudovanie recyklačných sietí, opravy, hospodárstvo spoločného využívania zdrojov, testovanie nových postupov triedenia a spracovania odpadu, či budovanie kapacít pre malé a stredné podniky alebo zvýšenie povedomia verejnosti.

62. Vyzýva preto Európsku komisiu, aby túto skutočnosť väčšmi zohľadnila v nasledujúcom programovom období a aby v prípade štrukturálnych a investičných fondov bola téma obehového hospodárstva v budúcom programovom období z celkového hľadiska rovnako dôležitou prioritou, akou bola doteraz téma zmeny podnebia.

⁽¹²⁾ Pozri dokument pracovných útvarov Komisie EU *GPP Criteria for Office Building Design, Construction and Management* z 20. mája 2016, SWD(2016) 180 final.

⁽¹³⁾ CDR 4084/2014.

63. Vyzýva Európsku komisiu, aby v rámci obehového hospodárstva a v záujme lepšieho využitia poznatkov dôraznejšie podporovala tzv. prelomové technológie, ktoré môžu v rozsiahlej miere zmeniť alebo prípadne aj vytlačiť komplexné trhové segmenty.

Monitorovanie a riadenie

64. Vyzýva Európsku komisiu, aby mu pravidelne predkladala správy o stave zavádzania akčného plánu, aby s ním pravidelne rokovala o dosiahnutom pokroku a preskúmala možnosť požiadať ho o vypracovanie výhľadových stanovísk, čím by sa mu umožnilo zapojiť sa už vo fáze prípravy politik.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Stratégia EÚ pre vykurovanie a chladenie

(2017/C 088/17)

Spravodajkyňa: Daiva Matonienė (LT/EKR) členka mestského zastupiteľstva mesta Šiauliai

Referenčný dokument: Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia EÚ týkajúca sa vykurovania a chladenia

COM(2016) 51 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. víta návrh Európskej komisie považovať vykurovanie a chladenie za súčasť spoločnej energetickej sústavy a konštatuje, že na odvetvie vykurovania sa po prvýkrát poukazuje ako na dôležitú časť energetiky, ktorá je vo veľkej miere vhodná na to, aby prispela k zvýšeniu energetickej nezávislosti, zaisteniu energetickej bezpečnosti, plneniu cieľov ochrany podnebia a zníženiu nákladov spotrebiteľov;
2. sa domnieva, že pokiaľ ide o zabezpečenie udržateľnosti odvetvia vykurovania a chladenia, neexistujú žiadne paušálne riešenia a zdôrazňuje, že v jednotlivých prípadoch, ako aj v rámci odvetvia ako celku sa musí uplatňovať široké spektrum riešení, a teda rôzne technológie, s cieľom dosiahnuť účinné výsledky;
3. konštatuje, že stratégia je veľmi všeobecná, nie je dostatočne zrozumiteľná a konkrétne sa v nej nešpecifikuje spôsob a smer, ktorým by sa odvetvie vykurovania a chladenia malo rozvíjať, ani ktoré praktické opatrenia sa musia prijať na dosiahnutie stanovených cieľov, aký vplyv budú mať tieto opatrenia na miestne a regionálne samosprávy, podniky a spotrebiteľov (domácnosti), alebo aké pravidlá v oblasti finančnej podpory resp. stimulov by sa mali uplatňovať, pokiaľ ide o ciele týkajúce sa udržateľného zásobovania energiou;
4. zdôrazňuje, že EÚ je naďalej vo veľkej miere závislá od dovozu energie. Vykurovanie a chladenie predstavujú v súčasnosti v EÚ 50 % ročnej spotreby energie. To predstavuje 59 % z celkovej spotreby plynu a 13 % z celkovej spotreby ropy v Európe ⁽¹⁾. Tieto údaje predstavujú značný potenciál na úsporu energie. Ak sa má tento potenciál využiť, je potrebné prijať opatrenia na reštrukturalizáciu odvetvia vykurovania a chladenia a zaručiť účinné vykurovanie a chladenie;
5. podporuje návrh Európskej komisie, že odvetvie vykurovania a chladenia by sa mohlo začleniť do národných akčných plánov členských štátov v oblasti energetiky a klímy, ktoré sú súčasťou riadenia energetickej únie;
6. zdôrazňuje, že právne predpisy EÚ, ako napríklad smernica o energetickej účinnosti, smernica o energetickej hospodárnosti budov a smernica o energii z obnoviteľných zdrojov, v ktorých sa stanovujú konkrétne opatrenia v oblasti výroby alebo spotreby energie, sú dôležité pre rozvoj odvetvia vykurovania a chladenia. Zdôrazňuje preto, že v budúcich revíziách týchto právnych predpisov by sa mala zohľadniť ústredná úloha miestnych a regionálnych orgánov v tomto odvetví, a najmä odporúčania uvedené v tomto stanovisku;
7. konštatuje, že v dôsledku celosvetového trendu zmenšujúcich sa zdrojov neobnoviteľnej energie, globálnej zmeny klímy a zvýšeného dôrazu na kvalitu životného prostredia a zdravie ľudí sa vymedzujú usmernenia pre moderné konštrukčné koncepcie a ich hlavné zameranie: úspora energie a jej účinné využívanie a vplyv na zdravie ľudí;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_EN_ACT_part1_v14.pdf

8. sa domnieva, že táto stratégia umožní členským štátom objektívne hodnotiť svoje doterajšie politické a administratívne rozhodnutia, ktoré prijali v odvetví diaľkového vykurovania, ako aj stimulovať rozvoj tohto odvetvia prostredníctvom modernizácie vykurovacích systémov, obnovy budov, prechodu od zemného plynu k iným druhom palív z obnoviteľných zdrojov energie alebo iným druhom palív vyrobeným z čistých zdrojov energie a umožniť pripojenie pre nových užívateľov. Vďaka tomu by sa ešte viac zmenšili náklady spojené s poskytovaním tejto služby, znížili by sa náklady spotrebiteľov a zabezpečil by sa čistejší vzduch v mestách;

9. vyzýva Európsku komisiu, aby preskúmala politiky EÚ s cieľom vybudovať udržateľné a účinné odvetvie vykurovania a chladenia. Jedným z príkladov, ktorý ilustruje nesúlad medzi rôznymi prvkami právnych predpisov EÚ, je delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 244/2012⁽²⁾, ktorým sa dopĺňa smernica o energetickej hospodárnosti budov. Delegované nariadenie umožňuje odpočítať tepelnú a elektrickú energiu z obnoviteľných zdrojov z energetickej hospodárnosti budovy, ak sa vyrába na mieste, nie však v prípade, ak sa zabezpečuje prostredníctvom centralizovanej výroby energie. Táto nekonzistentnosť by mohla oslabiť systémy diaľkového vykurovania, diaľkového chladenia a kombinovanej výroby tepla a elektriny, a je to kontraproduktívne, pokiaľ ide o cieľ viac využívať obnoviteľné zdroje energie, výrobu tepla z odpadu a znižovať emisie CO₂. Nazdáva sa, že energetická hospodárnosť budov by sa mala v prvom rade zameriavať na spotrebu energie, resp. energetickú náročnosť budovy;

10. vyzýva Európsku komisiu, aby poskytla poradenstvo členským štátom so zreteľom na ich potenciál, rozvíjala udržateľné odvetvie vykurovania a chladenia zavedením účinných technológií a aby podporovala inovácie a odstránila právne a administratívne prekážky;

11. ľutuje, že v tejto stratégii neboli dostatočne vymedzené úlohy miestnych a regionálnych orgánov a poukazuje na skutočnosť, že tieto orgány sú hlavnými inštitúciami, ktoré sú zodpovedné za odvetvie vykurovania a chladenia. Okrem toho, že miestne orgány sa podieľajú na rozvoji a riadení infraštruktúry, patria aj medzi najväčších spotrebiteľov energie;

12. zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány sa podľa možnosti snažia prispieť k splneniu cieľov týkajúcich sa udržateľnej energie. Mnohé mestá v EÚ majú už niekoľko rokov akčné plány pre oblasť klímy a udržateľnej energie, ktoré zahŕňajú nízkouhlíkovú výrobu tepla a elektrickej energie, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a opatrenia na zlepšenie energetickej účinnosti;

13. zdôrazňuje, že ako združenie regionálnych a miestnych zástupcov EÚ, Výbor regiónov pripisuje v rámci svojej práce veľký význam energetickým otázkam a že v niekoľkých stanoviskách týkajúcich sa energetickej únie boli vyslovené odporúčania⁽³⁾, ktoré sa týkajú rozvoja energetiky, výslovné upozornenia na významnú úlohu miestnych a regionálnych orgánov pri uplatňovaní cieľov energetickej politiky zameraných na udržateľnosť a návrhy na aktívnejšiu spoluprácu ústredných orgánov členských štátov s miestnymi orgánmi, pokiaľ ide o rozhodovací proces a zastupovanie záujmov spotrebiteľov;

14. pripomína, že Výbor regiónov už pri viacerých príležitostiach poukázal na významnú úlohu, ktorú zohrávajú miestne a regionálne orgány pri rozvoji kombinovanej výroby. Táto technológia, pri ktorej sa súčasne vyrába elektrická energia aj teplo, umožňuje využiť primárnu energiu paliva až na takmer 90 %. Európska únia by mala vytvoriť podmienky potrebné na podporu týchto vysoko účinných zariadení, aby mohli pokrývať svoje prevádzkové náklady⁽⁴⁾;

⁽²⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 244/2012 zo 16. januára 2012, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov vytvorením rámca porovnávacej metodiky na výpočet nákladovo optimálnych úrovní minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť budov a prvkov budov (Ú. v. EÚ L 81, 21.3.2012, s. 18).

⁽³⁾ Stanovisko Výboru regiónov na tému *Balík pre energetickú úniu*.

Stanovisko Výboru regiónov na tému *Dostupná energia pre všetkých* (Ú. v. EÚ C 174, 7.6.2014, s.15). List gréckeho predsedníctva Rady EÚ zo 4. novembra 2013.

Stanovisko Výboru regiónov na tému *Energia z obnoviteľných zdrojov: významný aktér na európskom trhu* (Ú. v. EÚ C 62, 2.3.2013, s. 51).

Stanovisko Výboru regiónov na tému *Energetická účinnosť* (Ú. v. EÚ C 54, 23.2. 2012, s. 49).

Stanovisko Výboru regiónov na tému *Akčný plán EÚ pre energetiku na roky 2011 – 2020 (výhľadové stanovisko)* (Ú. v. EÚ C 42, 10.2.2011, s. 6).

Stanovisko Výboru regiónov na tému *Energetika: strategické hodnotenie a hospodárnosť budov* (Ú. v. EÚ C 200, 25.8. 2009, s. 41).

Stanovisko Výboru regiónov na tému *Podpora energie z obnoviteľných zdrojov* (Ú. v. EÚ C 325, 19.12.2008, s. 12).

⁽⁴⁾ Stanovisko Výboru regiónov na tému *Energia z obnoviteľných zdrojov: významný aktér na európskom trhu* (Ú. v. EÚ C 62, 2.3.2013, s. 51).

15. sa domnieva, že je nevyhnutné, aby aj pre našich najchudobnejších občanov, ktorí často veľkú časť svojho príjmu vynaložia na kúrenie, chladenie, osvetlenie a domáce spotrebiče, bola energia cenovo dostupná a aby sa programy energetickej účinnosti zameriavali predovšetkým na tých, ktorí to najviac potrebujú⁽⁵⁾;

Sústavy diaľkového vykurovania a chladenia, individuálne dodávky energie

16. zastáva názor, že systémy diaľkového vykurovania a chladenia sa výborne hodia na prepojenie rôznych zdrojov energie s výrobcami a spotrebiteľmi energie. Diaľkové vykurovanie môže byť jedným z najčistejších spôsobov zásobovania tepelnou energiou a môže zohrávať kľúčovú úlohu v úsilí o zníženie emisií oxidu uhličitého, a pomôcť pri zabezpečení energetickej nezávislosti a energetickej bezpečnosti. Preto by sa mal podporovať rozvoj takýchto systémov všade tam, kde na to existujú vhodné podmienky, a pokiaľ je možné preukázať ich celkový environmentálny prínos;

17. poukazuje na to, že v oblastiach s vysokou hustotou obyvateľov môžu systémy diaľkového vykurovania a chladenia predstavovať vynikajúci spôsob dodávok tepla a chladu a že v takomto prípade by všetky opatrenia mali byť zamerané na efektívnosť výroby energie a spotrebiteľia by mali mať viac možností na využitie tepelnej a elektrickej energie z uhlíkovo neutrálnych zdrojov. Treba poznamenať, že sú výrazné rozdiely v energetických štruktúrach medzi členskými štátmi a neexistuje jediný univerzálny model vhodný pre všetky krajiny. Je dôležité navrhnuť stimuly pre nové formy výroby energie tak, aby neoslabovali dobre fungujúce systémy na regionálnej a miestnej úrovni;

18. sa domnieva, že siete diaľkového vykurovania majú skutočný potenciál, pokiaľ ide o efektívne dodávky energie pre domácnosti a žiada, aby orgány na vnútroštátnej úrovni a úrovni EÚ poskytli podporu zameranú na potenciálne potreby v oblasti rozširovania a modernizácie existujúcich sietí; To sa týka aj miestnych (izolovaných) prenosových sietí na rozvod bioplynu, ktoré sú určené na dodávanie paliva jednotlivým súkromným odberateľom;

19. ďalej konštatuje, že v mnohých častiach EÚ je individuálne vykurovanie najúčinnejšou, či dokonca jedinou ekonomicky alebo technicky realizovateľnou možnosťou vzhľadom na rozloženie obyvateľstva. Zdôrazňuje, že v týchto oblastiach by sa malo venovať viac pozornosti podporovaniu dodávok tepla a energie do budov vyrobených z obnoviteľných zdrojov energie a propagovaniu výmeny starých bojlerov za nové, výkonnejšie a menej znečisťujúce ovzdušie. Cieľom by tiež bolo riešiť otázku kvality ovzdušia, a to vzhľadom na skutočnosť, že v európskych krajinách až tri štvrtiny znečistenia ovzdušia jemnými prachovými časticami vzniká používaním pevných palív na vykurovanie domácností;

20. konštatuje, že účinný rozvoj sústav vykurovania a chladenia zahŕňa prepojenie energetických zdrojov s priemyselným odvetvím a spotrebiteľmi. Integráciou vykurovacích, chladiacich a elektrických sietí by sa napríklad mohli znížiť celkové náklady na energetické systémy, čo by bolo prospešné pre spotrebiteľov. Na tento účel je potrebné vytváranie nových a inováčných technických riešení;

Zvyšovanie energetickej účinnosti v budovách

21. zdôrazňuje, že energetická účinnosť sa pravdepodobne najviac spája s budovami, pretože predstavujú obrovský potenciál v oblasti úspory energie. V Európskej únii pripadá 45 % spotrebovaného tepla a chladu na sektor bývania⁽⁶⁾. Zlepšenie energetickej účinnosti v tejto oblasti by preto malo aj naďalej zostať prioritou;

22. zdôrazňuje, že energetická účinnosť budov vyplýva zo spoločného využitia rôznych opatrení a predstavuje možnosť, ako čo najviac vyťažiť z každej energetickej jednotky: racionálne využívanie energie, zavádzanie technológií na úsporu energie, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a podnecovanie spotrebiteľov, aby si osvojili energetické návyky vedúce k úspore energie. Treba pripomenúť, že výber stavebných materiálov a technológií by sa mal riadiť holistickým prístupom a uplatňovaním priorít v oblasti udržateľného stavebníctva;

23. poukazuje na to, že úspory energie počas životného cyklu budovy vo veľkej miere závisia od rozhodnutí prijatých pri navrhovaní novej budovy alebo vypracovaní plánu renovácie existujúcej budovy. Výbor preto navrhuje sústrediť sa na projektovanie budov pomocou inováčných projektových nástrojov, ako napríklad Building Information Modelling (informačný model budovy – BIM)⁽⁷⁾;

⁽⁵⁾ Stanovisko Výboru regiónov na tému *Akčný plán EÚ pre energetiku na roky 2011 – 2020* (výhľadové stanovisko) (Ú. v. EÚ C 42, 10.2.2011, s. 6).

⁽⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

⁽⁷⁾ https://en.wikipedia.org/wiki/Building_information_modeling

24. navrhuje posúdiť súčasné modely rekonštrukcií a preveriť ich silné a slabé stránky a vyhodnotiť skúsenosti členských štátov s koncipovaním spotrebiteľsky príťažlivých modelov financovania. Takisto je potrebné odstrániť právne a administratívne prekážky brániace renovácii. Približne 70 % obyvateľov EÚ žije v súkromných obytných budovách. Vlastníci často nedokážu vykonať nákladovo efektívnu obnovu, pretože nemajú dostatočné vedomosti o jej výhodách, alebo nie sú nezávisle informovaní o technických možnostiach a musia zohľadňovať rôzne záujmy (napr. v bytových domoch) a finančné obmedzenia. Orgány členských štátov a miestne a regionálne orgány sa preto musia zamerať na prácu s verejnosťou s cieľom zvýšiť informovanosť, pokiaľ ide o uplatňovanie opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti a podporu úspory energie;

25. vyzýva miestne a regionálne orgány, aby hľadali spôsoby, ako zapojiť súkromný sektor a spoločnosti poskytujúce energetické služby do vykonávania opatrení na zlepšenie energetickej účinnosti prostredníctvom vytvárania priaznivých podmienok a odstraňovania administratívnych a právnych prekážok;

26. navrhuje, aby sa vytvárali silnejšie stimuly, pokiaľ ide o budovy s vyspelými technológiami, ktoré by bez toho, aby ohrozili pohodlie spotrebiteľov, prispeli k zníženiu spotreby energie na vykurovanie, chladenie, vetranie, osvetlenie, teplú vodu a iné potreby. Existujú napríklad technológie na rekuperáciu tepla, ktoré efektívne extrahujú teplo z odsávaného vzduchu v budove a toto teplo následne dodávajú do ovzdušia. Tým sa dá ušetriť veľké množstvo energie použitej na vykurovanie vnútorných priestorov;

27. konštatuje, že pokiaľ ide o zlepšenie energetickej účinnosti, Komisia sa okrem iného vo výraznej miere spolieha na inteligentné systémy a želá si poskytnúť nástroje na meranie, reguláciu a automatizáciu a umožniť spotrebiteľom podieľať sa na riadení dopytu. Tieto opatrenia možno v zásade odporúčať. Existujú však určité obavy v súvislosti s ich ekonomickým a osobným vplyvom, ktoré by sa mali detailnejšie zistiť, a preto by inteligentné meranie malo zostať dobrovoľné;

28. zdôrazňuje, že je dôležité podporiť výstavbu pasívnych domov, ktoré majú veľmi nízku spotrebu energie a takisto podporuje a povzbudzuje rozsiahlejšie zavádzanie koncepcie aktívnych domov, ktoré využívajú alternatívne zdroje energie;

29. poukazuje na to, že pre sektor stavebníctva je veľmi dôležité preukázať zodpovedný prístup. Preto výbor navrhuje stanoviť prísnejšie odporúčané normy pre zariadenia a nové budovy a zaviesť prísnejšie odporúčané projektové a stavebné kritériá, ktoré budú architektov, projektantov a dizajnérov povzbudzovať k tomu, aby projektovali také domy, ktoré spĺňajú požiadavky na inteligentné budovy;

30. zdôrazňuje, že ak má EÚ dosiahnuť ciele stratégie stanovené v oblasti vykurovania a chladenia, je dôležité uplatňovať integrovaný prístup a podporovať renováciu mestských štvrtí. Okrem renovácie budov má takisto zmysel, aby sa vykonala aj integrovaná environmentálna obnova, zlepšila sa infraštruktúra, vytvorili sa zelené zóny, vytvorila sa infraštruktúra pre cyklistov atď.;

Priemysel, kombinovaná výroba a obnoviteľné zdroje energie

31. poukazuje na to, že priemysel má značný potenciál z hľadiska úspor energie na základe myšlienky priemyselnej symbiózy, ktorá je dôležitou súčasťou koncepcie prechodu na obehové hospodárstvo. Konštatuje, že na mnohých miestach vznikajú toky prebytočného tepla a chladu, ktoré sa odvádzajú jednoducho do okolitého prostredia a súhlasí s tým, že zavedením odpadového tepla a chladu do sústav diaľkového vykurovania a chladenia by sa znížila primárna energetická spotreba a znamenalo by to výhodu tak z hospodárskeho, ako aj ekologického hľadiska. Miestne a regionálne orgány zohrávajú v tomto ohľade dôležitú úlohu, pretože sú zodpovedné za plánovanie vykurovacích systémov;

32. konštatuje, že priemysel by sa mal podporovať v tom, aby kládol väčší dôraz na efektívnejšie využívanie existujúcich technológií na zníženie nákladov na energiu. Priemysel predstavoval v roku 2012 štvrtinu celkovej konečnej spotreby energie v EÚ. Z toho sa 73 % používa na vykurovanie a chladenie⁽⁸⁾;

⁽⁸⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

33. vyzýva Európsku komisiu, aby sa viac zamerala na inovácie v priemysle a podporovala využívanie obnoviteľných zdrojov energie a rozvoj nových nízkouhlíkových technológií vrátane zachytávania a geologického ukladania CO₂, ktoré môžu efektívne prispievať k zmierňovaniu klimatických zmien;

34. súhlasí s tým, že potenciál kombinovanej výroby tepla a elektriny (KVET) sa v súčasnosti nevyužíva v plnej miere. Naliehavo žiada Komisiu, aby pripravila konkrétny akčný plán s podrobnými opatreniami, ktoré navrhuje na propagovanie kombinovanej výroby;

35. vyzýva národné orgány, aby rozhodnutia týkajúce sa rozvoja kombinovanej výroby konzultovali s miestnou a regionálnou úrovňou. Administratívne a regulačné prekážky brániace rozvoju kombinovanej výroby by sa mali odstrániť pred tým, ako sa preskúmajú miestne podmienky a príležitosti, ako aj ekonomické výhody rozšírenia kombinovaného vykurovania, ku ktorým patrí zlepšenie konkurencieschopnosti tohto odvetvia prostredníctvom využitia odpadového tepla;

36. verí, že používanie obnoviteľných zdrojov energie v odvetviach vykurovania a chladenia by mohlo byť jedným zo spôsobov, ako zabezpečiť účinný rozvoj odvetví vykurovania a chladenia. V systémoch diaľkového vykurovania by sa mohli používať rôzne obnoviteľné zdroje energie a miestne zdroje, ako je napr. odpadové teplo, biopalivá, komunálny odpad, solárna energia a geotermálna energia atď. Rozvoj takýchto systémov by sa mal preto podporovať umožnením integrovania obnoviteľných zdrojov energie;

Potreba a možnosti financovania odvetvia vykurovania a chladenia

37. zdôrazňuje, že zlepšenie účinnosti odvetvia vykurovania a chladenia si vyžaduje značné finančné zdroje, a preto je mimoriadne dôležité zaručiť spoločný prístup a snažiť sa o lepšiu rovnováhu medzi rôznymi zdrojmi financovania;

38. navrhuje preskúmať súčasné programy finančnej podpory na rôznych úrovniach, čo by sa mohlo využiť na podporu rozvoja systémov diaľkového vykurovania a chladenia, energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov. Vyzýva ďalej na podporu vytvorenia atraktívnych režimov financovania, aby sa dali vykonávať účinnejšie opatrenia v odvetví vykurovania a chladenia;

39. navrhuje propagovať používanie inovátnych finančných nástrojov na financovanie rozvoja v odvetví vykurovania a chladenia, podporovať investície do čistých technológií a uľahčiť zapojenie súkromného sektora. Je dôležité usilovať sa o súčinnosť medzi novými metódami financovania a príležitosťami a uplatňovať finančno-technické opatrenia, ako sú zvýhodnené úvery, záruky, bonifikácia úrokovej sadzby, kapitálové investície, sekuritizácia atď.;

40. zdôrazňuje, že vykonávaniu stratégie EÚ týkajúcej sa vykurovania a chladenia a financovaniu väčších projektov by pomohla možnosť kombinovať európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) ⁽⁹⁾ s finančnými nástrojmi. Vyzýva preto, aby sa v členských štátoch EÚ v čo najväčšej miere uplatňovala kombinácia opatrení a aby sa tento proces urýchlil a zjednodušil;

41. poukazuje na potrebu presadzovať širšie používanie modelu ESCO pri energetických projektoch a odstrániť právne a administratívne bariéry brániace jeho používaniu vo vykurovaní a v chladení. Taktiež poznamenáva, že je dôležité pokračovať v štrukturálnych reformách v členských štátoch EÚ s cieľom odstrániť bariéry v investovaní do odvetvia vykurovania a chladenia a odstrániť zbytočné administratívne postupy;

42. zdôrazňuje význam spolupráce Európskej investičnej banky a potrebu podporovať miestne a regionálne orgány pri hľadaní dodatočných zdrojov financovania a pri realizácii väčších projektov v oblasti energetickej efektívnosti; Litva napríklad s pomocou EIB vytvorila inovátny fond JESSICA, prilákala ďalšie zdroje financovania a dosiahla multiplikačný účinok;

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_lt.htm

43. víta podporu zo strany Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI)⁽¹⁰⁾ s mimoriadnym dôrazom na poskytovanie zodpovednosti za prvú stratu, investovanie do veľkých, vysokorizikových projektov v oblasti energetickej efektívnosti. Poznomenáva tiež, že EFSI bol doteraz obzvlášť užitočný pre malé a stredné podniky. V záujme toho, aby sa podporilo väčšie zapojenie EFSI v tých členských štátoch, kde doteraz pôsobil v obmedzenej miere, zdôrazňuje potrebu zvýšiť osvetové činnosti na miestnej úrovni;

44. víta vytvorenie Európskeho portálu investičných projektov (EIPP)⁽¹¹⁾, internetovú platformu, ktorá spája realizátorov projektov a investorov európskych projektov. Navrhuje, aby sa na stránke platformy doplnil opis finančných nástrojov zhromaždením príkladov osvedčených postupov pri koncepcii programov financovania energetických projektov v členských štátoch EÚ;

45. domnieva sa, že by bolo užitočné, ak by EÚ pripravila usmernenia o účinnom riadení a financovaní odvetvia energetiky a poskytla príklady možných modelov účinného riadenia, ktoré by miestne a regionálne orgány mohli uplatniť v odvetví vykurovania a chladenia;

Úloha miestnych a regionálnych orgánov

46. poznamenáva, že miestne a regionálne orgány zohrávajú v odvetví vykurovania a chladenia dôležitú úlohu:

- miestne a regionálne orgány sú priamo zodpovedné za toto odvetvie: zabezpečujú poskytovanie služby, zodpovedajú za plánovanie systému a riešia otázky financovania týkajúce sa rozvoja a modernizácie týchto systémov,
- miestne a regionálne orgány sú spájajúcim článkom všetkých subjektov tohto odvetvia – spotrebiteľov, dodávateľov, výrobcov, investorov a prevádzkovateľov systémov – čím sa okrem iného podieľajú na zlepšovaní kvality životného prostredia,
- v teréne sa prijímajú kľúčové rozhodnutia a vznikajú hlavné iniciatívy. Miestna úroveň je miesto, kde sa teória zavádza do praxe a právne požiadavky sa menia na viditeľné a konkrétne výsledky,
- informovanie spotrebiteľov a konzultovanie s nimi;

47. konštatuje, že miestne a regionálne orgány, keďže sú zodpovedné za územné plánovanie, môžu prispieť k propagovaniu používania obnoviteľných zdrojov energie a zlepšeniu energetickej efektívnosti na miestnej a regionálnej úrovni, napríklad stanovením ambiciózných cieľov a akčných plánov, zjednodušením administratívnych postupov a pravidiel alebo poskytovaním finančnej podpory;

48. vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa miestne a regionálne orgány nespomínajú v stratégii ako kľúčoví aktéri v odvetví vykurovania a chladenia a nalieha na Európsku komisiu, aby s nimi pri vykonávaní ďalších opatrení v tejto oblasti počítala ako s rovnocennými partnermi ústrednej úrovne;

49. domnieva sa, že budúce špecifické opatrenia by mali byť predmetom konzultácií s miestnymi a regionálnymi orgánmi vzhľadom na úlohu, ktorú zohrávajú pri plánovaní a budovaní infraštruktúry, získavaní investorov a osvetovej a konzultačnej činnosti, pokiaľ ide o spotrebiteľov;

50. konštatuje, že v mnohých krajinách sú za vykurovanie a chladenie zodpovedné obce (ide o poskytovanie dodávateľských služieb), a preto má v tomto ohľade zásadný význam, aby miestna úroveň podporovala všetky zúčastnené strany z tohto odvetvia (domácností, priemysel), aby sa zapojili do jeho rozvoja prostredníctvom vytvorenia podmienok, ktoré podnietia konkurenciu, a zníženia nákladov;

Význam informovanosti a zapojenia verejnosti

51. konštatuje, že podpora všeobecného využívania moderných technológií a účinných a udržateľných systémov vykurovania alebo chladenia, ktoré umožnia efektívne využívanie energie a zdrojov, prispeje k zachovaniu kvality okolitého ovzdušia a blahobytu jednotlivcov a sociálneho blahobytu;

⁽¹⁰⁾ <http://www.eib.org/efsi/index.htm>

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/priorities/european-investment-project-portal-eipp_en

52. poznamenáva, že len renovácia alebo prechod na iný druh paliva alebo iné opatrenia neprinesú výrazné výsledky; mimoriadny význam majú náležité informácie. Majitelia budov často nemajú vedomosti o výhodách renovácie. Podiel vykurovania a chladenia tvorí v priemere 6 % nákladov Európanov na spotrebu. 11 % obyvateľstva nemôže udržiavať svoje obydlia v dostatočnom teple v zimných mesiacoch⁽¹²⁾. Spotrebiteľia majú obmedzenú voľbu z dôvodu nedostatku informácií o skutočnej spotrebe energie a nákladoch a často aj z dôvodu nedostatočných finančných prostriedkov na investície do najúčinnejších technológií. Technológie a riešenia na základe nákladov a prínosov, kvality a spoľahlivosti počas celej ich životnosti sa ťažko porovnávajú. Navrhuje preto, aby ústredná štátna správa a miestne a regionálne orgány spolupracovali pri zvyšovaní povedomia občanov a vzdelávaní spotrebiteľov o opatreniach zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti a postupoch, ktoré umožňujú šetriť energiou;

53. poznamenáva, že vzhľadom na vedecký pokrok a technologický rozvoj je v odvetí vykurovania a chladenia (podobne ako v iných odvetviach) nedostatok odborníkov s vhodnými vedomosťami v oblasti stavby energetickejšie budov, energetickej efektívnosti a technológií v oblasti obnoviteľnej energie. Na vyriešenie tohto problému je dôležitá spolupráca všetkých zainteresovaných strán z tohto odvetvia, pokiaľ ide o vzdelávanie kvalifikovaných odborníkov, uskutočnenie konzultácií a vykonávanie osvetových a vzdelávacích programov;

54. víta vytvorenie Európskeho centra investičného poradenstva (EIAH)⁽¹³⁾, ktoré poskytuje súkromným a verejným realizátorom projektov technickú podporu a osobné poradenstvo. Poznamenáva však, že by bolo vhodné, aby sa v praxi poskytovalo viac poradenských služieb, bližšie k podnikom, ktoré ich potrebujú. Je dôležité zvýšiť informovanosť verejnosti a zainteresovaných strán z tohto odvetvia o úsporách energie;

55. víta Dohovor primátorov a starostov, ktorý vychádza z iniciatívy Komisie a ktorým sa miestne a regionálne orgány zaviazali znížiť emisie oxidu uhličitého, a tak prispievať k vykonávaniu udržateľnej energetickej politiky, a žiada Európsku komisiu vytvoriť motivačné opatrenia na účasť na podobných iniciatívach.

V Bruseli 12. októbra 2016

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA

⁽¹²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.
⁽¹³⁾ <http://www.eib.org/eiah/index.htm>

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK